UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

Kaja Jereb Jerman

POTREBE OTROK Z IZKUŠNJO POSVOJITVE PO RAZISKOVANJU BIOLOŠKIH KORENIN

Diplomsko delo

Mentorica: izr. prof. dr. Nina Mešl

Ljubljana, 2025

PODATKI O DIPLOMSKEM DELU:

IME IN PRIIMEK: Kaja Jereb Jerman

NASLOV DIPLOMSKEGA DELA: Potrebe otrok z izkušnjo posvojitve po raziskovanju bioloških korenin

TITLE: Needs of Children Who Are Adopted to Explore Their Biological Roots

Kraj: Ljubljana

Leto: 2025

ŠT. STRANI: **ŠT. TABEL: 6** **ŠT. SLIK: 2** **ŠT. PRILOG: 8**

MENTORICA: izr. prof. dr. Nina Mešl

DESKRIPTORJI: posvojitev, otrok, ki je posvojen, biološki starši, socialni starši, starši, ki so posvojili otroka, posvojiteljska družina, identiteta posvojenega otroka, potrebe posvojenih otrok, biološki sorodniki, socialno delo

KEY WORDS: adoption, a child who is adopted, biological parents, social parents, parents who adopted a child, adoptive parents, adoptive family, the identity of the adopted child, needs of adopted children, biological relatives, social work

POVZETEK

Posvojitev je poseben socialnovarstveni ukrep države, katerega namen je delati v največjo korist otrok. Od strokovnih služb se pričakuje, da bodo ugotovile otrokove potrebe, na osnovi katerih bodo potem za otroka poiskale ustrezne posvojiteljske starše.

V diplomskem delu sem raziskovala potrebe otrok, ki so posvojeni, po spoznavanju in raziskovanju bioloških korenin ter kako strokovne službe razumejo in ravnajo s temi potrebami. V raziskavi se je pokazalo, da so potrebe posvojenih otrok po raziskovanju bioloških korenin močne, saj želijo razumeti svoj izvor, biološke starše in genetsko dediščino. Te potrebe so pogosto povezane z iskanjem identitete, občutkom pripadnosti, radovednostjo o zdravstveni zgodovini in genetskih značilnostih. Z raziskavo se je pokazalo tudi, da strokovne službe slabo razumejo potrebe oseb, ki so posvojene. Te potrebe niso pomembne samo v otroštvu, temveč tudi v obdobju odraščanja, ko se srečujejo s številnimi pomembnimi vprašanji, kot so: komu sem podoben, od kod izhajam, zakaj je prišlo do posvojitve.

Vzorec je zajemal deset posvojenih oseb, ki so bile posvojene v Sloveniji in so bile ob posvojitvi dovolj mlade, da se svojih bioloških staršev oziroma biološke družine ne spominjajo. V raziskavi me je zanimalo, kakšni so njihovi odnosi v posvojiteljski družini, kako ti odnosi vplivajo na potrebo po raziskovanju biološkega izvora in na pogled na biološke starše. Zanimalo me je tudi, kakšna so pričakovanja oseb, ki so posvojene, do strokovnih delavcev, ki delajo na področju posvojitev. Prav tako me je zanimalo, kaj bi osebe, ki so posvojene, še potrebovale od stroke in kako močna je dejanska potreba po spoznavanju bioloških staršev.

Rezultati raziskave so pokazali, da so potrebe po spoznavanju bioloških staršev zelo močne. Potrebe po raziskovanju bioloških korenin niso odvisne od odnosov v posvojiteljski družini, a se v primeru slabih odnosov poveča stiska otroka, ki je posvojen; pojavijo se lahko občutki krivde ob raziskovanju. Potreba po odprtem komuniciranju in sprejetosti v družini je ključna potreba otrok, ki so posvojeni. Pri osebah, kjer so se doma odprto pogovarjali o posvojitvi, se kaže manj težav v odnosih in večja sproščenost pri pogovoru o posvojitvi.

Raziskava kaže, da osebe, ki so sodelovale v intervjuju, večinoma nimajo dobrih izkušenj s socialnimi delavci na področju posvojitev. Želele bi si več podpore in večje razumevanje strokovnih služb. Prav tako se jim zdi pomembno, da so socialni starši na prihod otroka dobro pripravljeni ter da bi bil posvojenim osebam na voljo tudi program, kjer bi se lahko družile in med seboj delile svoje izkušnje.

Vse intervjuvane osebe se strinjajo, da je pravica vedeti za svoj izvor osnovna človekova pravica in bi morala biti omogočena vsem.

ABSTRACT

Adoption is a specific social welfare measure implemented by the state with the aim of acting in the best interests of the child. Professional services are expected to assess the child's needs, on the basis of which they then seek suitable adoptive parents.

In my diploma thesis, I explored the needs of adopted children regarding their wish to learn about and explore their biological roots, as well as how professional services understand and respond to these needs. The research showed that the needs of adopted children to explore their biological origins are strong, as they wish to understand their background, biological parents, and genetic heritage. These needs are often connected to the search for identity, a sense of belonging, and curiosity about health history and genetic characteristics. The findings also revealed that professional services often have a limited understanding of the needs of adopted individuals. These needs are important not only in childhood but also during adolescence, when individuals face significant questions such as whom they resemble, where they come from, and why the adoption took place.

My sample consisted of ten adopted individuals who were adopted in Slovenia and were young enough at the time of adoption that they do not remember their biological parents or biological family. I investigated the relationships within their adoptive families, how these relationships influence their need to explore their biological origins, and their perceptions of their biological parents. I was also interested in their expectations of professionals working in the field of adoption, what further support adopted individuals would need from these services, and how strong the need to learn about their biological parents truly is.

The results showed that the need to learn about one's biological parents is very strong. The need to explore biological roots is not dependent on the quality of relationships within the adoptive family, although poor relationships may increase the distress of the adopted child, who may experience feelings of guilt when exploring these questions. The need for open communication and acceptance within the family emerged as a key need of adopted children. Among individuals whose families openly discussed adoption, fewer relational difficulties and greater ease in talking about adoption were observed.

The research indicated that the interview participants generally do not have positive experiences with social workers in the field of adoption. They would like more support and greater understanding from professional services. They also consider it important that social parents are well prepared for the child's arrival and that adopted individuals have access to programmes where they can meet and share their experiences with one another.

All interviewees agreed that the right to know one's origins is a fundamental human right and should be available to everyone.

Zahvala

Zahvaljujem se mentorici izr. prof. dr. Nini Mešl za mentorstvo in podporo pri pisanju diplomskega dela. Iskrena hvala za razumevanje in človečnost, ki ju danes marsikdaj primanjkuje.

Iskrena hvala Mariji Podbevšek Kališnik, ki me je spodbujala tako pri zaključku študija kot tudi pri pomembnih odločitvah v osebnem življenju.

Hvala vsem članom društva Deteljica za podporo in pomoč ter vsem osebam, ki so z mano delile svoje izkušnje posvojitve in s tem omogočile nastanek tega diplomskega dela.

Posebna zahvala pa gre moji družini, ki mi vedno stoji ob strani in je moja opora, ko to potrebujem.

Kar se je zgodilo v preteklosti,

ima močno zvezo s tem, kakšni smo danes,

vendar lahko zadovoljujemo

svoje osnovne potrebe le v sedanjosti

in jih nadaljujemo v prihodnosti.

William Glasser

KAZALO

1 TEORETIČNI UVOD 1
1.1 Opredelitev pojmov 1
1.2 Posvojitev 2
1.2.1 Slovenski zakonodajni in postopkovni okvir posvojitev 3
1.2.2 Posvojitev in socialno delo z družino 4
1.2.3 Temeljni dejavniki uspešne posvojitve 5
1.3 Družina s posvojenim otrokom 8
1.3.1 Potreba po odprti komunikaciji v družini, ki je posvojila otroka 9
1.3.2 Potreba po sprejetosti v družini, ki je posvojila otroka 10
1.4 Identiteta posvojenega otroka 11
1.5 Raziskovanje bioloških korenin, informacij o bioloških starših ter razlogih za posvojitev 13
1.5.1 Zaprta posvojitev 14
1.5.2 Odprta posvojitev 15
1.6 Dostop do informacij in dokumentacije, vezane na posvojitev 16
1.6.1 Dostop do informacij, vezanih na posvojitev v Sloveniji 18
1.6.2 Dostop do dokumentacije o posvojitvi in informacij v tujini 21
1.6.3 Iskanje bioloških staršev in sorodnikov ter srečanje z njimi 25
2 PROBLEM 28
2.1 Opredelitev problema 28
2.2 Raziskovalna vprašanja 29
3 METODOLOGIJA 31
3.1 Vrsta raziskave 31
3.2 Raziskovalne teme 31
3.3 Merski instrument in viri podatkov 32
3.4 Populacija in vzorčenje 32
3.5 Zbiranje podatkov 33
3.6 Obdelava in analiza podatkov 34
4 REZULTATI 41
4.1 Poskusna teorija 41
5 RAZPRAVA IN SKLEPNE UGOTOVITVE 50
5.1 Razprava 51
5.2 Samorefleksija raziskovanja 59
5.3 Omejitve raziskave 60
6 PREDLOGI 62
7 LITERATURA 64
8 PRILOGE 70

SEZNAM TABEL

Tabela 1: Izpis izjav na temo Motiv za raziskovanje 34
Tabela 2: Primer odprtega kodiranja znotraj teme Motiv za raziskovanje 36
Tabela 3: Primer začetne tematske analize znotraj teme Motiv za raziskovanje 37
Tabela 4: Osno kodiranje pod temo Motiv za raziskovanje 38
Tabela 5: Primer izpisa izjav pod temo Čas za raziskovanje 39
Tabela 6: Primer kategoriziranja 40

KAZALO SLIK

Slika 1: Dostop do podatkov o posvojitvi in bioloških starših glede na starost osebe, ki je posvojena 22

1 TEORETIČNI UVOD

1.1 Opredelitev pojmov

Posvojitev otroka je pomemben socialnovarstveni ukrep države z namenom zaščite otroka, ki iz kakršnih koli razlogov ne more živeti s svojimi starši ali mu ti ne morejo omogočiti zdravega psihičnega in telesnega razvoja. Pogosto je posvojitev tudi pot oblikovanja družine za tiste, ki iz kakršnih koli razlogov ne morejo imeti otrok (Bevc, 2014, str. 12).

Socialno starševstvo je socialni odnos in socialna situacija, kjer v družini živi eden ali več odraslih oseb, ki niso biološko povezane z otrokom/otroki, so pa z njim v čustvenem razmerju. To pomeni, da opravljajo vsakodnevne starševske naloge v daljšem časovnem obdobju (ekonomske, socialne, vzgojne, emocionalne) ter da med otrokom in staršem obstaja tesno čustveno razmerje (Zaviršek, 2006, str. 205).

Korist otroka: V vseh situacijah, ki zadevajo otroka, je treba primarno upoštevati njegovo največjo korist. Glede na naravo in pomembnost interesov otroka lahko njegovi interesi prevladajo nad interesi staršev ali drugih oseb (Vodnik po človekovih pravicah, b. d.). Načelo koristi otroka je širok pojem, ki upošteva vsestransko dobro počutje otroka, njegovo osebnost, okoliščine, razmere in pogoje, v katerih živi in se razvija. Za otroka, njegove pravice in koristi so v prvi vrsti dolžni skrbeti njegovi starši; če tega iz različnih razlogov ne zmorejo, to prevzame država. Država zagotavlja otrokovo korist predvsem z ukrepi za varstvo otrokove koristi ter s tem, da omogoča pogoje za delovanje nevladnih organizacij in strokovnih institucij za razvijanje pozitivnega starševstva (Družinski zakonik, 2017, 7. člen).

Oseba, ki je posvojena/otrok, ki je posvojen: Ker je na prvem mestu človek, se beseda posvojenec ne uporablja več, razen v primeru dobesednih navedb. Uporabljala bom preteklik, kadar bom govorila o dejanju posvojitve, ter sedanjik, kadar bom govorila o otroku ali osebi, ki je posvojen/a, saj je posvojitev proces, ki traja celo življenje in se ne konča z zaključenim pravnim postopkom posvojitve. Ker se raziskovanje bioloških korenin ne nanaša le na otroštvo ali odraščanje, uporabljam tudi izraz oseba, ki je posvojena.

Starši, ki so posvojili otroka: Ker na prvo mesto postavljamo človeka, se v preteklosti pogosto uporabljena beseda posvojitelji ne uporablja več. Besedo posvojitelji bom uporabila le v primeru neposrednih navedb. Vsi izrazi pojmujejo osebo, ki je posvojila otroka in je zato njegov starš.

Ženska ali oseba, ki je otroka rodila/biološka mama: Pojma se nanašata na osebo, ki je otroka rodila in ga oddala v posvojitev. V dobesednih navedbah se še vedno pojavlja izraz roditeljica. Pojem roditeljica se uporablja za žensko, ki iz kakršnih koli razlogov ni uspela v vlogi matere in je po lastni želji z izjavo oddala otroka v posvojitev ali pa ji je bil z odvzemom roditeljskih pravic otrok odvzet in dan v posvojitev. Najpogosteje se z izrazom roditeljica poimenuje ženska, ki je zapustila otroka takoj po porodu, torej v vlogo matere sploh ni stopila (Bevc, 1999, str. 38).

Biološka družina otroka, ki je posvojen: Biološka družina otroka, ki je posvojen, so njegovi biološki starši in sorodniki, torej ljudje, s katerimi je otrok genetsko povezan. Biološka družina predstavlja skupino ljudi, ki običajno vključuje biološko mamo in očeta ter morebitne brate in sestre, stare starše in druge sorodnike.

Raziskovanje bioloških korenin: Raziskovanje bioloških korenin posvojenega otroka pomeni proces, v katerem oseba, ki je posvojena, išče informacije o svojih bioloških starših, družinski zgodovini, kulturnih koreninah in genetskem poreklu. To lahko vključuje iskanje bioloških staršev, sorodnikov, zdravstvene zgodovine ali drugih informacij, ki pomagajo osebi razumeti svoj izvor.

1.2 Posvojitev

Sodobna posvojitev se je v večini zahodnih držav pojavila v prvi polovici 20. stoletja kot praksa za zaščito otrok, katerih staršem ni uspelo zagotoviti ustrezne skrbi zanje. Ne glede na to, ali so bili nameščeni ob rojstvu ali kasneje v otroštvu, je bil namen posvojitve omogočiti trajno in skrbno družino, v kateri bi bile zadovoljene fizične, čustvene, odnosne in druge potrebe otrok (Brodzinsky, Gunnar in Palacios, 2022). Posvojitev je ena najbolj znanih oblik socialnega starševstva in socialnovarstveni ukrep države z namenom zaščite otroka, hkrati pa predstavlja tudi pot oblikovanja družine za tiste, ki nimajo svojih bioloških otrok (Zaviršek, 2012a, str. 25–26), saj sta gospodarski napredek in družbena blaginja razvitega sveta v zadnjih desetletjih 20.

stoletja posvojitve spremenila v dejavno pomoč parom, posameznicam in posameznikom, da postanejo starši (Zaviršek, 2012a, str. 51).

Namen posvojitve pa je v prvi vrsti korist otrok. Od strokovnih služb se pričakuje ugotovitev otrokovih potreb, na osnovi katerih strokovna služba poišče ustrezne posvojiteljske starše (Bevc, 2014, str. 12). Zato je pomembno, da so socialne službe v zvezi s posvojitvami primerno izurjene (Zaviršek, 2012a, str. 21).

Posvojitev je kompleksen in vseživljenjski proces ter intimno osebno dejanje zakonskega ali zunajzakonskega para ali osebe, ki posvoji otroka. Posvojitev med seboj poveže ljudi, ki prej niso bili povezani:

- družino, ki je posvojila otroka,
- biološko družino in
- otroka, ki je bil posvojen.

Posvojitev je vedno tudi socialno in pravnoformalno konstruiran proces, ki se s časom spreminja (Zaviršek, 2012a, str. 25).

1.2.1 Slovenski zakonodajni in postopkovni okvir posvojitev

Področje posvojitve v Sloveniji je zakonodajno urejeno v Družinskem zakoniku (2017). Ta ureja pogoje za posvojitev in postopek za ugotavljanje pogojev kot tudi postopek odločanja o posvojitvi, pri čemer je stvarna pristojnost razdeljena med sodišče in center za socialno delo. O posvojitvi odloča okrožno sodišče, v za to namenjenem in oblikovanem družinskem oddelku, v nepravdnem postopku. Kot določa 14. člen Družinskega zakonika, se v primeru posvojitve in drugih postopkov, ki jih vodijo v zvezi z razmerji med starši in otroki, zadeve obravnavajo prednostno (Novak, 2017, str. 297 - 299).

Vloga centra za socialno delo pri posvojitvi je po opredelitvi Družinskega zakonika strokovno-svetovalna in podporna. Centrom za socialno delo je zaupana naloga izdelave mnenj in podajanja različnih predlogov sodišču, izvedba razgovora z otrokom, priprava ocene ogroženosti otroka, priprava načrta pomoči družini in otroku ter delo s kandidati za posvojitelje (Novak, 2017, str. 297 - 299). Za uresničitev zgoraj navedenih nalog je nujno medsebojno sodelovanje sodišč in centrov za socialno delo.

1.2.2 Posvojitev in socialno delo z družino

Spremenjena narava družinskih odnosov in sorodstva je bila v preteklosti deležna veliko pozornosti, pri čemer so se razvili koncepti, ki so spremenili načine, kako razumemo »družino«. Poudarek je bil na sorodstvu kot družbeno konstruiranem razmerju, ne pa kot biološkem dejstvu (Weston, 1991; Weeks idr., 2001, v Jones in Hackett, 2011, str. 40). Tudi posvojitev je oblika družinskega razmerja, ki je osnovano na nebiološki povezanosti otroka in starša. Obstoj starševskega razmerja kot socialnega razmerja je tisto, kar ga razlikuje od drugih podobnih oblik vsakdanjega življenja (Rener idr., 2006, str. 95).

V sodobnem družinskem življenju se s pluraliziranjem družinskega življenja ter življenjskih in družinskih potekov starševstvo razširja na različne oblike socialnega starševstva. Tudi posvojitev je ena izmed teh oblik; je družbeni odnos oziroma socialni koncept, ki zaradi sprememb pridobiva vse večjo pozornost, čeprav družino z izkušnjo posvojitve družbene predstave še vedno obravnavajo kot »drugačno« in »nepravo« (Rener, 2006, str. 26).

Razvoj stroke socialnega dela je prinesel nova spoznanja v teoriji in praksi, ki narekujejo drugačno delovanje strokovnih delavcev za boljše in kakovostnejše socialno delo, tudi na področju socialnega dela z družino in na področju posvojitev. Naloga stroke socialnega dela je, da sledi družbenim potrebam in nanje odgovarja tako, da zaščiti šibkejše skupine ter krepi njihovo moč, da si same zagotovijo boljše življenje. Njeni nalogi sta tudi občutljivost za spremembe in prizadevanje za socialno pravičnost.

Nina Mešl pri definiranju družine opozarja, da moramo biti v socialnem delu z družino pozorni na več stvari. Družine, ki jih srečujemo, ne bodo nujno ustrezale družini z vidika popisovanja prebivalstva, z vidika stereotipov ali tradicionalnih norm ali z vidika našega lastnega družinskega okolja (Mešl, 2008, str. 93).

Neobsojajoče sprejemanje se mora razširiti na vse oblike in strukture sodobnih družin, stereotipe pa moramo prepoznati in jih ovrednotiti glede na dejstva. Hitro nas lahko premami, da svoje delo z družino utemeljimo na svojih lastnih družinskih izkušnjah, pravilih in pričakovanjih (Mešl, 2008, str. 93). Družina se namreč spreminja tako po obliki kot po kompoziciji. Zmanjšuje se delež klasičnih nuklearnih družin, povečuje pa

se delež drugih družinskih skupnosti, na primer reorganiziranih, enostarševskih, istospolnih in razširjenih družin (Švab, 2010, str. 342). Pri socialnem delu je pomembno, da odstopamo od vprašanja, katera je »dobra« ali »zdrava« oblika družine. Ključno vprašanje je: »Ali ta skupina funkcionira kot družina?«. To vprašanje zagovarja stališče, da ni bistveno, ali skupina ljudi ustreza formalnim, zakonskim definicijam družine, temveč ali funkcionira kot družina, ali delijo čustva in vire, razmišljajo drug o drugem kot o družinskem članu ter se predstavljajo drugim kot družinski člani (Mešl, 2008, str. 94).

Socialno delo je primarno področje, ki izvaja strokovno vodene storitve na področju posvojitev, zlasti v neposrednem stiku s člani posvojiteljske triade (Roby in White, 2010, str. 206). Zato mora biti temeljna podlaga prakse posvojitev osnovana na strokovnem znanju socialnega dela. Strokovni delavci morajo biti spoštljivi in odgovorni zavezniki vseh udeleženih v posvojitvi (Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina, 2005), ki znajo podpreti ter prepoznati potrebe otroka ter bioloških in socialnih staršev.

1.2.3 Temeljni dejavniki uspešne posvojitve

Uspešnost posvojitve razumemo kot sposobnost posvojiteljskih staršev, da poznajo in razumejo posebne potrebe posvojenega otroka ter omogočijo njihovo zadovoljitev. Specifične potrebe posvojenega otroka so vezane na njegovo življenjsko situacijo, razpeto med biološkimi starši, ki so otroku dali življenje, in starši, ki so otroka posvojili ter mu omogočajo živeti to življenje. To je mogoče le v družini, kjer sta starša, ki sta otroka posvojila, osvobojena posledic morebitne neplodnosti ali drugih čustvenih pritiskov v medsebojni komunikaciji in v komunikaciji z otrokom ter sposobna zrele in odprte komunikacije o svoji in otrokovi preteklosti. O posvojitvi pred otrokom nimata skrivnosti; sposobna sta organizirati medsebojno sožitje na način, ki dopušča dovolj prostora za individualnost in hkrati dovolj motivacije za skupnost. Dobra družinska organizacija pomeni dovolj prostora za vsakogar in hkrati dovolj odprtosti, da čutimo pripadnost (Bevc, 2014, str. 13).

Na uspešnost posvojitve vpliva več dejavnikov, ki so bili podrobneje opisani v različnih raziskavah (Bevc, 2014; Podbevšek Kališnik, 2019). Nesporno pa obstajata dva temeljna dejavnika, ki ju ne moremo prezreti: priprava na posvojitev in podpora družini po posvojitvi.

1.2.3.1 Priprava na posvojitev

Priprava na posvojitev je temeljna oblika strokovne podpore staršem v procesu posvojitve (Zaviršek, 2012a, str. 202). Je pomemben dejavnik uspešnosti posvojitve. Posvojitev bo najboljši ukrep samo takrat, ko bodo vse tri strani razumele tako kratkoročne kot tudi dolgoročne posledice posvojitve (Bevc, 2014, str. 17).

Priprava na posvojitev je ključna iz več razlogov, saj gre pri posvojitvi za dolgoročno in pomembno odločitev, ki vpliva na vse vpletene. Z dobro pripravo lahko starši, ki bodo posvojili otroka, ustvarijo ljubeče in stabilno okolje, v katerem se bo otrok lahko ustrezno razvijal. Na to, da je priprava na posvojitev pri napovedovanju njene uspešnosti ključni dejavnik, opozarja več naših in tujih raziskav (Moyer in Goldberg, 2017; Bevc, 2014; Ruggiero in Johnson, 2009; Coakley in Berrick, 2008; Brodzinsky, Henig in Schecter, 1993). Vsak par, ki želi posvojiti otroka, bi moral biti deležen priprave na posvojitev, ki bi mu omogočila predelavo osnovnih tem:

- motivacijo za posvojitev,
- njun odnos do posvojitve,
- preseganje bolečine lastne neplodnosti,
- pripravljenost na sprejem tujega otroka,
- pripravljenost na starševstvo,
- pravico do resnice in oblikovanje identitete otroka.

Najučinkovitejša oblika priprave je skupinska, kjer se izmenjujejo izkušnje, znanje in medsebojna podpora (Bevc, 2002b, str. 58).

Pomembno je, da starši vidijo in razumejo potrebe posvojenega otroka ter spoznajo, kako izkušnje, povezane s posvojitvijo, vplivajo na njegov razvoj. Znanje o tem, kaj pričakovati po posvojitvi, socialnim staršem pomaga utrditi odnos z otrokom in jim osvetli njegova pomembna čustvena področja (Romero, 2016, str. 48).

V Sloveniji priprava na posvojitev ni urejena. Družinski zakonik (2017) v 252. členu sicer navaja, da center za socialno delo s kandidati za posvojitelje sklene dogovor o pripravi, če jih prepozna kot primerne posvojitelje, vendar pojem priprave na posvojitev v slovenskem prostoru ni jasen in definiran. Ne določa njene vsebine, metodologije ali časovne opredelitve. Nekateri centri za socialno delo pripravo na posvojitev izvajajo

sami, drugi je ne izvajajo. Pari, ki želijo posvojiti otroka, se lahko obrnejo na Društvo posvojiteljskih družin Deteljica ali na DTC Banko. Številni razumejo pripravo na posvojitev kot zbiranje dokumentacije za posvojitev in ugotavljanje primernosti kandidatov za posvojitelje, kar pa ne spada v kontekst priprave na posvojitev, temveč v postopek posvojitve (Podbevšek in Šolar Meglič, 2009; Gjura, 2012). Na nejasnost opozarjajo tudi tuji avtorji (Rushton, 2007, str. 2), saj se pojem priprave na posvojitev pogosto nanaša predvsem na dajanje informacij in razlago postopka posvojitve, medtem ko so podrobnosti prepuščene posvojiteljskim agencijam. Znanja, ki naj bi jih usvojili posvojitelji, so omenjena le na kratko (Rushton, 2007, str. 2).

1.2.3.2 Podpora po posvojitvi

Podpora družini po posvojitvi se nanaša na različne oblike pomoči in podpore, ki jih prejme družina, ki je posvojila otroka, po tem, ko je postopek posvojitve zaključen. Podpora je ključna za uspešno vključevanje otroka v družino in za reševanje izzivov, ki jih posvojitev lahko prinese.

Dobra strokovna podpora po posvojitvi je izjemno pomembna, saj posvojitev prinaša številne izzive, ki lahko pomembno vplivajo na otroka in na osebe, ki so posvojile. Strokovna podpora je lahko v pomoč pri prilagajanju na novo družinsko dinamiko, pri soočanju s travmatičnimi izkušnjami osebe, ki je bila posvojena, prav tako pomaga staršem razumeti njegove čustvene potrebe. Strokovnjaki lahko družini pomagajo pri obvladovanju vprašanj, vezanih na samopodobo in identiteto osebe, ki je bila posvojena, pri obvladovanju stresa staršev, ki so posvojili, in pri usvajanju ustreznih znanj za uspešno starševstvo.

Številne raziskave izpostavljajo potrebo po vključevanju uporabnikov v podporne storitve po posvojitvi (Kalb in Tucker, 2019; Lyttle idr., 2021, v Shields in Nicholl, 2024, str. 3). Te storitve so nadvse pomembne v procesu raziskovanja bioloških korenin osebe, ki je posvojena (Shields in Nicholl, 2024).

Podporo potrebujejo tudi starši, ki so posvojili otroka. Njihova sposobnost, da odprto razpravljajo o vprašanjih, povezanih s posvojitvijo, in njihova komunikacijska odprtost sta neposredno povezani s čustvenim blagostanjem posvojenega otroka (Colaner, 2011, v Shields in Nicholl, 2024, str. 3).

1.3 Družina s posvojenim otrokom

Primarna socializacija otroka poteka v okviru družine, kjer se otrok prek odobravanja in neodobravanja svojih staršev uči, kaj je v družbi sprejemljivo, uči se jezika in vedenjskih vzorcev. Starša otroku predstavljata pomembne druge, ki jih nihče ne more zamenjati (Haralambos in Holborn, 1999, str. 12). Zgodnje izkušnje otroka z njegovimi starši pomembno vplivajo na njegov čustveni in socialni razvoj. Medtem ko se lahko vzorci navezanosti med posvojenimi osebami razlikujejo, raziskave kažejo, da varna navezanost s starši, ki so posvojili otroka, nudi dobro osnovo za pozitivne odnose v družini in zdrav psihološki razvoj otroka, ki je posvojen (Afzal idr., 2024, str. 598). Odprta komunikacija in skupne družinske dejavnosti so pomembne za gradnjo teh povezav (Palacios, 2020, v Afzal idr., 2024, str. 598). Na pomembno nalogo družine opozarja tudi Čačinovič Vogrinčič (1998, str. 10), ki pravi, da si mora posameznik v družini zagotoviti zadovoljevanje dveh temeljnih potreb: potrebe po avtonomiji in potrebe po povezanosti. Pomembno je, da ima otrok v družini, ki ga je posvojila, varen in stabilen dom, odprto komunikacijo in občutek sprejetosti.

Raziskovanje psihosocialnih izkušenj posvojenih oseb v družini prinaša pomembne vpoglede v izzive, s katerimi se osebe, ki so posvojene, soočajo znotraj svojih družin, ter kako te izkušnje vplivajo na njihovo duševno zdravje. Razumevanje navedenega omogoča strokovnjakom, posvojiteljskim družinam in oblikovalcem politik, da bolje podpirajo osebe, ki so posvojene, ter izboljšajo njihove duševne izide (Afzal idr., 2024, str. 609).

Kot navaja Bevc (2002b, str. 4), je zelo pomembno pri posvojitvi otroka, da se družina trudi biti čim bolj navadna družina v smislu zdrave, odprte komunikacije, zrele tudi za konflikt in njegovo reševanje. Nikoli pa ne sme nihče od njenih članov pozabiti, da ostajajo za vedno posvojiteljska družina z vsemi posebnostmi, ki jih prinaša.

1.3.1 Potreba po odprti komunikaciji v družini, ki je posvojila otroka

V družini, ki je posvojila otroka, je nadvse pomembno, da se razvije prava komunikacija, in sicer taka, ki omogoča izražanje čustev, izražanje konfliktov in reševanje problemov (Čačinovič Vogrinčič, 1998).

Prakse posvojitve v številnih zahodnih državah poudarjajo pomen odprte komunikacije znotraj družine, ki je posvojila otroka. V nasprotju s teorijami odprte posvojitve, ki se osredotočajo na naravo (vrsto, pogostost, trajanje) stikov med posvojiteljskimi in biološkimi družinami, teorija komunikacijske odprtosti poudarja pomen kakovosti komunikacije med starši in otrokom glede posvojitve. Ključ komunikacijske odprtosti ni le izmenjava informacij, temveč tudi občutljivo krmarjenje skozi čustva, ki jih takšna komunikacija lahko sproži (Brodzinsky, 2006, v Wright idr., 2024, str. 994).

Družinska komunikacija o posvojitvi je ključna pri oblikovanju identitete posvojene osebe, pri oblikovanju odnosov znotraj sorodstvene mreže družine, ki je posvojila, ter pri razumevanju njihove družine v odnosu do drugih (Colaner in Horstman, 2021, v Wright idr., 2024, str. 994). Pomembno je zavedanje, da se otroci naučijo razmišljati o sebi in svojih izkušnjah, ko poslušajo starše, ko govorijo o teh temah (Baxter, 2004, v Wright idr., 2024, str. 994).

V družinah, ki so posvojile, so zgodbe o posvojitvi način, s katerim starši razložijo, kako je otrok prišel v družino. Te zgodbe otrokom že zgodaj približajo posvojitev in zanje lahko predstavljajo ključne pripovedi (Jones in Hackett, 2007, v Wright idr., 2024, str. 994).

Socialni starši, ki projicirajo sprejemajoč odnos in sproščenost glede posvojitve, so uspešnejši pri tem, da otroku pomagajo raziskovati njegove občutke in strahove (Romero, 2016, str. 36). Če pa imajo starši težave pri sproščenem komuniciranju o posvojitvi, bo to nedvomno vplivalo tudi na posvojene osebe in odnose v družini. To potrjuje tudi raziskava, ki je proučevala psihosocialne izkušnje posvojenih oseb v družini (Afzal idr., 2024, str. 608). Osebe, ki so bile posvojene in so sodelovale v raziskavi, poročajo o težavah pri izražanju čustev in izkušenj, saj so se bale, kako bi jih družinski člani dojemali. Tudi starši, ki so posvojili otroka, so imeli težave v celoti razumeti poglede in čustva posvojenih oseb. To je vodilo do težav v komunikaciji, napetih odnosov in težav pri oblikovanju občutka pripadnosti znotraj družine. Omejena komunikacija je bila zaznana kot ovira. Posvojene osebe navajajo tudi težave pri začetku pogovora, ki lahko izhajajo iz različnih dejavnikov, kot so strah pred obsojanjem, negotovost glede načina začetka teme ali skrb zaradi morebitnih čustvenih odzivov.

Komunikacijska odprtost lahko vpliva tudi na druga področja. Ugotovljeno je bilo, da je komunikacijska odprtost posvojiteljev pozitivno povezana z željo posvojenca po iskanju več informacij o svoji posvojitvi in navezovanju stikov z biološkimi sorodniki (Skinner-Drawz idr., 2011, v Wright idr., 2024, str. 994). Bolj odprta in iskrena komunikacija je bila povezana z večjim zadovoljstvom posvojencev z njihovo izkušnjo posvojitve (Feast in Howe, 2003, v Wright idr., 2024, str. 994).

1.3.2 Potreba po sprejetosti v družini, ki je posvojila otroka

Pravica do resničnosti je ena temeljnih psiholoških pravic otroka. Vsak v svoji družini potrebuje svobodo, da lahko pove, kdo je in kaj želi, ter prejme enako sporočilo od drugih. Pomembno je, da se otroka sliši in se ga jemlje resno (Čačinovič Vogrinčič, 1989, str. 18).

Družinska komunikacija odigra pomembno vlogo tudi pri oblikovanju občutka pripadnosti posvojenih oseb (Da Silva in da Conceição Delfino, 2023). O tem pišejo tudi drugi avtorji (Aramburu Alegret, 2020; Ranieri, 2021; Soares, 2017, v Wright idr., 2024, str. 994), ki navajajo, da odprta in čustveno uglašena komunikacija o posvojitvi napoveduje pozitivnejšo socialno, čustveno in vedenjsko prilagoditev oseb, ki so posvojene.

Ustvarjanje vključujočega in podpornega družinskega okolja, ki priznava in sprejema edinstveno identiteto in ozadje posvojenca, je ključno za spodbujanje občutka pripadnosti (Crowley, 2019, v Afzal idr., 2024, str. 598). Občutek pripadnosti v svoji posvojiteljski družini je eden izmed izzivov, s katerim se lahko srečujejo osebe, ki so posvojene. Medtem ko posvojitev številnim zagotavlja ljubeče in spodbudno okolje, se nekateri posvojenci lahko soočajo z občutkom, da so v svoji družini drugačni. Ta občutek drugačnosti lahko izvira iz fizičnih razlik, kot sta rasa ali etničnost, ali iz notranjih prepričanj o manjši povezanosti ali cenjenosti znotraj družinske strukture (Afzal idr., 2024, str. 598).

Za spodbujanje občutka pripadnosti v družini je nadvse pomembna tudi čustvena podpora. Ta je ključna za psihosocialno dobrobit otroka v družini, ki ga je posvojila. Raziskave so pokazale, da varno in podporno okolje pomaga posvojenim otrokom razviti pozitiven občutek sebe, čustveno regulacijo in zdrave socialne odnose.

Dosledna čustvena podpora prispeva k občutku pripadnosti in zmanjšuje občutke zapuščenosti ter težave pri oblikovanju lastne identitete (Grotevant in McDermott, 2014, v Afzal idr., 2024, str. 608).

Občutek, da v družino pripada, močno vpliva na otrokov občutek lastne vrednosti in izoblikovanje njegove identitete (Lutter, 1997, str. 34).

1.4 Identiteta posvojenega otroka

Identiteta je sestavni del vsakega človeka, ki nastaja in se izoblikuje celo življenje. Je skupek vprašanj o sebi: kdo sem, kako sem nastal, kje je moje mesto, katere položaje moram zavzeti, kaj se od mene pričakuje ipd. (Bizant, 2014, str. 85). Kot opozarja Swientek (1999, str. 50), se identiteta vedno izoblikuje tudi v odnosu z drugimi ljudmi in ne le znotraj sebe, kjer tuja podoba vpliva na lastno podobo. Izključeno je, da bi se človek videl povsem drugače, kot ga zaznava njegovo okolje.

Proces oblikovanja identitete je pri osebah, ki so posvojene, lahko kompleksnejši, ne glede na njihovo starost ob posvojitvi. Nadalje je proces lahko otežen, če se otrokova rasa ali kultura razlikuje od posvojiteljske. Predvsem pri najstnikih se kriza identitete začne, ko se začnejo spraševati osnovna vprašanja adolescence: kdo sem jaz, v čem se razlikujem od svojih staršev, katere njihove vrednote bom sprejel. Mladostniki, ki so posvojeni, morajo ugotoviti tudi, kako ta vprašanja povezati s svojimi biološkimi starši (Romero, 2016, str. 2).

Oseba, ki je bila posvojena, se pri oblikovanju občutka lastnega jaza pogosto sprašuje o obeh družinah, tako o družini, ki jo je posvojila, kot o biološki družini in genetski identiteti. Ta dvojna pogajanja lahko privedejo do občutkov zmede, notranjega konflikta in potrebe po usklajevanju različnih vidikov identitete (Fair in Alger, 2021, v Afzal idr., 2024, str. 598). Swientek (1999, str. 28–35) opozarja na tipe vprašanj, ki si jih v fazi iskanja identitete postavljajo otroci, ki so posvojeni:

- Zakaj so me biološki starši oddali?
- Zakaj so starši, ki so me posvojili, vzeli ravno mene?
- Kam zares spadam, katera je moja družina?

Podobno ugotavlja tudi Bizant (2014, str. 90), ki navaja, da se posvojeni otroci pri iskanju svoje identitete sprašujejo, od kod so, kje in kakšna je biološka mama, ali so ji podobni oziroma komu so podobni, kdo je oče, ali imajo brata ali sestro ipd. Na takšna vprašanja pogosto ni lahko najti odgovorov, a so za razvoj otrokove identitete in uspešnega odraščanja izredno pomembna (Bizant, 2014, str. 90).

Tudi Grotevant in McRoy sta poudarila pomembnost sposobnosti posvojencev, da raziskujejo svojo identiteto, povezano s posvojitvijo, in jo vključijo v svoj koncept sebe. Pri tem je ključno, da njihove družine ustvarijo podporno okolje, ki spodbuja zdravo čustveno razvijanje in duševno zdravje (Afzal idr., 2024, str. 608).

Številni otroci, ki so posvojeni, in tudi otroci, katerih očetje niso znani, nimajo povsem jasne identitete, kar povzroča občutek razcepljenosti in v posamezniku vzbuja nemir. Pogosto pogrešajo zanesljivost in zaupanje v odnosih ter občutek pripadnosti določeni skupnosti. Iskanje identitete je še posebej prisotno v adolescenci in v prelomnih življenjskih obdobjih, kot sta poroka in ustvarjanje lastne družine (Podbevšek in Šolar Meglič, 2009, str. 39).

Bizant (2014, str. 85–96) v svoji raziskavi določi naslednje dejavnike, ki vplivajo na identiteto posvojenega otroka:

- vpliv biološke mame,
- vpliv dogodkov pred posvojitvijo,
- pomen priprav na posvojitev,
- vpliv okoliščin posvojitve,
- biološke korenine,
- odkrit pogovor o posvojitvi,
- obdobje mladostništva,
- vpliv družinskih odnosov,
- vpliv okolja,
- strokovno delo na področju posvojitve,
- delo po končanem postopku posvojitve.

Posvojenci se lahko borijo z razumevanjem ali sprejemanjem svojega lastnega jaza in osebne identitete (Afzal idr., 2024, str. 604). Tudi študija, ki je proučevala razumevanje posvojitve s strani oseb, ki so bile posvojene, je opozorila na kompleksnost

izoblikovanja identitete pri posvojenih osebah. Raziskava je obenem pokazala, da je negovalno in podporno okolje pomagalo posvojenim osebam razviti močan občutek identitete, samospoštovanja in čustvene dobrobiti (Brodzinsky idr., 2018, str. 307–323).

Težava pri izoblikovanju identitete nastane tudi, kadar starši, ki so otroka posvojili, otroku prikrivajo, da je posvojen (Lutter, 1997, str. 34), ali ko mu posredno ali neposredno dajejo znake, da o tem ne želijo govoriti (Rapoša Tajnšek, 1999, str. 19).

Otrok se lahko prepozna in zdravo identificira kot posvojena oseba le, če jasno ve, da živi v posvojiteljski družini ob starših, ki so sprejeli svojo neplodnost in njene posledice ter se zavestno odločili za posvojitev otroka. Če se starši, ki so posvojili otroka, ne sramujejo svoje drugačnosti, je veliko bolj verjetno, da se je tudi posvojeni otrok ne bo. Posvojitelji s svojim vedenjem močno pripomorejo k sprejemanju posvojenega otroka v družinski skupnosti in zunanjem svetu. Pomemben vidik, na katerega opozarja avtorica (Rapoša Tajnšek, 1999, str. 19), je tudi sprejetje identitete staršev, ki so posvojili otroka. Če se ti v vlogi socialnega starša počutijo sproščeno, bodo to lahko predali naprej in razvili pristen odnos z otrokom, ki ni njihov biološki. Podobno opozarja tudi dr. Viktorija Bevc (Bevc, 2014; 2006; 2002a; 2002b), ki meni, da je za sproščen odnos nujna razrešena stiska zaradi neplodnosti.

1.5 Raziskovanje bioloških korenin, informacij o bioloških starših ter razlogih za posvojitev

Raziskovanje bioloških korenin otroka, ki je posvojen, se nanaša na iskanje informacij o bioloških starših oziroma o biološki družini, o družinski zgodovini, kulturnih koreninah in genetskem poreklu. Raziskovanje bioloških korenin lahko vključuje tudi iskanje bioloških staršev, sorodnikov, zdravstvene zgodovine ali drugih informacij, ki pomagajo osebi, ki je posvojena, razumeti svoj izvor.

Model »radovednosti, povezane s posvojitvijo«, ki so ga razvili Wrobel idr. (2013), izboljšuje razumevanje potrebe posvojenih otrok po raziskovanju in njihovih raznolikih oblikah iskanja informacij. Za številne je iskanje povezano z utrjevanjem njihovega občutka identitete (Brodzinsky, 1992; Wrobel, 2013, v Shields in Nicholl, 2024, str. 3).

Iskanje povezav z biološkimi družinskimi člani velja za standardni del razvoja oseb, ki so posvojene, in ni odraz konfliktov v družini ali individualne psihopatologije. Poznavanje svoje biološke družine, ob upoštevanju možnosti za nadaljnje odnose, je lahko psihološko pomembno za razvoj osebe, ki je bila posvojena (Wilson in Kurtzahn, 2023, str. 241).

Informacije o otroku, o njegovem življenju in biološkem izvoru so ključnega pomena za kandidate, ki se odločajo za posvojitev, za starše, ki so posvojili otroka, in predvsem za osebe, ki so posvojene. Hkrati predstavljajo pomemben dejavnik, ki vpliva na uspešnost posvojitve (Podbevšek Kališnik, 2019, str. 83).

Zaprtost in odprtost posvojitve sta koncepta, ki se nanašata na to, koliko stika in informacij teče med socialno in biološko družino ob namestitvi otroka v družino in med življenjem v tej družini (Wolfgram, 2008, str. 134).

1.5.1 Zaprta posvojitev

Pri zaprti posvojitvi tako otrok, ki je posvojen, kot tudi njegovi roditelji nimajo pravice do informacij drug o drugem. S posvojitvijo otrok pride v novo družino brez informacij o preteklosti.

Na začetku je bila zaprta posvojitev potrebna predvsem zaradi zaščite pred negativno stigmo nezakonskega otroka ter z namenom zaščite biološke mame. Prakse posvojitve tistega časa so zagotavljale zasebnost in anonimnost v prepričanju, da bo to vsem vpletenim omogočilo nadaljevanje življenja. Kasneje pa je to postala standardna praksa, upravičena s potrebo po prilagoditvi otroka v socialno družino (Baden idr., 2019; Wolfgram, 2008; Petta in Steed, 2005; Melosh, 2002). Zagovorniki zaprtih posvojitev so iskali rešitve za stigmo nezakonskih otrok tako, da so dojenčke neporočenih mater nameščali k zakonskim parom, ob tem pa so zaprli posvojiteljske zapise, spremenili rojstne liste ter otroke povezali s fenotipsko podobnimi posvojitelji, da bi posvojitev čim bolj prikrili. Melosh (2002, str. 792–794) je to zgodovinsko obdobje opisal kot obdobje, ko je prevladovala skrivnostnost, zgodovina posvojenih oseb pa je bila prikrita, razkritja posvojitev pa omejena.

Pri zaprtih posvojitvah se je pogosto dogajalo, da so otroci, ki so bili posvojeni, za posvojitev izvedeli v obdobju najstništva ali celo v odrasli dobi, pogosto iz drugih virov

in ne od svojih staršev. Ta pozna razkritja so bila povezana s stisko, zmedo in sramom. Posvojitelji so z otrokom delili malo informacij ali pa otrok nanje ni mogel nasloviti vprašanj, vezanih na posvojitev (Wydra idr., 2012, str. 63). Otroci, ki so bili posvojeni po tem modelu, so imeli pogosteje čustvene in psihične težave kot otroci pri odprtih posvojitvah, saj sta bila izvor in preteklost posvojenega otroka obdana z veliko skrivnostnostjo, ki ga je spremljala celo življenje (Podbevšek in Šolar Meglič, 2009, str. 13).

Zaprta posvojitev in skrivnostnost, ki jo je obkrožala, je na osebe, ki so bile posvojene, vplivala zelo negativno. To potrjuje tudi Swientek (1999), ki navaja, da so imeli otroci, ki o bioloških starših niso vedeli ničesar, lahko izjemno težke psihične težave. Tudi druge raziskave, povezane s pozno razkritimi posvojitvami, kažejo, da je bila ta izkušnja povezana s stisko, občutki jeze, izdaje, depresije in tesnobe (Baden idr., 2019, str. 1154).

O tem poročajo tudi tuje raziskave, saj je več študij opozorilo, da so posvojeni otroci in mladostniki čezmerno zastopani v kliničnih populacijah ter da se pri materah, ki so se odpovedale svojim otrokom, pojavljajo težave z duševnim zdravjem (Petta in Steed, 2005, str. 3).

Z vidika dobre prakse strokovnjaki ugotavljajo, da je za razvoj otroka najuspešnejše, če zgodba o posvojitvi raste z njim in drugimi družinskimi člani, namesto da postane enkratno in šokantno razkritje (Zaviršek, 2012a, str. 108).

1.5.2 Odprta posvojitev

Najbolj splošna definicija odprte posvojitve je, da gre za proces, v katerem starši otroku povedo, da je bil posvojen, in mu dejavno pomagajo do informacij in stikov z biološkimi starši, če si to želi. Hkrati pa tudi dejavno omogočajo, da biološki starši dobijo informacije o otroku in njegovem življenju v družini, ki ga je posvojila, če si to želijo (Zaviršek, 2012a, str. 124).

Po konceptu odprte posvojitve je vsem udeleženim omogočeno, da dobijo informacije, vezane na posvojitev, kar lahko poteka neposredno prek stika (pri čemer je stopnja stika različna in lahko niha) ali posredno prek strokovne službe z izmenjavo čestitk, pisem, slik ipd. (McRoy idr., 2007, str. 175). Odprta posvojitev je torej oblika posvojitve,

kjer imajo tako otrok kot biološki starši pravico do informacij drug o drugem in tudi do morebitnih stikov.

Koncept odprte posvojitve zagovarja pravico do stvarnosti vseh udeleženih v posvojitvi in s tem večjo odprtost in preglednost v prejšnjih odnosih kot tudi v novo nastalih (Bevc, 2014, str. 13). Prednosti odprte posvojitve so, da ima otrok dostop do resnice o lastni identiteti, starši pa niso obremenjeni z vprašanjem, ali otroku povedati resnico o posvojitvi ali ne. Otrok raste z zgodbo, da je posvojen, in tako to postane samoumeven del njegove realnosti (Zaviršek, 2012a, str. 124).

Zagovorniki odprte posvojitve so prepričani, da bi morala biti vloga strokovne službe manj usmerjena v varovanje tajnosti podatkov o otrocih in njihovih bioloških starših. Namesto tega bi morala strokovna služba ponuditi pomoč družini, ki je posvojila otroka, ter biološkim staršem ali drugim sorodnikom pri ohranjanju stikov med otrokom, ki je bil posvojen, in njegovim izvornim okoljem, če ti stiki otroku koristijo (Podbevšek in Šolar Meglič, 2009, str. 14). Večina posvojenih otrok je namreč zainteresiranih za zgodbo o svoji posvojitvi in o dogodkih, povezanih z njo.

Odprta posvojitev je mogoča, ko starši niso obremenjeni s prikrivanjem resnice o tem, kako in zakaj je otrok postal del njihove družine, odvisna pa je tudi od okoliščin, zaradi katerih je otrok zapustil biološko družino, saj so otroci v posvojitev nameščeni tudi ob odvzemu starševske skrbi v primeru zlorab in zanemarjanja otroka. Korist stikov oziroma odprte posvojitve je v takšnih primerih vprašljiva; treba je preveriti, s katerimi biološkimi sorodniki je stik za otroka koristen.

1.6 Dostop do informacij in dokumentacije, vezane na posvojitev

Dostop do informacij in dokumentacije glede okoliščin posamezne posvojitve, bioloških staršev oziroma biološke družine je občutljivo in pravno urejeno področje, ki se razlikuje glede na posamezno državo in njeno zakonodajo. Pri tem je treba uravnotežiti pravico osebe, ki je posvojena, ter pravico bioloških staršev do zasebnosti.

Bizant (2014, str. 91) poudarja, da otrok, ki je posvojen, za svoj razvoj potrebuje odgovore o svoji zgodovini. Ko namreč išče svojo zgodovino, išče sebe.

Večinoma v 20. stoletju do podatkov o posvojitvi ni bilo mogoče priti, saj so bili ti podatki tajni. V ZDA pa so se že od leta 1970 osebe, ki so bile posvojene, začele boriti za dostopnost podatkov z obrazložitvijo, da gre za njihove osebne podatke in jih zato država ne bi smela zadrževati v tajnosti (Freudlich, 2007, str. 53). V osemdesetih letih 20. stoletja se je v zahodnem svetu zgodil velik paradigmatski premik na področju razkritja posvojitve, saj se je začelo uveljavljati prepričanje, da imajo osebe, ki so posvojene, pravico do čim več informacij o svojih bioloških začetkih (Zaviršek, 2012b, str. 107).

Zaviršek (2012a, str. 113) to pravico opredeljuje kot pravico vedeti. Metoda socialnega dela, ki spodbuja pravico vedeti, obsega:

- spodbudo staršem, da otroku čim prej na primeren način povedo, da so ga posvojili,
- socialne delavke naj shranijo vse, kar vedo o bioloških starših,
- zgodba o posvojitvi in bioloških starših naj raste skupaj z otrokom,
- ko so otroci majhni, naj starši pripovedujejo pozitivne zgodbe o posvojitvi,
- zgodba naj z odraščanjem postaja kompleksnejša,
- starši naj ne idealizirajo in ne omalovažujejo bioloških staršev,
- starši naj ne bodo vsiljivi pri pripovedovanju o posvojitvi,
- zgodba o bioloških starših in posvojitvi je del pozitivne družinske zgodovine in naj se je ne sramujejo,
- socialni delavec naj da staršu priložnost za izražanje razmišljanj, strahov in negotovosti (Zaviršek, 2012a, str. 113).

Pri raziskovanju pomena informacij o otroku in njegovem biološkem izvoru kot dejavnika, ki vpliva na uspešnost posvojitve (Podbevšek Kališnik, 2019), so socialni starši in osebe, ki so bile posvojene, opozorili na potrebo po dostopu do teh informacij. Informacije so se jim zdele pomembne ob odločanju za posvojitev ter kot ključne za ustrezno odzivanje na potrebe otroka, ki prihaja v družino. Starši vidijo velik pomen pridobljenih informacij tudi za odgovore na otrokova vprašanja o razlogih za posvojitev in o življenju pred posvojitvijo ter za lažjo prilagoditev otroka v družini. Posvojeni otroci pa so v raziskavi (Podbevšek Kališnik, 2019) opozorili na problem pomanjkanja informacij, vezanih na njihovo posvojitev, ter na osnovno potrebo po razvidnosti v družini, ki bi jim pomagala razumeti, kdo so. Razlog za oddajo v posvojitev je ena

najpogostejših informacij, ki jih osebe, ki so posvojene, želijo dobiti. Müller in Perry (v Shields in Nicholl, 2024, str. 3) sta ugotovila, da je informacija o biološki materi primarni cilj iskanja za številne posvojene otroke; več študij kaže, da je pogosto prva članica biološke družine, ki jo iščejo (March, 1995, v Shields in Nicholl, 2024).

1.6.1 Dostop do informacij, vezanih na posvojitev v Sloveniji

Že raziskave, ki so bile v slovenskem prostoru opravljene pred leti (Zaviršek, 2009; Rapoša Tajnšek idr., 2002; Bevc, 2002), so pokazale na negativne posledice zaprtih posvojitev, ki ovirajo dostop do informacij. Avtorji so izrazili kritiko modelu, saj so menili, da je zaradi pretrgane vezi med starši in otrokom takšna posvojitev manipulacija in zloraba otrok, družine, ki je otroka posvojila, in bioloških staršev. Zaprta posvojitev je kot taka ovira pri oblikovanju lastne identitete, staršem, ki so otroka posvojili, pa ne omogoča, da bi otroku pri tem pomagali, saj nimajo dovolj informacij o bioloških starših in otrokovi zgodovini. Tudi biološki starši bi si velikokrat želeli vedeti samo, ali je z otrokom vse v redu, ter osnovne informacije o njem, vendar so zaradi takšne oblike posvojitve za to prikrajšani (Rapoša Tajnšek idr., 2002, str. 2–3).

Zaviršek (Zaviršek idr., 2009, str. 106–107) je opozorila, da ni enotne doktrine o tem, ali naj socialne delavke osebi, ki je bila posvojena in želi dobiti informacijo o tem, kje naj najde biološke starše, posredujejo informacije, ki jih imajo o biološki materi ali očetu, ali ne. Socialne delavke so delovale različno glede na to, ali menijo, da mora biti posvojitev anonimna in da otrok ne sme izvedeti, kdo je biološki starš, ali pa menijo, da mora biti posvojitev odprta in ima otrok pravico izvedeti vse, kar socialna delavka ve o biološki družini. Strokovna praksa je bila odvisna od vrednotne in etične kulture posameznega centra za socialno delo ali od posamezne socialne delavke. Poudarjeno je bilo mnenje, da četudi se biološki starši ne strinjajo s tem, da socialna delavka posreduje informacijo o imenu in naslovu biološkega starša, ima oseba, ki je bila posvojena, pravico, da to izve. Pravica do tega, da otrok pozna ime biološkega starša, je otrokova človekova pravica, če jo je mogoče zagotoviti (če so podatki znani). Zato je socialna delavka dolžna osebi, ki je bila posvojena in želi dobiti informacijo o tem, kje naj najde biološke starše, posredovati vse informacije, ki jih ima o biološki materi ali očetu (Zaviršek idr., 2009, str. 106–107).

Zanimiva je tudi obrazložitev odločbe Ustavnega sodišča (U-I-328/05-12), ki se nanaša na določitev prekluzivnega roka za vložitev tožbe na ugotovitev očetovstva po takratnem 98. členu Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (1976). V obrazložitvi odločitve osvetli potrebo posameznika po poznavanju svojih bioloških korenin:

»Pravica posameznika do poznavanja svojega izvora spada v sklop osebnostnih pravic. Temelj in mejo ustavnega varstva osebnostnih pravic določata 34. in 35. člen Ustave. Ustavno sodišče je že sprejelo stališče, da imajo določbe, ki varujejo človekovo osebno dostojanstvo, osebnostne pravice, njegovo zasebnost in varnost (34. do 38. člen Ustave), posebno mesto med človekovimi pravicami in temeljnimi svoboščinami.

Človekova osebnost je splet več osebnih dobrin, ki so varovane s posameznimi osebnostnimi pravicami. Že ime pove, da so to pravice, ki gredo človeku kot osebi. Z jamstvom osebnostnih pravic so zagotovljeni tisti elementi posameznikove osebnosti, ki niso varovani z drugimi določbami Ustave (s svobodo vesti, izražanja itd.), a je šele skupaj z njimi posamezniku dana možnost, da se svobodno razvija in oblikuje svoje življenje v skladu z lastnimi odločitvami.

Med elemente, ki so odločilnega pomena za razvoj posameznikove osebnosti, šteje tudi poznavanje svojega lastnega izvora. Gre namreč za enega od elementov, ki je ključen za predstavo posameznika o samem sebi, pa tudi o njegovem mestu v družbi. Poznavanje lastnega izvora pomembno vpliva tudi na družinske in sorodstvene vezi. Nemožnost ugotovitve lastnega izvora pa lahko za posameznika pomeni hudo breme in negotovost. Zato v sklop osebnostnih pravic sodi tudi pravica do poznavanja svojega lastnega izvora.

V širšem smislu gre za pravico do osebne identitete, katere sestavni del so tako pravica do osebnega imena in pravica do državljanstva kot tudi pravica posameznika, da pozna identiteto svojih staršev.

Med razlogi, zaradi katerih ima vsakdo interes izvedeti, kdo so njegovi naravni starši, je prvi in najpomembnejši razlog psihološka potreba posameznika po identiteti. Drugi razlog je v medicinski zgodovini. Pri tem gre predvsem za podatke o dednih boleznih,

kot so hemofilija, sladkorna bolezen ipd.« (Odločba Ustavnega sodišča, U-I-328/05-12, 18. 10. 2007).

Tudi raziskava iz leta 2014 (Bevc, 2014) je med strokovnimi delavci in uporabniki preverjala stališča do pridobivanja informacij, vezanih na biološke starše, in možnosti srečanja z njimi. Z navedeno trditvijo *»Posvojen otrok bi moral izvedeti, kdo so njegovi roditelji, in bi moral imeti tudi možnost srečanja z njimi«* se je strinjalo 61,7 % strokovnih delavcev in 67,3 % uporabnikov posvojitve. Samo 3,3 % strokovnih delavcev in 7,1 % uporabnikov se s trditvijo ni strinjalo, medtem ko je bilo 25,7 % uporabnikov in 34,9 % strokovnih delavcev nevtralnih.

V navedeni raziskavi avtorica opozarja, da je praksa posvojitve, kjer družina, ki je posvojila otroka, vzdržuje stike z otrokovo biološko družino ali kakšnim njegovim sorodnikom, dejavnik uspešne posvojitve in s tem sledi koristi otroka (Bevc, 2014, str. 170).

Kljub vsem ugotovitvam, ki opozarjajo na potrebo oseb, ki so posvojene, da poznajo svoj izvor, ter kljub ugotovitvam, ki kažejo na negativne posledice zaprtih posvojitev oziroma koristi odprtih posvojitev, je Družinski zakonik (DZ, 2017) iz leta 2017 to pravico omejil. V 222. členu ureja vpis in dostop do osebnih podatkov bioloških staršev in posvojenega otroka ter določa, da lahko posvojena oseba ali njen zakoniti zastopnik pridobi le informacije o zdravstvenem stanju bioloških staršev, nima pa pravice do seznanitve z osebnimi podatki svojih bioloških staršev, ki se vodijo v matičnem registru in drugih evidencah osebnih podatkov. Seznanitev s temi podatki je mogoča le ob pisnem soglasju osebe, na katero se nanašajo.

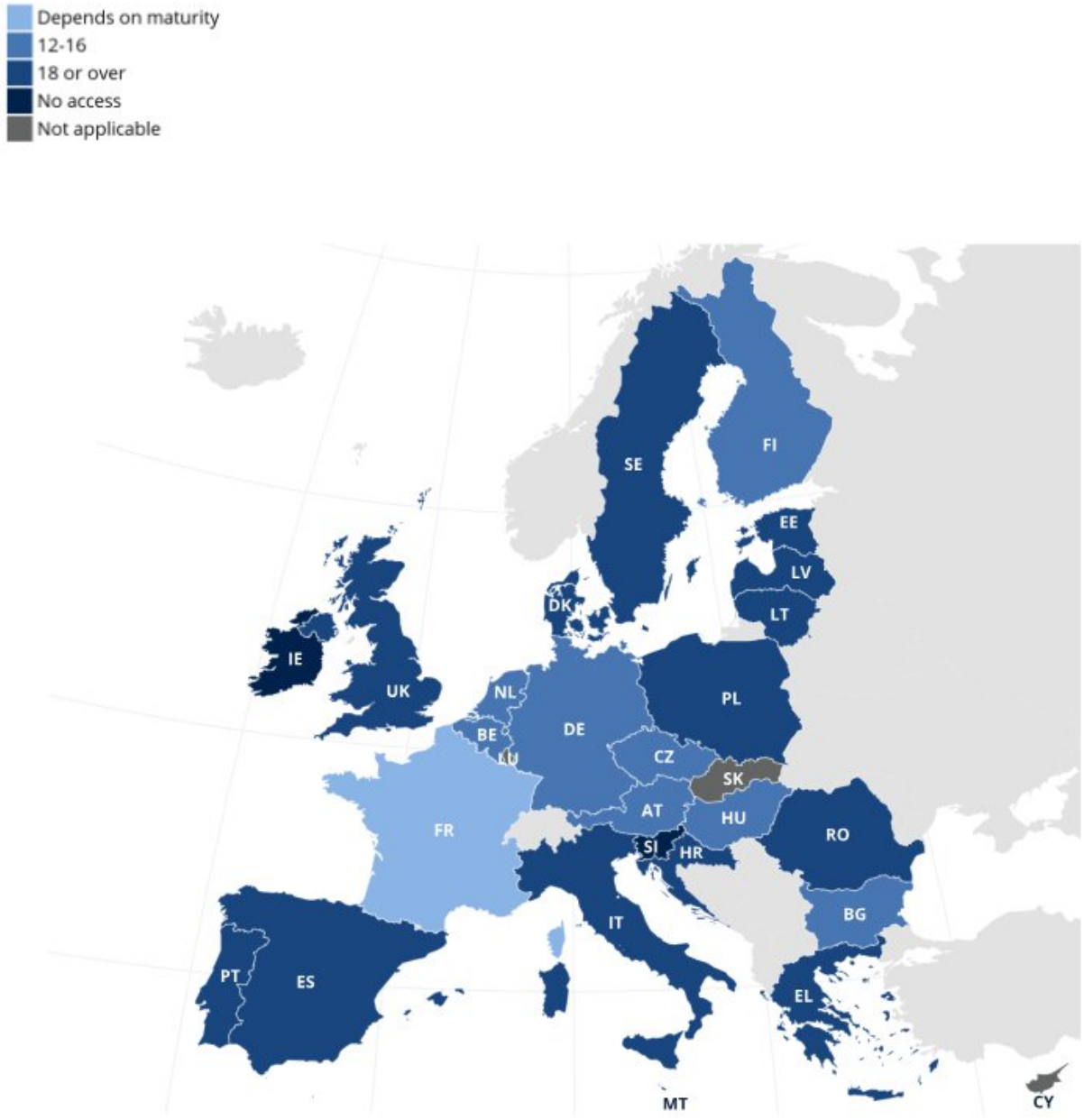
Kaj to pomeni za seznanitev z drugimi podatki, ki niso osebni podatki, a so osebam, ki so posvojene, prav tako pomembni, bi bilo vredno dodatno raziskati. V pogovoru z osebo, ki je posvojena, se je izkazalo, da se v praksi dogaja, da osebe, ki so posvojene, na centru za socialno delo ne pridobijo niti informacij, vezanih na posvojitev, ki ne vključujejo osebnih podatkov.

1.6.2 Dostop do dokumentacije o posvojitvi in informacij v tujini

Več držav v Evropski uniji otrokom omogoča dostop do njihove dokumentacije, vezane na posvojitev, ter pridobitev informacij o njihovih bioloških družinah in okoliščinah njihove posvojitve.

V štirinajstih državah članicah imajo osebe dostop do svoje dokumentacije in do določenih informacij o svojih bioloških družinah pri 18. letih (Ciper, Hrvaška, Danska, Estonija, Grčija, Litva, Latvija, Malta, Poljska, Portugalska, Romunija, Španija, Švedska in Združeno kraljestvo). Le Italija zahteva višjo starost osebe, ki je posvojena, in sicer 25 let.

Slika 2

Slika 1: Dostop do podatkov o posvojitvi in bioloških starših glede na starost osebe, ki je posvojena
Vir: fra.europa.eu, 2017

V Belgiji, na Finskem in na Češkem lahko pravico uveljavljajo otroci, stari 12 let ali več; v Avstriji in na Madžarskem je to mogoče od 14. leta dalje. V Bolgariji, Nemčiji, na Nizozemskem ter na Škotskem je prag določen pri 16. letih. Na Nizozemskem lahko otroci pri meddržavni posvojitvi pridobijo svoje dokumente od 12. leta dalje.

V Franciji in na Slovaškem možnost dostopa do dokumentov temelji na otrokovi zrelosti.

Irska ne omogoča dostopa do dokumentov, vezanih na posvojitev, ter informacij o biološki družini. Na Irskem obstaja register za lažjo vzpostavitev stika med osebami, ki so bile posvojene, in njihovimi biološkimi družinami. Udeležba je prostovoljna, stik pa je vzpostavljen le, če se vsi vpleteni prijavijo.

Nekatere države otrokom omogočajo dostop do teh informacij pri nižji starosti, če imajo soglasje staršev (na primer na Danskem, v Estoniji, Nemčiji in na Portugalskem), iz pomembnih razlogov (na primer v Italiji in Litvi) ali pod pogojem individualne ocene otrokove zrelosti (v Belgiji in na Švedskem).

Nekatere države zagotavljajo strokovno svetovalno pomoč otrokom pred ali med vpogledom v dokumentacijo, vezano na posvojitev. Nekje je takšna pomoč obvezna za vse osebe, mlajše od 18 let; v nekaterih državah, kot je na primer Finska, pa se otrok sam odloči, ali jo bo sprejel ali ne.

Na Madžarskem in v Estoniji obstajajo omejitve glede izdaje informacij o identiteti bioloških družin. Te omejitve veljajo, če bioloških staršev ali sorojencev ni bilo mogoče vprašati, če niso dali soglasja za razkritje svoje identitete ali če te informacije niso v najboljšem interesu otroka.

Na Slovaškem lahko posvojitelji, če tako želijo, otroku posredujejo informacije o biološki družini, če je to v najboljšem interesu otroka.

Na Češkem imajo otroci pravico do dostopa do dokumentacije na matičnem uradu od 12. leta starosti in do dokumentacije, ki jo vodi sodišče, pri 18. letih. V primeru, da je mati ob rojstvu zahtevala zaupnost (zaradi t. i. skrivnega oziroma anonimnega rojstva), je razkritje njene identitete dovoljeno le na osnovi sodne odločbe, ne glede na otrokovo starost (Dostopno na: https://fra.europa.eu/en/publication/2017/mapping-minimum-age-requirements-concerning-rights-child-eu/accessing-adoption-files-and-information-biological-family).

V Združenih državah Amerike se informacije delijo na neidentifikacijske in identifikacijske podatke (Child Welfare Information Gateway, 2020, dostopno na: https://www.childwelfare.gov/resources/access-adoption-records/). Večina držav je

vzpostavila postopke, s katerimi lahko udeleženci posvojitve pridobijo neidentifikacijske in v nekaterih primerih tudi identifikacijske informacije iz uradnih evidenc, ob tem pa še vedno varujejo interese vseh vpletenih strani.

Neidentifikacijske informacije vključujejo zdravstveno, vedenjsko, razvojno, izobraževalno in socialno zgodovino otroka ter njegovih staršev in drugih bioloških sorodnikov. Ta vrsta informacij je staršem, ki posvojijo otroka, na voljo ob posvojitvi. Neidentifikacijske informacije so tudi:

- datum in kraj rojstva otroka,
- starost bioloških staršev in splošen fizični opis, kot sta barva oči in las,
- rasa, etničnost, veroizpoved in zdravstvena zgodovina bioloških staršev,
- stopnja izobrazbe bioloških staršev in njihovi poklici v času posvojitve,
- razlog za oddajo otroka v posvojitev,
- obstoj drugih otrok, rojenih vsakemu od bioloških staršev.

Skoraj vse države dovoljujejo polnoletnim osebam, ki so posvojene, dostop do neidentifikacijskih informacij o bioloških sorodnikih, običajno na osnovi pisne prošnje. Oseba, ki je posvojena, mora praviloma biti stara vsaj 18 let, preden lahko pridobi te informacije. Približno 26 držav omogoča biološkim staršem dostop do neidentifikacijskih informacij, običajno glede otrokove zdravstvene in socialne zgodovine. Poleg tega 15 držav omogoča tak dostop tudi odraslim biološkim sorojencem. Politike o tem, katere informacije se zbirajo ter kako se hranijo in razkrivajo, se razlikujejo od države do države. Nekatere države so bolj omejevalne glede izdaje informacij iz uradnih evidenc. V New Yorku, Oklahomi in Rhode Islandu mora oseba, ki išče neidentifikacijske informacije, registrirati svojo zahtevo v državnem registru posvojitev. V Pensilvaniji so neidentifikacijske informacije na voljo prek registra ali sodišča oziroma agencije, ki je poskrbela za posvojitev.

Identifikacijske informacije so informacije, ki lahko omogočijo identifikacijo bioloških staršev, osebe, ki je bila posvojena, ali drugih bioloških sorodnikov. Identifikacijske informacije lahko vključujejo trenutna ali pretekla imena osebe, naslove, zaposlitev ali podobne zapise in informacije. Zakoni v skoraj vseh državah dovoljujejo izdajo identifikacijskih informacij, če je oseba, na katero se podatki nanašajo, podala soglasje za izdajo. Če privolitev ni zabeležena pri ustreznem organu, se informacije ne smejo

razkriti brez sodnega naloga, ki dokumentira utemeljen razlog za razkritje. Oseba, ki zahteva sodni nalog, mora dokazati z jasnimi in prepričljivimi dokazi, da obstaja utemeljen razlog za razkritje, ki presega potrebo po ohranitvi zaupnosti.

Dostop do informacij ni vedno omejen le na biološke starše in osebe, ki so posvojene. Približno 37 držav omogoča biološkim sorojencem posvojenca, da si izmenjajo identifikacijske informacije s soglasjem obeh strani.

Nekatere države so uvedle omejitve pri izdaji identifikacijskih informacij in zahtevajo, da oseba, ki je posvojena, opravi svetovanje o morebitnih posledicah iskanja ter vzpostavitve stika z biološko družino, preden se razkrijejo informacije. Arkansas, Mississippi, South Carolina in Texas zahtevajo, da oseba, ki je posvojena, opravi svetovanje o postopku in morebitnih posledicah iskanja in vzpostavitve stika z biološko družino, preden se razkrijejo informacije. V Connecticutu je izdaja identifikacijskih informacij prepovedana, če oddelek ali agencija za posvojitve, ki poseduje informacije, ugotovi, da bi bile zahtevane informacije »resno moteče ali ogrožajoče za fizično ali čustveno zdravje osebe, katere identiteta je zahtevana.«

Številne države so za ureditev soglasij, potrebnih za razkritje identifikacijskih informacij, uvedle registrske sisteme z vzajemnim soglasjem. Ti omogočajo posameznikom, neposredno vpletenim v posvojitve, da izrazijo svoje soglasje ali nestrinjanje z razkritjem svojih identifikacijskih podatkov. Večina registrov zahteva soglasje vsaj enega biološkega starša in osebe, ki je posvojena, stare najmanj 18 ali 21 let, oziroma socialnih staršev, če je otrok mladoleten. Večina držav z registri zahteva, da osebe, ki želijo izmenjati informacije, vložijo izjavo pod prisego, s katero dovolijo razkritje svojih osebnih podatkov (Child Welfare Information Gateway, 2020, dostopno na: https://www.childwelfare.gov/resources/access-adoption-records/).

1.6.3 Iskanje bioloških staršev in sorodnikov ter srečanje z njimi

Medtem ko nekatere osebe, ki so bile posvojene, nikoli ne čutijo potrebe po iskanju informacij ali stiku, pri drugih ta želja obstaja, vendar hkrati obstajajo tudi dejavniki, ki jih odvrnejo od namere, da bi stopile v stik s svojo biološko družino. Osebe, ki so posvojene, se lahko srečujejo z različnimi občutki, vključno s strahom, da bi užalile in prizadele starše, občutkom razpetosti in nezvestobe, strahom pred negativno reakcijo

biološke družine, zaskrbljenostjo, da bi stik lahko ponovno odprl stare rane, ter strahom pred neznanim (Petta in Steed, 2005, str. 5).

Raziskovanje bioloških korenin je pri osebah, ki so bile posvojene, različno. Nekateri posvojenci iščejo informacije o svoji zgodbi posvojitve in kulturni dediščini brez neposrednega stika z biološkimi družinskimi člani, drugi iščejo kratek stik, ne da bi želeli trajen odnos, spet tretji si prizadevajo ohraniti odnose z biološkimi družinskimi člani. V kontekstu meddržavnih posvojitev so takšni odnosi običajno vzpostavljeni prek družbenih omrežij ali drugih spletnih komunikacij, z možnostjo osebnega stika (Wilson in Kurtzahn, 2024, str. 242).

Ocenjuje se, da več kot polovica posvojencev začne raziskovanje bioloških korenin v pozni adolescenci ali zgodnji odraslosti (Müller in Perry, 2001, v Wilson in Kurtzahn, 2023, str. 242). Raziskovanje poteka v sosledju od kognitivnega raziskovanja in razmišljanja o sebi: »Kdo sem kot posvojena oseba?«, prek namernega iskanja informacij, do vzpostavitve stika in ustvarjanja odnosa (Wilson in Kurtzahn, 2024, str. 242).

Pri raziskovanju bioloških korenin je za osebe, ki so posvojene, nadvse pomembna podpora družine, ki jih je posvojila. Raziskava (Petta in Steed, 2005, str. 5), ki se je osredotočala na iskanje biološke družine in ponovna srečanja, navaja, da so posvojenci, ki so čutili, da so jih njihove družine podpirale pri raziskovanju, v ta proces vključili tako svoje biološke kot tudi posvojiteljske družine. Na primer, dovolili so, da se biološka in posvojiteljska družina med seboj spoznata ter ohranjata stik. Posvojene osebe, ki so čutile, da jih njihove posvojiteljske družine niso podpirale pri iskanju bioloških sorodnikov, pa so informacije o srečanju zadržale zase. Te so s postopkom raziskovanja nadaljevale z bojaznijo, da bodo odrinjene od svoje posvojiteljske družine, ali pa so celo opustile ali omejile raziskovanje bioloških korenin, da bi se izognile konfliktnim situacijam in zaščitile svoje posvojiteljske starše. Ti rezultati se večinoma ujemajo z rezultati Howe in Feast (2000, v Petta in Steed, 2005, str. 5), ki navajata, da je večina oseb, ki so bile posvojene in so se odločile za raziskovanje, ocenila svoje posvojitelje kot podporne pri tej odločitvi, tisti, ki pa so se odločili, da svojih staršev z raziskovanjem ne seznanijo, pa so tudi izkušnjo posvojitve doživeli kot tabu temo v svoji družini.

O tem piše tudi Romero (2016, str. 74), ki navaja, da posvojeni otroci, četudi nikoli ne omenjajo bioloških staršev, nanje pogosto mislijo. Če so starši odprti glede te teme, je lažje tudi otrokom. Avtor nadaljuje, da socialni starši pogosto napačno menijo, da jih bo posvojen otrok imel raje, če ga bodo s kritiko in obsojanjem bioloških staršev odvrnili od njih. Resnica je drugačna. Izkušnje kažejo, da je varna navezanost na socialne starše močno povezana s spoštovanjem, ki ga socialni starši pokažejo do otrokovih bioloških staršev in korenin.

Več raziskav (Howe in Feast, 2001; Triseliotis idr., 2005, v Shields in Nicholl, 2024, str. 4) kaže, da so osebe, ki so posvojene, ne glede na izid proces ponovnega srečanja ocenile kot pozitivno izkušnjo, medtem ko raziskava, ki je proučevala odzive socialnih staršev na raziskovanje bioloških korenin posvojenega otroka (Petta in Steed, 2005), navaja, da so se ti ob tem soočali s strahom pred izgubo otroka, se spraševali o »pravici do otroka« ter ponovno raziskovali svojo identiteto kot starša oziroma svojo starševsko vlogo; številni so se ponovno soočili tudi s stisko neplodnosti. Udeleženci v raziskavi navajajo mešana čustva do biološke matere; ta lahko vključujejo hvaležnost in spoštovanje, nekateri pa poročajo tudi o jezi na biološko mamo, predvsem v primerih, ko je do srečanja prišlo na željo biološke mame. Socialni starši poročajo tudi, da so zaradi raziskovanja otrok postali bolj ozaveščeni o dejavnikih, ki obkrožajo prakso posvojitve.

Nasprotno od navedenega pa je slovenska raziskava (Podbevšek Kališnik, 2019, str. 72) pokazala, da socialni starši, ki so se pred posvojitvijo vključili v pripravo, razumejo, da raziskovanje bioloških korenin posvojenega otroka ne omaje njihove starševske vloge. Zaradi tega ne živijo v strahu in so v svoji vlogi bolj samozavestni.

Navedeno poudarja pomen priprave na posvojitev kot tudi podpore družini, ki je posvojila otroka, po zaključenem postopku posvojitve.

2 PROBLEM

2.1 Opredelitev problema

Posvojitev je ena najbolj znanih oblik socialnega starševstva in hkrati socialnovarstveni ukrep države z namenom zaščite otroka, ki ne more živeti s svojimi starši ali mu ti ne morejo omogočiti zdravega psihofizičnega razvoja (Zaviršek, 2012a, str. 25).

Tema posvojitev je pogosto predmet proučevanja, pogosto je predstavljena kot pot oblikovanja družine za osebe, ki bioloških otrok iz kakršnih koli razlogov ne morejo imeti (Roby in White 2010; Bevc 2002a, 2006, 2013; Smith Rotabi in Bromfield, 2017), vendar pa se malo raziskav posveti potrebam posvojenih otrok (Brodzinsky 2006; Robinson, 2000).

Pogosto prepričanje je usmerjeno v idejo, da otroku zadošča premik iz njemu neustreznih razmer v novo družino, kjer bo lahko uspel. Smiselno je poudariti, da pri posvojitvah ni pomembno le, da nova družina omogoči posvojenemu otroku boljše materialno stanje, temveč tudi, da sledi njegovim čustvenim potrebam in ostalim potrebam, ki izhajajo iz njegove posvojitve.

V diplomskem delu se želim posvetiti potrebi posvojene osebe po spoznavanju bioloških staršev in izvornega okolja, ki je bila v preteklosti tako pri posvojiteljih kot tudi pri strokovnih delavcih pogosto nerazumljena in dokaj spregledana tema.

Za temo raziskovanja bioloških korenin posvojenih otrok sem se odločila predvsem zaradi svoje lastne izkušnje, na to potrebo pa opozarjajo tudi odrasle posvojene osebe, ki se v želji, da bi našle svoje korenine, obračajo na Društvo posvojiteljskih družin Deteljica, katerega predsednica sem. Večina posvojenih oseb vzpostavi stik z društvom, ker doma nimajo ali pa niso imele varnega prostora za pogovor o tem, kdo so njihovi biološki starši in iz kakšnega okolja izhajajo. Čeprav jih njihov biološki izvor nadvse zanima, se s posvojitelji pogosto o tem ne pogovarjajo in svoje želje po raziskovanju z njimi ne delijo, saj se bojijo, da bi jih prizadeli in da bi jim dali občutek, da niso dobri starši. Glede na moje izkušnje in pogovore s posvojenimi osebami posvojeni o svojih bioloških koreninah razmišljajo bistveno več, kot si o tem upajo govoriti. Nadvse pomembno je zavedanje, da se posvojen otrok identificira tudi z

biološko družino, čeprav nima stika z njo in tudi, če nima spomina nanjo (Romero, 2016, str. 56).

Ob poslušanju zgodb sem opazila več dejavnikov, ki sooblikujejo izkušnjo posvojitve in potrebo oseb z izkušnjo posvojitve po spoznavanju bioloških staršev. Te dejavnike želim raziskati v diplomskem delu. Začela sem se spraševati, kaj bi posvojeni otrok ali odrasla oseba potrebovala, da bi bila njihova posvojitev dobra izkušnja.

Namen posvojitve je prvovrstno korist otrok, od strokovnih služb pa se pričakuje ugotovitev otrokovih potreb, na osnovi katerih strokovna služba poišče ustrezne posvojiteljske starše. Pretekle izkušnje več posvojenih oseb, ki jih poznam, in tistih, ki so se vključili v društvo posvojiteljskih družin, kažejo, da posvojitve velikokrat niso bile v korist otroka, zato sem se odločila raziskati tudi, kaj bi posvojene osebe potrebovale od strokovnih delavcev, da bi bile posvojitve bolj uspešne.

Cilj moje raziskave je preveriti, kako posvojene osebe doživljajo potrebo po spoznavanju bioloških staršev, ali je ta zanje ključna ter ugotoviti dejavnike, ki prispevajo k tem potrebam.

2.2 Raziskovalna vprašanja

Namen diplomskega dela je raziskati, ali si posvojene osebe želijo poiskati biološke korenine oziroma pridobiti informacije o bioloških sorodnikih, kako pomembna je odprtost posvojiteljev do svojih posvojenih otrok glede posvojitve in iskanja bioloških korenin ter s kakšnimi izzivi se lahko sooča oseba, ki je posvojena, če teh informacij nima. Z diplomskim delom bi rada preverila tudi, kako sta odprtost komunikacije v družini glede posvojitve ter možnost raziskovanja bioloških korenin povezani z oblikovanjem identitete posvojenega otroka.

Glede na navedena izhodišča postavljam naslednja raziskovalna vprašanja:

- Kako odnosi s posvojitelji prispevajo k pogledu otroka na biološke starše in na potrebo po raziskovanju biološkega izvora?
- Ali je za posvojenega otroka pomembno, da ima možnost o svoji posvojitvi odprto govoriti in tudi spoznati biološke starše?

- Kakšni so motivi za raziskovanje bioloških korenin in kako pomembna je pri tem podpora posvojiteljske družine?
- Kakšni so zadržki in skrbi posvojenih odraslih oseb pri iskanju roditeljev?
- Kakšno podporo centra za socialno delo bi si želele imeti posvojene osebe?

3 METODOLOGIJA

3.1 Vrsta raziskave

Za diplomsko delo sem izbrala kvalitativno raziskavo, saj bom zbirala besedne opise intervjuvancev o problematiki, ki jo bom raziskovala. Prav tako bo moja raziskava empirična oziroma izkustvena, saj bom z intervjuvanjem oseb gradivo pridobila sama in neposredno. Moja raziskava bo tudi poizvedovalna, saj bom želela odkriti osnovne značilnosti svoje tematike.

3.2 Raziskovalne teme

Informacije o zgodovini posvojene osebe: Zajema osnovne podatke o osebi – koliko je bila oseba stara ob posvojitvi, kako je izvedela, da je posvojena, od koga in kdaj ter kakšni so bili ob tem njeni občutki.

Odnosi s posvojiteljskimi starši in njihova odprtost do komunikacije o posvojitvi: Pomemben del raziskave je ugotoviti, kako so se razvili odnosi v družini, kjer je bila oseba posvojena. Zanima me, ali so se lahko o posvojitvi odprto pogovarjali. So starši, ki so otroka posvojili, nudili otroku varen prostor za pogovor in vprašanja? Kako je odnos v družini vplival na osebo, ki je posvojena?

Informacije o roditeljih: Kakšne informacije imajo posvojene osebe o svojih roditeljih, kje in na kakšen način so jih pridobile? Kakšne so bile njihove želje in pričakovanja? Kakšne so njihove izkušnje z raziskovanjem bioloških korenin? V kakšnih odnosih so z biološkimi starši, če so jih spoznali?

Motiv za raziskovanje: Kakšni so motivi za raziskovanje bioloških korenin, kdaj jih je biološki izvor začel zanimati in kdaj so začeli raziskovati?

Zadržki in težave pri iskanju bioloških staršev: Kaj posvojenim osebam preprečuje, da bi začele iskati biološke starše ali zakaj si tega ne želijo?

Normativni okvir postopka posvojitve: Kako si posvojene osebe predstavljajo, da bi morale biti posvojitve zakonsko urejene, kakšno podporo bi potrebovale od socialnih delavk in delavcev, da bi bile njihove potrebe izpolnjene?

3.3 Merski instrument in viri podatkov

V raziskavi sem podatke zbirala s pomočjo delno standardiziranih intervjujev. Smernice za intervju so bile sestavljene iz 24 vprašanj odprtega tipa. Razdeljen je v 6 tem, o katerih sem spraševala, prav tako sem imela pripravljena tudi podvprašanja, ki so spodbujala pripovedovanje, da bi bilo intervjuvancem lažje odgovarjati.

3.4 Populacija in vzorčenje

Populacijo raziskave predstavljajo odrasle osebe, ki so bile posvojene v Sloveniji in so danes stare od 21 do 44 let. Osebe imajo izkušnjo popolne posvojitve in so bile posvojene kmalu po rojstvu. Vzorec je priložnostni, kar pomeni, da sem izbirala sogovornike, do katerih sem imela najlažji dostop. Vzorčila sem tudi po metodi snežene kepe, saj sem nekaj oseb že poznala tako zasebno kot tudi prek Društva posvojiteljskih družin, te osebe pa so mi svetovale še ostale intervjuvance.

Vzorec predstavlja 10 intervjuvanih oseb, ki so bile posvojene v Sloveniji, od tega 9 žensk in 1 moški. Zaradi varstva osebnih podatkov pravih imen nisem uporabila; zaradi lažje berljivosti sem uporabila izmišljena imena. Nataša (37 let) je bila posvojena, ko je bila stara 2 leti, posvojena je bila iz Srbije. Mateja (39 let) je bila ob posvojitvi stara 9 mesecev in je bila posvojena iz Sarajeva. Kaja (31 let) je bila posvojena takoj po rojstvu. Maja (38 let) je bila posvojena kot dojenček. Urška (21 let) je bila prav tako posvojena kot dojenček. Anita (42 let) je bila posvojena pri dveh letih in pol. Sara (27 let) je bila posvojena kot dojenček iz Prištine. Vita (34 let) je bila posvojena kot dojenček s Kosova. Nika (21 let) je bila posvojena kot dojenček. Marko (44 let) je bil posvojen pri trinajstih mesecih. Večino oseb, s katerimi sem opravila intervju, sem osebno poznala in z večino sem že predhodno vzpostavila osebni stik. Vsi imajo izkušnjo posvojitve v Sloveniji, medtem ko je v šestih primerih njihova izvorna država Slovenija, v štirih pa so bili v Slovenijo posvojeni iz drugih držav.

Nekaj oseb, s katerimi smo bili dogovorjeni za intervju, ni sodelovalo, saj jim je o tej tematiki težko odprto govoriti ali pa se nismo mogli časovno uskladiti.

3.5 Zbiranje podatkov

Najprej sem za sodelovanje prosila vse posvojene osebe, ki jih že poznam in so večinoma vključene v Društvo posvojiteljskih družin Deteljica. Te so mi nato svetovale še ostale intervjuvance. Oseba, ki je sodelovala v moji raziskavi, mi je predlagala tudi, da pišem v Facebook skupino Posvojenci, kjer je vključenih veliko posvojenih oseb iz cele Slovenije, in jih prosim za sodelovanje. Napisala sem jim, kdo sem, da sem tudi sama posvojena in da pripravljam diplomsko delo na temo potrebe posvojenega otroka po spoznavanju bioloških staršev, ter jih prosila za sodelovanje. Ob tem sporočilu mi je pisalo veliko posvojenih oseb, pri katerih je prisotna močna potreba po spoznavanju bioloških staršev ali pa so biološke starše že spoznali. Veliko jih je z mano le delilo svojo stisko, z nekaterimi se nismo mogli časovno uskladiti, nekaj pa jih je sodelovalo v moji raziskavi. S tistimi, ki so bili pripravljeni sodelovati v raziskavi, smo bili najprej v stiku prek Facebooka, nato pa smo si izmenjali telefonske številke z namenom lažje komunikacije.

Z osebami, ki jih poznam, sem intervju opravila pri meni doma, z ostalimi pa v prostorih Društva posvojiteljskih družin Deteljica. Ker je tema zelo osebna, smo se strinjali, da potrebujemo prostor, kjer bomo imeli mir in zasebnost. Intervjuji so trajali od pol ure do 45 minut. Intervjuvancem, s katerimi se nismo poznali, sem se predstavila in jim še enkrat podrobno predstavila namen diplomskega dela. Ker imam tudi sama izkušnjo posvojitve, sem predlagala intervju v obliki pogovora z namenom, da lahko tudi oni vprašajo mene, če jih kaj zanima o moji izkušnji.

Intervjuje sem izvedla osebno. Intervjuvancem sem zastavljala vprašanja odprtega tipa z namenom spodbujanja pripovedovanja njihove zgodbe.

Pri raziskovanju sem izhajala iz etičnih načel raziskovanja. Vsi intervjuvanci so prostovoljno pristopili k sodelovanju in so bili seznanjeni, da lahko iz raziskave kadar koli odstopijo. Vsakega intervjuvanca sem vprašala, ali lahko intervju posnamem, da bom med intervjujem lahko pozorna nanj in ga po potrebi usmerjala pri pogovoru. Vsi so se s tem strinjali. Pogovore sem doma poslušala in jih zapisala, nato pa tudi poslala v vpogled intervjuvanim osebam. Posnetke sem po tem, ko sem jih zapisala, izbrisala. Prav tako sem vsem osebam zagotovila anonimnost pri analizi in predstavitvi rezultatov raziskave, saj sem jih navajala z drugim imenom.

3.6 Obdelava in analiza podatkov

Metoda zbiranja podatkov je bil delno standardiziran intervju (Mesec, 1998, str. 21). Prvi korak je bil, da gradivo obdelam in izjave prepišem tako, da bo zapis pogovora čim bolj identičen. Relevantne izjave sem izpisala glede na opredeljena raziskovalna vprašanja, ki sem jih v naslednjem koraku tudi odprto kodirala. Dobila sem 272 relevantnih izjav, ki so označene tako, da vsako osebo predstavlja druga črka, ki stoji za številko izjave.

Nato sem določila teme relevantnih izjav, ki so povezane z mojimi raziskovalnimi vprašanji, in izjave smiselno razvrstila pod naslednje teme:

- informacije o zgodovini osebe, ki je posvojena,
- odnosi s posvojiteljskimi starši in njihova odprtost do komunikacije o posvojitvi,
- informacije o roditeljih,
- zadržki in težave pri iskanju bioloških staršev,
- normativni okvir postopka posvojitve.

V naslednjih tabelah so prikazani primeri izpisa izjav in kodiranja, kot ga v literaturi opredeli Mesec (1997, str. 103–104), celoten postopek kodiranja pa je razviden v prilogi.

Tabela 1: Izpis izjav na temo Motiv za raziskovanje

MOTIV ZA RAZISKOVANJE
7.a. V srednji šoli me je začelo zanimati (biološke korenine), stara sem bila okrog 15 let.
16.a. Predvsem zaradi druge hčerke, ki ima zdravstvene težave, zaradi zdravstvene anamneze (si je želela stopiti v stik z biološkimi starši).
37.b. Pri 16 letih sem našla papirje o posvojitvi.
40.b. Želja po iskanju bioloških korenin je bila največja, ko sem bila stara 30 let.
41.b. Vedno sem mislila, da nisem »popolna«, če ne najdem svojega izvora, ampak to ni res. Vsak zase je točno tak, kot je. Prepustila sem vse naključju, usodi ali pa tudi, če ne izvem nikoli nič. Jaz sem jaz.

45.b. Za raziskovanje pri 30-ih letih sem se odločila, ker sem bila na tem, da sama ustvarim svojo družino, in sem dobila občutek, da je zdaj pravi čas.

49.b. Pri 39 letih razmišljam, da ima vsak svojo pot in če je moja takšna, da jo ustvarjam brez prednikov, pač bo. Če jih spoznam, bo v redu, če ne, pa tudi.

62.c. Bila sem najstnica, tam okrog 12 let, ko me je začel zanimati biološki izvor.

63.c. Da pa sem potem začela aktivno raziskovati, sem bila stara 18 let.

93.č. Pri 36 letih sem začela več spraševati.

94.č. Ne samo zaradi sebe, ampak tudi zaradi svojega sina. Sin je imel določene predmete v šoli, kjer so spoznavali različne družine. Dobila sem občutek dolžnosti.

98.č. Ko sem vstopala v puberteto, so se začela vprašanja.

106.č. Moj motiv je bil, da bi našla sebe. Da bi našla pripadnost, ker nikamor nisem pripadala. Rada bi si sestavila delčke duše, ker se mi zdi, da mi določeni manjkajo.

158.d. V postopek iskanja sem šla zaradi lastne želje, potrebe in zanimanja.

162.d. To je bilo zanimivo, drugačno obdobje mojega življenja, a sem vesela, da sem to prestala.

163.d. V tem obdobju sem tudi spoznala, kdo sem, in kakšne posledice ima vse skupaj (posvojitev in njene okoliščine) na moje življenje.

164.d. Ugotovila sem, da bom nekako s tem (posvojitvijo) zaznamovana do konca življenja in da imam velike probleme na področju odnosov z ljudmi.

165.d. Želela sem jih (biološke starše) spoznati in slišati zgodbo. To je bil delček, ki mi je manjkal, ko sem odraščala.

166.d. Pred srečanjem sem vedno čutila, da moje življenje ni bilo popolno, da je nekaj manjkalo. Ko sem jih končno spoznala, je bilo to zame dovolj. To je vse, kar sem želela.

181.e. Predvsem me je začelo zanimati v obdobju adolescence. Nekje pri 14 letih.

197.f. V puberteti me je izvor začel bolj zanimati.

218.g. Začelo me je zanimati (biološki izvor) med 15. in 18. letom.

237.h. Ko me je vse to začelo zanimati, sem bila stara 11 let.

238.h. Jaz sem zelo radoveden človek, zato bi izredno rada izvedela, kdo sta moja biološka mama in oče.

256.i. Biološke starše sem začel iskati po smrti posvojiteljev po letu 2001.

Za tem je sledilo odprto kodiranje pod posameznimi temami, pri čemer sem vsaki izjavi pripisala kodo ali pojem, ki je izjavi najbolj ustrezal. Kode so napisane v stolpcu zraven vsake izjave posebej.

Tabela 2: Primer odprtega kodiranja znotraj teme Motiv za raziskovanje

MOTIV ZA RAZISKOVANJE	
7.a. V srednji šoli me je začelo zanimati (o bioloških koreninah), stara sem bila okrog 15 let.	Zanimanje za roditelje
16.a. Predvsem zaradi druge hčerke, ki ima zdravstvene težave, zaradi zdravstvene anamneze (si je želela stopiti v stik z biološkimi starši).	Zdravstveni podatki
37.b. Pri 16 letih sem našla papirje o posvojitvi.	Podatki o posvojitvi
40.b. Želja po iskanju bioloških korenin je bila največja, ko sem bila stara 30 let	Želja po iskanju
41.b. Vedno sem mislila, da nisem »popolna«, če ne najdem svojega izvora, ampak to ni res. Vsak zase je točno tak, kot je. Prepustila sem vse naključju, usodi ali pa tudi, če ne izvem nikoli nič. Jaz sem jaz.	Usoda
45.b. Za raziskovanje pri 30 letih sem se odločila, ker sem bila na tem, da sama ustvarim svojo družino in sem dobila občutek, da je zdaj pravi čas.	Pravi čas za raziskovanje
49.b. Pri 39 letih razmišljam, da ima vsak svojo pot in če je moja takšna, da jo ustvarjam brez prednikov, pač bo. Če jih spoznam, bo v redu, če ne, pa tudi.	Sprijaznjenje z usodo
62.c. Bila sem najstnica, tam okrog 12 let, ko me je začel zanimati	Zanimanje za

biološki izvor.	roditelje
63.c. Da pa sem potem začela aktivno raziskovati, sem bila stara 18 let.	Aktivno raziskovanje
93.č. Pri 36 letih sem začela več spraševati.	Zanimanje za roditelje

Sledila je začetna tematska analiza, kjer sem združila kode, ki so se ponavljale, in jim pripisala nadpomenko. To mi je omogočilo bolj jasen vpogled v raziskano tematiko.

Tabela 3: Primer začetne tematske analize znotraj teme Motiv za raziskovanje

MOTIV ZA RAZISKOVANJE
Zanimanje za roditelje:
Najstništvo:
7.a. V srednji šoli me je začelo zanimati (o bioloških koreninah), stara sem bila okrog 15 let.
37.b. Pri 16 letih sem našla papirje o posvojitvi.
62.c. Bila sem najstnica, tam okrog 12 let, ko me je začel zanimati biološki izvor.
98.č. Ko sem vstopala v puberteto, so se začela vprašanja.
181.e. Predvsem me je začelo zanimati v obdobju adolescence. Nekje pri 14 letih.
197.f. V puberteti me je izvor začel bolj zanimati.
218.g. Začelo me je zanimati (biološki izvor) med 15. in 18. letom.
237.h. Ko me je vse to začelo zanimati, sem bila stara 11 let.
Čas za raziskovanje:
40.b. Želja po iskanju bioloških korenin je bila največja, ko sem bila stara 30 let.

63.c. Da pa sem potem začela aktivno raziskovati, sem bila stara 18 let.

93.č. Pri 36 letih sem začela več spraševati.

Po smrti posvojiteljev:

256.i. Biološke starše sem začel iskati po smrti posvojiteljev po letu 2001.

Nadaljevala sem tako, da sem podrobno analizirala pojme, ki so se mi zdeli pomembni. Z osnim kodiranjem je veliko izjav dobilo enako kodo, saj sem pripisala pomen, ki je izražal bistvo vsake izjave.

Tabela 4: Osno kodiranje pod temo Motiv za raziskovanje

MOTIV ZA RAZISKOVANJE	
7.a. V srednji šoli me je začelo zanimati (o bioloških koreninah), stara sem bila okrog 15 let.	Zanimanje za roditelje
16.a. Predvsem zaradi druge hčerke, ki ima zdravstvene težave, zaradi zdravstvene anamneze (si je želela stopiti v stik z biološkimi starši).	Raziskovanje zaradi lastnih otrok
37.b. Pri 16 letih sem našla papirje o posvojitvi.	Zanimanje za roditelje
40.b. Želja po iskanju bioloških korenin je bila največja, ko sem bila stara 30 let	Čas za raziskovanje
45.b. Za raziskovanje pri 30 letih sem se odločila, ker sem bila na tem, da sama ustvarim svojo družino in sem dobila občutek, da je zdaj pravi čas.	Čas za raziskovanje
62.c. Bila sem najstnica, tam okrog 12 let, ko me je začel zanimati biološki izvor.	Zanimanje za roditelje
63.c. Da pa sem potem začela aktivno raziskovati, sem bila stara 18 let.	Čas za raziskovanje
93.č. Pri 36 letih sem začela več spraševati.	Zanimanje za roditelje

94.č. Ne samo zaradi sebe, ampak tudi za voljo svojega sina. Sin je imel določene predmete v šoli, kjer so spoznavali različne družine. Dobila sem občutek dolžnosti.	Raziskovanje zaradi lastnih otrok

Vse izjave z enako kodo sem nato združila in izjave, ki predstavljajo kodo, izpisala pod kodami. Dobila sem 60 kod, ki sem jih nato kategorizirala in dobila 11 kategorij s podkategorijami.

Tabela 5: Primer izpisa izjav pod temo Čas za raziskovanje

38. Čas za raziskovanje:
13.a. Pri 18 letih sem na CSD Lendava dobila vpogled in prosila za fotokopije, dobila sem originalni rojstni list in odločbo o posvojitvi.
40.b. Želja po iskanju bioloških korenin je bila največja, ko sem bila stara 30 let.
45.b. Za raziskovanje pri 30 letih sem se odločila, ker sem bila na tem, da sama ustvarim svojo družino, in sem dobila občutek, da je zdaj pravi čas.
63.c. Da pa sem potem začela aktivno raziskovati, sem bila stara 18 let.
39. Raziskovanje po smrti posvojiteljev:
182.e. Ko sem našla biološko mamo, tudi krušne mame, na žalost, nisem imela več.
256.i. Biološke starše sem začel iskati po smrti posvojiteljev po letu 2001.
40. Potreba po raziskovanju:
113.č. Lažje bi mi bilo, če bi preprosto vedela.
158.d. V postopek iskanja sem šla zaradi lastne želje, potrebe in zanimanja.
223.g. Na biološke starše gledam kot na en delček, s katerim bi lahko imela izpopolnjen starševski odnos, kot si ga znotraj sebe želim vzpostaviti s svojimi socialnimi starši.

Kategoriziranje:

Tabela 6: Primer kategoriziranja

ČAS POSVOJITVE:
Posvojitev iz porodnišnice
Pozna posvojitev
INFORMACIJE O ZGODOVINI:
Posvojitev iz tujine
Rejništvo pred posvojitvijo
Odraščanje z resnico
Resnica s strani vrstnikov
Pozna resnica
Obremenjenost s posvojitvijo
Neobremenjenost s posvojitvijo

4 REZULTATI

V nadaljevanju predstavljam rezultate raziskave, ki sem jih pridobila z analizo intervjujev, opravljenih s posvojenimi osebami. Rezultati so razvrščeni po posameznih temah, njihovo analizo pa sem podkrepila z izbranimi izjavami posvojenih oseb iz intervjujev. Posamezne izjave so zapisane s poševnim tiskom ter označene s številko izjave in črko intervjuja; posamezna črka predstavlja enega od sogovornikov (primer: izjava 1, intervju a – 1a). Rezultate, ki so se mi zdeli pomembni, sem označila s krepkim tiskom.

4.1 Poskusna teorija

Informacije o zgodovini posvojene osebe

Vsi intervjuvanci so bili posvojeni v starosti, ko **se dogodka ne spominjajo**. Šest jih je bilo posvojenih neposredno iz porodnišnice, dve osebi sta bili dani v posvojitev pri dveh letih, ena pri enem letu, enega intervjuvanca pa je biološka mama pustila v bolnišnici, ko je bil star dva meseca. *»Moja biološka mama me je, ko sem bil star dva meseca, bolnega pripeljala v bolnišnico in odšla v neznano.«* (249i) Naslednje tri mesece je preživel v bolnišnici, nato pa je bil oddan v rejniško družino, kjer je ostal osem mesecev, dokler ga pri dobrem enem letu starosti ni posvojila njegova posvojiteljska družina.

Večina oseb, ki so sodelovale v raziskavi, je z dejstvom, da so posvojene, **odraščala**; dvema je bila posvojitev predstavljena skozi otroško zgodbico. Maja je za svojo posvojitev izvedela pri petih letih, ko si je zaželela bratca ali sestrico. *»Ko sem staršema to pri kosilu omenila, se je mama odstranila od mize, oče pa mi je povedal, da sem posvojena.«* (87č) Dve posvojeni osebi navajata, da sta za posvojitev izvedeli od drugih in ne od svojih staršev. Sara je za svojo posvojitev **izvedela od prijateljice** v vrtcu: *»Bila sem šokirana in razočarana, takrat še bolj zaradi tega, ker je prijateljica prej izvedela informacijo kot pa jaz.«* (194f) Marko je izvedel, ko je bil star deset let. Povedali so mu sošolci.

Nataša in Mateja sta se zaradi svoje posvojitve vedno **počutili drugačni**. Mateja pravi tudi, da se o svoji posvojitvi ni želela z nikomer pogovarjati: *»Prepovedala sem mami, da mi omenja to temo.«* (34b) Dostikrat jo je misel na biološko mamo tudi strašila:

»Velikokrat me je bilo strah in sem si v grozi predstavljala, da bo biološka mama nekoč prišla pome.« (36b) Urška se kot majhna s posvojitvijo ni obremenjevala in se ji ni zdela nič posebnega, so ji pa **občutek nelagodja dali sošolci** v osnovni šoli: *»Se pa spomnim dogodka v osnovni šoli, ko so nekateri prijatelji to izvedeli in so me spraševali nešteto vprašanj in takrat sem se mogoče delno začela zavedati, da to ni tako normalna in običajna stvar«.* (137d)

Po drugi strani pa je Vita čutila potrebo, da bi vsi v osnovni šoli vedeli, da je posvojena.

Odnosi s posvojiteljskimi starši in njihova odprtost

Glede na to, kako socialni starši otroku predstavijo biološke starše, se gradita otrokova identiteta in pogled nase. **Potreba** posvojenega otroka po spoznavanju bioloških staršev glede na mojo raziskavo **ni odvisna od odnosov v socialni družini**. *»Če bi imela s posvojiteljico dobre odnose, bi predvsem prihranila veliko časa in energije pa tudi financ, moja želja po tem, da bi spoznala biološke starše, pa ne bi bila nič manjša.«* (11a) *»Ko sem živela v Sloveniji, sem se jima velikokrat zlagala, da sem pri prijateljih ali pa da delam, v resnici pa sem bila pri bioloških starših na obisku. Lažem zaradi tega, ker se bojim reakcije, predvsem od mami.«* (153d) Je pa od odnosov s posvojitelji odvisno, kdaj se bo oseba odločila iskati biološke starše in/ali bodo socialni starši s tem seznanjeni. Tam, kjer so posvojitelji iskanje prepovedali, so nekatere osebe, ki so posvojene, v stik z roditelji stopile šele po smrti posvojiteljev, nekatere pa na skrivaj. *»S posvojiteljico sva imeli samo enkrat o tem prepir, rekla mi je, da če bom raziskovala, ne rabim več priti domov, zato sem s tem takrat nehala.«* (8a)

Nataša navaja, da je bila njena posvojiteljica zelo avtoritarna. *»Moja posvojiteljica je bila zelo dominantna in tudi nasilna.«* (9a) Doma se o posvojitvi nikoli niso odprto pogovarjali in **posvojitelja ji nista povedala resnice** o njenih bioloških starših: *»Ko sem bila majhna, so mi rekli, da so moji biološki starši umrli.«* (4a) Nataša pravi, da si o bioloških starših ni upala spraševati, dokler niso njeni posvojitelji umrli.

Mateji **nikoli niso prepovedali raziskovanja** bioloških korenin, se pa doma o **tem niso veliko pogovarjali**, saj je njihovo družino zaznamoval očetov alkoholizem: *»Doma se o tem nismo veliko pogovarjali, ker je bilo preveč drugih težav v družini. Oče je bil alkoholik in vsakodnevno psihično agresiven, kdaj tudi fizično.«* (32b) Kljub temu pa ji je oče ponudil pomoč pri raziskovanju, ko je izvedel, da je spraševala mamo.

Kaja se je s svojo posvojiteljico vedno **lahko odprto pogovarjala o posvojitvi**: *»Spraševala sem jo ogromno vprašanj, kdo je moja biološka mama, koliko je bila stara, ko me je oddala, zakaj me je oddala, skupaj sva se spraševali, komu sem podobna ipd.«* (61c) **Podpora in odprtost posvojiteljice** ji veliko pomenita.

Majina posvojitelja se o posvojitvi nista **nikoli hotela odprto pogovarjati**: *»Prav čutila sem, da ne smem ničesar spraševati, kar je bilo meni najhuje.«* (90č) Pravi, da bi ji bilo veliko lažje, če bi bila posvojitelja bolj odprta. *»Mislim, da bi bilo bistveno lažje, če bi bila posvojitelja odprta. Ne bi bilo potrebno takšne drame in travme.«* (100č) Posvojitelja sta ji povedala, da njena biološka mama prihaja iz ene izmed držav nekdanje Jugoslavije: *»Na koncu sem ugotovila, da je mama iz Hrvaške. Glede na to, da je južnjaški izvor pri nas doma vedno imel negativen prizvok in so govorili, da so delomrzneži, sem za moje starše tudi jaz spadala tja.«* (92č) Majina posvojitelja imata navado svoje težave reševati v okolici, zato sta se tako odzvala tudi na Majina vprašanja o bioloških starših: *»Moja starša sta okolici razlagala, kakšna vprašanja sem začela spraševati in kako sem zato nehvaležna. Obrnila sta tako, kot da jaz mislim, da onadva nista dovolj dobra zame, da bi rada nekoga drugega, boljšega. Pošiljala sta me, naj poiščem svojo mamo, če bo pri njej boljše kot pri njiju.«* (96č) Sporočilo Majinih posvojiteljev Maji je: *»Bodi srečna, da si tukaj, saj ti nič ne manjka.«* (99č)

Tudi Urška pravi, da se doma o posvojitvi **nikoli niso odprto pogovarjali**: *»Kot najstnica, imela sem 12–14 let, sem se želela z mami pogovoriti o tem, mislim, da celo večkrat, a je ona vedno trdila, da so to teme, ki jo zelo bolijo, in se ne želi pogovarjati o tem.«* (150d) Posvojitelja sta vedela vse o Urškini posvojitvi, njej pa sta **resnico prikrivala**: *»Doma smo baje imeli papir z odlokom o posvojitvi in ko sem ga želela videti, mi ga nista dala. Rekla sta, naj grem na upravno enoto ali na CSD.«* (155d) V najstniških letih ji je bilo najhuje, **imela je vprašanja, na katera ni mogla dobiti odgovorov**, in zaradi hude stiske je **razmišljala tudi o samomoru**. Želela si je, da bi jo posvojiteljska starša razumela in sprejela takšno, kot je. Posvojitev je takrat videla kot nekaj slabega, kot **trpljenje za vse udeležene. Posvojiteljema je hvaležna**, ker sta ji omogočila streho nad glavo in ostale materialne dobrine, želela pa bi si, da bi ji nudila tudi **čustveno podporo**. Urška pove, da ji še vedno ni lahko razmišljati in govoriti o svoji posvojitvi: *»Zdi se mi, da ima posvojitev v mojem primeru več negativnih posledic, o katerih nerada razmišljam in se izognem tej temi, če se le da.«* (147d)

Marko pravi, da so se doma **o posvojitvi pogovarjali samo enkrat**, ko je bil star 10 let in je od sošolcev izvedel, da je posvojen: *»Posvojitelja sta mi dala jasno vedeti, da se pač ne strinjata, da bi biološko mamo poiskal. Ko bom starejši, se bom odločil sam. Potem se o tem ni več govorilo.«* (254i) Marko **se zato počuti izdanega**: *»Počutil pa sem se izdanega.«* (255i)

Anita se je s posvojiteljico sicer pogovarjala odprto, vendar o posvojitvi ni veliko spraševala: *»Pogovarjali sva se odprto. Nekako pa nisem imela veliko in pogosto vprašanj o tej temi.«* (178e)

Sari so posvojitelji posvojitev predstavili kot **plemenito dejanje**: *»Predstavljena mi je bila (posvojitev) kot nekaj najlepšega na svetu, da sta mi starša s posvojitvijo rešila življenje in mi omogočila življenje, ki bi ga drugače lahko le sanjala.«* (195f) O posvojitvi so se doma pogovarjali le, dokler je bila Sara še v vrtcu in osnovni šoli. Pri 19 letih je izvedela, da je bila posvojena iz Prištine in ne iz Kopra, kot ji je bilo predstavljeno: *»Pri 19 letih sem potem izvedela pravo verzijo postopka posvojitve, zame pomembne stvari, ki mi jih starša nikoli prej nista omenila. Izvedela sem, da sem bila rojena v Prištini in to me je čisto dotolklo. Več kot dve leti sem potrebovala, da sem se pobrala.«* (198f) Danes se njena posvojitelja o posvojitvi ne želita več pogovarjati ter nad njo izvajata **psihični pritisk** v želji, da do srečanja posvojene osebe z biološkimi starši ne bi prišlo: *»O tem (spoznavanju bioloških staršev) se (posvojitelja) sploh nočeta pogovarjati, čeprav sem jima že pred časom povedala, da sem našla svojo biološko družino in da bi jih rada šla obiskat, vendar sta odločno proti. Celo grozita, da če to naredim, se mi bosta odpovedala.«* (199f)

Vita pravi, da je pogovor o posvojitvi pri njih vedno bil **nezaželen** in še danes čuti nelagodje, ko se s starši ali s teto pogovarja o posvojitvi. Veliko potrebo je imela po pogovoru o tej temi, vendar razumevanja posvojiteljev ni dobila: *»Bili so prisotni tudi občutki krivde, v smislu, ali vem, kaj vse dobrega so zame storili.«* (217g)

Nika ima doma **odprt in varen prostor** za pogovor o posvojitvi: *»Moja starša mi pri mojih vprašanjih in raziskovanju stojita ob strani.«* (239h) S posvojiteljema včasih skupaj ugibajo, kakšna bi bila lahko Nikina biološka mama.

Informacije o roditeljih

Pri treh intervjuvanih osebah je bil prvi korak pri pridobivanju podatkov o bioloških starših Društvo posvojiteljskih družin Deteljica, dve sta imeli dovolj podatkov o roditeljih že na odločbi o posvojitvi, ki sta jo imeli doma, drugi pa so se po pomoč pri stiku z biološkimi starši obrnili na center za socialno delo.

Kaja in Maja sta za svoj prvi korak stika z roditeljicama izbrali pošiljanje pisma biološki mami, Marko in Anita sta biološko roditeljico obiskala kar neposredno na domu, dvema pa je uspelo stike vzpostaviti prek centra za socialno delo.

Najpogostejše vprašanje, na katero bi sodelujoči želeli dobiti odgovor, je **razlog za posvojitev** oziroma zakaj je do posvojitve sploh prišlo. Večinoma pa intervjuvance **zanima tudi vse o svojih bioloških starših**, njunem življenju in osebnosti ter tudi vse o ostali biološki družini. Vita ima tudi bolj specifična vprašanja glede oploditve in nosečnosti: *»Predvsem me je začelo zanimati, kako je potekala nosečnost, kako se je biološka mama med nosečnostjo počutila, kako je zanosila in kako je potekal porod.«* (225g)

Pri vseh intervjuvancih je bila, ali pa še vedno je, **želja po spoznavanju bioloških staršev** izredno močna. Maja: *»Želim si jo spoznati, jo videti, ne glede na to, ali je 'pošast' ali pa zelo v redu ženska.«* (110č) Pri tistih, ki so del biološke družine že uspeli spoznati, pa je **želja še po spoznavanju preostalih članov**: *»Odkar vem, kdo in kje je moja mama, sem tudi začutila velikansko potrebo, da izvem, kdo je moj biološki oče in če sploh ve zame.«* (207f)

Tisti, ki so **stike** z biološko družino že vzpostavili, svojega dejanja **ne obžalujejo**. Vsi so s svojimi roditelji v prijateljskih odnosih: *»Danes se z biološko mamo vidiva, ko nama čas to omogoča. Povabimo se na rojstne dneve in obletnice. Sva v nekem prijateljskem odnosu.«* (73c) Anita poudarja, da kljub lepemu odnosu z roditeljico do nje ne more čutiti takšne ljubezni kot do posvojiteljice: *»Imamo prijetne sorodstvene odnose, se srečujemo, obiskujemo. Se imamo radi. Nikoli pa ne morem čutiti ljubezni kot do mame, ki me je posvojila in vzgajala.«* (188e) Urška pravi, da ceni svoja roditelja, saj sta v življenju šla že čez veliko težkih situacij. Maja in Nika sta **hvaležni** svojima roditeljicama, **da sta jima dali življenje**. Nika: *»Zelo sem jima hvaležna, da sta mi dala življenje ter da sta me dala v posvojitev, da živim z ljubečimi ljudmi.«* (244h) Marko je

malo razočaran, saj je **pričakoval, da bo imel z roditeljico več stikov**, kot jih ima zdaj: *»Če se srečamo, kakšno rečemo, popijemo kavo in to je to. Pričakoval sem malo več stikov. Oziroma več pogovorov.«* (264i) Kljub temu ne obžaluje svoje odločitve in bi, če bi lahko, isto storil še enkrat: *»To bi storil še enkrat, mogoče z drugačnim pristopom in manjšo navdušenostjo.«* (267i)

Motiv za raziskovanje

Vsi intervjuvanci so se za biološke korenine začeli zanimati **v obdobju najstništva**. Najmlajša je bila Nika, ki jo je to začelo zanimati že pri enajstih letih.

Motivi za raziskovanje so različni, večinoma pa temeljijo na **radovednost**i in **potrebi po iskanju sebe**. Prav tako je pomemben motiv **ustvarjanje svoje lastne družine** ter želja po pridobitvi **zdravstvenih podatkov** zaradi otrok.

Mateja je edina, ki je sprejela dejstvo, da bioloških staršev morda nikoli ne bi spoznala: *»Pri 39 letih razmišljam, da ima vsak svojo pot in če je moja takšna, da jo ustvarjam brez prednikov, pač bo. Če jih spoznam, bo v redu, če ne, pa tudi.«* (49b)

Zadržki in težave pri iskanju bioloških staršev

Polovici intervjuvanih ni uspelo vzpostaviti stika z biološkimi starši.

Maja je biološki mami pisala pismo, vendar od nje **ni dobila odgovora**. Vita je posvojena iz Priština in do stikov svojih bioloških staršev ne more priti, prav tako tudi Mateja. Sara je prav tako posvojena iz Priština; uspelo ji je priti v stik z biološkimi bratranci in sestričnami, do stika s svojo biološko mamo pa ne: *»Do pred kratkim (biološka mama) ni vedela, kako sem, kje sem, ali sem sploh še živa, ko pa je izvedela, da jo iščem, bi me pa zelo rada videla in spoznala, vendar je njen mož niti pred računalnik ne spusti, da bi se videli po kameri.«* (206f)

Maja je v času raziskovanja in iskanja podatkov o svojih bioloških starših ugotovila, da **njenega spisa o posvojitvi na centru za socialno delo in v Arhivu RS ni**: *»Poskusila sem tudi najti spis v Arhivu RS, kjer bi lahko našla več podatkov, ampak ga niso našli. Kasneje sem ugotovila, da so tudi drugim posvojencem izginili spisi in da veliko spisov preprosto ni več.«* (103č)

Nika do podatkov o svojih bioloških starših ni prišla, saj je socialna delavka presodila, da še ni dovolj stara, da bi ji omogočila dostop do podatkov, čeprav je imela vso podporo posvojiteljev: *»Izvedela nisem skoraj ničesar, saj sem po mnenju socialne delavke še premlada.«* (241h)

Pri drugih pa ni bilo večjih težav pri iskanju bioloških staršev, bili so le **zadržki. Strah** je bil tisti dejavnik, ki je bil prisoten pri vseh sodelujočih v raziskavi. Osebe, ki so bile posvojene, so navajale strah pred neznanim: *»Misel na to (srečanje z biološkimi starši) pri meni spodbuja strah pred neznanim.«* ter strah pred zavrnitvijo: *»Kaj, če me zavrne, kaj bom potem? Se mi bo še enkrat svet sesul ali bom razumela njeno zavrnitev?«* (226g)

Normativni okvir postopka posvojitve

Večina intervjuvancev poudarja, da si želijo **bolj usposobljene strokovne delavce** na področju posvojitev. Pomembna so **izobraževanja** in **razumevanje problematike posvojitev**: *»Nujno je, da se socialni delavci izobražujejo in so proaktivni pri svojem delu.«* (78c)

»Menim, da socialni delavci nimajo realnega stika s posvojitvijo.«, »Potrebna bi bila večja usposobljenost ljudi, ki delajo na tem področju.« (227g)

Sodelujoči v raziskavi prav tako vidijo problem v tem, da **strokovni delavci na področju posvojitev premalo preverjajo družine, ki bodo otroka posvojile, in otroka družini predajo prehitro***: »Socialni delavci pač ne bi smeli določenim [posvojiteljem] pogledati skozi prste.«* (270i)

Prav tako vidijo velik problem v tem, da **strokovni delavci dajejo prednost posvojiteljem pred potrebami otrok, ki so posvojeni**: *»Na žalost pa je še vedno večina takšnih (strokovnih delavcev), ki ne razumejo potreb posvojenih otrok in se osredotočajo na potrebe parov, ki želijo otroka posvojiti.«* (77c), *»(Socialni delavci) vidijo par, ki ne more imeti otrok, in se jim zasmili, ne vidijo pa otroka in njegovih potreb.«, »Menim, da dajejo prednost koristi odraslih, parov, ki ne morejo imeti otrok.«* (126č), *»Otroku se posvečajo (socialni delavci) dosti, vendar vseeno menim, da veliko več pozornosti namenijo varovanju roditeljev ter delovanju v njihovo korist.«* (246h)

Maja je predlagala, da bi **posvojene osebe in strokovni delavci sodelovali**: *»Ne bi bilo slabo, da bi odrasli posvojenci pomagali socialnim delavcem in z njimi delili svoje izkušnje.«* (131č)

Intervjuvanci si želijo **kakovostnih programov pomoči**: *»Želela bi si, da bi obstajala mreža delavcev, ki bi se ukvarjali s to tematiko in pomagali, kolikor se da.«* (52b), ter skupin, kjer bi se posvojeni med seboj družili in delili svoje izkušnje: *»Potrebna bi bila zakonsko obvezna srečanja posvojiteljskih družin, ki bi bila na pol leta, kjer bi imeli tako posvojitelji kot tudi posvojenci stike, se družili in bili drug drugemu v oporo. S tem bi omogočili, da se družina ne zapre, da se otroku ne skriva, da je posvojen, in se o tem odprto govori.«* (75c)

Prav tako se vsi strinjajo, da je potrebna **obvezna priprava na posvojitev**: *»Najpomembnejša je po mojem mnenju obvezna poglobljena priprava [parov] na posvojitev.«* (74c)

Intervjuvane osebe premalo poznajo postopek posvojitve, da bi lahko podale konkretne predloge za spremembe, se pa strinjajo, da je najpomembnejše, da na področju posvojitev delajo **strokovni delavci**, ki so za to **usposobljeni in poglobljeno razumejo problematiko**.

Prav tako so si vsi intervjuvanci enotni, da bi morale **imeti osebe, ki so posvojene, pravico pridobiti podatke o svojih bioloških starših**. Vsi to vidijo kot osnovno človekovo pravico, ki ne bi smela biti kršena.

»Moje mnenje je, da bi morali otroci že od samega začetka vedeti, kdo so njihovi biološki starši.« (26a), *»Posvojenci bi morali ob posvojitvi dobiti originalni rojstni list, sliko bioloških staršev in dostop do zdravstvenih podatkov, kadar koli.«* (27a), *»Mislim, da ima otrok pravico vedeti, od kod izvira, da pozna svoje korenine.«* (53b), *»Menim, da bi morala imeti vsaka oseba pravico, da izve VSE o svojem izvoru; to bi morala biti osnovna človekova pravica.«* (82c), *»To, da posvojenec ne more priti do podatkov o svojih roditeljih, se mi zdi grozno.«* (81c)

Zavedajo pa se tudi pomembnosti strinjanja roditeljev, da se podatki pridobijo: *»Kar se podatkov tiče, mislim, da bi morala sociala imeti in hraniti podatke o bioloških starših*

in bi jih morali posredovati brez komplikacij. Seveda, če se obe stranki s tem strinjata.« (272i)

5 RAZPRAVA IN SKLEPNE UGOTOVITVE

Vsi intervjuvanci, ki niso imeli možnosti odprto govoriti o svoji posvojitvi, poudarjajo, kako močno bi si tega želeli ter kako močna je njihova potreba po tem, da bi bili slišani in razumljeni.

Vsi intervjuvanci so potrdili tudi, da je potreba spoznati biološke starše pri vseh zelo močna. Le ena oseba je sprejela dejstvo, da svojih bioloških staršev morda nikoli ne bo spoznala.

Motivi za raziskovanje bioloških korenin:

- iskanje sebe,
- iskanje občutka pripadnosti,
- radovednost,
- zdravstvena anamneza,
- ustvarjanje lastne družine.

Podpora posvojiteljske družine je zelo pomembna za zdravje in dobro počutje vseh udeleženih, močno olajša celoten postopek pridobivanja podatkov in iskanja ter dodatno poveže družino. Vendar se intervjuvane osebe v raziskavi odločijo za spoznavanje bioloških staršev ne glede na svoj odnos s posvojitelji.

Na osnovi analize sklepam, da potreba po raziskovanju biološkega izvora ostane enako močna. Odnos s posvojitelji prispeva k temu, kako se oseba, ki je posvojena, doživlja. Glede na to, kako ji posvojitelji predstavijo biološke starše, se izoblikuje tudi njeno mnenje o sebi. Primer: negativne izjave o »Bosancih« ali drugih skupinah lahko vodijo do občutkov manjvrednosti pri posvojenem otroku.

Intervjuvane osebe navajajo tudi ovire in zadržke pri iskanju bioloških staršev. Zadržki in skrbi, ki so jih izpostavili, so naslednji:

- strah pred ponovno zavrnitvijo,
- strah pred neznanim,
- pomanjkanje odziva CSD,
- izginuli spisi v Arhivu RS,
- mladost.

Intervjuvanci bi si želeli socialne delavce, ki razumejo potrebe oseb, ki so posvojene. Želijo si, da bi se socialni delavci izobraževali in sodelovali z osebami, ki so posvojene, saj bi od njih lahko pridobili veliko izkušenj za svoje delo. Prav tako si želijo, da bi bolj temeljito preverjali bodoče posvojitelje, saj je izjemno pomembno, v kakšno družino se otrok namesti. Intervjuvanci imajo občutek, da strokovni delavci dajejo večji poudarek potrebam parov, ki si želijo otroka posvojiti, kot pa potrebam otroka, ki bo oddan v posvojitev.

Večina oseb, ki so sodelovale v raziskavi, se ne spozna dovolj na postopek posvojitve, da bi lahko podale konkretne predloge glede normativnega okvira posvojitev. Strinjajo pa se, da bi morala biti pravica otroka izvedeti, kdo so njegovi biološki starši, in jih tudi spoznati, osnovna človekova pravica ter da bi morala imeti vsaka posvojena oseba možnost dostopa do svojih podatkov, ko se za to odloči. Dilema se seveda pojavi v primeru, ko se biološki starši s tem ne strinjajo.

5.1 Razprava

Raziskava, s katero sem na osnovi opravljenih intervjujev poskušala prepoznati potrebe posvojenih oseb po raziskovanju svojih bioloških korenin, je pokazala, da je ta potreba močno povezana z oblikovanjem lastne identitete, občutkom lastnega jaza, umestitve sebe v svet ter razumevanja lastne zgodovine in namestitve v posvojitev.

Posvojitev prinaša posebne odnose, ki vplivajo na identiteto tako pri posvojenih otrocih kot tudi pri socialnih starših, zato ta potreba ne sme ostati spregledana.

Možnost, da osebe, ki so posvojene, o svoji posvojitvi lahko govorijo odprto, da so jim na voljo informacije o zgodovini, o bioloških starših in drugih bioloških sorodnikih ter da jih družina pri raziskovanju podpira, so se v raziskavi pokazale kot nadvse pomembne potrebe oseb, ki so posvojene.

Rezultati moje raziskave so primerljivi rezultatom raziskave avtorice Bizant (2014, str. 89), ki je opozorila, da nepopolne in napačne informacije o otrokovem biološkem izvoru vplivajo na nezmožnost posvojenih oseb, da razvijejo občutek lastne osebnosti in identitete. Podobno so v tej raziskavi izpostavile tudi odrasle posvojene osebe.

Raziskava je opozorila na potrebo po odprti komunikaciji v družini, ki sprejme otroka v posvojitev. Kar nekaj sodelujočih v raziskavi je priznalo, da v družini ni bilo odprte komunikacije o posvojitvi. Ugotovitve pomembno kažejo na to, kako nepredelana bolečina neplodnosti pomembno vpliva na zmožnost odprte komunikacije o posvojitvi, in, kar je še pomembneje, opozarjajo tudi na to, da ni dovolj, da paru, ki svojih otrok po biološki poti ne more imeti, namestimo otroka, ki potrebuje posvojitev. Ta otrok ne bo »nadomestil« njunega nerojenega otroka in starša se zaradi lastne bolečine ne bosta znala ustrezno odzvati na potrebe otroka, ki je prišel k njima. Rezultati tako opozarjajo na pomemben element priprave na posvojitev, in sicer razbremenitev stiske neplodnosti v obdobju pred posvojitvijo otroka, saj vpliva na dinamiko v posvojiteljski družini, na navezanost in odnose v njej. Posvojitev je socialnovarstveni ukrep države in je z namenom največje koristi otroka. Vse posvojiteljske družine v moji raziskavi so bile ob namestitvi otroka v posvojitev prepoznane kot primerne za posvojitelje. Otroku so lahko omogočile življenje s staršema in materialnimi dobrinami. Težave so se pojavile kasneje, ko posvojiteljska družina ni bila več pod drobnogledom strokovnih delavcev. Pojavile so se, ko je otrok prišel v obdobje odraščanja in je začel postavljati vprašanja glede svojega izvora, ki posvojitelja postavljajo v stisko. Glede motivacijskih dejavnikov za posvojitev otroka se pogosto pojavlja razumevanje posvojitve kot rešitev otroka, sirote, vendar pa razloga za posvojitev ne gre vedno iskati v tem okviru. Na željo po posvojitvi namreč pogosto vpliva tudi neplodnost (Smith Rotabi in Bromfield, 2017).

Kot nadvse pomembna se je izpostavila pomanjkljiva in napačna komunikacija o posvojitvi, ki je pomembno vplivala na osebe, ki so bile posvojene. Veliko odraslih posvojenih oseb je v intervjuju povedalo, da so za posvojitev ali podrobnosti o posvojitvi izvedeli na neprimeren način.

Nekateri sodelujoči v raziskavi celo navajajo, da so za posvojitev izvedeli od drugih oseb in ne od svojih staršev, kar je nadvse škodljivo za nadaljnje odnose v socialni družini, o čemer pišejo tudi Wydra, O'Brien in Merson (2012), prav tako pa na to opozarja naša raziskava. Nezmožnost pogovora, prikrivanje dejstev in laži so pomembno oblikovali odnose v družini ter samopodobo in občutek lastne vrednosti oseb, ki so bile posvojene, in so jih pogosto pahnile v stisko.

Številne intervjuvane osebe navajajo, da bi jim bilo bistveno lažje, če bi bila pripravljenost po pogovoru o posvojitvi s strani socialnih staršev večja in če bi bila posvojitelja za pogovor o posvojitvi bolj odprta. Kot najbolj škodljivo pa posvojene osebe izpostavljajo laži o zgodovini in izvoru posvojenega otroka, kot na primer prikrivanje dejstva, kje je bila posvojena oseba rojena oziroma iz katere države izhaja.

Tudi tuje raziskave opozarjajo na pomen komunikacijske odprtosti. Ugotovljeno je bilo, da je komunikacijska odprtost posvojiteljev pozitivno povezana z željo posvojenca po iskanju več informacij o svoji posvojitvi in navezovanju stikov z biološkimi sorodniki (Skinner-Drawz idr., 2011, v Wright idr., 2024).

Pogovor o posvojitvi stopi v ozadje, če se družina sooča z drugimi težavami, kot je na primer alkoholizem socialnih staršev ipd. A vendarle potreba po pogovoru na temo posvojitve ostaja pomembna potreba osebe, ki je posvojena.

Osebe, ki so posvojene, v raziskavi izpostavljajo občutek drugačnosti, ki ga prinaša posvojitev. Ta občutek je pripomogel k temu, da tudi same niso želele odprto govoriti o lastni izkušnji posvojitve. Na to opozarjajo tudi tuje študije, ki navajajo, da se v otroštvu in v obdobju najstništva veliko posvojenih oseb sooča z izzivi občutkov lastne vrednosti, samopodobe in samozavesti kot tudi z občutki drugačnosti, kar pa pogosto pripomore tudi k težavam v navezovanju odnosov zunaj družine (Romero, 2016). Ta občutek drugačnosti lahko izvira tudi iz notranjih prepričanj o tem, da so nekako manj povezani ali cenjeni znotraj družinske strukture (Afzal idr., 2024).

Nekateri sodelujoči v naši raziskavi poročajo tudi o občutku nelagodja, ki so ga povzročili vrstniki, kar kaže na potrebo, da se v družbi o posvojitvi govori več ter da je družba o temi posvojitve bolj ozaveščena. Kaže se potreba po detabuizaciji posvojitve. Prav tako težave v komunikaciji o posvojitvi znotraj družine in izven nje kažejo na potrebo, da strokovne službe socialne starše opremijo z znanjem, kdaj in na kakšen način otroku povedati za posvojitev, kot tudi, da pogovor o posvojitvi ni enkratno dejanje, temveč potreba otroka, spreminjajoča se glede na njegovo starost in druge okoliščine.

Pomembno je tudi, kako posvojitelji otroku predstavijo njegove biološke starše, saj se njegova identiteta in občutek lastne vrednosti gradita tudi na ta način. Ključna naloga strokovnih delavcev je opogumiti in izobraziti socialne starše o načinu pozitivne

komunikacije glede bioloških staršev. Kot navaja Romero (2016), je pozitiven govor o bioloških starših in ostalih skrbnikih otroka iz njegove preteklosti pomemben, da se posvojena oseba tega ne bo sramovala. Potreben je trud, da se oseba, ki je bila posvojena, počuti vredno ob vsaki priložnosti. Tudi v moji raziskavi se je izpostavila škodljivost povezovanja otrokovih negativnih lastnosti z izvorom, od koder prihaja. Raziskava opozarja tudi na potrebo, da kandidati v pripravi na posvojitev oblikujejo realna pričakovanja o tem, kakšnemu otroku bi lahko bili dobri starši, saj bodo otroka le na ta način lahko sprejeli v celoti in se bo tudi otrok le tako v družini počutil sprejetega, v nasprotnem primeru pa se bodo krepili njegovi občutki drugačnosti. V odgovorih intervjuvanih oseb je čutiti potrebo socialnih staršev po hvaležnosti, ki naj bi jo izkazala oseba, ki je posvojena, ker sta jo »rešila« in ji omogočila boljše življenje. Izpostavljanje vprašanj, vezanih na biološki izvor, razlog za posvojitev in ostale okoliščine posvojitve, po mnenju teh staršev kaže na nehvaležnost posvojene osebe, saj odpirajo »teme, ki zelo bolijo«.

Razlika med družino, v kateri so rodni otroci, in družino, ki je otroka posvojila, je ravno v teh vprašanjih. Če otrok takrat ne dobi potrebnega razumevanja, občutka sprejetosti in odprte komunikacije v družini, to praviloma vodi v hudo stisko, ki otroka lahko pripelje tudi do razmišljanja o samomoru ter do pobega v alkohol in droge. Pomembno je, da je par, ki želi posvojiti otroka, na takšna vprašanja in situacije ustrezno pripravljen ter da ima tudi v tem obdobju ustrezno podporo strokovne službe in parov, ki se spopadajo s podobnimi situacijami.

Raziskava kaže tudi, da imajo vsi sodelujoči v raziskavi, brez izjeme, močno potrebo po raziskovanju bioloških korenin. Potreba se ne spreminja glede na odnos v posvojiteljski družini, spreminjajo pa se načini, kako se osebe, ki so posvojene, s to potrebo soočajo.

Če posvojitelji prepovedujejo ali ne odobravajo raziskovanja bioloških korenin posvojenih oseb in če jim prikrivajo resnico o posvojitvi, se to kaže v slabih družinskih odnosih, nezaupanju, žalosti in jezi vseh udeleženih, kljub temu pa želja po raziskovanju bioloških korenin ostaja enaka.

Socialni starši pogosto menijo, da bo imel posvojeni otrok raje njih, če bodo obsojajoči in kritični do njegovih bioloških staršev, vendar izkušnje kažejo, da je varna navezanost

posvojenega otroka povezana s spoštovanjem, ki ga socialni starši izkažejo otrokovim biološkim staršem (Romero, 2016). Podobno sliko odstira tudi naša raziskava. Marsikatera posvojena oseba se prav zaradi prikritega ali odkritega neodobravanja raziskovanja bioloških korenin s strani socialnih staršev za raziskovanje odloči po smrti socialnih staršev ali brez njihovega vedenja.

Velik poudarek moje raziskave je, da vsi intervjuvanci vidijo potrebo posvojenih otrok po spoznavanju bioloških staršev kot ključno potrebo in pravico do informacij, kot ključno človekovo pravico. Misel na to, da ne bi mogli priti do podatkov, se jim zdi moralno sporna. Te potrebe zato ne gre prezreti, minimalizirati ali zatreti. Kot navaja ena izmed intervjuvanih oseb, gre pri pravici do pridobivanja podatkov za osnovno človekovo pravico.

Vendar se pravica do dostopa podatkov na drugi strani srečuje tudi s pravico bioloških staršev do anonimnosti in zaščite. Tudi te pravice ne gre prezreti, česar se sodelujoči v raziskavi prav tako zavedajo, a vendar opozarjajo, da bi bilo tudi v tem primeru mogoče osebam, ki so posvojene, zagotoviti druge pomembne informacije, ki ne bi vplivale na razkritje identitete bioloških staršev.

Razlogi oseb, ki so posvojene, za raziskovanje biološkega izvora so različni. Najpogostejši motiv, ki se kaže v raziskavi, je iskanje samega sebe ter razumevanje svoje zgodovine. Najpomembnejše vprašanje, na katero bi osebe, ki so posvojene, želele odgovor, je razlog za oddajo v posvojitev.

Posvojena oseba se identificira tako s posvojiteljsko kot z biološko družino, zato je pomembno, da ugotovi tudi, kdo so njeni biološki predniki. Od tega je odvisno, kako bo oseba, ki je posvojena, sprejemala samo sebe in okolico. Tisti, ki jim je uspelo spoznati biološke starše, pravijo, da se zdaj počutijo izpopolnjene in so pomirjeni sami s sabo, medtem ko tisti, ki stika s svojimi biološkimi starši še niso uspeli vzpostaviti, tudi niso uspeli doseči notranjega miru. Samo ena intervjuvanka, ki ji ni uspelo najti bioloških staršev, pravi, da je sprejela usodo in je zadovoljna sama s sabo ter s situacijo takšno, kot je. Še vedno si želi spoznati biološke starše, vendar se zaveda, da je do njih skoraj nemogoče priti.

Želja po raziskovanju biološkega izvora je večja, ko si osebe, ki so posvojene, ustvarijo lastno družino. Takrat začutijo občutek dolžnosti do sebe in svojega otroka, da poiščejo biološke starše.

Potreba in želja po zdravstvenih podatkih je motiv, ki je sicer zelo pomemben, vendar se po podatkih, pridobljenih iz moje raziskave, močno povezuje z motivom iskanja samega sebe. Na to opozarjata tudi Shields in Nicholl (2024), ki navajata, da se razlog za radovednost glede svojih bioloških korenin povezuje z identiteto (Shields in Nicholl 2024). Pridobitev zdravstvenih podatkov je torej stranski motiv, ki daje opravičljiv razlog za iskanje bioloških staršev.

Kot zanimivost bi izpostavila, da se je kljub pričakovanju negativnih čustev, vezanih na biološke starše s strani oseb, ki so posvojene, pokazalo ravno nasprotno – hvaležnost roditeljem za življenje. Največji zadržek do raziskovanja je bil predvsem strah pred neznanim in strah pred ponovno zavrnitvijo.

Vse osebe, ki so svoje biološke sorodnike našle, raziskovanja ne obžalujejo; nekateri odnos opisujejo kot prijateljski, spet drugi so od odnosa pričakovali več. Vsekakor pa je treba poudariti, da lahko prevelika pričakovanja posvojenih oseb glede srečanja z biološko družino privedejo do razočaranja, ko do srečanja pride. Ko osebe, ki so posvojene, razmišljajo o pristopu k svojim biološkim sorodnikom, so razumljivo radovedne glede verjetnega izida. Čeprav ni mogoče napovedati dejanskega odziva, lahko razpoložljive raziskave na to temo pomagajo pri njihovem odločanju in izboljšajo socialno delovno storitev na tem področju (Sánchez-Sandoval, López-Jiménez idr., 2020; Taylor idr., 2015, v Shields in Nicholl, 2024). Tudi naša raziskava opozarja na potrebno strokovno podporo osebam, ki se odločajo raziskovati svoj biološki izvor. Iskanje bioloških korenin oziroma vzpostavitev stika z biološkimi sorodniki je potreba posvojenega otroka, ki pa zahteva strokovno pomoč tako pri pridobivanju informacij kot tudi pri predelavi občutkov, povezanih s tem.

Številni socialni starši se raziskovanja bioloških korenin posvojenega otroka bojijo, vendar je strah, da bi otroka »izgubili«, neosnovan, saj številne raziskave kažejo, da otroci iščejo biološke sorodnike z namenom, da bi jih videli in vprašali o razlogih, ne pa zato, da bi si našli novo družino. Nekateri želijo biološke starše le poiskati, niso pa zainteresirani, da bi z njimi ostali v stiku (Romero, 2016). Podobno se je pokazalo tudi

v moji raziskavi, kjer sodelujoči do biološke mame kljub dobrim odnosom ne morejo čutiti ljubezni kot do svoje mame oziroma se ne čutijo, kot da so našli družino.

Naša raziskava je pokazala pomemben primanjkljaj pri razumevanju potrebe posvojenih po raziskovanju biološkega izvora, predvsem na strani socialnih staršev, ki se na posvojitev niso ustrezno pripravili. To potrebo so sprejeli kot ogrožajočo svoji vlogi starša. Številni sodelujoči v raziskavi, kjer odločitev za raziskovanje s strani socialnih staršev ni bila dobro sprejeta, poročajo o slabših odnosih in občutkih nesprejetosti v družini. O tem poročata tudi Petta in Steed (2005), ki navajata, da so osebe, ki so se odločile za raziskovanje, ocenile svoje posvojitelje kot podporne pri tej odločitvi, tisti, ki so se odločili, da svojih staršev z raziskovanjem ne seznanijo, pa so izkušnjo posvojitve doživeli kot tabu temo v svoji družini (Petta in Steed, 2005).

Čeprav zakonska ureditev posvojitve in postopek posvojitve v Sloveniji intervjuvanim osebam nista dobro poznana, so se v raziskavi izpostavile zanimive dileme in pomisleki ter predlogi za delo strokovnih delavcev na področju posvojitev. Vsi intervjuvanci so poudarili, da je pomembno, da se strokovni delavci izobražujejo na področju potreb posvojenih oseb ter sodelujejo s posvojenimi osebami na način, da so pripravljeni slišati njihove predloge in izkušnje. Pomenljiva je ugotovitev, da si vse intervjuvane osebe želijo več razumevanja in podpore strokovnih delavcev, ki delajo na področju posvojitev. Na to opozarjajo tudi tuje raziskave (Afzal idr., 2024), ki navajajo, da bi morali biti strokovnjaki usposobljeni za delo s posvojenci in njihovimi družinami, da bi nudili ustrezno pomoč in podporo (Afzal idr., 2024).

Pomembno je, da so strokovni delavci odprti za potrebe oseb, ki so posvojene, in želijo spoznati biološke starše. Rezultati raziskave kažejo tudi, da posvojene osebe vidijo veliko pomembnost kakovostne priprave parov na posvojitev. Na pomen kakovostne priprave na posvojitev opozarja tudi Bakker (2006), ki pravi, da je posvojitev pomembna življenjska izkušnja, ki je lahko čustveno naporna za vse udeležene, če socialni starši niso pripravljeni na to, kar lahko pričakujejo po posvojitvi (Bakker, 2006). Odrasle posvojene osebe so v nasprotju s stroko socialnega dela do vprašanja priprave na posvojitev bistveno bolj kritične in od stroke pričakujejo več, kot od sebe pričakuje stroka.

Možnost staršev, da se na posvojitev in otrokove specifične potrebe pripravijo, je pomemben dejavnik uspešne posvojitve (Coakley in Berrick, 2007). Pomembno je, da socialni starši prepoznajo potrebe posvojenega otroka ter spoznajo, kako izkušnje, povezane s posvojitvijo, vplivajo na njegov razvoj (Romero, 2016).

Posvojene osebe si želijo dobro pripravljene socialne starše, kar je v nasprotju z zakonsko podlago v Družinskem zakoniku, s katerim se je skrajšal ugotovitveni postopek na eno leto, kot tudi namestitev otroka v družino pred posvojitvijo na pol leta pred izdano odločbo. Odrasle posvojene osebe izpostavljajo problem, da je posvojitev otroka usmerjena v reševanje socialnih in bioloških staršev, ne pa v bistvo ukrepa posvojitve – korist otroka, kot navaja tudi Bevc v svoji raziskavi iz leta 2014 (Bevc, 2014).

Glede na izkušnje oseb, ki so bile posvojene, strokovni delavci na področju posvojitev potrebi po informacijah in raziskovanju bioloških korenin ne dajejo dovolj pomena oziroma to potrebo minimalizirajo ali v nekaterih primerih celo obsojajo. Pomembno je, da strokovni delavci na področju posvojitve prepoznajo, da posvojeni otroci na tem področju potrebujejo več podpore, pomoči in predvsem razumevanja. Z večjim zavedanjem tega lahko zmanjšamo hude stiske posvojenih oseb, ki želijo priti do svojih podatkov, kot tudi roditeljev, ki ne morejo priti do podatkov o svojih bioloških otrocih.

Podpora posvojiteljski družini je pomembna ne samo v začetnem postopku posvojitve, temveč tudi kasneje v življenju in predvsem ob situaciji, ko posvojeni otrok sprašuje po bioloških starših in jih morda želi tudi spoznati. Na to opozarjajo sodelujoči v raziskavi in tuje raziskave (Afzal idr., 2024). Obstaja potreba po večji podpori in razumevanju za posvojence v njihovih družinah. Posvojiteljske družine bi se morale izobraževati o izzivih, s katerimi se posvojenci lahko srečujejo, ter o tem, kako podpirati njihovo čustveno in psihološko dobrobit (Afzal idr., 2024).

Prav tako bi bila nujna tudi podpora biološki družini po oddaji otroka v posvojitev. Čeprav je posvojitev lahko najboljša rešitev za otroka in za starše, je nadvse pomembna tudi podpora biološkim staršem pri predelavi njihovih občutkov žalosti, krivde, dvoma in stigmatizacije. Podpora je ključna, da predelajo čustva, se lažje prilagodijo realnosti in kasneje v življenju morda lažje sprejmejo potrebo osebe po raziskovanju bioloških korenin in morebitnem vzpostavljanju odnosov.

Posledično naj bi tudi zakonodaja, ki ureja postopek posvojitve, sledila potrebam posvojenih otrok na področju iskanja informacij in možnosti raziskovanja biološkega izvora. Oblikovalci zakonodaje bi morali glede na spoznanja, ki jih prinašajo ugotovitve o zaprti in odprti posvojitvi (Baden idr., 2019; McRoy idr., 2007; Petta in Steed, 2005; Swientek, 1999) ter glede na ugotovitve te in drugih slovenskih raziskav (Podbevšek Kališnik, 2019; Bevc, 2014, 2002; Bizant, 2014; Zaviršek, 2012a), razmisliti o oblikovanju zakonodaje, ki bi obenem omogočala zagotovitev podatkov, vezanih na posvojitev, in hkrati zaščito osebnih podatkov bioloških staršev. Prav tako bi bilo treba opredeliti, kateri podatki so »osebni podatki« in katere podatke lahko oseba v poizvedovanju pridobi. Po mojem mnenju informacije, povezane s posvojitvijo in razlogom oddaje otroka v posvojitev, vsekakor niso osebni podatki, pa vendar osebe, ki so posvojene, v praksi pogosto ne pridobijo niti teh informacij.

5.2 Samorefleksija raziskovanja

Za raziskovanje na temo potrebe posvojenih otrok po spoznavanju bioloških staršev sem se odločila, ker imam tudi sama izkušnjo posvojitve. V raziskavo sem zato vključila tudi svoj intervju, ki ga je z mano izvedla strokovna sodelavka v društvu Deteljica. Želim pa tudi opisati, kako sem doživljala pisanje in raziskovanje za potrebe diplomskega dela.

Sama izhajam iz posvojiteljske družine, kjer smo o posvojitvi govorili odprto. Posvojiteljska starša sta bila vključena v program priprave na posvojitev in celo življenje sem odraščala z dejstvom, da je posvojitev nekaj običajnega in predvsem pomemben del mene. Tudi jaz sem v najstniških letih začutila potrebo po tem, da bi vedela, kdo so moji biološki starši, in tudi jaz sem imela veliko vprašanj. Moja posvojiteljska mama se je z mano o tem odprto pogovarjala in mi obljubila, da mi bo pomagala pri iskanju biološke mame, če bom to kdaj želela. Zaradi odprtosti in sproščenosti pogovora nisem nikoli čutila kakršnega koli pritiska ali stiske, zato sem se pri osemnajstih letih odločila, da poiščem biološke starše. Raziskovanje je bilo obdobje v mojem življenju, ki mi je prineslo veliko stresa in sreče. Stresa predvsem zato, ker nisem vedela, kakšen odziv bioloških staršev bom dobila, saj poznam veliko oseb, ki so posvojene in so imele z biološkimi starši zelo slabe izkušnje. Veselje pa je bilo, ker sem našla biološko mamo, ki me je bila neizmerno vesela, prav tako tudi ostala

družina. Med seboj sem povezala dve družini, s katerima imamo zdaj dobre in sproščene odnose.

Skozi raziskovanje sem se zavedla, kakšno srečo pravzaprav imam, da je pri meni vse potekalo tako lepo. Ugotovila sem, da je moj primer eden redkih srečnih izidov, ko lahko rečem, da sem zares srečna, da sem posvojena, ter da je moja zgodba točno takšna, kot je. Po vseh devetih intervjujih čutim, kako zelo sem srečna in hvaležna svoji posvojiteljici, da se je z mano o posvojitvi odprto pogovarjala in mi nudila podporo in pomoč, ko sem ju potrebovala. Želim si, da bi bile vse posvojitve lahko takšne, kot je moja.

Ko sem se lotila izvajanja intervjujev, sem že vnaprej vedela, da se bom raziskovanja lotila tako, da bom z intervjuvanci delila tudi lastno izkušnjo, če bodo to želeli. Vsakemu sem povedala, da sem posvojena, in mu ponudila možnost, da me lahko kaj vpraša. Zanimivo se mi zdi, da me sicer nihče ni nič vprašal, a sem vseeno z vsakim izmed intervjuvancev začutila posebno povezanost zaradi skupne izkušnje posvojitve. Tudi če smo se videli prvič, smo se pogovarjali, kot bi se poznali že dolgo. Vikanja ni bilo, razen na začetku, ko smo komunicirali še prek Facebooka. Zadržanost je bila le pri nekaterih, ki jim je o svoji posvojitvi težko govoriti in razmišljati, zato so bili njihovi odgovori na intervju bolj skopi.

Hvaležna sem vsem devetim, ki so sodelovali v moji raziskavi. Njihove zgodbe so pomembne tako za potrebe diplomskega dela kot tudi zame. Zares si želim, da bi lahko združila čim več oseb, ki so posvojene, da bi lahko delili svoje izkušnje, si nudili oporo in ustvarjali nova prijateljstva.

Poudariti bi želela še, da mi je bilo težko pisati »otrok, ki je posvojen«, saj sama uporabljam izraz posvojenec. Prav tako tudi vse ostale osebe, ki so posvojene, ki jih poznam. Jaz sem posvojenka in na to sem ponosna.

5.3 Omejitve raziskave

Največja omejitev pri moji raziskavi je omejeno število ljudi. Kakovostnejše rezultate bi dobila, če bi lahko vključila večje število ljudi. Posvojitve so v Sloveniji še vedno tabu tema, o kateri veliko oseb ne želi ali ne zmore govoriti. Nekaj posvojenih oseb, s katerimi smo prijatelji, ni želelo sodelovati pri diplomskem delu, ker jim je njihova

posvojitev preveč boleča tema in o njej kljub zagotovljeni anonimnosti niso želeli govoriti za potrebe diplomskega dela. Prav tako je izredno težko priti do oseb, ki so posvojene. Prek CSD do podatkov ne moreš priti, zato se lahko zaneseš le na svoja poznanstva in vztrajnost.

Težava, ki sem jo imela pri pridobivanju oseb za intervjuje, je bilo tudi časovno usklajevanje. S petimi osebami se nisem uspela dobiti in narediti intervjuja. Vsak prihaja iz drugega konca Slovenije in vsak ima službo z nekoliko drugačnim delovnim časom. Skupaj z mojimi obveznostmi za študij se nam ni uspelo dobiti. Res si želim, da bi ob kakšni priložnosti lahko slišala tudi njihove zgodbe.

Ena glavnih omejitev pri moji raziskavi pa je po mojem mnenju ta, da sem pridobila odgovore samo enega moškega. Odgovorov dveh nisem dobila, saj o posvojitvi nista zmogla govoriti. Želela bi raziskati še, ali so kakšne razlike v dojemanju posvojitve med ženskami in moškimi, ki so posvojeni, saj po mojih dosedanjih izkušnjah pomoč in roditelje večkrat poiščejo ženske kot moški.

6 PREDLOGI

Potreba po izobraževanju strokovnega kadra:

Predlagam, da se za socialne delavce, ki delajo na področju posvojitev ali pa so pri svojem delu z njimi kakor koli povezani, organizira več obveznih izobraževanj. Izobraževanja sicer vsako leto potekajo, vendar v obliki neobveznih seminarjev, ki so slabo obiskani. Predlagam, da se poveča število izobraževanj ter da ta postanejo obvezna in kontinuirana. Prav tako je ključnega pomena, da izobraževanja potekajo na način izkustvenega pripovedovanja in razprave. Predvsem so pomembne izkušnje in izpovedi odraslih posvojenih oseb, ki bi strokovnim delavcem omogočile boljši uvid v problematiko posvojitve.

Potreba po obvezni, poglobljeni pripravi parov na posvojitev:

Potrebna je obvezna priprava, kjer par najprej predela svojo stisko neplodnosti, nato pa se šele odloči, ali želi otroka posvojiti ali ne. Pomemben del priprav so tudi izpovedi odraslih posvojenih oseb, saj bi s tem pripomogli k zavedanju parov, da posvojitev ni le alternativni način ustvarjanja družine, ampak pride s posebno problematiko in temami, ki jih biološke družine nimajo. Pomembno je, da se bodoče posvojitelje ustrezno in kakovostno pripravi na situacije, s katerimi se bodo soočali, če se bodo odločili posvojiti otroka. S tem namenom predlagam obvezno tako individualno kot skupinsko pripravo parov na posvojitev otroka. Individualna priprava je koristna zato, da par lahko vpraša stvari, ki mu jih pred skupino ni uspelo vprašati ali pa so teme osebne in jih ne želi deliti s skupino. Skupinska priprava pa nudi mrežo ljudi s podobnimi izkušnjami ter omogoča, da par dobi podporo in prijateljstvo ljudi, ki se soočajo s podobnimi situacijami. Na skupinski pripravi bi bile občasno vključene tudi osebe, ki so posvojene, ki bi delile svoje izkušnje.

Potreba po sistemski ureditvi podpore družini po posvojitvi tudi po končanem postopku posvojitve in srečanja posvojiteljskih družin:

Glede na to, da je raziskava pokazala, da se težave v družinskih odnosih najpogosteje začnejo pojavljati v obdobju odraščanja otroka, ki je posvojen, bi bilo smiselno z družinami sodelovati in poskrbeti za to, da sta posvojitelja otroku povedala, da je

posvojen, ter da so odnosi v družini v otrokovo korist. Zato predlagam obvezna srečanja posvojiteljskih družin, ki bi omogočila odprte odnose med njimi.

Potreba po zakonski ureditvi dostopa do podatkov, vezanih na posvojitev:

Država bi morala zakonsko urediti, da bo oseba, ki je posvojena, lahko zakonito pridobila informacije, ki so vezane na okoliščine posvojitve – torej vse informacije, ki niso osebni podatki roditeljev, če se ti sami ne strinjajo z razkritjem svoje identitete. Na ta način se spoštuje pravica roditeljice do anonimnosti.

Potreba po strokovnem delu z biološko družino po oddaji otroka v posvojitev:

Podpora biološkim staršem je ključna, da predelajo čustva in dolgoročne posledice posvojitve, da se lažje prilagodijo situaciji ter prepoznajo in sprejmejo potrebo osebe po raziskovanju bioloških korenin in morebitnem vzpostavljanju odnosov.

Potreba po podporni skupini za osebe, ki so posvojene:

Intervjuvanci so izrazili željo po organiziranem druženju z drugimi posvojenimi osebami. Predlagam oblikovanje skupine za posvojene osebe, ki bi se redno srečevala – na sestankih, izletih, seminarjih, druženjih. S tem bi jim omogočili, da si med seboj delijo izkušnje in stiske ter si nudijo pomoč. V skupini bi dobili občutek sprejetosti, razumljenosti in pripadnosti.

Potreba po odprtih posvojitvah:

Ker je potreba posvojenih otrok in odraslih po spoznavanju bioloških korenin zelo močna, bi bilo v največjo korist posvojenega otroka, da bi celo življenje vedel, kdo so njegovi biološki starši. S tem bi odraščal z dejstvom, da je posvojen. Prav tako je pomembno izpostaviti, da roditelji ne dobijo nobenih podatkov o otroku, ki so ga oddali v posvojitev, kar je zanje v primeru želje po iskanju prav tako zelo težko kot za otroka, ki je posvojen.

Potreba po izobraževanju širše javnosti in destigmatizaciji posvojitev:

Izobraževanje širše javnosti, ki poudarja, da je posvojitev lahko odgovorna in ljubeča izbira za otroka, je nujno. Prav tako je potrebna destigmatizacija neplodnosti, rejništva in drugih okoliščin, povezanih s posvojitvijo.

7 LITERATURA

Afzal, R., Hanif, R., Tariq, N., & Rehman, R. (2024). The impact of family functioning on psychological well-being: A systematic review. Journal of Family Studies, 30(4), 589–612. https://doi.org/10.1080/13229400.2022.2124065

Baden, A. L., Shadel, D., Morgan, R., White, E. E., Harrington, E. S., Christian, N., & Bates, T. A. (2019). Delaying adoption disclosure: A survey of late discovery adoptees. *Journal of Family Issues,* 40(9), 1154–1180. Pridobljeno 18. 06. 2025 s https://doi.org/10.1177/ 0192513X19829503

Bevc, V. (1999). *Posvojitev otrok: O pogumu in bolečini žensk, ki so oddale otroka v posvojitev.* Ljubljana: DAG grafika.

Bevc, V. (2002a). Kvalitetnejše preživljanje prostega časa udeležencev programa psihosocialne pomoči v zakonski krizi zaradi neplodnosti. *Socialno delo,* 41(1), 43–55.

Bevc, V. (2002b). *Model priprave neplodnih parov na nadomestno starševstvo* (Magistrsko delo). Fakulteta za organizacijske vede, Maribor.

Bevc, V. (2002c). Priprava neplodnih parov na posvojitev otroka v programu Deteljica. V: *Referat na 1. Kongresu socialnega dela*, *Portorož, 19.–21. 10. 2002* (str. 32). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Bevc, V. (2006). Čustveno stanje neplodnih parov pred posvojitvijo otroka. *Socialno delo,* 45(1–2), 51–59.

Bevc, V. (2014). *Organizacijski dejavniki socialno varstvenega ukrepa posvojitve otrok in njihova protislovnost* (Doktorsko delo). Fakulteta za organizacijske vede, Maribor.

Bizant, U. (2014). Dejavniki, ki vplivajo na identiteto posvojenega otroka. *Socialno delo,* 53(2), 85–96.

Brodzinsky, D. (2006). Family Structural Openness and Communication Openness as Predictors in the Adjustment of Adopted Children. *Adoption Quarterly*, 9(4), 1–18.

Brodzinsky, D. M., Henig, R. M., & Schecter, M. D. (1993). *Being Adopted: The Lifelong Search for Self.* New York: Anchor Book.

Brodzinsky, D. M., Smith, S. L., & Brodzinsky, A. B. (2018). *Children's understanding of adoption: Developmental and clinical implications*. V: D. M. Brodzinsky, A. B. Brodzinsky, & D. H. Schaffer (ur.), *The Oxford handbook of adoption* (str. 307–323). Oxford: Oxford University Press.

Brodzinsky, D., Gunnar, M., & Palacios, J. (2022). Adoption and trauma: Risks, recovery, and the lived experience of adoption. *Child Abuse & Neglect*, 130(Pt 2), 105309. Pridobljeno 21. 06. 2025 s https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2021.105309

Coakley, J. F., & Berrick, J. D. (2007). Research Review: In a rush to permanency: preventing adoption disruption. *Child and Family Social Work,* 13(1), 101–112.

Colaner, C. W., & Horstman, H. K. (2021). *Communication in adoptive families*. V: A. L. Vangelisti (ur.), *The Routledge handbook of family communication*. 3rd ed. (str. 15–172). London: Routledge.

Čačinovič Vogrinčič, G., Kobal, L., Mešl, N., & Možina, M. (2005). *Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika.* Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Čačinovič Vogrinčič, G. (1998). Psihologija družine: prispevek k razvidnosti družinske skupine. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče

Da Silva Fuzi, J. A., & da Conceição Delfino, D. (2023). *Foster family: Adoption process, filiation, and belonging.* Seven Editora.

Družinski zakonik (DZ) (2017). Ur. l. RS, št. 15/17, 21/18 – ZNOrg, 22/19, 67/19 – ZMatR-C, 200/20 – ZOOMTVI, 94/22 – odl. US, 94/22 – odl. US, 5/23 in 34/24 – odl. US

Feast, J., & Howe, D. (2003). Talking and telling. V: A. Douglas & T. Philpot (ur.), *Adoption: Changing times, changing families* (str. 139–146). London: Routledge.

Gibbons, J. L., & Rotabi, S. K. (2012). *Intercountry adoption: policies, practices, and outcomes.* United Kingdom: Ashgate.

Gjura, R. (2012). Dojemanje priprav na posvojitev otroka pri strokovnih delavcih na CSD-jih (Diplomska naloga). Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.

Grotevant, H. D., Wrobel, G. M., Fiorenzo, L., Lo, A. Y. H., & McRoy, R. G. (2019). Trajectories of birth family contact in domestic adoptions. *Journal of Family Psychology,* 33(1), 54–63. Pridobljeno 17.06.2025 s https://doi.org/10.1037/fam0000449

Haralambos, M., & Holborn, M. (1999). Sociology: Themes and Perspectives (5th ed.). Collins Educational.

Howe, D., & Feast, J. (2001). The long-term outcome of reunions between adult adopted people and their birth mothers. *British Journal of Social Work*, 31(3), 351–368. Pridobljeno 17.06.2025 s https://doi.org/10.1093/bjsw/31.3.351

Jones, C., & Hackett, S. (2011). The Role of 'Family Practices' and 'Displays of Family' in the Creation of Adoptive Kinship. *British Journal of Social Work*, 41, 40–56. Pridobljeno 17.06.2025 s https://doi.org/10.1093/bjsw/bcq017.

Lutter, E. (1997). Razvoj posvojitev. *Strokovno pravni informator Firis,* 5(9), 28–42.

McRoy, R. G., Grotevant, H. D., Ayers-Lopez, S., & Henney, S. (2007). Adoption openness and contact: A longitudinal study of adoptive families and birth mothers. Child Welfare, 86(4), 7–38.

Melosh, B. (2002). *Strangers and kin: The American way of adoption.* Cambridge, MA: Harvard University Press.

Mesec, B. (1997). Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.

Mesec, B. (2009). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 1: Načrtovanje raziskave.* Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.

Mešl, N. (2008). *Razvijanje in uporaba znanja v socialnem delu z družino: procesi soustvarjanja teoretskega znanja v praksi.* Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.

Moyer, A. M., & Goldberg, A. E. (2017). »We were not planning on this, but…«: Adoptive parents reactions and adaptations to unmet expectations. *Child and Family Social Work,* 22(1), 12–21.

Novak, B. (2012). *Družinsko pravo.* Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.

Novak, B. (2017). *Družinski zakonik z uvodnimi pojasnili.* Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.

Palacios, J. (2020). Adoption instability, adoption breakdown. V: *The Routledge handbook of adoption* (str. 417–431). London: Routledge.

Petta, G. A. (2005). Steed, Lyndall The Experience of Adoptive Parents in Adoption Reunion Relationships, *American journal of orthopsychiatry*, 75(2).

Podbevšek, M., & Šolar Meglič, P. (2009). *Priprava na posvojitev v Sloveniji in EU* (Diplomsko delo). Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.

Podbevšek Kališnik, M. (2019). *Dejavniki vpliva na (ne)uspešnost posvojitve* (Magistrsko delo). Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.

Rapoša Tajnšek, P. (2001). *Postopki, organizacija in standardi na področju posvojitev.* Gradivo za seminar o posvojitvah, april 2001. Visoka šola za socialno delo, Ljubljana.

Rapoša Tajnšek, P. (2002). Postopki, organizacija in standardi na področju posvojitev. *Socialno delo,* 41(1), 1–41.

Rapoša Tajnšek, P., Čačinovič Vogrinčič, G., Miloševič-Arnold, V., Rode, N., Mikolič, M., Rajšelj, S., Bole Finžgar, M., Kovačec, A., Rozman, V., & Zorko, E. (1999). *Organizacija in standardi na področju posvojitev.* Ljubljana: Visoka šola za socialno delo, Raziskovalni center.

Rener, T., Sedmak, M., Švab, A., & Urek, M. (2006*). Družine in družinsko življenje v Sloveniji.* Koper: Univerza na Primorskem, Univerzitetna založba Annales.

Robinson, E. (2000). *Adoption and loss: The hidden grief.* Christies Beach: Clova Publications.

Roby, J. L., & White, H. (2010). Adoption activities on the Internet: A call for Regulation. *Social work,* 55(3), 203–212.

Romero, E. (2016). After adoption: Postadoption assistance, Parenting, Impacts and information Access. New York: Nova Science Publishers, Inc.

Ruggiero, J. A., & Johnson, K. (2009). Implications of Recent Research on Eastern European Adoptees for Social Work Practice. *Child and Adolescent Social Work Journal,* 26(6), 485–504.

Rushton, A. (2007*). Adoption preparation and post placement support for adoptive parents of older children placed from care.* Pridobljeno 28.07.2025 s https://www.adopta.hr/images/pdf/adoption_preparation.pdf

Shields, D. E., & Nicholl, P. (2024). An analysis of reunifications between adopted adults and their birth relatives. Child Care in Practice. Advance online publication. https://doi.org/10.1080/13575279.2024.2359939

Smith Rotabi, K., & Bromfield N. F. (2017). From Intercountry Adoption to Global Surrogacy: A Human Rights History and New Fertility Frontiers. London: Routledge.

Swientek, C. (1999). Identiteta med biološko in socialno pripadnostjo družini pri posvojencih. *Strokovno – pravni informator Firis*, 7(12), 23–36.

Škrbec, A. (2013). *Posvojitev skozi oči oseb, ki so bile posvojene* (Diplomsko delo). Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.

Švab, A. (2010). Kdo se boji (raznovrstnosti) družin? Sociološki pogled/i na sodobno družinsko življenje. *Socialno delo*, 49(5–6), 341–349.

Vodnik po človekovih pravicah. (b. d.). *Največja korist otroka.* Pridobljeno 4. 12. 2025 s https://www.clovekovepravice.si/teme/druzina/otrok/najvecja-korist-otroka

Wolfgram, S. M. (2008). Opennes in adoption: What we know so far. A critical review of the literature. Social Work, 53(2), 133–142.

Wydra, M., O'Brian, K., & Merson, E. S. (2012). In Their Own Words: Adopted Persons' Experiences of Adoption Disclosure and Discussion in Their Families. Journal of Family Social Work, 15(1), 62–77

Wilson, S. L., & Kurtzahn, S. G. (2024). Clinical Considerations for Search & Contact with First Families. *Adoption Quarterly,* 27(3), 241–261.

Wright, A. W. (2024). Adoptive parent linguistics: Links to adoptees' relationships with their birth mothers. Child & Family Social Work. Advance online publication. https://doi.org/10.1111/cfs.13153

Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR) (1976). Ur. l. RS, št. 15/76, 1/89, 64/01, 16/04, 69/04.

Zaviršek, D. (2006). Zakonska zveza in njene omejitve. V: Pribac, I., & Kobe, Z. (ur.), *Prava poroka? 12 razmišljanj o zakonski zvezi.* Ljubljana: Krtina (str. 191–210).

Zaviršek, D. (2012a). *Notranje in meddržavne posvojitve: Od osebnih izkušenj do dobre prakse.* Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo.

Zaviršek, D. (2012b). *Od krvi do skrbi.* Ljubljana: Založba Aristej.

Zaviršek, D., Kobal, B., Čačinovič Vogrinčič, G., Urh, Š., Sobočan, A. M., Smolej, S., in drugi. (2009). *Postopki, organizacija in standardi na področju posvojitev; raziskovalno poročilo.* Ljubljana: Fakulteta za socialno Univerze v Ljubljani, Inštitut RS za socialno varstvo.

8 PRILOGE

8.1 Intervjuji

A: Nataša, 37 let

INFORMACIJE O ZGODOVINI:

Koliko si bila star/, ko si bil/a posvojen/a?

Ko sem bila posvojena sem bila stara 2 leti in 3 mesece.

Kako in kdaj si izvedel/a, da si posvojen/a? Kako si se ob tem počutil/a?

Odraščala sem s tem, da sem posvojena, spomnim se pa ničesar. Vedno sem občutila to, da sem posvojena, sam so moji posvojitelji želeli posvojiti samo mojega brata pa so potem mogli posvojiti oba. Počutila sem se kot »druga violina«.

Kako ti je bila posvojitev predstavljena s strani posvojiteljev?

Ko sem bila majhna so mi rekli, da so moji biološki starši umrli in da tam kjer sva bila z bratom prej, ne moreva več živeti.

ODNOSI S POSVOJITELJSKIMI STARŠI IN NJIHOVA ODPRTOST:

Ste se doma lahko odprto pogovarjali o posvojitvi? Kaj ste se pogovarjali?

Nikoli se o posvojitvi nismo odprto pogovarjali. Moji posvojitelji so imeli kmetijo in smo večinoma govorili o šoli, domu in delu doma. Povedali so nama samo nekaj dejstev, potem nič več.

Kako so ti posvojiteljski starši predstavili tvoj izvor in biološke starše?

Ko sva bila z bratom v osnovni šoli je brat začel spraševati o najinih otroških slikah. Takrat so nama povedali, da sva posvojena iz Srbije.

Koliko si bil/a star/a, ko te je začel zanimati biološki izvor in kakšna je bila na to reakcija staršev, ki so te posvojili?

V srednji šoli me je začelo zanimati, stara sem bila okrog 15 let. S posvojiteljico sva imeli samo enkrat o tem prepir, rekla mi je, da če bom raziskovala ne rabim več priti domov, zato sem s tem takrat nehala.

Kako odnos s posvojitelji vpliva na tvojo željo, potrebo po iskanju bioloških korenin?

Ko sem bila še mladoletna sem šla na CSD Lendava in povedala, da bi se rada odselila pa sem naletela na gluha ušesa. Moja posvojiteljica je bila zelo dominantna in tudi nasilna, oče je bil pa »copata« zato sem tudi naredila veliko neumnosti, da bi bila slišana. Mama je poznala socialne delavke tam, saj je delala v šoli in zato mi nihče ni verjel. Tako si tudi o bioloških starših nisem veliko upala spraševati, dokler ni posvojiteljica umrla. Če bi s posvojiteljico imela dobre odnose bi predvsem prihranila veliko časa in energije pa tudi financ, moja želja po tem, da bi spoznala biološke starše pa ne bi bila nič manjša.

INFORMACIJE O RODITELJIH:

Kam, na koga si se obrnil/a, ko si želel/a poiskati informacije o svojih bioloških starših?

Prva oseba na katerega sem se obrnila je bil vzgojitelj v zavodu v Višnji gori. On mi je malo pomagal priti do enih papirjev. Potem pa sem s tem nehala, saj sem spoznala tudi partnerja in dobila otroke, s tem pa so se tudi izboljšali odnosi s posvojiteljico. Ko je posvojiteljica umrla in sem pospravljala hišo sem našla ogromno papirjev o moji posvojitvi, ki jih je prej pred mano skrivala. Pred tem sem se obrnila tudi na CSD Lendava pa nisem dobila podatkov, ker sem bila še mladoletna. Pri 18. letih sem v Lendavi potem dobila vpogled in prosila za fotokopije.

Koliko podatkov o njih si uspel/a pridobiti?

Dobila sem originalni rojstni list in odločbo o posvojitvi. Uspela sem pridobiti samo podatke o biološki mami, o očetu nimam podatkov. O mami sem izvedela, da je bila tudi ona iz ločene družine, mama jo je zapustila, oče je bil pijanec. Ni imela lepega življenja.

MOTIV ZA RAZISKOVANJE:

Kakšen je tvoj motiv za raziskovanje bioloških korenin?

Predvsem zaradi druge hčerke, ki ima zdravstvene težave, zaradi zdravstvene anamneze.

Si vzpostavil/a stik z biološkimi starši? Na kakšen način si to storil/a?

Najprej sem poskusila preko CSD Kragujevac navezati stik z njo pa najprej niso bili odzivni potem pa sem naletela na gospoda, ki je imel še vedno stik z mojo mamo. Najprej je zavrnila stik z mano, sem prosila samo za anamnezo, potem pa sem leta 2016 dobila klic iz CSD Kragujevac, da se je javila moja biološka mama in, da bi želela stik z mano.

Kakšna so/bi bila tvoja vprašanja za biološke starše?

Najprej sem imela nešteto vprašanj, ko pa sem jo srečala pa nobenega vprašanja več. Šele po enem letu sva začeli govoriti o preteklosti, prej pa samo osnovne stvari, kot bi bili prijateljici.

Kakšna so bila tvoja pričakovanja, želje in kakšne so danes?

Nikdar si nisem predstavljala bioloških staršev in tudi nisem imela veliko pričakovanj. Vedela sem, da je bila Srbija zelo revna država. Srečanja z njo me je bilo strah. Potem sem bila pozitivno presenečena, saj je zelo urejena gospa.

V kakšnem odnosu si z njimi danes?

Sedaj se redno slišiva po Skypu. Je oseba, na katero se vedno lahko zanesem in mi je dobra prijateljica. Dvakrat na leto pride tudi k meni.

ZADRŽKI PRI ISKANJU BIOLOŠKIH STARŠEV:

Si pri raziskovanju bioloških korenin čutila kakšne zadržke in kakšni so ti bili?

Bilo me je strah, ker sem vedela, da je imela mama težko preteklost. Nisem vedela kaj pričakovati.

NORMATIVNI OKVIR POSVOJITEV:

Kako dobro poznaš postopek posvojitve in kako gledaš na postopek posvojitve v Sloveniji? Kakšen bi po tvojem mnenju moral biti postopek posvojitve?

O postopku ne vem veliko. Poznam družino, kjer je fant, ki je v rejništvu pristal v Zavodu. Socialna služba ni naredila popolnoma nič. Sprašujem se, kako strokovni so zares socialni delavci in koliko zares preverjajo posvojiteljske družine

Kakšne izkušnje imaš s socialnimi delavci, ki delajo na tem področju? Kaj bi od njih še potrebovala pa morda nisi dobila?

Moje izkušnje s socialnimi delavci kar se tiče posvojitve so kar dobre. So mi stali ob strani in mi dovolili da sem vse prebrala in so se mi posvetili. Poznam pa veliko posvojencev, ki imajo zelo slabe izkušnje.

Kaj meniš o tem, da posvojena odrasla oseba ne more priti do podatkov o svojih bioloških starših? Kaj meniš o odprtih in zaprtih posvojitvah?

Moje mnenje je, da bi mogli otroci že od samega začetka vedeti, kdo so njegovi biološki starši. Če se igra z odprtimi kartami je manjša verjetnost, da se posvojenec izgubili v sistemu. Moje mnenje je, da bi posvojenci morali ob posvojitvi dobiti originalni rojstni list, sliko od bioloških staršev in dostop do zdravstvenih podatkov, kadarkoli.

B: Mateja, 39 let

INFORMACIJE O ZGODOVINI:

Koliko si bila star/a, ko si bil/a posvojen/a?

Ko sem bila posvojena sem bila stara 9 mesecev

Kako in kdaj si izvedel/a, da si posvojen/a? Kako si se ob tem počutil/a?

Za posvojitev sem izvedela kar hitro, mislim, da že nekje pri treh, štirih letih. Mojih občutkov o tem se ne spomnim kaj veliko, čutila sem predvsem to, da sem na nek način drugačna.

Kako ti je bila posvojitev predstavljena s strani posvojiteljev?

Mama mi je posvojitev predstavila kot zgodbo, kako me je neki zdravnik našel v vozičku in me odpeljal. Zgodba ni bila resnična, njej se je v tistem trenutku zdela najboljša verzija, ki bi jo lahko razumela glede na svojo starost.

ODNOSI S POSVOJITELJSKIMI STARŠI IN NJIHOVA ODPRTOST:

Ste se doma lahko odprto pogovarjali o posvojitvi? Kaj ste se pogovarjali?

Doma se o tem nismo veliko pogovarjali, ker je bilo preveč drugih težav v družini. Oče je bil alkoholik in vsakodnevno psihično agresiven, kdaj tudi fizično. Niti se o tem nisem želela pogovarjati, zavračala sem že kakršenkoli namig na to temo. Prepovedala sem mami, da mi omenja to temo.

Kako so ti posvojiteljski starši predstavili tvoj izvor in biološke starše?

Hitro sem vedela, da prihajam iz druge države, kajti vedela sem kraj rojstva. O svojih bioloških starših nisem želela nič slišati, še več, velikokrat me je bilo strah in sem si v grozi predstavljala, da bo mama nekoč prišla po mene.

Koliko si bil/a star/a, ko te je začel zanimati biološki izvor in kakšna je bila na to reakcija staršev, ki so te posvojili?

Pri 16 letih sem našla papirje o posvojitvi, ki so bili drugačni, kot sedaj. Spodaj so bili podpisani akterji, ki so sodelovali v posvojitvi ter podpis mojih staršev ter biološke mame. Vedela sem, da se moja mama in biološka mama nista nikoli srečala, tako da mi je bilo zanimivo, da sta podpisani skupaj. Šele takrat sem vprašala in izvedela, da se res nikoli nista videli, da se je ona podpisala naknadno. Nikoli nisem imela občutka, da bi mi kdaj prepovedala iskati svoje korenine. Ko je oče izvedel, da sem spraševala mamo o zgodbi, mi je kljub temu, kakšne težave smo imeli z njim, predvsem kadar je pil (drugače je bil zelo dober človek in sva se veliko pogovarjala, sva bila bolj povezana kot z mami), rekel, da mi bo pomagal pri čemerkoli bom potrebovala, če si to želim, da imam vso njegovo podporo.

Kako odnos s posvojitelji vpliva na tvojo željo, potrebo po iskanju bioloških korenin?

Želja po iskanju bioloških korenin je bila največja, ko sem bila stara 30 let in sem tudi prišla na društvo Deteljica. Po letu in pol obiskovanja srečanj na Deteljici in zgodbi neke posvojenke, ki jo je takrat povedala, sem se odločila, da ne bom več iskala svojih staršev in sem se s tem tudi pomirila. Vedno sem mislila, da nisem »popolna«, če ne najdem svojega izvora, ampak to ni res, vsak zase je točno tak, kot je. Prepustila sem vse naključju, usodi ali pa tudi če ne izvem nikoli nič. Jaz sem jaz.

INFORMACIJE O RODITELJIH:

Kam, na koga si se obrnil/a, ko si želel/a poiskati informacije o svojih bioloških starših?

Obrnila sem se na gospo dr. Viktorijo Bevc.

Koliko podatkov o njih si uspel/a pridobiti?

Nič. Poslali sva dopis na CSD v Sarajevo, vendar do danes odgovora še ni bilo.

Si imel/a kakšne težave pri pridobivanju podatkov?

Neodzivnost socialne službe v Sarajevu.

Kaj si še želiš izvedeti?

Želim in ne želim. Če bi imela možnost do dostopa informacij, bi seveda želela izvedeti vse, o rojstvu, o obeh starših, starih starših, njunem življenju...

MOTIV ZA RAZISKOVANJE:

Kakšen je tvoj motiv za raziskovanje bioloških korenin?

Za raziskovanje pri 30 ih letih sem se odločila, ker sem bila na tem, da sama ustvarim svojo družino in sem dobila nek občutek, da je zdaj pravi čas.

Koga si želiš in koga si imel/a priložnost spoznati?

Spoznala bi še vedno rada svoje roditelje.

Kakšna so/bi bila tvoja vprašanja za biološke starše?

Zanima me, kaj se je takrat dogajalo, da so me dali v posvojitev.

Kakšna so bila tvoja pričakovanja,želje in kakšne so danes?

Pri 30 sem si jih želela spoznati, danes sem mirna in pripravljena na karkoli.

ZADRŽKI PRI ISKANJU BIOLOŠKIH STARŠEV:

Si pri raziskovanju bioloških korenin čutila kakšne zadržke in kakšni so ti bili?

Seveda, moji zadržki so izhajali predvsem iz strahu, kaj bom izvedela in kako se bom nosila s tem.

Kakšni so razlogi, da si bioloških staršev ne želiš spoznati?

Pri 39 letih razmišljam, da ima vsak svojo pot in če je moja takšna, da jo ustvarjam brez prednikov, pač bo. Če jih spoznam bo v redu, če ne, pa tudi.

NORMATIVNI OKVIR POSVOJITEV:

Kako dobro poznaš postopek posvojitve in kako gledaš na postopek posvojitve v Sloveniji?

Kot tudi socialna delavka po izobrazbi poznam postopke posvojitev, vendar nisem sodelovala v njih.

Kakšen bi po tvojem mnenju moral biti postopek posvojitve?

Menim, da je zelo pomembno, da preden oddamo otroka, ki je že bil enkrat oddan s strani bioloških staršev, biti povsem prepričani, da bo prišel v družino, ki je stabilna in urejena.

Kakšne izkušnje imaš s socialnimi delavci, ki delajo na tem področju? Kaj bi od njih še potrebovala pa morda nisi dobila?

Socialni delavci, predvsem tisti, ki sem jih kontaktirala v drugo državo, so pokazali premalo zanimanja za stvar. Želela bi si, da bi obstajala mreža delavcev, ki bi se ukvarjali s to tematiko in pomagali kolikor se da.

Kaj meniš o tem, da posvojena odrasla oseba ne more priti do podatkov o svojih bioloških starših?

Moje mnenje je deljeno. Mislim, da ima otrok pravico vedeti, od kod izvira, da ve svoje korenine. Pravico do izbire in odločitve pa imajo tudi starši.

Kaj meniš o odprtih in zaprtih posvojitvah?

Menim, da je stvar specifična in zahteva individualno obravnavo in ne splošne uredbe. Vsak, ki se odloči da bo oddal otroka v posvojitev ima razlog za to, naj bo to dober ali slab, pa vendar, razlog je in s tem tudi pokaže, da ne zmore ali ne želi skrbeti za otroka in ga prepusti sistemu. Želja o spoznavanju med seboj mora biti obojestranska. Vendar pa bi se ustavila mogoče samo še pri genetskih težavah, boleznih in različnih zelo pomembnih informacijah, ki pa so pomembna za otrokovo zdravje. Tukaj pa ima otrok vso pravico vedeti informacije, ki jih potrebuje.

C: Kaja, 31 let

INFORMACIJE O ZGODOVINI:

Koliko si bila star/a, ko si bil/a posvojen/a?

Posvojena sem bila tako po rojstvu.

Kako in kdaj si izvedel/a, da si posvojen/a? Kako si se ob tem počutil/a?

Z dejstvom, da sem posvojena sem odraščala. Mami mi je to razlagala preko zgodbic. Ob tem sem se počutila prijetno, posvojitev mi nikoli ni dajala slabih občutkov.

Kako ti je bila posvojitev predstavljena s strani posvojiteljev?

Predstavljena mi je bila tako, da je bila moja biološka mama zelo mlada in ni zmogla poskrbeti zame, zato je poskrbela, da bom dobila ljubečo družino, ki bo to zmogla.

ODNOSI S POSVOJITELJSKIMI STARŠI IN NJIHOVA ODPRTOST:

Ste se doma lahko odprto pogovarjali o posvojitvi? Kaj ste se pogovarjali?

Z mami sva se o posvojitvi vedno lahko odprto pogovarjali. Spraševala sem jo ogromno vprašanj, kdo je moja biološka mama, koliko je bila stara, ko me je oddala, zakaj me je oddala, skupaj sva se spraševali, komu sem podobna ipd.

Koliko si bil/a star/a, ko te je začel zanimati biološki izvor in kakšna je bila na to reakcija staršev, ki so te posvojili?

Sploh se ne spomnim, koliko sem bila stara. Bila sem najstnica, tam okrog 12 let. Da pa sem potem začela aktivno raziskovati pa sem bila stara 18 let. Mami je bila vesela, saj je tudi njo zanimalo kakšna je moja biološka družina in najprej sva jo skupaj poiskali na internetu.

Kako odnos s posvojitelji vpliva na tvojo željo, potrebo po iskanju bioloških korenin?

Moj odnos z mamo vpliva zelo pozitivno. Mami mi je ob iskanju stala ob strani in me spodbujala.

INFORMACIJE O RODITELJIH:

Kam, na koga si se obrnil/a, ko si želel/a poiskati informacije o svojih bioloških starših?

Najprej sem se obrnila na mami potem pa na Društvo Deteljica.

Koliko podatkov o njih si uspel/a pridobiti?

Podatke sem pridobila iz odločbe o posvojitvi. Tam je pisalo ime priimek in naslov moje biološke mame.

MOTIV ZA RAZISKOVANJE:

Kakšen je tvoj motiv za raziskovanje bioloških korenin?

Enostavno sem si želela vedeti kdo je moja biološka družina.

Si vzpostavil/a stik z biološkimi starši? Na kakšen način si to storil/a?

Stik z biološkimi starši sem vzpostavila. Mami sem poslala pismo na naslov, ki je bil napisan v odločbi o posvojitvi in kmalu sem dobila odgovor. Kmalu po tem sva se tudi prvič srečali in od takrat imava občasne stike. Očeta pa sem obiskala v službi, ker drugače ni bilo mogoče. Videla sva se enkrat za slabo uro, kjer sva si na hitro povedala vse kar sva si lahko drug o drugem potem pa se najine poti niso več križale, saj njegova družine ne ve, da obstajam.

Koga si želiš in koga si imel/a priložnost spoznati?

Priložnost sem imela spoznati mamino stran družine in očeta. Želela bi si spoznati še očetovo stran družine, predvsem babico.

Kakšna so/bi bila tvoja vprašanja za biološke starše?

Zakaj so me dali v posvojitev. Želela sem si vedeti vse o njihovem življenju in osebnosti.

Kakšna so bila tvoja pričakovanja, želje in kakšne so danes?

Moja želja je bila, da bi me lepo sprejeli in bi me bili veseli. Tako se je potem tudi zgodilo, vsaj po mamini strani družine. Danes si želim, da ostanemo v stikih in smo v lepih odnosih. Res si želim spoznati še očetovo stran družine, da bo moja zgodba izpolnjena.

V kakšnem odnosu si z njimi danes?

Danes se z biološko mamo vidiva, ko nama čas to omogoča. Povabimo se na rojstne dneve in obletnice. Sva v nekem prijateljskem odnosu. Z očetom stikov nimava, saj njegova družina ne ve, da obstajam.

NORMATIVNI OKVIR POSVOJITEV:

Kako dobro poznaš postopek posvojitve in kako gledaš na postopek posvojitve v Sloveniji? Kakšen bi po tvojem mnenju moral biti postopek posvojitve?

Postopek posvojitve v Sloveniji poznam. Menim, da bi bilo potrebnih veliko izboljšav. Najpomembnejša je po mojem mnenju obvezna poglobljena priprava na posvojitev. Prav tako malo sanjam in pravim, da bi bila potrebna zakonsko obvezna srečanja posvojiteljskih družin, ki bi bila na pol leta, kjer bi tako posvojitelji, kot tudi posvojenci imeli stike, bi se družili in bi lahko bili drug drugemu v oporo. S tem bi omogočili, da se družina ne zapre, da se otroku ne skriva, da je posvojen in se o tem odprto govori.

Kakšne izkušnje imaš s socialnimi delavci, ki delajo na tem področju? Kaj bi od njih še potrebovala pa morda nisi dobila?

S socialnimi delavci na področju posvojitev imam zelo veliko izkušenj, ki so tudi zelo raznolike. Poznam nekaj strokovnih delavcev, ki se izobražujejo na tem področju in si želijo delati kvalitetno, na žalost pa je še vedno večina takšnih, ki ne razumejo potreb posvojenih otrok in se osredotočajo na potrebe parov, ki želijo otroka posvojiti. Nujno je, da se socialni delavci izobražujejo in so

proaktivni pri svojem delu. Pomembno je zavedanje, da posvojitev ni samo združitev nove družine ampak ima svoje posebnosti, ki se pokažejo šele, ko otrok odrašča. Takrat pa družine nihče več ne spremlja. Jaz osebno sem imela zelo dobre izkušnje z društvom Deteljica, kjer sem dobila še tisti kanček potrebne motivacije, da sem se opogumila in poiskala biološko družino.

Kaj meniš o tem, da posvojena odrasla oseba ne more priti do podatkov o svojih bioloških starših? Kaj meniš o odprtih in zaprtih posvojitvah?

To, da posvojenec ne more priti podatkov o svojih roditeljih se mi zdi grozno. Menim, da tega zares ne razume nihče, ki ni posvojen. To, da nekdo, ki mu mama ne pove kdo je njegov oče želi svojega očeta najti je popolnoma normalno, to da pa posvojena oseba želi najti svoje starše je pa nekaj nenavadnega ali celo spornega? Menim, da bi vsaka oseba morala imeti pravico, da izve VSE o svojem izvoru, da bi morala to biti osnovna človekova pravica. Seveda spoštujem tudi željo roditeljic, ki ne želijo stika z otrokom, ki so ga oddale ampak verjamem, da bi se tudi takšne situacije lahko uredile z enkratnim srečanjem, kjer bi roditeljica posvojencu dala informacije, ki ga zanimajo, s tem mislim predvsem na zdravniške informacije in pa informacije o sorodnikih. Nihče si ne želi, da bi se nekoč srečala brat in sestra ali bratranec in sestrična in se zaljubila pa sploh ne bi vedela, da sta v sorodu. Zdi se mi, da bi vsak moral sprejeti odgovornost za svoja dejanja.

Č: Maja, 38 let

INFORMACIJE O ZGODOVINI:

Koliko si bila star/a, ko si bil/a posvojen/a?

Posvojena sem bila, kot dojenček.

Kako in kdaj si izvedel/a, da si posvojen/a? Kako si se ob tem počutil/a?

Izvedela sem, ko sem bila stara 5 let. Povedali so mi posvojitelji, ko sem si ob opazovanju sosedovih otrok zaželela bratca ali sestrico. Ko sem staršema to pri kosilu omenila se je mama odstranila od mize, oče pa mi je povedal, da sem posvojena.

Kako ti je bila posvojitev predstavljena s strani posvojiteljev?

Takrat besede posvojen nisem dobro razumela, to razumevanje se je potem kasneje razvijalo. Nisem si znala predstavljati kaj beseda pomeni, a se mi je kljub temu v glavi začelo pojavljati veliko stvari. Začela sem si sama sestavljati zgodbe.

ODNOSI S POSVOJITELJSKIMI STARŠI IN NJIHOVA ODPRTOST:

Ste se doma lahko odprto pogovarjali o posvojitvi? Kaj ste se pogovarjali?

Moja starša se nikoli nista želela pogovarjati o moji posvojitvi. Zdi se mi, da je to njuna »rak rana življenja«. Bolj kot ne sem se pogovarjala sama s sabo in iskala rešitve. Že takrat sem čutila, da se o tem ne smem pogovarjati, čeprav sta mi rekla, da lahko vprašam karkoli. Nekako sem čutila drugače. Nikoli nisem spraševala dodatno, takrat sem še vprašala očeta, če morda ve kdo je moja mama. Povedal mi je ime, priimek, kje živi in, da ima gostinski lokal. Moja mama (posvojiteljica) pa je bila takrat izredno jezna na očeta, češ, da mi tega ne bi smel povedati.

Kako si začutila, da z njima ne moreš govoriti o tem, čeprav sta ti rekla, da lahko?

Ko si otrok imaš notranjo intuicijo bolj odprto, kot potem, ko si odrasla oseba. Prav čutila sem, da ne smem ničesar vprašati, kar je bilo meni najhuje. Potem sem vstopila v puberteto, ko sem te stvari začele kompenzirati z alkoholom, cigareti, žurkami, ker sem mislila, da bom s tem lahko bolečino zapolnila in dobila občutek pripadnosti v prijateljih, okolici. Iskala sem odgovore drugje, hlastala sem za njimi, kot bi hlastala za zrakom, če bi me nekdo nekam zaprl. Te substance, kot so alkohol in cigareti niso bile nikoli v takšni meri, da bi bila alkoholik, zame je bil dovolj le kozarec vina ali dva, da so se ta vprašanja v meni umirila, ker jih je bilo preveč.

Kako so ti posvojiteljski starši predstavili tvoj izvor in biološke starše?

Starša sta mi povedala, da je mama nekje iz juga, na koncu sem ugotovila, da je mama iz Hrvaške. Glede na to, da je južnjaški prizvok pri nas doma vedno imel negativen prizvok in so govorili, da so delomrzneži, sem za moje starše tudi jaz spadala tja.

Koliko si bil/a star/a, ko te je začel zanimati biološki izvor in kakšna je bila na to reakcija staršev, ki so te posvojili?

Pri 36 letih sem začela več spraševati. Takrat se je v meni nekaj odluščilo, ko sem tudi postala mama. Ko je bil moj sin star 9 let sem ugotovila, da moram začeti spraševati. Ne samo zaradi sebe, ampak tudi za voljo svojega sina. Sin je imel določene predmete v šoli, kjer so se spoznavali z različnimi družinami. Dobila sem občutek dolžnosti. Vedno sem bila do njega odkrita in sem mu tudi povedala, da sem posvojena. Kmalu je začel spraševati, kdaj bo lahko spoznal svojo drugo babi, jaz pa mu nisem znala odgovoriti. Takrat je bilo doma veliko razburjenje, zakaj zdaj to sprašujem. Pri nas se težave niso nikoli reševale znotraj družine ampak v okolici. To pomeni, da sta moja starša okolici razlagala, kakšna vprašanja sem začela spraševati in kako sem zato nehvaležna. Obrnila sta tako, kot da jaz mislim, da onadva nista dovolj dobra zame, da bi rada nekoga drugega, boljšega. Pošiljala sta me, naj poiščem svojo mamo, če bo pri njej boljše kot pri njiju. Ne znata se o tem pogovarjati.

Kako odnos s posvojitelji vpliva na tvojo željo, potrebo po iskanju bioloških korenin?

Celo življenje sem igrala in se prilagajala, da sem svojima staršema čim bolj ustrezala. Ko sem vstopala v puberteto so se začela vprašanja. Vmes sta imela tudi oče in mama veliko težav, lahko bi prišlo do ločitve, pa sta to potem rešila. Zaradi mene se nista ločila, čeprav bi si jaz želela, da bi se. Bolj kot ne se nisem imela z nikomur o tem pogovarjati. Vedno je bilo jasno, »bodi srečna, da si tukaj, saj ti nič ne manjka«.

Se ti zdi, da bi tvoja potreba po spoznavanju bioloških staršev bila manjša, če bi bila s posvojitelji v dobrih in odprtih odnosih?

Potreba bi v vsakem primeru prišla. Mislim, da bi bilo bistveno lažje, če bi bila posvojitelja odprta. Ne bi bilo potrebno takšne drame in travme. Verjamem, da bi jima bilo v vsakem primeru težko ampak bi bilo dobro, da bi se bila pripravljena s tem soočiti in si tudi poiskati strokovno pomoč. Lažje bi bilo, da me ne ni bilo tako strah karkoli vprašati, da ju ne bi prizadela.

INFORMACIJE O RODITELJIH:

Kam, na koga si se obrnil/a, ko si želel/a poiskati informacije o svojih bioloških starših?

Moj prvi korak je bil, ko je prišlo neznosno obdobje z mojimi starši. Od najhujšega ponižanja, občutka ničvrednosti. Bila sem vse, samo človek ne. Pri 36 letih sem našla kontakt društva Deteljica, kjer sem stopila v kontakt z gospo Viko, ki me je povabila v skupino, kjer vodijo program priprave na posvojitev in so udeleženi tudi drugi posvojenci. Takrat sem prvič dobila občutek, da sem prišla nekam, kjer sem se počutila doma. Dobila sem občutek, da nisem sama na tem svetu in tudi dobila sem pogum, da sem doma lahko rekla, da potrebujem odločbo o posvojitvi. Šele pri 37 letih sem jo dobila.

Si imel/a kakšne težave pri pridobivanju podatkov?

Poskusila sem tudi najti spis v Arhivu RS, kjer bi lahko našla več podatkov, ampak ga niso našli.

Kaj pa se je zgodilo s spisom?

Socialna delavka na CSD Vič je poslala prošnjo v Arhiv za vpogled v moj spis, kjer je vse zabeleženo. Po dveh tednih, ko nisem dobila odgovora sem klicala gospo, ki mi je povedala, da spisa niso našli. Rekla je, da ga bodo še enkrat iskali. Po enem mesecu sem izvedela, da mojega spisa ni. Tudi sama sem šla v Arhiv in videla, da me sploh ni v evidenci. Kasneje sem ugotovila, da so tudi drugim posvojencem izginili spisi in da veliko spisov enostavno ni več. Zelo sem jezna, vsi posvojenci bi mogli imeti pravico do vpogleda, saj obstaja tudi tveganje za kakšno bolezen. Najhuje mi je, ko me zdravniki kdaj sprašujejo o dednih boleznih, pa jim ne znam ničesar povedati. Zanima me kdo bo odgovarjal za izginotje vseh teh spisov.

MOTIV ZA RAZISKOVANJE:

Kakšen je tvoj motiv za raziskovanje bioloških korenin?

Moj motiv je bil, da bi našla sebe. Da bi našla pripadnost, ker nikamor nisem pripadala. Rada bi si sestavila delčke duše, ker se mi zdi, da mi določeni manjkajo.

Si vzpostavil/a stik z biološkimi starši? Na kakšen način si to storil/a?

Še pred vključitvijo v Deteljico sem izvedela, da prijateljica živi v sosednjem bloku od moje roditeljice in jo tudi osebno pozna. Spraševala sem jo o njej in uspela tudi nekajkrat videti svojo sestro, ko je s prijateljico odhajala v šolo. Nikoli nisem pristopila do svoje sestre, saj mi je prijateljica povedala, da je zelo občutljiva. Prav tako sem vedela, da ima mama v Ljubljani lokal. S prijateljico sva na moj rojstni dan odšli do nje na kavo. Ko smo prišle tja se je moja roditeljica prisedla k nam za mizo. Takrat je bila zelo slabe volje in v svojem svetu. Nepremično sva se gledali, ona ni mogla odmakniti pogleda od mene. Ne vem, če je vedela kdo sem, verjetno ni. Pri meni pa takrat stvar še ni bila dovolj zrela, da bi jo kaj vprašala. Prijateljica se mi je čudila in me spraševala zakaj se ji nisem predstavila. Takrat sem si mislila, da tega ne rabim. Nisem čutila ničesar, ni bilo nobenih občutkov. Kasneje sem biološko mamo našla tudi na facebooku, kjer sem našla njeno sliko. To me je tudi dodatno spodbudilo, da ji napišem pismo. Napisala sem ji kdo sem, da bi jo želela samo spoznati in, da se nimam namena vtikati v njeno družino, če jo ima. Ni mi ničesar odgovorila. Kasneje sem jo tudi klicala ampak mi je vrgla dol telefon. Vedela je, kdo jo kliče, saj sem ji v pismu napisala svojo telefonsko številko. To je bilo to, potem sem s tem prenehala. Mislila sem si, da morda ni še čas ali pa morda tudi nikoli ne bo. Dajem ji čas, da me nekoč ona kontaktira.

Koga si želiš in koga si imel/a priložnost spoznati?

Želim si spoznati celotno družino.

Kakšna so/bi bila tvoja vprašanja za biološke starše?

Želela sem vedeti poreklo. Zanimalo me je tudi kdo je moj oče, do tega odgovora še nisem prišla. Imam kakšnega brata ali sestro, kdo so moji strici, tete. Zanimala me je celotna družina, izvor. Nikoli se nisem ubadala z vprašanjem zakaj, ker sem ji enostavno samo hvaležna, da mi je dala življenje. Če bi me res tako sovražila bi verjetno že takrat naredila splav.

Kakšna so bila tvoja pričakovanja, želje in kakšne so danes?

Nikoli je nisem sodila. Nikoli si tudi nisem v glavi vzpostavljala pravljične mame. Edino ko sem bila mlajša so bila obdobja, ko je bila posvojiteljica grda do mene in sem se spraševala »Mami, kje si?« Takrat sem iskala neko zavetje. Drugače pa je nikoli nisem videla, kot neko popolno osebo. Sedaj na to gledam drugače. Želim si jo spoznati, jo videti, ne glede na to ali je »pošast« ali pa zelo v redu ženska. Zdi se mi, da so v meni speči občutki in mislim, da bi to srečanje v meni nekaj pozitivnega odprlo. Lažje bi mi bilo, če bi enostavno vedela.

NORMATIVNI OKVIR POSVOJITEV:

Kakšen bi po tvojem mnenju moral biti postopek posvojitve? Kaj meniš o odprtih in zaprtih posvojitvah?

Po mojem mnenju bi moral biti sedaj enoletni rok do uradne posvojitve, do zaključka postopka daljši. Minimalno tri leta. Velikokrat se zgodi, da par dobro funkcionira, ko je pod nekim nadzorom CSD – ja, ko pa pride do uradne posvojitve pa se nekateri starši zaprejo. Mislijo, da ne rabijo ničesar več in da lahko funkcionirajo, kot normalna družina. Menijo, da je otrok sedaj njihov in se zaprejo v svoj svet. Dodala bi, da bi se morali posvojitelji izobraževati o potrebah posvojenih otrok. Vsi vemo za rek, majhni otroci, majhni problemi, veliki otroci, veliki problemi. Ko pridejo otroci v najstniška leta in v določene stiske, začnejo postavljati vprašanja in s tem posvojitelje postavijo v težek položaj, stisko. Ne mečem vseh v isti koš, ampak tukaj so kratki roki zelo relativni. Potrebna bi bila obvezna izobraževanja in srečanja posvojiteljskih družin. Tako posvojenci, kot tudi posvojitelji potrebujemo stike s sebi enakimi. Vedno sem vesela, ko vidim posvojitelje, ki pridejo do mene in me vprašajo o mojih občutkih in doživljanjih, ker imajo tudi oni posvojenega otroka in bi ga radi razumeli in do njega pristopili tako, da bi bilo zanj najbolje. Rada bi še poudarila odprte posvojitve. Danes smo tako občutljivi na varstvo osebnih podatkov. Odprte posvojitve bi bile potrebne zato, da če v življenju pride karkoli bolezenskega točno veš, na koga se lahko obrneš in da se vsi zavedajo, da se bodo mogli enkrat s tem soočiti. Ne, da bežimo pred stvarmi. Prav tako sem mama in vem, da se moja biološka družina nahaja nekje v Sloveniji. Nikoli se nihče ni vprašal kaj če posvojeni otrok ali pa otrok posvojenca nekje sreča svojega brata/sestro, bratranca/sestrično in se zgodi ljubezen? Poznam par, ki do enega tedna pred poroko ni vedel, da sta bratranec in sestrična. Petnajst let sta bila skupaj potem pa sta se z bolečino razšla. Res želim poudariti kako pomembno je, da se spoznamo.

Kakšne izkušnje imaš s socialnimi delavci, ki delajo na tem področju? Kaj bi od njih še potrebovala pa morda nisi dobila?

Pri socialnih delavcih najbolj pogrešam izobraženost. Zdi se mi, da ne znajo pristopiti k temu problemu. Ne razumejo teh občutkov. Če tega ne čutiš, je zelo težko delati na tem področju. Zdi se mi, da bi na tem področju mogli delati posvojenci, ki jih v sociali ni malo. Najbolje razumejo problematiko. Zaradi svoje osebne izkušnje sem jaz zelo stroga do socialnih delavcev. Tukaj so v igri človeška življenja in marsikdo se obnaša, kot da smo *jabolka na tržnici*. Ne zavedajo se, da gre tukaj za celotno življenje posvojenega otroka in ne samo za obdobje parih let. Morali bi poskrbeti, da pari grejo čez svojo stisko in postanejo psihično stabilni. Potrebno je, da socialni delavci v teh parih prepoznajo zrelost do te problematike. Jaz pri mojih starših tega nisem opazila. Meni sta dala vse, le kar se tiče materialnih stvari. Sprejetosti, posluha, razumevanja pa nisem nikoli dobila. Socialni delavci bi morali gledati iz druge perspektive. Vidijo par, ki ne more imeti otrok in se jim zasmili, ne vidijo pa otroka in njihovih potreb. Menim, da dajejo prednost koristi odraslih, parov, ki ne morejo imeti otrok. Niso dovolj izobraženi, da bi videli korist otroka. Ne zavedajo se dovolj kaj se zgodi, ko posvojenec pride v obdobje najstništva. Želim si, da bi imeli več samoiniciative. Premalo pokažejo zanimanja do problematike odraslih posvojencev, želela bi si, da bi nas slišali. Ne bi bilo slabo, da bi odrasli posvojenci pomagali socialnim delavcem in z njimi delili svoje izkušnje. Dobro bi bilo, da socialni delavci dobijo neko širino. Še enkrat bom omenila, da se obnašajo, kot da smo jabolka na tržnici. Osiromašeno je tudi znanje o tem, kako postopati, ko odrasel posvojenec pride na CSD po informacije o svojih bioloških starših. Ne vidijo potrebe po tem, da bi se izobrazili glede tega. Pa bi se morali. Najbolj me je prizadelo, kot posvojenko, ko sem imela nekoč možnost pred strokovnimi delavci na seminarju govoriti o potrebah posvojenih pa so nekatere socialne delavke sredi ključnih tem in trenutkov odhajale iz dvorane. To zame ni človek primeren za strokovnjaka na področju posvojitev. Takrat sem se počutila osebno prizadeto.

D: Urška, 21 let

INFORMACIJE O ZGODOVINI:

Koliko si bila star/a, ko si bil/a posvojen/a?

Posvojena sem bila kot dojenček.

Kako in kdaj si izvedel/a, da si posvojen/a? Kako si se ob tem počutil/a?

Mislim, da sta bila moja starša kar iskrena glede tega. Povedala sta mi takoj ko sem bila sposobna dojeti, na nek način. Kot majhen otrok se s tem nisem preveč obremenjevala, saj sem se mi to ni zdelo nič posebnega. Zame sta bila to edina starša. Skupaj smo živeli, delali stvari in se imeli radi. Kot sem rekla, ni bil »big deal.« Se pa spomnim dogodka v OŠ ko so nekateri prijatelji to izvedeli in so me spraševali nešteto vprašanj in takrat sem se mogoče delno začela zavedati, da to ni tako normalna in običajna stvar. Vsaj ne v Sloveniji. V najstniških letih od 15. leta, predvsem pa v 17,18 letu starosti mi je bilo hudo. Imela sem vprašanja, a nihče se ni želel z mano o tem pogovarjat. Najhuje mi je bilo, ko sem se skregala z mami, saj so bili najini spori

čustveno naporni in težki in takrat sem imela občutek kot da me nima rada in da je bila posvojitev ena velika napaka. Da vsi trpimo. Ne bom lagala, razmišljala sem tudi o samomoru. Ni bilo lahko, ampak to zdaj na srečo preteklost.

Kako ti je bila posvojitev predstavljena s strani posvojiteljev?

V glavo so mi vbili, da je tako najbolje za vse. Za biološke starše, zame in posvojitelje (mami in oči). Pa je to res? Do neke mere je, definitivno. A kljub vsemu ima posvojitev tudi negativne stvari in pusti posledice in vzorce v življenju, ki se jih je zelo težko znebiti. Dobra stvar posvojitve (v mojem primeru) je ta, da sem odraščala v okolju, kjer sem dobila in doživela veliko stvari. S tem mislim predvsem materialne. Starša sta zame vedno poskrbela, omogočila sta mi 1001 stvar, od hrane, strehe nad glavo, oblek, počitnic in zdaj tudi študija v tujini. V otroštvu in tudi zdaj mi materialnih dobrin ni manjkalo, za kar sem jima iz dna srca hvaležna. Kljub vsemu naštetemu pa sem si velikokrat zgolj želela le razumevanja in sprejemanja kot osebe kakršna sem. In to je stvar, ki mi je manjkala in mi še zdaj manjka (če bi vprašali moja starša bi to zanikala). Do neke mere sta me sprejela in me razumeta glede določenih stvari, a ne popolnoma. Posledično sem se začela umikati in zapirati sama vase. Bila so obdobja, ko smo spregovorili dve besedi na dan in bili vsak v svoji sobi. Kar me je najbolj motilo pa je to, da ko sta mi nekako (predvsem mami) podtaknila občutek krivde in hvaležnosti. Ko sem bila stara 15,16 let sem si veliko stvari jemala k srcu in imela velike težave s samopodobo. Nisem se cenila, bila sem nesamozavestna in mislila sem, da sem za mamine izpade kriva jaz. S hvaležnostjo mislim pa to, da moram biti hvaležna za vsako stvar ki sta mi ja dala oziroma omogočila. V smislu, da če njiju ne bi bilo bi imela dolgočasno, monotono, brezzvezno življenje, kar pa sploh ni res. Zelo težko mi je govoriti o tem. Zdi se mi, da ima posvojitev v mojem primeru več negativnih posledic, o katerih nerada razmišljam in se izognem tej temi, če se le da. Ne maram razmišljat o življenju do 18,19 leta ker nimam lepih spominov. Ne maram razmišljat o moji zgodbi in težko mi je pojasnjevati moje občutke.

ODNOSI S POSVOJITELJSKIMI STARŠI IN NJIHOVA ODPRTOST:

Ste se doma lahko odprto pogovarjali o posvojitvi? Kaj ste se pogovarjali? Koliko si bil/a star/a, ko te je začel zanimati biološki izvor in kakšna je bila na to reakcija staršev, ki so te posvojili?

Se nismo. Kot najstnica, imela sem 12-14let, sem se želela z mami pogovoriti o tem (mislim da celo večkrat). A je ona vedno trdila, da so to teme, ki jo zelo bolijo in se ne želi pogovarjat o tem. Dodala je tudi, da sta onadva edina starša, ki ju imam. Ne bom pozabila tudi dogodka, ko mi je teta, ki je moja osebna zdravnica, prinesla izvid/pismo, ki sem ga potrebovala za šolski sistematski pregled. Rekla mi je sicer, naj ga ne odprem, a sem ga. Takrat sem izvedela, da imam sestro, ki je bolna. Seveda sem povprašala starša, če kaj vesta o tem, onadva pa sta odvrnila, da so v življenju bolj pomembne stvari in naj se osredotočim na test iz fizike, ki je bil v naslednjih dneh. To sta le dva dogodka, ki sta mi ostala v spominu, nista najlepša in takrat me je zelo bolelo. Vse kar sem potrebovala je to, da me nekdo posluša in je iskren z mano. A tega nisem dobila. Ko sem spoznala roditelja in ko je potekal ves ta proces, sem seveda to povedala svojima staršema. Bila sta na nek način vesela in me podprla ter dejala, da bi onadva isto ravnalo kot jaz, če bi bila posvojena. Tudi onadva bi želela spoznati svoje biološke starše. Iskreno, ne vem ali naj jima verjamem. Ampak v tistem trenutku in tudi zdaj se mi ne zdi to pomembno. Tudi zdaj ko vem kakšna je moja zgodba in kdo so moji biološki starši nisem iskrena s svojima posvojiteljema. Ko sem živela v Sloveniji sem se jima velikokrat zlagala da sem pri prijateljih ali pa da delam, v resnici pa sem bila pri bioloških starših na obisku. Lažem zaradi tega ker se bojim reakcije, predvsem od mami. Zdi se mi da je vse tako »fake«. Vem da lagati ne lepo, a se mi res ne da več ukvarjati z njenimi čustvenimi izpadi in pripombami. Enostavno povedano, ne razume. Ne razume mene in mojih potreb.

Kako so ti posvojiteljski starši predstavili tvoj izvor in biološke starše?

Nič. Trdila sta le, da sta prepričana da sta to dve čudoviti in močni osebi. Doma smo baje imeli papir z odlokom o posvojitvi in ko sem ga želela videti mi ga nista dala. Rekla sta naj grem na upravno enoto ali na CSD (ne spomnim se točno). Prikrivala sta resnico, lagala sta mi in nista se želela z mano pogovarjati o tem. Ko sem imela zdravniški izvid v roki kjer je glasno in jasno pisalo da imam sestro sta mene in mojo prošnjo ignorirala. Kar me je bolj motilo je to, da sta vedela in poznala zgodbo a je nista želela deliti z mano.

Kako odnos s posvojitelji vpliva na tvojo željo, potrebo po iskanju bioloških korenin?

Kot sem omenila sta me podprla. Vsaj navidezno. In to mi je bilo dovolj. V postopek iskanja sem šla zaradi lastne želje, potrebe in zanimanja. Naš odnos je takrat že kar nekaj časa šepal in mi je bilo (in tudi zdaj mi je) vseeno za njuno mnenje. To je moja stvar, moja zgodba in onadva po vsem kar sta naredila in rekla nimata pravice vplivati name, dodati pripombe oziroma kar je najhuje, igrati žrtev.

INFORMACIJE O RODITELJIH:

Kam, na koga si se obrnil/a, ko si želel/a poiskati informacije o svojih bioloških starših?

Na sestrično Živo, CSD Bežigrad, Društvo Deteljica. Povedala sem tudi mami in očetu, ki sta me podprla pri tem.

Koliko podatkov o njih si uspel/a pridobiti?

Uspela sem dobiti njihova imela in naslov. Dobila sem tudi njihov kontakt.

Si imel/a kakšne težave pri pridobivanju podatkov o bioloških starših?

Pri pridobivanju podatkov nisem imela težav. Zdi se mi, da sem imela srečo. S postopkom in zgodbo. To je bilo zanimivo, drugačno obdobje mojega življenja, a sem vesela da sem to prestala. V tem obdobju sem tudi spoznala kdo sem in kakšne posledice ima vse skupaj na moje življenje. Ugotovila sem, da bom nekako s tem zaznamovana do konca življenja in da imam velike probleme na področju odnosov z ljudmi.

MOTIV ZA RAZISKOVANJE:

Kakšen je tvoj motiv za raziskovanje bioloških korenin?

Želela jih spoznati in slišati zgodbo. To je bil delček, ki mi je manjkal, ko sem odraščala. Pred srečanjem sem vedno čutila da moje življenje ni bilo popolno, da je nekaj manjkalo. Ko sem jih končno spoznala, je bilo to zame dovolj. To je vse kar sem želela.

Si vzpostavil/a stik z biološkimi starši? Na kakšen način si to storil/a?

Obrnila sem se na Center za socialno delo Bežigrad. Mami mi je dala kontakt od psihologinje Brumen in rekla naj njo pokličem, saj je bila ona prisotna v času posvojitve. Poklicala sem in Brumen mi je dala kontakt od socialne delavke. Klicala sem in klicala, a se nihče ni javil. Napisala sem elektronsko sporočilo in razložila svojo situacijo. Čez nekaj časa me je socialna delavka poklicala in povabila na razgovor, kjer sva predelali določene stvari: kdo sem, kako sem odraščala. Seznanila me je tudi s postopkom.

Vse to se je odvijalo decembra 2016. Šla sem do bloka kjer živijo. Z dvigalom me je prišel iskat starejši brat. Bil je zelo prijazen, vesel, a tudi malce živčen. Na poti mi je razložil, da sta tudi starša zelo živčna. Vstopila sem v stanovanje, kjer smo se objeli, predstavili. Oče je jokal. Mana je bila malo bolj umirjena. Sedeli smo v kuhinji in se pogovarjali. Pogovarjali smo se vse: zakaj sta me dala v posvojitev, o naših koreninah, o njihovem življenju, mojem itd. Oče je bil tisti večer bolj tiho in je le poslušal. Zdaj je že kar pogumen in mi večkrat »zateži« zaradi določenih stvari. Oče pač... Isti večer sva šla še z bratom na čaj, kjer mi je še dodatno povedal določene stvari, kako je on občutil te stvari, o njegovem življenju. Skratka, takoj sva se »zaštekala«.

Koga si želiš in koga si imel/a priložnost spoznati?

Spoznala sem biološka starša, brata in sestro. Še enega brata še nisem uspela spoznati, toda morda v prihodnosti.

Kakšna so/bi bila tvoja vprašanja za biološke starše?

Imela sem dve vprašanji, kdo sta in zakaj sta me dala v posvojitev. To je bilo vse kar sem želela vedeti.

Kakšna so bila tvoja pričakovanja, želje in kakšne so danes?

Iskreno, nisem imela nobenih pričakovanj. Morda sem bila pripravljena bolj na negativno in žalostno zgodbo in sicer zato, da ne bi bila razočarana. Definitivno pa je bil to trenutek, ki bo večno ostal v mojem spominu in je zaznamoval moje življenje. Svoje biološke starše danes vidim kot moči osebi, ki sta bili skozi veliko groznih stvari, a sta premagala in še vedno premagujeta veliko ovir. Cenim ju. Imata 4 otroke (vključno z mano) in vsak od nas ima neko »zgodbo«. Mislim, da jima ni bilo lahko, a sta vedno ravnala najbolje. Sta poštena človeka. Na vsake toliko časa pride sicer obdobje, ko nimam stikov z njima. Enostavno ne zmorem. Včasih preveč silita vame in mi želita pomagati, dati stvari, se oddolžiti zato ker sta se odločila za posvojitev. Na nek način ju razumem.

V kakšnem odnosu si z njimi danes?

Včasih se slišimo večkrat, včasih se ne. Odkar študiram na Nizozemskem so se stvari tudi malo spremenile. Na vsake toliko časa si izmenjamo sporočila, pokličemo preko Skypa. Če sem v Ljubljani, se skušam oglasit in jih pozdravit, čeprav mi je velikokrat težko. Zame to predstavlja velik stres, čeprav sta prijetna človeka. Ne znam razložit nazaj, ampak nekako nisem ravno spretna pri oblikovanju odnosov z ljudmi.

ZADRŽKI PRI ISKANJU BIOLOŠKIH STARŠEV:

Si pri raziskovanju bioloških korenin čutila kakšne zadržke in kakšni so ti bili?

Spomnim se, da nekaj minut pred srečanjem/obisku sem se skoraj premislila, ker je me je bilo malce strah.

NORMATIVNI OKVIR POSVOJITEV:

Kako dobro poznaš postopek posvojitve in kako gledaš na postopek posvojitve v Sloveniji? Kakšen bi po tvojem mnenju moral biti postopek posvojitve?

Nimam veliko znanja o tem, zato težko podam ideje in primere. Zdi pa se mi, da bi se dalo še veliko izboljšati.

Kakšne izkušnje imaš s socialnimi delavci, ki delajo na tem področju? Kaj bi od njih še potrebovala pa morda nisi dobila?

Socialna delavka s katero sem bila jaz v stiku je bila prijazna, a malce zmedena. Zdi se mi da veliko ljudi težko razume zgodbo in situacijo, če tega niso izkusili na lastni koži. Bila mi je v podporo, razložila je stvari, postopek.

Kaj meniš o tem, da posvojena odrasla oseba ne more priti do podatkov o svojih bioloških starših?

Center za socialno delo bi moral bolj pripraviti posvojitelje. Posvojitelji MORAJO biti pripravljeni na to, da se bo otrok želel pogovoriti glede določenih stvari. Zdi se mi neumno in trapasto da posvojena oseba ne bi prišla do podatkov o svojih bioloških starših. To je stvar posameznika in ta je tisti ki se odloči kaj in kako. Nekateri imamo to željo nekateri ne. Zdi se mi prav da je to opcija.

E: Anita, 42 let

INFORMACIJE O ZGODOVINI:

Koliko si bila star/a, ko si bil/a posvojen/a?

Ko sem bila posvojena sem bila stara dve leti in pol.

Kako in kdaj si izvedel/a, da si posvojen/a? Kako si se ob tem počutil/a?

Izvedela sem takoj. Pravzaprav nekako pri teh letih sploh pomena te besede nisem poznala. Poznala sem le mamo, ki je bila ob meni in mi nudila ljubezen. Nekako pa sem izvedela skozi neke vrste pravljico, zgodbico. Mamica mi je povedala da me ni rodila ona ampak druga mamica, ki pa nima dovolj sredstev da bi skrbela zame. Ona pa si je želela ravno take punčke, kot sem jaz.

ODNOSI S POSVOJITELJSKIMI STARŠI IN NJIHOVA ODPRTOST:

Ste se doma lahko odprto pogovarjali o posvojitvi? Kaj ste se pogovarjali?

Pogovarjale sva se odprto. Nekako pa nisem imela veliko in pogosto vprašanj o tej temi.

Kako so ti posvojiteljski starši predstavili tvoj izvor in biološke starše?

Kot nič slabega. Da mamica ni mogla skrbeti zame, da je bila revna in da če bi prišla na obisk bi ji dale jesti in piti. Skratka v dobrem smislu.

Koliko si bil/a star/a, ko te je začel zanimati biološki izvor in kakšna je bila na to reakcija staršev, ki so te posvojili?

Ko sem kmalu izvedela, da imam tudi polbrata, ki je ravno tako posvojen, sem si predvsem želela spoznati njega. To željo mi je na nek način želela uresničiti tudi krušna mami a takrat na žalost to še ni bilo uresničeno. Predvsem me je začelo zanimati v dobi adolescence. Nekje pri 14 letih.

Kako odnos s posvojitelji vpliva na tvojo željo, potrebo po iskanju bioloških korenin?

Ko sem našla biološko mamo, tudi krušne mame na žalost nisem imela več.

INFORMACIJE O RODITELJIH:

Kam, na koga si se obrnil/a, ko si želel/a poiskati informacije o svojih bioloških starših?

Na nikogar. Precej osnovnih in zadosti podatkov sem imela na odločbi o posvojitvi. Preko tega sem prišla do biološke mame.

Koliko podatkov o njih si uspel/a pridobiti?

V odločbi o posvojitvi, ime priimek in naslov biološke mame.

MOTIV ZA RAZISKOVANJE:

Si vzpostavil/a stik z biološkimi starši? Na kakšen način si to storil/a?

Ker sem imela podatek, v katerem kraju je biološka mama takrat živela, sem se s prijateljem neke nedelje nenapovedano odpeljala tja. Tam sem najprej našla njenega brata. Povedala sem mu kdo sem. Povedal mi je kje moja biološka mama sedaj živi in skupaj smo se odpeljali k njej. Bila je šokirana. Obe sva jokali. Potem pa mi je povedala njeno plat zgodbe. Od tega je sedaj minilo že 18 let.

Koga si želiš in koga si imel/a priložnost spoznati?

Spoznala sem še svoje polbrate in polsestro, ki so tedaj živeli z njo.

Kakšna so/bi bila tvoja vprašanja za biološke starše?

Predvsem me je zanimalo zakaj me je dala v posvojitev, in če me je kdaj iskala.

Kakšna so bila tvoja pričakovanja, želje in kakšne so danes?

Predvsem sem si želela obdržati nek stik. Nekako sem si predstavljala, ali me bo ob srečanju sprejela in me bo vesela, ali pa me bo zatajila in nagnala. Ob srečanju me je srečna sprejela, in me bila vesela.

V kakšnem odnosu si z njimi danes?

Imamo prijetne sorodstvene odnose, se srečujemo, obiskujemo. Se imamo radi. Nikoli pa ne morem čutiti ljubezni, kot do mame ki me je posvojila in vzgajala.

NORMATIVNI OKVIR POSVOJITEV:

Kako dobro poznaš postopek posvojitve in kako gledaš na postopek posvojitve v Sloveniji? Kakšen bi po tvojem mnenju moral biti postopek posvojitve?

Mislim, da je vsaj sedaj vse preveč birokracije in predolgo. Postopek posvojitve bi mislim da moral biti krajši. Predvsem se mi zdi, da so nekateri otroci vse predolgo v rejništvih.

Kakšne izkušnje imaš s socialnimi delavci, ki delajo na tem področju? Kaj bi od njih še potrebovala pa morda nisi dobila?

Nekateri verjetno delajo dobro, nekateri pa na žalost tudi ne. S socialnimi delavci pri svojem iskanju nisem imela stikov, zdi pa se mi, da ne delajo vsi v korist otrok.

Kaj meniš o tem, da posvojena odrasla oseba ne more priti do podatkov o svojih bioloških starših? Kaj meniš o odprtih in zaprtih posvojitvah?

Mislim da bi vsaka polnoletna oseba na nek način mogla priti do teh podatkov. Vsaka posvojitev je dobra, če je v korist otroka.

F: Sara, 27 let

INFORMACIJE O ZGODOVINI:

Koliko si bila star/a, ko si bil/a posvojen/a?

Ko sem bila posvojena sem bila stara 3 dni.

Kako in kdaj si izvedel/a, da si posvojen/a? Kako si se ob tem počutil/a?

Izvedela sem od prijateljice, ko sem bila še v vrtcu. Velikokrat mi je govorila, da me moja mami ni rodila, zato sva se vedno skregali. Ko je bila prijateljica pri meni na obisku in je spet prišla ta tema na dan, sva šli skupaj mamo vprašati, če je to res in ona je potrdila. Bila sem šokirana in razočarana, takrat še bolj zaradi tega, ker je prijateljica prej izvedela to informacijo, kot pa jaz. Mama mi je od takrat naprej, na mojo željo, več večerov zapored pripovedovala, kaj se je pravzaprav zgodilo. Kasneje sem na žalost izvedela, da je tudi v tem primeru bila njena zgodba zelo popačena.

Kako ti je bila posvojitev predstavljena s strani posvojiteljev?

Predstavljena mi je bila kot nekaj najlepšega na svetu, da sta mi starša s posvojitvijo rešila življenja in mi omočila življenja, ki bi ga drugače lahko le sanjala.

ODNOSI S POSVOJITELJSKIMI STARŠI IN NJIHOVA ODPRTOST:

Ste se doma lahko odprto pogovarjali o posvojitvi? Kaj ste se pogovarjali?

Dokler sem bila še v vrtcu in nižjih razredih osnovne šole, smo se še pogovarjali oz. oče ni pri teh pogovorih ni rad sodeloval, zato sva se z mamo večkrat pogovarjali. Spomnim se, da največkrat takrat, ko se je po razredu razvedelo, da sem posvojena in so začeli govoriti, da to ni moja mama ampak mačeha. Spomnim se, da je mamo to veliko bolj prizadelo kot mene in se je lep čas trudila, da bi takšno govorjenje po šoli preprečila.

Koliko si bil/a star/a, ko te je začel zanimati biološki izvor in kakšna je bila na to reakcija staršev, ki so te posvojili?

V puberteti me je izvor začel bolj zanimati. Pogovarjala sem se s šolsko psihologinjo in po končani srednji šoli pa s socialno delavko Viktorijo Bevc. Šolska psihologinja je bila takrat do te teme zelo razumevajoča, me poslušala, tolažila, prepričevala moje starše, da se je o tej temi potrebno več pogovarjati, da me ogromno stvari zanima, ampak žal starša nista hotela sodelovati. Kar se pa Viktorije tiče, je pa čisto drugačna zgodba. Mama je bila tista (verjetno zaradi pritiskov šolske psihologinje), ki me je predstavila njej in mi omogočila par pogovornih srečanj z njo. Spomnim se je kot zelo stroge, nerazumevajoče, obsojajoče in ultimativne. Ker sem bila po parih srečanjih z njo »prisiljena«, da se dobiva naslednjič skupaj s starši, mi ni preostalo drugega. Na tistem srečanju, pri 19. letih, sem potem izvedela pravo verzijo postopka posvojitve, zame pomembne stvari, ki mi jih starša nikoli prej nista omenila. Vedno sta mi na primer govorila, da sem bila rojena v Kopru, zato sem se tudi leto prej odločila, da grem študirati na obalo, ker mi je bilo pomembno, da sem bližje rojstnemu kraju, da lahko še kaj raziščem. Na tem srečanju sem potem izvedela, da sem bila rojena v Prištini in to me je čisto dotolklo. Več kot dve leti sem potrebovala, da sem se pobrala.

Kako so ti posvojiteljski starši predstavili tvoj izvor in biološke starše?

Po tem srečanju sta mi pokazala rojstni list, kjer sem prvič videla podatke biološke mame. Povedala sta mi, da je biološka mama gospodinja in da njen mož, ki ni moj biološki oče, ni odobraval njene nosečnosti z mano, zato me je morala dati v posvojitev. O mojem očetu pravita, da ne vesta ničesar.

Kako odnos s posvojitelji vpliva na tvojo željo, potrebo po iskanju bioloških korenin?

O tem se sploh nočeta pogovarjati, čeprav sem jima že pred časom povedala, da sem našla svojo biološko družino in da bi jih rada šla obiskat, vendar sta odločno proti. Celo grozita, da če to naredim, se mi bosta odpovedala. Njuna podpora, skratka na nuli. Še ne dolgo nazaj je mama sama začela, da je zelo razočarana nad mojo biološko mamo in ostalimi krvnimi sorodniki, v smislu, da če se bi njej to zgodilo, kar se je biološki mami, bi se takoj usedla na vlak in šla v Slovenijo. Zdi se, kot da se počuti ogroženo in mi želi mojo biološko družino predstaviti v slabi luči, oz. spremeniti moje mnenje o sorodnikih.

INFORMACIJE O RODITELJIH:

Kam, na koga si se obrnil/a, ko si želel/a poiskati informacije o svojih bioloških starših?

Najprej na Viktorijo Bevc potem pa direktno na njeno ožjo družino. Zaradi zapletov, pa sem kasneje pisala na več centrov za socialno delo na Kosovem, vendar po dveh letih od nobenega nisem prejela odgovora. Obrnila sem se tudi na CSD v Kopru pa pravijo, da mi ne morejo pomagati.

Koliko podatkov o njih si uspel/a pridobiti?

Raziskovala sem po Facebooku in po skoraj dveh letih povezovanja z različnimi ljudmi iz Kosova sem našla maminega brata. Izvedela sem, da njeni brati in sestre sploh niso vedeli, da je noseča in da ima še enega otroka. Povedal mi je tudi, da ima 5 otrok in me z njimi povezal, ki pa me niso bili najbolj veseli in so mi srečanje z mamo uspešno preprečevali. Povezal pa me je tudi z njihovo širšo družino, oni pa so me zelo lepo sprejeli in me bili veseli. Se tudi trudijo prepričati njenega moža, da bi se lahko srečali.

Kaj si še želiš izvedeti?

Predvsem zakaj ne morem priti do svoje mame, kako je lahko en človek tako močen, da je zmožen vse skupaj prepreči.

MOTIV ZA RAZISKOVANJE:

Kakšen je tvoj motiv za raziskovanje bioloških korenin?

Moj motiv je bil spoznati svoj izvor.

Si vzpostavil/a stik z biološkimi starši? Na kakšen način si to storil/a?

Raziskovanje je trajalo skoraj dve leti. Ker sta mi posvojitelja omenila, da sta takrat dobila klic iz Kopra, da me lahko posvojita, sem se najprej obrnila na CSD v Kopru, vendar po parih mescih iskanja s papirji, ki sem jim jih posredovala, niso našli ničesar. Zato sem kar sama začela brskati po Facebooku in spraševala ljudi z istim priimkov, če poznajo to žensko, ki jo iščem. Sporočila sem pošiljala v angleškem, srbskem in albanskem jeziku. Nisem pričakovala, da bo to tako dolgo trajalo, zato sem večkrat vmes

obupala, nekajkrat tudi jokala, da mi ne bo nikoli uspelo. Ko se mi je javil njen brat, sem bila presrečna, da bom končno lahko spoznala svojo mamo pa se je potem spet vse ustavilo, s tem tudi moja motivacija.

Koga si želiš in koga si imel/a priložnost spoznati?

Virtualno sem spoznala njene otroke in njeno širšo družino, najraje pa bi spoznala njo in svoje bratrance in sestrične, ki so me lepo sprejeli, za razliko od njenih otrok, ki jih nimam želje spoznati.

Kakšna so/bi bila tvoja vprašanja za biološke starše?

Ali je bila vesela, ko je izvedela, da si želim stika? Je videla moje fotografije? Kaj si misli o meni? Se želi srečati? Ve, da ima vnukinjo, je videla njene slike? Najbolj me je zanimalo, še vedno me, zakaj me je dala v posvojitev in kdo je moj biološki oče. Ali jo lahko najdem?

Kakšna so bila tvoja pričakovanja, želje in kakšne so danes?

Predstavljala sem si, da bodo vsi zelo odprti in da bom lahko hitro kupila letalsko karto in s partnerjem odšla na Kosovo, kjer bi se z mamo dobili v nekem hotelu, kasneje pa bi mi predstavila tudi svojo družino. Želela sem si, da se srečamo, vzpostavimo stik in nek zdrav odnos, mogoče ritual, da se srečamo enkrat na leto in si pripovedujemo o svojem življenju.

Biološka mama se mi res zelo smili. Od njenih sorodnikov sem slišala, da vsako leto na moj rojstni dan joka. Do pred kratkim ni vedela, kako sem, kje sem, ali sem še sploh živa, ko pa je izvedela, da jo iščem, bi me pa zelo rada videla in spoznala, vendar jo njen mož niti pred računalnik ne spusti, da bi se videli po kameri. Pravijo mi tudi, da jo je začel fizično in verbalno zlorabljati, odkar sem se javila in da nima niti svojega telefona, kaj šele Skype-a ali Facebook-a. Odkar vem, kdo in kje je moja mama, sem tudi začutila velikansko potrebo, da izvem, kdo je moj biološki oče in če sploh ve zame.

ZADRŽKI PRI ISKANJU BIOLOŠKIH STARŠEV:

Si pri raziskovanju bioloških korenin čutila kakšne zadržke in kakšni so ti bili?

Strah me je bilo, če jo bom sploh lahko našla, se bo hotela dobiti z mano? Kaj, če me zavrne, kaj bom potem? Se mi bo še enkrat svet sesul ali bom razumela njeno zavrnitev?

NORMATIVNI OKVIR POSVOJITEV:

Kako dobro poznaš postopek posvojitve in kako gledaš na postopek posvojitve v Sloveniji? Kakšen bi po tvojem mnenju moral biti postopek posvojitve?

Nisem ravno navdušena nad posvojitvami, ker so to hude travme za posvojence in njihove biološke starše in te travme bi bilo potrebno nujno predelati s strokovnjakom in takšna pomoč bi morala biti omogočena vsem.

Kakšne izkušnje imaš s socialnimi delavci, ki delajo na tem področju? Kaj bi od njih še potrebovala pa morda nisi dobila?

Viktorija Bevc mi je vse socialne delavce »zasrala«. Ona je prva, ki bi morala spremeniti odnos do svojih klientov in biti bol razumevajoča, ne pa srat s tabori in z Glasserjem. Posvojitve nimaš kej po mojem mnenju mešat z realitetno terapijo. Socialni delavci bi morali sestaviti en dober program priprav za posvojitelje, morali bi se s posvojitelji več pogovarjati, ne samo premetavati papirje in tudi posvojencem, ki si želijo raziskovati, pri tem pomagati.

Kaj meniš o tem, da posvojena odrasla oseba ne more priti do podatkov o svojih bioloških starših? Kaj meniš o odprtih in zaprtih posvojitvah?

To bi morala biti z zakonom zagotovljena pravica vsakega posvojenca! Tako posvojenec, kot njegovi biološki starši, bi morali imeti pravico do podatkov, v primeru, da bi začutili potrebo po srečanju. Meni se ne zdi prav, da posvojenec nima pravice do podatkov, tudi obratno ne. Mami, ki da svojega otroka v posvojitev, bi morali povedati, kam in h komu gre otrok.

G: Vita, 34 let

INFORMACIJE O ZGODOVINI:

Koliko si bila star/a, ko si bil/a posvojen/a?

Ko sem šla v posvojitev sem bila stara 6 dni.

Kako in kdaj si izvedel/a, da si posvojen/a? Kako si se ob tem počutil/a?

Tega se ne spomnim, kako in kdaj so mi povedali. Spomnim se, da sem s tem dejstvom - da sem posvojena, odraščala. Spomnim se da sem v osnovni šoli imela potrebo, da vsi vedo, da sem posvojena. Tudi tega se spomnim, da sva bili dve v razredu, ki sva bili posvojeni. Ko se je razvedelo, da sva v razredu dve posvojeni, je prišlo seveda do razprave kdo je tvoja prava mama. Ob tem se spomnim, da sem bila zelo prizadeta…kujala sem se ob misli, kdo je moja mama. Babi me je potolažila, da je seveda prava mama tista, ki te vzgaja in te ima rada.

Kako ti je bila posvojitev predstavljena s strani posvojiteljev?

Posvojitev kot samo dejanje mi je bilo predstavljeno kot zelo dobro delo. Samo pogovarjanje o posvojitvi pa je bila nezaželena tema, še danes čutim nelagodje, ko se z starši ali s teto pogovarjam o posvojitvi…Če analiziram svoje obnašanje bi lahko rekla da občutim tudi malo sramu…vedno me stisne v prsih, začnem gledati v tla ko govorim o posvojitvi…občutek vedenja, da grem čez mejo in povzročanje nelagodja na drugi strani.

ODNOSI S POSVOJITELJSKIMI STARŠI IN NJIHOVA ODPRTOST:

Ste se doma lahko odprto pogovarjali o posvojitvi? Kaj ste se pogovarjali?

Ne, doma se nismo odprto pogovarjali o posvojitvi. Najlažje sem se pogovarjala z babico. Babi je bila najbolj odprta za poslušanje. Občasno sem se pogovarjala tudi s teto. Z babi sem se največkrat pogovarjala o odnosu do bioloških staršev in zakaj jih želim spoznati. Med pogovorom mi je jasno izrazila strah pred tem, da bi nehala imeti rada posvojiteljsko družino, da bi jih kar zamenjala. Bili so prisotni tudi občutki krivde, v smislu ali vem kaj vse dobrega so zame storili. S teto pa sem se pogovarjala bolj o svojem poreklu od kod sem.

Koliko si bil/a star/a, ko te je začel zanimati biološki izvor in kakšna je bila na to reakcija staršev, ki so te posvojili?

Začelo me je zanimati med 15 -18 letom. Raziskovanje in spoznavanje poteka v skladu z mojo osebno rastjo in razumevanjem posvojiteljske stiske. Na začetku je bila to moja zelo velika stiska. Nelagodno se mi je bilo pogovarjati o tem, če pomislim na svoje notranje občutke: srce mi je razbijalo, potila sem se, nervozna sem bila…, a po drugi strani sem imela veliko potrebo govoriti o tem. Želela sme ta del razumeti, ga nekam umestiti…Danes lažje govorim o tem da sem posvojena - mi ne povzroča stike. Nosim pa velik nahrbtnik katerega moram prečistiti in kateri se odraža v mojem vsakdanjem življenju. Odnos kakršnega so imeli starši do mene (nezaupanje, dobro poznavanje mej drugih in ne lastnih…) se odraža danes tudi na partnerskem odnosu. Pri odnosu do hčerke pa se moram prekleto truditi, da premagam svoje frustracije, da jih v večji meri ne prenašam na njo.

Kako odnos s posvojitelji vpliva na tvojo željo, potrebo po iskanju bioloških korenin?

Definitivno so bili oteževalni faktor. Moja želja po raziskovanju se je začela pri mojih 18-ih letih. In šele po 16 letih lahko rečem, da sledim svoji želji po iskanju. Občutki nelagodja, pa so še vedno prisotni.

INFORMACIJE O RODITELJIH:

Kam, na koga si se obrnil/a, ko si želel/a poiskati informacije o svojih bioloških starših?

Najprej na CSD in nato na detektivsko službo. Iskati sem začela na Centru za socialno delo Ljubljana -Šiška. Tam so me napotili na Center za socialno delo center, kjer sem opravila prvi razgovor pri ga. Aniti Kovačec. Tam sem tudi izvedela, da sem bila rojena na Kosovu. Kasneje pa sem preko matične knjige prišla do odločbe in ostalih dokumentov o poteku posvojitve.

Koliko podatkov o njih si uspel/a pridobiti?

Iskala sem jih, stika pa nisem uspela vzpostaviti.

MOTIV ZA RAZISKOVANJE:

Kakšen je tvoj motiv za raziskovanje bioloških korenin?

Raziskovanje in spoznavanje poteka v skladu z mojo osebno rastjo. Na biološke starše gledam kot na en delček s katerimi bi lahko imela izpopolnjen starševski odnos, kot si ga znotraj sebe želim vzpostaviti z svojimi socialnimi starši.

Koga si želiš in koga si imel/a priložnost spoznati?

Želim si spoznati mamo in očeta. Večji poudarek sicer dajem na mamo kot na očeta. Šele zadnjih par mesecev raziskujem odnos med očetom in hčerjo.

Kakšna so/bi bila tvoja vprašanja za biološke starše?

Predvsem me je začelo zanimati, kako je potekala nosečnost, kako se je biološka mama med nosečnostjo počutila, kako je zanosila in kako je potekal porod. Zanima me predvsem moj začetek. Zakaj in kako je prišlo do odločitve za posvojitev.

Kakšna so bila tvoja pričakovanja, želje in kakšne so danes?

Predstavljam si samo, da je zelo čuden občutek. Hkrati se pogovarjaš z osebo, ki jo srečaš prvič v življenju, hkrati ti je tujec, a po drugi strani tako bližnja oseba. Pričakovanj ob srečanju nimam.

ZADRŽKI PRI ISKANJU BIOLOŠKIH STARŠEV:

Si pri raziskovanju bioloških korenin čutila kakšne zadržke in kakšni so ti bili?

Misel na to pri meni spodbuja strah pred neznanim.

NORMATIVNI OKVIR POSVOJITEV:

Kako dobro poznaš postopek posvojitve in kako gledaš na postopek posvojitve v Sloveniji? Kakšen bi po tvojem mnenju moral biti postopek posvojitve?

Mislim, da bi moral biti bolj dodelan. Večja usposobljenost ljudi, ki delajo na tem področju. Zavedanje strokovnih delavcev kaj posvojitev pomeni in kaj prinaša tako za otroka kot za starša. Definitivno bi nekdo, ki se odloči za socialno starševstvo moral iti v starševstvo odgovorno. Kar pomeni, da bi mogel biti seznanjen v kaj se podaja, kje so njegove omejitve in prednosti, da si tudi sam lažje predstavlja v katerih okvirih je zmožen delovati kot starš. Mislim,da v Sloveniji sicer imamo dobro začrtane programe in sisteme, samo izvajati in podpreti jih je potrebno.

Kakšne izkušnje imaš s socialnimi delavci, ki delajo na tem področju? Kaj bi od njih še potrebovala pa morda nisi dobila?

Menim, da socialni delavci nimajo realnega stika z posvojitvijo.

Kaj meniš o tem, da posvojena odrasla oseba ne more priti do podatkov o svojih bioloških starših? Kaj meniš o odprtih in zaprtih posvojitvah?

Mislim, da je to osnovna človekova pravica, da pride posvojenec do podatka kdo ga je rodil. Še posebno v sedanjih časih, ko imamo vse zapisano. Definitivno sem za odprte posvojitve. Kar je dejstvo je dejstvo! In dejstvo je da je otrok posvojen in da nekje na svetu ima roditelje. Zaprta posvojitev je tako kot bi verjel, da otroka prinese štorklja.

H: Nika, 21 let

INFORMACIJE O ZGODOVINI:

Koliko si bila star/a, ko si bil/a posvojen/a?

Uradno sem bila posvojena, ko sem bila stara eno leto. Sicer pa sta me ati in mami prvič pripeljala domov že ko sem bila stara le dober teden.

Kako in kdaj si izvedel/a, da si posvojen/a? Kako si se ob tem počutil/a?

Da sem posvojena sta mi oba starša govorila že od malega. To nam ni nikoli bila nikakršna skrivnost.

Kako ti je bila posvojitev predstavljena s strani posvojiteljev?

Posvojitev mi je bila predstavljena nekaj dobrega. Vedno so mi govorili (in zavedala sem se tudi sama), da bi mi bilo lahko v biološki družini težje.

ODNOSI S POSVOJITELJSKIMI STARŠI IN NJIHOVA ODPRTOST:

Ste se doma lahko odprto pogovarjali o posvojitvi? Kaj ste se pogovarjali?

Ja doma smo se pogosto in sproščeno pogovarjali o posvojitvi. Govorili smo o raznoraznih stvareh. Včasih smo skupaj ugibali, kakšna bi moja biološka mama lahko bila, dostikrat pa smo drug drugega le kaj spraševali. Npr. mami me je večkrat vprašala, kako mi je zaradi tega med vrstniki in podobno. Pogovarjala sem se lahko tudi z ostalimi posvojenimi otroki ter njihovimi starši, ki sem jih spoznala preko društva Deteljica. Problem mi pa tudi ni bil o tem govoriti z ožjim krogom prijateljev.

Kako so ti posvojiteljski starši predstavili tvoj izvor in biološke starše?

Mami in ati mi o njima nista mogla povedati skoraj ničesar, saj sta vedela le približno starost moje biološke mame ter njen takratni kraj bivanja.

Koliko si bil/a star/a, ko te je začel zanimati biološki izvor in kakšna je bila na to reakcija staršev, ki so te posvojili?

Ko me je vse to začelo zanimati sem bila stara 11 let.

Kako odnos s posvojitelji vpliva na tvojo željo, potrebo po iskanju bioloških korenin?

Jaz sem zelo radoveden človek, zato bi izredno rada izvedela, kdo sta moja biološka mama in oče, čeprav mi to ni najpomembnejša stvar, saj se imam doma super in nimam v odnosu s starši nobenih težav. Moja starša mi pri mojih vprašanjih in raziskovanju stojita ob strani.

INFORMACIJE O RODITELJIH:

Kam, na koga si se obrnil/a, ko si želel/a poiskati informacije o svojih bioloških starših? Koliko podatkov o njih si uspel/a pridobiti? Si imel/a kakšne težave pri pridobivanju podatkov o bioloških starših?

Svoje korenine sem nekoč že malo začela raziskovati, vendar pri tem nisem bila ravno uspešna. Iskala sem na Centru za socialno delo v Ljubljani. Pri tem mi je pomagala mami. Izvedela nisem skoraj ničesar, saj sem bila po mnenju socialne delavke še premlada.

Kaj si še želiš izvedeti?

Poleg tega, kako sta videti, me zanima tudi, kakšno življenje imata moja roditelja, ali imata kakšno službo, in če, kaj ta je. Zanima pa me tudi, ali imata sedaj družino (skupaj, morda vsak sam), če imata še kakšnega otroka ali pa vsaj partnerja ali ne.

MOTIV ZA RAZISKOVANJE:

Kakšen je tvoj motiv za raziskovanje bioloških korenin?

Moj motiv je radovednost.

Si vzpostavil/a stik z biološkimi starši? Na kakšen način si to storil/a?

Ne, s svojimi biološkimi starši še nisem vzpostavila stika. Svojo željo sem najprej izrazila mami, nato pa sva se o tem pogovorili tudi z atijem. O tej zamisli sem govorila tudi s prijateljico, ki je tako izkušnjo že »dala čez«. Potem sva z mami obiskali CSD. Ko sem bila na Centu za socialno delo, sem imela polno mešanih občutkov. Čutila sem vse od sreče, veselja, nervoze, vznemirjenosti ter tudi skrbi.

Kakšna so bila tvoja pričakovanja, želje in kakšne so danes?

Zelo sem jima hvaležna, da sta mi dala življenje, ter da sta me dala v posvojitev, da živim z ljubečimi ljudmi. Sicer pa mi ne pomenita kaj veliko, saj ju sploh ni bilo ob meni, ko sem odraščala.

NORMATIVNI OKVIR POSVOJITEV:

Kako dobro poznaš postopek posvojitve in kako gledaš na postopek posvojitve v Sloveniji? Kakšen bi po tvojem mnenju moral biti postopek posvojitve?

Postopka posvojitve ne poznam dobro, na splošno pa se mi zdi, da je postopek v redu. Všeč mi je, da puščajo posvojenim otrokom in njihovim roditeljem odločitev, ali se želijo spoznati ali ne.

Kakšne izkušnje imaš s socialnimi delavci, ki delajo na tem področju? Kaj bi od njih še potrebovala pa morda nisi dobila?

Otroku se posvečajo dosti, vendar vseeno menim, da veliko več pozornosti namenijo varovanju roditeljev ter delovanju v njihovo korist. Kljub temu pa pazijo da so njihove odločitve ter ukrepi do neke mere dobri tudi za otroka in da naredijo, kar je za nas najbolje. To mislim s tem, ko nam nekaterih podatkov ne povejo, dokler nismo dovolj stari, saj teh morda ne bi dobro sprejeli, ali pa bi nam celo škodili.

Kaj meniš o tem, da posvojena odrasla oseba ne more priti do podatkov o svojih bioloških starših?

To se mi zdi zelo narobe, saj bi moral vsak imeti pravico do tega, da ve kdo sta njegova starša. Če ne drugega, vsaj to, kdo je njegova mama.

I: Marko, 44 let

INFORMACIJE O ZGODOVINI:

Ime in starost osebe:

Marko, 44 let

Koliko si bil star, ko si bil posvojen?

Moja biološka mama me je, ko sem bil star dva meseca, bolnega pripeljala v bolnišnico in odšla v neznano. Naslednje tri mesece sem preživel v bolnici, potem pa me je CSD Radovljica oddal v rejniško družino v Lukovico pri Brezovici, pri Ljubljani! Tam sem ostal osem mesecev. Potem me je uradno posvojila družina v Lescah.

Kako in kdaj si izvedel, da si posvojen? Kako si se ob tem počutil?

Kasneje, ko sem bil star 10 let, sem v šoli od sošolcev slišal o posvojitvi, vprašal sem doma, kako in kaj. No, pred mano nista skrivala, povedala sta mi, da sem posvojen.

Kako ti je bila posvojitev predstavljena s strani posvojiteljev?

O biološki mami nista vedela nič, ker je to urejal CSD in jima niso dali podatkov o mami.

ODNOSI S POSVOJITELJSKIMI STARŠI IN NJIHOVA ODPRTOST:

Ste se doma lahko odprto pogovarjali o posvojitvi? Kaj ste se pogovarjali?

Posvojitelja sta mi dala jasno vedeti, da se pač ne strinjata da bi biološko mamo poiskal sam, ko bom starejši bom odločil sam. Potem se o tem ni več govorilo, počutil pa sem se izdanega.

Koliko si bil star, ko te je začel zanimati biološki izvor in kakšna je bila na to reakcija staršev, ki so te posvojili?

Biološke starše sem začel iskati po smrti posvojiteljev po letu 2001.

INFORMACIJE O RODITELJIH:

Kam, na koga si se obrnil, ko si želel poiskati informacije o svojih bioloških starših?

Najprej sem na CSD dobil svoj posvojitveni spis, ki sem ga moral iti iskat v zgodovinski Arhiv v Kranj, tam so mi celotni spis prefotokopirali.

Koliko podatkov o njih si uspel/a pridobiti?

Torej, v tem spisu sem našel podatke o pravi mami. Potem sem pač začel v okolici Lesc spraševati starejše ljudi, ki bi se spomnili! Našel sem človeka ki se je spomnil, povedal mi je njen novi priimek, nato sem v telefonskem imeniku našel naslov.

MOTIV ZA RAZISKOVANJE:

Si vzpostavil stik z biološkimi starši? Na kakšen način si to storil?

To se je zgodilo pač točno na moj 34. Rojstni dan. No, odšel sem tja in pozvonil. Odprla je starejša gospa. Povedal sem ji direktno kdo sem in kaj želim. Me je nekaj časa gledala in mi čestitala. Torej, če je vedela da imam rojstni dan je bila prava. Sem imel več sreče kot pameti. Pa sva skupaj popila kavo, spoznala vnuke in tako naprej. Je bilo pestro. Je pa bilo zelo nenavadno, da je v bistvu mama delala kot čistilka v OŠ Lesce kamor sem hodil v šolo, sva se videvala 8 let in nisva vedela eden za drugega... Še z metlo nas je podila ko smo jo zafrkavali z "Bosancem" in sem v bistvu na svoj 34. roj. dan izvedel, da sem tisti "Bosanec" pravzaprav jaz sam.

Koga si želiš in koga si imel priložnost spoznati?

No, spoznal sem mamo, ki mi je takrat povedala za brata in sestro, ni pa vedela kje so, ker je dala vse otroke v posvojitev. Kasneje sem z maminim rojstnim listom, ki sem ga dobil v spisu, odšel na matični urad Jesenice za sestro in brata. Izsledili so jih preko njenega rojstnega lista, kako točno pa ne vem! V glavnem, zaradi varstva podatkov mi njihovih podatkov niso dali, zato sem napisal pismo, ki sem ga pustil tam, oni so potem kontaktirali, in sestra je morala priti po pismo, kjer je podpisala da je pismo prejela. Potem se je odločila sama in me je poklicala. Za brata pa so mi šli na matičnem uradu malo na roko in so mi pač apelirali da je brat na Facebooku in kakšno sliko ima, tako da mi v bistvu niso povedali kdo je, ampak malo pomagali, kje ga lahko najdem! Zdaj sva s sestro v stikih vendar, ni občutka, da je to sestra. Bolj imam občutek, kot če bi srečal starega prijatelja,

ki se nista dolgo videla. Z bratom pa sva v stikih samo preko Facebooka, ker se je z rejniško družino preselil v Kanado, v Toronto. Za očeta pa sem izvedel da je umrl že leta 1980.

Kakšna so bila tvoja pričakovanja, želje in kakšne so danes? V kakšnem odnosu si z njimi danes?

Ne vem, tistega pravega občutka da so to moja mami, sestra, brat ni. Pričakoval sem malo več stikov. Oziroma več pogovorov, ampak to z leti izgine vsak si je ustvaril svoje življenje. Če se srečamo, kakšno rečemo, popijemo kavo in to je to. Čeprav sem glede občutkov in malo stikov rahlo razočaran. No, to sem tudi nekako predvideval, pa mi ni žal, da sem jih našel. To bi storil se enkrat, mogoče z drugačnim pristopom in manjšo navdušenostjo. Po moje sem jih ravno s tem malo odgnal stran. Preveč sem hotel naenkrat pa so se malo umaknili, času je treba dati čas.

NORMATIVNI OKVIR POSVOJITEV:

Kako dobro poznaš postopek posvojitve in kako gledaš na postopek posvojitve v Sloveniji? Kakšen bi po tvojem mnenju moral biti postopek posvojitve? Kakšne izkušnje imaš s socialnimi delavci, ki delajo na tem področju? Kaj bi od njih še potreboval pa morda nisi dobil?

Postopek posvojitve, se mi zdi kar v redu. Mogoče bi morali malo bolj preveriti bodoče posvojitelje za alkohol, razne droge. Pri svojem iskanju sem pač naletel, da so otroka oddali v posvojitev družini kjer so vladali alkohol in mehke droge. Socialni delavci pač ne bi smeli določenim pogledati skozi prste. Je pa tudi res, da mi je matični urad našel sestro v 14. dneh za kar je CSD potreboval 4 leta. Na CSD samo govorijo kaj kdo sme in kaj ne, naredijo pa skoraj nič.

Kaj meniš o tem, da posvojena odrasla oseba ne more priti do podatkov o svojih bioloških starših?

Kar se podatkov tiče, mislim, da bi morala sociala morala imeti in hraniti podatke o bioloških starših in bi jih morali posredovati brez komplikacij, seveda če bi obe stranki s tem strinjata. Oziroma bi morali urediti prvo srečanje prav oni.

8.2 Izpis relevantnih izjav

1.a.	Ko sem bila posvojena sem bila stara 2 leti in 3 mesece.
2.a.	Odraščala sem s tem, da sem posvojena
3.a.	Vedno sem občutila to, da sem posvojena
4.a.	Ko sem bila majhna so mi rekli, da so moji biološki starši umrli
5.a.	Nikoli se o posvojitvi nismo odprto pogovarjali.
6.a.	Ko sva bila z bratom v osnovni šoli je brat začel spraševati o najinih otroških slikah. Takrat so nama povedali, da sva posvojena iz Srbije.
7.a.	V srednji šoli me je začelo zanimati (o bioloških koreninah), stara sem bila okrog 15 let.
8.a.	S posvojiteljico sva imeli samo enkrat o tem prepir, rekla mi je, da če bom raziskovala ne rabim več priti domov, zato sem s tem takrat nehala.
9.a.	Moja posvojiteljica je bila zelo dominantna in tudi nasilna.
10.a.	O bioloških starših nisem veliko upala spraševati, dokler ni posvojiteljica umrla.
11.a.	Če bi s posvojiteljico imela dobre odnose bi predvsem prihranila veliko časa in energije pa tudi financ, moja želja po tem, da bi spoznala biološke starše pa ne bi bila nič manjša.
12.a.	Ko je posvojiteljica umrla in sem pospravljala hišo sem našla ogromno papirjev o moji posvojitvi, ki jih je prej pred mano skrivala.
13.a.	Pri 18. letih sem na CSD Lendava dobila vpogled in prosila za fotokopije, dobila sem originalni rojstni list in odločbo o posvojitvi.
14.a.	Uspela sem pridobiti samo podatke o biološki mami, o očetu nimam podatkov.
15.a.	O mami sem izvedela, da je bila tudi ona iz ločene družine, mama jo je zapustila, oče je bil pijanec, ni imela lepega življenja.
16.a.	Predvsem zaradi druge hčerke, ki ima zdravstvene težave, zaradi zdravstvene anamneze (si je želela stopiti v stik z biološkimi starši).
17.a.	Najprej sem poskusila preko CSD Kragujevac navezati stik z njo pa najprej niso bili odzivni
18.a.	Najprej je zavrnila stik z mano, sem prosila samo za anamnezo, potem pa sem leta 2016 dobila klic iz CSD Kragujevac, da se je javila moja biološka mama in, da bi želela stik z mano.
19.a.	Šele po enem letu sva začeli govoriti o preteklosti, prej pa samo osnovne stvari, kot bi bili prijateljici.
20.a.	Nikdar si nisem predstavljala bioloških staršev in tudi nisem imela veliko pričakovanj
21.a.	Potem sem bila pozitivno presenečena, saj je zelo urejena gospa.
22.a.	Sedaj se redno slišiva po Skypu. Je oseba, na katero se vedno lahko zanesem in mi je dobra prijateljica. Dvakrat na leto pride tudi k meni.
23.a.	Bilo me je strah, ker sem vedela, da je imela mama težko preteklost. Nisem vedela kaj pričakovati.
24.a.	Sprašujem se, kako strokovni so zares socialni delavci in koliko zares preverjajo posvojiteljske družine.
25.a.	Moje izkušnje s socialnimi delavci kar se tiče posvojitve so kar dobre.
26.a.	Moje mnenje je, da bi mogli otroci že od samega začetka vedeti, kdo so njegovi biološki starši.

27.a.	Moje mnenje je, da bi posvojenci morali ob posvojitvi dobiti originalni rojstni list, sliko od bioloških staršev in dostop do zdravstvenih podatkov, kadarkoli.
28.b.	Ko sem bila posvojena sem bila stara 9 mesecev
29.b.	Za posvojitev sem izvedela kar hitro, mislim, da že nekje pri treh, štirih letih.
30.b.	Čutila sem predvsem to, da sem na nek način drugačna.
31.b.	Mama mi je posvojitev predstavila kot zgodbo, kako me je neki zdravnik našel v vozičku in me odpeljal. Zgodba ni bila resnična, njej se je v tistem trenutku zdela najboljša verzija, ki bi jo lahko razumela glede na svojo starost.
32.b.	Doma se o tem nismo veliko pogovarjali, ker je bilo preveč drugih težav v družini. Oče je bil alkoholik in vsakodnevno psihično agresiven, kdaj tudi fizično.
33.b.	Niti se o tem nisem želela pogovarjati, zavračala sem že kakršenkoli namig na to temo.
34.b.	Prepovedala sem mami, da mi omenja to temo.
35.b.	Hitro sem vedela, da prihajam iz druge države, kajti vedela sem kraj rojstva.
36.b.	Velikokrat me je bilo strah in sem si v grozi predstavljala, da bo (biološka) mama nekoč prišla po mene.
37.b.	Pri 16 letih sem našla papirje o posvojitvi
38.b.	Nikoli nisem imela občutka, da bi mi kdaj prepovedala iskati svoje korenine
39.b.	Ko je oče izvedel, da sem spraševala mamo o zgodbi, mi je kljub temu, kakšne težave smo imeli z njim, predvsem kadar je pil rekel, da mi bo pomagal pri čemerkoli bom potrebovala, če si to želim, da imam vso njegovo podporo.
40.b.	Želja po iskanju bioloških korenin je bila največja, ko sem bila stara 30 let
41.b.	Vedno sem mislila, da nisem »popolna«, če ne najdem svojega izvora, ampak to ni res, vsak zase je točno tak, kot je. Prepustila sem vse naključju, usodi ali pa tudi če ne izvem nikoli nič. Jaz sem jaz.
42.b.	Obrnila sem se na gospo dr. Viktorijo Bevc (pri raziskovanju podatkov o bioloških starših)
43.b.	Poslali sva dopis na CSD v Sarajevo, vendar do danes odgovora še ni bilo.
44.b.	Če bi imela možnost do dostopa informacij, bi seveda želela izvedeti vse, o rojstvu, o obeh starših, starih starših, njunem življenju...
45.b.	Za raziskovanje pri 30 ih letih sem se odločila, ker sem bila na tem, da sama ustvarim svojo družino in sem dobila nek občutek, da je zdaj pravi čas.
46.b.	Še vedno bi rada spoznala svojih roditeljev.
47.b.	Zanima me, kaj se je takrat dogajalo, da so me dali v posvojitev.
48.b.	Moji zadržki so izhajali predvsem iz strahu, kaj bom izvedela in kako se bom nosila s tem.
49.b.	Pri 39 letih razmišljam, da ima vsak svojo pot in če je moja takšna, da jo ustvarjam brez prednikov, pač bo. Če jih spoznam bo v redu, če ne, pa tudi.
50.b.	Menim, da je zelo pomembno, da preden oddamo otroka, ki je že bil enkrat oddan s strani bioloških staršev, biti povsem prepričani, da bo prišel v družino, ki je stabilna in urejena.
51.b.	Socialni delavci, predvsem tisti, ki sem jih kontaktirala v drugo državo, so pokazali premalo zanimanja za stvar.
52.b.	Želela bi si, da bi obstajala mreža delavcev, ki bi se ukvarjali s to tematiko in pomagali kolikor se da.
53.b.	Mislim, da ima otrok pravico vedeti, od kod izvira, da ve svoje korenine.
54.b.	Pravico do izbire in odločitve (pri kontaktu z otrokom, ki so ga oddali) pa imajo tudi (biološki) starši.
55.b.	Želja o spoznavanju med seboj mora biti obojestranska.
56.b.	Ustavila bi se mogoče samo še pri genetskih težavah, boleznih in različnih zelo pomembnih informacijah, ki pa so pomembna za otrokovo zdravje. Tukaj pa ima otrok vso pravico vedeti informacije, ki jih potrebuje.
57.c.	Posvojena sem bila tako po rojstvu.
58.c.	Z dejstvom, da sem posvojena sem odraščala.
59.c.	Posvojitev mi nikoli ni dajala slabih občutkov.
60.c.	Z mami sva se o posvojitvi vedno lahko odprto pogovarjali.
61.c.	Spraševala sem jo ogromno vprašanj, kdo je moja biološka mama, koliko je bila stara, ko me je oddala, zakaj me je oddala, skupaj sva se spraševali, komu sem podobna ipd.
62.c.	Bila sem najstnica, tam okrog 12 let, ko me je začel zanimati biološki izvor.
63.c.	Da pa sem potem začela aktivno raziskovati pa sem bila stara 18 let.
64.c.	Mami je bila vesela, saj je tudi njo zanimalo kakšna je moja biološka družina in najprej sva jo skupaj poiskali na internetu.
65.c.	Moj odnos z mamo (na potrebo po raziskovanju bioloških korenin) vpliva zelo pozitivno. Mami mi je ob iskanju stala ob strani in me spodbujala.
66.c.	Podatke sem pridobila iz odločbe o posvojitvi. Tam je pisalo ime priimek in naslov moje biološke mame.
67.c.	Stik z biološkimi starši sem vzpostavila.
68.c.	Biološki mami sem poslala pismo na naslov, ki je bil napisan v odločbi o posvojitvi in kmalu sem dobila odgovor. Kmalu po tem sva se tudi prvič srečali in od takrat imava občasne stike. Očeta pa sem obiskala v službi.
69.c.	Želela bi si spoznati še očetovo stran družine, predvsem babico.
70.c.	Želela sem si vedeti vse o njihovem življenju in osebnosti ter zakaj so me dali v posvojitev.
71.c.	Moja želja je bila, da bi me lepo sprejeli in bi me bili veseli.
72.c.	Z očetom stikov nimava, saj njegova družina ne ve, da obstajam.
73.c.	Danes se z biološko mamo vidiva, ko nama čas to omogoča. Povabimo se na rojstne dneve in obletnice. Sva v nekem prijateljskem odnosu.
74.c.	Najpomembnejša je po mojem mnenju obvezna poglobljena priprava (parov) na posvojitev.
75.c.	Potrebna bi bila zakonsko obvezna srečanja posvojiteljskih družin, ki bi bila na pol leta, kjer bi tako posvojitelji, kot tudi posvojenci imeli stike, bi se družili in bi lahko bili drug drugemu v oporo. S tem bi omogočili, da se družina ne zapre, da se otroku ne skriva, da je posvojen in se o tem odprto govori.
76.c.	Poznam nekaj strokovnih delavcev, ki se izobražujejo na tem področju in si želijo delati kvalitetno.
77.c.	Na žalost pa je še vedno večina takšnih (strokovnih delavcev), ki ne razumejo potreb posvojenih otrok in se osredotočajo na potrebe parov, ki želijo otroka posvojiti.
78.c.	Nujno je, da se socialni delavci izobražujejo in so proaktivni pri svojem delu.
79.c.	Pomembno je zavedanje, da posvojitev ni samo združitev nove družine ampak ima svoje posebnosti, ki se pokažejo šele, ko otrok odrašča.
80.c.	Jaz osebno sem imela zelo dobre izkušnje z društvom Deteljica, kjer sem dobila še tisti kanček potrebne motivacije,

	da sem se opogumila in poiskala biološko družino.
81.c.	To, da posvojenec ne more priti podatkov o svojih roditeljih se mi zdi grozno.
82.c.	Menim, da bi vsaka oseba morala imeti pravico, da izve VSE o svojem izvoru, da bi morala to biti osnovna človekova pravica.
83.c.	Seveda spoštujem tudi željo roditeljic, ki ne želijo stika z otrokom, ki so ga oddale ampak verjamem, da bi se tudi takšne situacije lahko uredile z enkratnim srečanjem, kjer bi roditeljica posvojencu dala informacije, ki ga zanimajo, s tem mislim predvsem na zdravniške informacije in pa informacije o sorodnikih.
84.č.	Posvojena sem bila, kot dojenček.
85.č.	Izvedela sem, ko sem bila stara 5 let.
86.č.	Povedali so mi posvojitelji, ko sem si ob opazovanju sosedovih otrok zaželela bratca ali sestrico.
87.č.	Ko sem staršema to pri kosilu omenila se je mama odstranila od mize, oče pa mi je povedal, da sem posvojena.
88.č.	Moja starša se nikoli nista želela pogovarjati o moji posvojitvi.
89.č.	Zdi se mi, da je to njuna »rak rana življenja«.
90.č.	Prav čutila sem, da ne smem ničesar vprašati, kar je bilo meni najhuje.
91.č.	Potem sem vstopila v puberteto, ko sem te stvari začele kompenzirati z alkoholom, cigareti, žurkami, ker sem mislila, da bom s tem lahko bolečino zapolnila in dobila občutek pripadnosti v prijateljih, okolici
92.č.	Starša sta mi povedala, da je mama nekje iz juga, na koncu sem ugotovila, da je mama iz Hrvaške. Glede na to, da je južnjaški prizvok pri nas doma vedno imel negativen prizvok in so govorili, da so delomrzneži, sem za moje starše tudi jaz spadala tja.
93.č.	Pri 36 letih sem začela več spraševati.
94.č.	Ne samo zaradi sebe, ampak tudi za voljo svojega sina. Sin je imel določene predmete v šoli, kjer so se spoznavali z različnimi družinami. Dobila sem občutek dolžnosti.
95.č.	Takrat je bilo doma veliko razburjenje, zakaj zdaj to sprašujem.
96.č.	Moja starša sta okolici razlagala, kakšna vprašanja sem začela spraševati in kako sem zato nehvaležna. Obrnila sta tako, kot da jaz mislim, da onadva nista dovolj dobra zame, da bi rada nekoga drugega, boljšega. Pošiljala sta me, naj poiščem svojo mamo, če bo pri njej boljše kot pri njiju. Ne znata se o tem pogovarjati.
97.č.	Celo življenje sem igrala in se prilagajala, da sem svojima staršema čim bolj ustrezala.
98.č.	Ko sem vstopala v puberteto so se začela vprašanja.
99.č.	Vedno je bilo jasno, »bodi srečna, da si tukaj, saj ti nič ne manjka«.
100.č.	Mislim, da bi bilo bistveno lažje, če bi bila posvojitelja odprta. Ne bi bilo potrebno takšne drame in travme.
101.č.	Pri 36 letih sem našla kontakt društva Deteljica, kjer sem stopila v kontakt z gospo Viko.
102.č.	Takrat sem prvič dobila občutek, da sem prišla nekam, kjer sem se počutila doma. Dobila sem občutek, da nisem sama na tem svetu in tudi dobila sem pogum, da sem doma lahko rekla, da potrebujem odločbo o posvojitvi.
103.č.	Poskusila sem tudi najti spis v Arhivu RS, kjer bi lahko našla več podatkov, ampak ga niso našli.
104.č.	Kasneje sem ugotovila, da so tudi drugim posvojencem izginili spisi in da veliko spisov enostavno ni več.
105.č.	Zanima me kdo bo odgovarjal za izginotje vseh teh spisov.
106.č.	Moj motiv je bil, da bi našla sebe. Da bi našla pripadnost, ker nikamor nisem pripadala. Rada bi si sestavila delčke duše, ker se mi zdi, da mi določeni manjkajo.
107.č.	Napisala sem ji (biološki mami) pismo kdo sem, da bi jo želela samo spoznati in, da se nimam namena vtikati v njeno družino, če jo ima.
108.č.	Ni mi ničesar odgovorila. Kasneje sem jo tudi klicala ampak mi je vrgla dol telefon.
109.č.	Mislila sem si, da morda ni še čas ali pa morda tudi nikoli ne bo. Dajem ji čas, da me nekoč ona kontaktira.
110.č.	Želim si spoznati celotno družino.
111.č.	Nikoli se nisem ubadala z vprašanjem zakaj, ker sem ji enostavno samo hvaležna, da mi je dala življenje.
112.č.	Želim si jo spoznati, jo videti, ne glede na to ali je »pošast« ali pa zelo v redu ženska.
113.č.	Lažje bi mi bilo, če bi enostavno vedela.
114.č.	Po mojem mnenju bi moral biti sedaj enoletni rok do uradne posvojitve, do zaključka postopka daljši. Minimalno tri leta.
115.č.	Dodala bi, da bi se morali posvojitelji izobraževati o potrebah posvojenih otrok.
116.č.	Ko pridejo otroci v najstniška leta in v določene stiske, začnejo postavljati vprašanja in s tem posvojitelje postavijo v težek položaj, stisko.
117.č.	Potrebna bi bila obvezna izobraževanja in srečanja posvojiteljskih družin.
118.č.	Tako posvojenci, kot tudi posvojitelji potrebujemo stike s sebi enakimi.
119.č.	Odprte posvojitve bi bile potrebne zato, da če v življenju pride karkoli bolezenskega točno veš, na koga se lahko obrneš in da se vsi zavedajo, da se bodo mogli enkrat s tem soočiti. Ne, da bežimo pred stvarmi.
120.č.	Res želim poudariti kako pomembno je, da se spoznamo.
121.č.	Pri socialnih delavcih najbolj pogrešam izobraženost.
122.č.	Zdi se mi, da bi na tem področju mogli delati posvojenci, ki jih v sociali ni malo. Najbolje razumejo problematiko.
123.č.	Tukaj so v igri človeška življenja in marsikdo se obnaša, kot da smo *jabolka na tržnici*.
124.č.	Potrebno je, da socialni delavci v teh parih (ki želijo posvojiti otroka) prepoznajo zrelost do te problematike.
125.č.	Meni sta (posvojitelja) dala vse, le kar se tiče materialnih stvari. Sprejetosti, posluha, razumevanja pa nisem nikoli dobila.
126.č.	(Socialni delavci) Vidijo par, ki ne more imeti otrok in se jim zasmili, ne vidijo pa otroka in njihovih potreb.
127.č.	Menim, da dajejo prednost koristi odraslih, parov, ki ne morejo imeti otrok.
128.č.	Niso dovolj izobraženi, da bi videli korist otroka.
129.č.	Ne zavedajo se dovolj kaj se zgodi, ko posvojenec pride v obdobje najstništva.
130.č.	Premalo pokažejo zanimanja do problematike odraslih posvojencev, želela bi si, da bi nas slišali.
131.č.	Ne bi bilo slabo, da bi odrasli posvojenci pomagali socialnim delavcem in z njimi delili svoje izkušnje.
132.č.	Osiromašeno je tudi znanje o tem, kako postopati, ko odrasel posvojenec pride na CSD po informacije o svojih bioloških starših.
133.č.	Ne vidijo potrebe po tem, da bi se izobrazili glede tega. Pa bi se morali.
134.d.	Posvojena sem bila kot dojenček.
135.d.	Mislim, da sta bila moja starša kar iskrena glede tega. Povedala sta mi takoj ko sem bila sposobna dojeti.

136.d.	Kot majhen otrok se s tem nisem preveč obremenjevala, saj sem se mi to ni zdelo nič posebnega.
137.d.	Se pa spomnim dogodka v OŠ ko so nekateri prijatelji to izvedeli in so me spraševali nešteto vprašanj in takrat sem se mogoče delno začela zavedati, da to ni tako normalna in običajna stvar.
138.d.	V najstniških letih od 15. leta, predvsem pa v 17,18 letu starosti mi je bilo hudo. Imela sem vprašanja, a nihče se ni želel z mano o tem pogovarjat.
139.d.	Najhuje mi je bilo, ko sem se skregala z mami, saj so bili najini spori čustveno naporni in težki in takrat sem imela občutek kot da me nima rada in da je bila posvojitev ena velika napaka. Da vsi trpimo.
140.d.	Razmišljala sem tudi o samomoru.
141.d.	Starša sta zame vedno poskrbela, omogočila sta mi 1001 stvar, od hrane, strehe nad glavo, oblek, počitnic in zdaj tudi študija v tujini. V otroštvu in tudi zdaj mi materialnih dobrin ni manjkalo, za kar sem jima iz dna srca hvaležna.
142.d.	Kljub vsemu naštetemu pa sem si velikokrat zgolj želela le razumevanja in sprejemanja kot osebe kakršna sem. In to je stvar, ki mi je manjkala in mi še zdaj manjka.
143.d.	Začela sem se umikati in zapirati sama vase.
144.d.	Kar me je najbolj motilo pa je to, da sta (posvojitelja) mi nekako (predvsem mami) podtaknila občutek krivde in hvaležnosti.
145.d.	Ko sem bila stara 15,16 let sem si veliko stvari jemala k srcu in imela velike težave s samopodobo.
146.d.	Zelo težko mi je govoriti o tem.
147.d.	Zdi se mi, da ima posvojitev v mojem primeru več negativnih posledic, o katerih nerada razmišljam in se izognem tej temi, če se le da.
148.d.	Ne maram razmišljat o življenju do 18,19 leta ker nimam lepih spominov.
149.d.	Ne maram razmišljat o moji zgodbi in težko mi je pojasnjevati moje občutke.
150.d.	Kot najstnica, imela sem 12-14let, sem se želela z mami pogovoriti o tem,mislim da celo večkrat, a je ona vedno trdila, da so to teme, ki jo zelo bolijo in se ne želi pogovarjat o tem.
151.d.	Vse kar sem potrebovala je to, da me nekdo posluša in je iskren z mano. A tega nisem dobila.
152.d.	Tudi zdaj ko vem kakšna je moja zgodba in kdo so moji biološki starši nisem iskrena s svojima posvojiteljema.
153.d.	Ko sem živela v Sloveniji sem se jima velikokrat zlagala da sem pri prijateljih ali pa da delam, v resnici pa sem bila pri bioloških starših na obisku. Lažem zaradi tega ker se bojim reakcije, predvsem od mami.
154.d.	Enostavno povedano, ne razume (posvojiteljica). Ne razume mene in mojih potreb.
155.d.	Doma smo baje imeli papir z odlokom o posvojitvi in ko sem ga želela videti mi ga nista dala. Rekla sta naj grem na upravno enoto ali na CSD.
156.d.	Prikrivala sta resnico, lagala sta mi in nista se želela z mano pogovarjati o tem.
157.d.	Kar me je bolj motilo je to, da sta vedela in poznala zgodbo a je nista želela deliti z mano.
158.d.	V postopek iskanja sem šla zaradi lastne želje, potrebe in zanimanja.
159.d.	Naš odnos (s posvojitelji) je takrat že kar nekaj časa šepal in mi je bilo in tudi zdaj mi je vseeno za njuno mnenje.
160.d.	To je moja stvar, moja zgodba in onadva po vsem kar sta naredila in rekla nimata pravice vplivati name, dodati pripombe oziroma kar je najhuje, igrati žrtev.
161.d.	Pri pridobivanju podatkov (o bioloških starših) nisem imela težav. Zdi se mi, da sem imela srečo.
162.d.	To je bilo zanimivo, drugačno obdobje mojega življenja, a sem vesela da sem to prestala.
163.d.	V tem obdobju sem tudi spoznala kdo sem in kakšne posledice ima vse skupaj (posvojitev in njene okoliščine) na moje življenje.
164.d.	Ugotovila sem, da bom nekako s tem (posvojitvijo) zaznamovana do konca življenja in da imam velike probleme na področju odnosov z ljudmi.
165.d.	Želela jih (biološke starše) spoznati in slišati zgodbo. To je bil delček, ki mi je manjkal, ko sem odraščala.
166.d.	Pred srečanjem sem vedno čutila da moje življenje ni bilo popolno, da je nekaj manjkalo. Ko sem jih končno spoznala, je bilo to zame dovolj. To je vse kar sem želela.
167.d.	Spoznala sem biološka starša, brata in sestro. Še enega brata še nisem uspela spoznati, toda morda v prihodnosti.
168.d.	Imela sem dve vprašanji, kdo sta in zakaj sta me dala v posvojitev. To je bilo vse kar sem želela vedeti.
169.d.	Definitivno pa je bil to (srečanje z biološkimi starši) trenutek, ki bo večno ostal v mojem spominu in je zaznamoval moje življenje.
170.d.	Svoje biološke starše danes vidim kot moči osebi, ki sta bili skozi veliko groznih stvari, a sta premagala in še vedno premagujeta veliko ovir. Cenim ju.
171.d.	Na vsake toliko časa si z biološkimi starši izmenjamo sporočila, pokličemo preko Skypa. Če sem v Ljubljani, se skušam oglasit in jih pozdravit, čeprav mi je velikokrat težko.
172.d.	Zame to predstavlja velik stres, čeprav sta (biološka starša) prijetna človeka.
173.d.	Spomnim se, da nekaj minut pred srečanjem/obisku sem se skoraj premislila, ker je me je bilo malce strah.
174.d.	Center za socialno delo bi moral bolj pripraviti posvojitelje. Posvojitelji MORAJO biti pripravljeni na to, da se bo otrok želel pogovoriti glede določenih stvari.
175.d.	Zdi se mi neumno in trapasto da posvojena oseba ne bi prišla do podatkov o svojih bioloških starših.
176.e.	Ko sem bila posvojena sem bila stara dve leti in pol.
177.e.	Da sem posvojena sem izvedela sem takoj. Nekako pa sem izvedela skozi neke vrste pravljico, zgodbico.
178.e.	Pogovarjale (s posvojiteljico) sva se odprto. Nekako pa nisem imela veliko in pogosto vprašanj o tej temi.
179.e.	Posvojiteljica mi je povedala, da mamica ni mogla skrbeti zame, da je bila revna in da če bi prišla na obisk bi ji dale jesti in piti.
180.e.	Ko sem kmalu izvedela, da imam tudi polbrata, ki je ravno tako posvojen, sem si predvsem želela spoznati njega.
181.e.	Predvsem me je začelo zanimati v dobi adolescence. Nekje pri 14 letih.
182.e.	Ko sem našla biološko mamo, tudi krušne mame na žalost nisem imela več.
183.e.	Precej osnovnih in zadosti podatkov sem imela na odločbi o posvojitvi. Preko tega sem prišla do biološke mame.
184.e.	Spoznala sem svojo biološko mami in še svoje polbrate in polsestro, ki so tedaj živeli z njo.
185.e.	Predvsem me je zanimalo zakaj me je dala v posvojitev, in če me je kdaj iskala.
186.e.	Predvsem sem si želela obdržati nek stik (z biološko družino).
187.e.	Ob srečanju me je (biološka mama) srečna sprejela, in me bila vesela.
188.e.	Imamo prijetne sorodstvene odnose, se srečujemo, obiskujemo. Se imamo radi. Nikoli pa ne morem čutiti ljubezni, kot do mame ki me je posvojila in vzgajala.

189.e.	Mislim, da je vsaj sedaj vse preveč birokracije in predolgo. Postopek posvojitve bi mislim da moral biti krajši.
190.e.	Predvsem se mi zdi, da so nekateri otroci vse predolgo v rejništvih.
191.e.	Mislim da bi vsaka polnoletna oseba na nek način mogla priti do teh podatkov.
192.f.	Ko sem bila posvojena sem bila stara 3 dni.
193.f.	Izvedela sem od prijateljice, ko sem bila še v vrtcu.
194.f.	Bila sem šokirana in razočarana, takrat še bolj zaradi tega, ker je prijateljica prej izvedela to informacijo, kot pa jaz.
195.f.	Predstavljena mi je bila (posvojitev) kot nekaj najlepšega na svetu, da sta mi starša s posvojitvijo rešila življenja in mi omočila življenja, ki bi ga drugače lahko le sanjala.
196.f.	Dokler sem bila še v vrtcu in nižjih razredih osnovne šole, smo se še pogovarjali oz. oče ni pri teh pogovorih ni rad sodeloval, zato sva se z mamo večkrat pogovarjali.
197.f.	V puberteti me je izvor začel bolj zanimati.
198.f.	pri 19. letih, sem potem izvedela pravo verzijo postopka posvojitve, zame pomembne stvari, ki mi jih starša nikoli prej nista omenila izvedela sem, da sem bila rojena v Prištini in to me je čisto dotolklo. Več kot dve leti sem potrebovala, da sem se pobrala.
199.f.	O tem (spoznavanju bioloških staršev) se (posvojitelja) sploh nočeta pogovarjati, čeprav sem jima že pred časom povedala, da sem našla svojo biološko družino in da bi jih rada šla obiskat, vendar sta odločno proti. Celo grozita, da če to naredim, se mi bosta odpovedala.
200.f.	Zdi se, kot da se (posvojiteljica) počuti ogroženo in mi želi mojo biološko družino predstaviti v slabi luči, oz. spremeniti moje mnenje o sorodnikih.
201.f.	Raziskovanje je trajalo skoraj dve leti.
202.f.	Virtualno sem spoznala njene otroke in njeno širšo družino, najraje pa bi spoznala njo (biološko mamo) in svoje bratrance in sestrične, ki so me lepo sprejeli.
203.f.	Ali je bila vesela, ko je izvedela, da si želim stika? Je videla moje fotografije? Kaj si misli o meni? Se želi srečati? Ve, da ima vnukinjo, je videla njene slike? Najbolj me je zanimalo, še vedno me, zakaj me je dala v posvojitev in kdo je moj biološki oče. Ali jo lahko najdem?
204.f.	Želela sem si, da se srečamo, vzpostavimo stik in nek zdrav odnos, mogoče ritual, da se srečamo enkrat na leto in si pripovedujemo o svojem življenju.
205.f.	Biološka mama se mi res zelo smili.
206.f.	Do pred kratkim ni vedela, kako sem, kje sem, ali sem še sploh živa, ko pa je izvedela, da jo iščem, bi me pa zelo rada videla in spoznala, vendar jo njen mož niti pred računalnik ne spusti, da bi se videli po kameri.
207.f.	Odkar vem, kdo in kje je moja mama, sem tudi začutila velikansko potrebo, da izvem, kdo je moj biološki oče in če sploh ve zame.
208.f.	Strah me je bilo, če jo bom sploh lahko našla, se bo hotela dobiti z mano? Kaj, če me zavrne, kaj bom potem? Se mi bo še enkrat svet sesul ali bom razumela njeno zavrnitev?
209.f.	Nisem ravno navdušena nad posvojitvami, ker so to hude travme za posvojence in njihove biološke starše in te travme bi bilo potrebno nujno predelati s strokovnjakom in takšna pomoč bi morala biti omogočena vsem.
210.f.	Socialni delavci bi morali sestaviti en dober program priprav za posvojitelje, morali bi se s posvojitelji več pogovarjati, ne samo premetavati papirje in tudi posvojencem, ki si želijo raziskovati, pri tem pomagati.
211.f.	To (dostop do podatkov) bi morala biti z zakonom zagotovljena pravica vsakega posvojenca!
212.f.	Tako posvojenec, kot njegovi biološki starši, bi morali imeti pravico do podatkov, v primeru, da bi začutili potrebo po srečanju.
213.g.	Ko sem šla v posvojitev sem bila stara 6 dni.
214.g.	Spomnim se, da sem s tem dejstvom - da sem posvojena, odraščala.
215.g.	Spomnim se da sem v osnovni šoli imela potrebo, da vsi vedo, da sem posvojena.
216.g.	Samo pogovarjanje o posvojitvi je bila pri nas nezaželena tema, še danes čutim nelagodje, ko se z starši ali s teto pogovarjam o posvojitvi.
217.g.	Bili so prisotni tudi občutki krivde, v smislu ali vem kaj vse dobrega so zame storili.
218.g.	Začelo me je zanimati (biološki izvor) med 15 -18 letom.
219.g.	Na začetku je bila to moja zelo velika stiska. Nelagodno se mi je bilo pogovarjati o tem, če pomislim na svoje notranje občutke: srce mi je razbijalo, potila sem se, nervozna sem bila.
220.g.	Po drugi strani sem imela veliko potrebo govoriti o tem (posvojitvi). Želela sme ta del razumeti, ga nekam umestiti.
221.g.	Odnos kakršnega so imeli starši do mene (nezaupanje, dobro poznavanje mej drugih in ne lastnih…) se odraža danes tudi na partnerskem odnosu.
222.g.	Iskala sem jih (biološke starše), stika pa nisem uspela vzpostaviti.
223.g.	Na biološke starše gledam kot na en delček s katerimi bi lahko imela izpopolnjen starševski odnos, kot si ga znotraj sebe želim vzpostaviti z svojimi socialnimi starši.
224.g.	Želim si spoznati mamo in očeta.
225.g.	Predvsem me je začelo zanimati, kako je potekala nosečnost, kako se je biološka mama med nosečnostjo počutila, kako je zanosila in kako je potekal porod. Zanima me predvsem moj začetek. Zakaj in kako je prišlo do odločitve za posvojitev.
226.g.	Misel na to (srečanje z biološkimi starši) pri meni spodbuja strah pred neznanim.
227.g.	Menim, da socialni delavci nimajo realnega stika z posvojitvijo.
228.g.	Potrebna bi bila večja usposobljenost ljudi, ki delajo na tem področju.
229.g.	Mislim,da v Sloveniji sicer imamo dobro začrtane programe in sisteme, samo izvajati in podpreti jih je potrebno.
230.g.	Mislim, da je to osnovna človekova pravica, da pride posvojenec do podatka kdo ga je rodil.
231.g.	Kar je dejstvo je dejstvo! In dejstvo je da je otrok posvojen in da nekje na svetu ima roditelje. Zaprta posvojitev je tako kot bi verjel, da otroka prinese štorklja.
232.h.	Ati in mami sta me prvič pripeljala domov, ko sem bila stara le dober teden
233.h.	Da sem posvojena sta mi oba starša govorila že od malega. To nam ni nikoli bila nikakršna skrivnost.
234.h.	Vedno so mi govorili (in zavedala sem se tudi sama), da bi mi bilo lahko v biološki družini težje.
235.h.	Doma smo se pogosto in sproščeno pogovarjali o posvojitvi.
236.h.	Včasih smo (s posvojitelji) skupaj ugibali, kakšna bi moja biološka mama lahko bila.
237.h.	Ko me je vse to začelo zanimati sem bila stara 11 let.

238.h.	Jaz sem zelo radoveden človek, zato bi izredno rada izvedela, kdo sta moja biološka mama in oče.
239.h.	Moja starša mi pri mojih vprašanjih in raziskovanju stojita ob strani.
240.h.	Svoje korenine sem nekoč že malo začela raziskovati, vendar pri tem nisem bila ravno uspešna.
241.h.	Izvedela nisem skoraj ničesar, saj sem po mnenju socialne delavke še premlada.
242.h.	Poleg tega, kako sta videti, me zanima tudi, kakšno življenje imata moja roditelja, ali imata kakšno službo, in če, kaj ta je. Zanima pa me tudi, ali imata sedaj družino (skupaj, morda vsak sam), če imata še kakšnega otroka ali pa vsaj partnerja ali ne.
243.h.	Ne, s svojimi biološkimi starši še nisem vzpostavila stika.
244.h.	Zelo sem jima hvaležna, da sta mi dala življenje, ter da sta me dala v posvojitev, da živim z ljubečimi ljudmi.
245.h.	Sicer pa mi ne pomenita kaj veliko, saj ju sploh ni bilo ob meni, ko sem odraščala.
246.h.	Otroku se posvečajo (socialni delavci) dosti, vendar vseeno menim, da veliko več pozornosti namenijo varovanju roditeljev ter delovanju v njihovo korist.
247.h.	Pazijo, da so njihove odločitve ter ukrepi do neke mere dobri tudi za otroka in da naredijo, kar je za nas najbolje.
248.h.	Vsak bi moral imeti pravico do tega, da ve kdo sta njegova starša. Če ne drugega, vsaj to, kdo je njegova mama.
249.i.	Moja biološka mama me je, ko sem bil star dva meseca, bolnega pripeljala v bolnišnico in odšla v neznano.
250.i.	Naslednje tri mesece sem preživel v bolnici, potem pa me je CSD Radovljica oddal v rejniško družino v Lukovico pri Brezovici, pri Ljubljani. Tam sem ostal osem mesecev.
251.i.	Potem (pri dobrem letu) me je uradno posvojila družina v Lescah.
252.i.	Ko sem bil star 10 let, sem v šoli od sošolcev slišal o posvojitvi.
253.i.	O biološki mami nista (posvojitelja) vedela nič, ker je to urejal CSD in jima niso dali podatkov o mami.
254.i.	Posvojitelja sta mi dala jasno vedeti, da se pač ne strinjata da bi biološko mamo poiskal sam, ko bom starejši bom odločil sam. Potem se o tem ni več govorilo.
255.i.	Počutil pa sem se izdanega.
256.i.	Biološke starše sem začel iskati po smrti posvojiteljev po letu 2001.
257.i.	Najprej sem obrnil na CSD dobil svoj posvojitveni spis, ki sem ga moral iti iskat v zgodovinski Arhiv v Kranj, tam so mi celotni spis prefotokopirali.
258.i.	Potem sem pač začel v okolici Lesc spraševati starejše ljudi, ki bi se spomnili. Našel sem človeka ki se je spomnil, povedal mi je njen novi priimek, nato sem v telefonskem imeniku našel naslov.
259.i.	No, odšel sem tja (na dom biološke mame) in pozvonil.
260.i.	Zdaj sva s sestro v stikih vendar, ni občutka, da je to sestra.
261.i.	Z bratom pa sva v stikih samo preko Facebooka, ker se je z rejniško družino preselil v Kanado.
262.i.	Ne vem, tistega pravega občutka da so to moja mami, sestra, brat ni.
263.i.	Pričakoval sem malo več stikov. Oziroma več pogovorov.
264.i.	Če se srečamo, kakšno rečemo, popijemo kavo in to je to.
265.i.	Čeprav sem glede občutkov in malo stikov rahlo razočaran.
266.i.	No, to sem tudi nekako predvideval, pa mi ni žal da sem jih našel.
267.i.	To bi storil se enkrat, mogoče z drugačnim pristopom in manjšo navdušenostjo.
268.i.	Postopek posvojitve, se mi zdi kar v redu.
269.i.	Mogoče bi morali malo bolj preveriti bodoče posvojitelje za alkohol, razne droge.
270.i.	Socialni delavci pač ne bi smeli določenim pogledati skozi prste.
271.i.	Na CSD samo govorijo kaj kdo sme in kaj ne, naredijo pa skoraj nič.
272.i.	Kar se podatkov tiče, mislim, da bi morala sociala morala imeti in hraniti podatke o bioloških starših in bi jih morali posredovati brez komplikacij. Seveda če se obe stranki s tem strinjata.

8.3 Teme in izpis relevantnih izjav pod teme

INFORMACIJE O ZGODOVINI: Zajema osnovne podatke o osebi, koliko je bila oseba stara ob posvojitvi, kako je izvedela, da je posvojena, od koga in kdaj ter kakšni so bili ob tem njeni občutki.

ODNOSI S POSVOJITELJSKIMI STARŠI IN NJIHOVA ODPRTOST: Pomemben del raziskave je ugotoviti, kako so se razvili odnosi v družini, kjer je bila oseba posvojena. Zanimalo me bo, ali so se lahko o posvojitvi odprto pogovarjali. So starši, ki so otroka posvojili nudili otroku varen prostor za pogovor in vprašanja. Kako je odnos v družini vplival na osebi, ki je posvojena.

INFORMACIJE O RODITELJIH: Kakšne informacije imajo posvojene osebe o svojih roditeljih, kje in na kakšen način so jih pridobile. Kakšne so bile njihove želje in pričakovanja. Kakšne so njihove izkušnje z raziskovanjem bioloških korenin. V kakšnih odnosih so z biološkimi starši, če so jih spoznali.

MOTIV ZA RAZISKOVANJE: Kakšni so motivi za raziskovanje bioloških korenin, kdaj jih je biološki izvor začel zanimati in kdaj so začeli raziskovati.

ZADRŽKI IN TEŽAVE PRI ISKANJU BIOLOŠKIH STARŠEV: Kaj posvojenim osebam preprečuje, da bi začeli iskati biološke starše in zakaj si tega ne želijo.

NORMATIVNI OKVIR POSVOJITEV: Kako si posvojene osebe predstavljajo, da bi posvojitve morale biti zakonsko urejene, kakšno podporo bi potrebovale s strani socialnih delavcev in delavk, da bi bile izpolnjene njihove potrebe.

INFORMACIJE O ZGODOVINI

1.a. Ko sem bila posvojena sem bila stara 2 leti in 3 mesece.

2.a. Odraščala sem s tem, da sem posvojena.

3.a. Vedno sem občutila to, da sem posvojena.

28.b. Ko sem bila posvojena sem bila stara 9 mesecev.

29.b. Za posvojitev sem izvedela kar hitro, mislim, da že nekje pri treh, štirih letih.

30.b. Čutila sem predvsem to, da sem na nek način drugačna.

31.b. Mama mi je posvojitev predstavila kot zgodbo, kako me je neki zdravnik našel v vozičku in me odpeljal. Zgodba ni bila resnična, njej se je v tistem trenutku zdela najboljša verzija, ki bi jo lahko razumela glede na svojo starost.

33.b. Niti se o tem nisem želela pogovarjati, zavračala sem že kakršenkoli namig na to temo.

34.b. Prepovedala sem mami, da mi omenja to temo.

36.b. Velikokrat me je bilo strah in sem si v grozi predstavljala, da bo (biološka) mama nekoč prišla po mene.

57.c. Posvojena sem bila tako po rojstvu.

58.c. Z dejstvom, da sem posvojena sem odraščala.

59.c. Posvojitev mi nikoli ni dajala slabih občutkov.

84.č. Posvojena sem bila, kot dojenček.

85.č. Izvedela sem, ko sem bila stara 5 let.

86.č. Povedali so mi posvojitelji, ko sem si ob opazovanju sosedovih otrok zaželela bratca ali sestrico.

87.č. Ko sem staršema to pri kosilu omenila se je mama odstranila od mize, oče pa mi je povedal, da sem posvojena.

134.d. Posvojena sem bila kot dojenček.

135.d. Mislim, da sta bila moja starša kar iskrena glede tega. Povedala sta mi takoj ko sem bila sposobna dojeti.

136.d. Kot majhen otrok se s tem nisem preveč obremenjevala, saj sem se mi to ni zdelo nič posebnega.

137.d. Se pa spomnim dogodka v OŠ ko so nekateri prijatelji to izvedeli in so me spraševali nešteto vprašanj in takrat sem se mogoče delno začela zavedati, da to ni tako normalna in običajna stvar.

176.e. Ko sem bila posvojena sem bila stara dve leti in pol.

177.e. Da sem posvojena sem izvedela sem takoj. Nekako pa sem izvedela skozi neke vrste pravljico, zgodbico.

192.f. Ko sem bila posvojena sem bila stara 3 dni.

193.f. Izvedela sem od prijateljice, ko sem bila še v vrtcu.

194.f. Bila sem šokirana in razočarana, takrat še bolj zaradi tega, ker je prijateljica prej izvedela to informacijo, kot pa jaz.

213.g. Ko sem šla v posvojitev sem bila stara 6 dni.

214.g. Spomnim se, da sem s tem dejstvom - da sem posvojena, odraščala.

215.g. Spomnim se da sem v osnovni šoli imela potrebo, da vsi vedo, da sem posvojena.

232.h. Ati in mami sta me prvič pripeljala domov, ko sem bila stara le dober teden.

233.h. Da sem posvojena sta mi oba starša govorila že od malega. To nam ni nikoli bila nikakršna skrivnost.

249.i. Moja biološka mama me je, ko sem bil star dva meseca, bolnega pripeljala v bolnišnico in odšla v neznano.

250.i. Naslednje tri mesece sem preživel v bolnici, potem pa me je CSD Radovljica oddal v rejniško družino v Lukovico pri Brezovici, pri Ljubljani. Tam sem ostal osem mesecev.

251.i. Potem (pri dobrem letu) me je uradno posvojila družina v Lescah.

252.i. Ko sem bil star 10 let, sem v šoli od sošolcev slišal o posvojitvi.

ODNOSI S POSVOJITELJSKIMI STARŠI IN NJIHOVA ODPRTOST

4.a. Ko sem bila majhna so mi rekli, da so moji biološki starši umrli.

5.a. Nikoli se o posvojitvi nismo odprto pogovarjali.

8.a. S posvojiteljico sva imeli samo enkrat o tem prepir, rekla mi je, da če bom raziskovala ne rabim več priti domov, zato sem s tem takrat nehala.

9.a. Moja posvojiteljica je bila zelo dominantna in tudi nasilna.

10.a. O bioloških starših nisem veliko upala spraševati, dokler ni posvojiteljica umrla.

11.a. Če bi s posvojiteljico imela dobre odnose bi predvsem prihranila veliko časa in energije pa tudi financ, moja želja po tem, da bi spoznala biološke starše pa ne bi bila nič manjša.

12.a. Ko je posvojiteljica umrla in sem pospravljala hišo sem našla ogromno papirjev o moji posvojitvi, ki jih je prej pred mano skrivala.

13.a. Pri 18. letih sem na CSD Lendava dobila vpogled in prosila za fotokopije, dobila sem originalni rojstni list in odločbo o posvojitvi.

32.b. Doma se o tem nismo veliko pogovarjali, ker je bilo preveč drugih težav v družini. Oče je bil alkoholik in vsakodnevno psihično agresiven, kdaj tudi fizično.

38.b. Nikoli nisem imela občutka, da bi mi kdaj prepovedala iskati svoje korenine

39.b. Ko je oče izvedel, da sem spraševala mamo o zgodbi, mi je kljub temu, kakšne težave smo imeli z njim, predvsem kadar je pil rekel, da mi bo pomagal pri čemerkoli bom potrebovala, če si to želim, da imam vso njegovo podporo.

60.c. Z mami sva se o posvojitvi vedno lahko odprto pogovarjali.

61.c. Spraševala sem jo ogromno vprašanj, kdo je moja biološka mama, koliko je bila stara, ko me je oddala, zakaj me je oddala, skupaj sva se spraševali, komu sem podobna ipd.

64.c. Mami je bila vesela, saj je tudi njo zanimalo kakšna je moja biološka družina in najprej sva jo skupaj poiskali na internetu.

65.c. Moj odnos z mamo (na potrebo po raziskovanju bioloških korenin) vpliva zelo pozitivno. Mami mi je ob iskanju stala ob strani in me spodbujala.

88.č. Moja starša se nikoli nista želela pogovarjati o moji posvojitvi.

89.č. Zdi se mi, da je to njuna »rak rana življenja«.

90.č. Prav čutila sem, da ne smem ničesar vprašati, kar je bilo meni najhuje.

91.č. Potem sem vstopila v puberteto, ko sem te stvari začele kompenzirati z alkoholom, cigareti, žurkami, ker sem mislila, da bom s tem lahko bolečino zapolnila in dobila občutek pripadnosti v prijateljih, okolici

92.č. Starša sta mi povedala, da je mama nekje iz juga, na koncu sem ugotovila, da je mama iz Hrvaške. Glede na to, da je južnjaški prizvok pri nas doma vedno imel negativen prizvok in so govorili, da so delomrzneži, sem za moje starše tudi jaz spadala tja.

95.č. Takrat je bilo doma veliko razburjenje, zakaj zdaj to sprašujem.

96.č. Moja starša sta okolici razlagala, kakšna vprašanja sem začela spraševati in kako sem zato nehvaležna. Obrnila sta tako, kot da jaz mislim, da onadva nista dovolj dobra zame, da bi rada nekoga drugega, boljšega. Pošiljala sta me, naj poiščem svojo mamo, če bo pri njej boljše kot pri njiju. Ne znata se o tem pogovarjati.

97.č. Celo življenje sem igrala in se prilagajala, da sem svojima staršema čim bolj ustrezala.

99.č. Vedno je bilo jasno, »bodi srečna, da si tukaj, saj ti nič ne manjka«.

100.č. Mislim, da bi bilo bistveno lažje, če bi bila posvojitelja odprta. Ne bi bilo potrebno takšne drame in travme.

125.č. Meni sta (posvojitelja) dala vse, le kar se tiče materialnih stvari. Sprejetosti, posluha, razumevanja pa nisem nikoli dobila.

138.d. V najstniških letih od 15. leta, predvsem pa v 17,18 letu starosti mi je bilo hudo. Imela sem vprašanja, a nihče se ni želel z mano o tem pogovarjat.

139.d. Najhuje mi je bilo, ko sem se skregala z mami, saj so bili najini spori čustveno naporni in težki in takrat sem imela občutek kot da me nima rada in da je bila posvojitev ena velika napaka. Da vsi trpimo.

140.d. Razmišljala sem tudi o samomoru.

141.d. Starša sta zame vedno poskrbela, omogočila sta mi 1001 stvar, od hrane, strehe nad glavo, oblek, počitnic in zdaj tudi študija v tujini. V otroštvu in tudi zdaj mi materialnih dobrin ni manjkalo, za kar sem jima iz dna srca hvaležna.

142.d. Kljub vsemu naštetemu pa sem si velikokrat zgolj želela le razumevanja in sprejemanja kot osebe kakršna sem. In to je stvar, ki mi je manjkala in mi še zdaj manjka.

143.d. Začela sem se umikati in zapirati sama vase.

144.d. Kar me je najbolj motilo pa je to, da sta (posvojitelja) mi nekako (predvsem mami) podtaknila občutek krivde in hvaležnosti.

145.d. Ko sem bila stara 15,16 let sem si veliko stvari jemala k srcu in imela velike težave s samopodobo.

146.d. Zelo težko mi je govoriti o tem.

147.d. Zdi se mi, da ima posvojitev v mojem primeru več negativnih posledic, o katerih nerada razmišljam in se izognem tej temi, če se le da.

148.d. Ne maram razmišljat o življenju do 18,19 leta ker nimam lepih spominov.

149.d. Ne maram razmišljat o moji zgodbi in težko mi je pojasnjevati moje občutke.

150.d. Kot najstnica, imela sem 12-14let, sem se želela z mami pogovoriti o tem,mislim da celo večkrat, a je ona vedno trdila, da so to teme, ki jo zelo bolijo in se ne želi pogovarjat o tem.

151.d. Vse kar sem potrebovala je to, da me nekdo posluša in je iskren z mano. A tega nisem dobila.

152.d. Tudi zdaj ko vem kakšna je moja zgodba in kdo so moji biološki starši nisem iskrena s svojima posvojiteljema.

153.d. Ko sem živela v Sloveniji sem se jima velikokrat zlagala da sem pri prijateljih ali pa da delam, v resnici pa sem bila pri bioloških starših na obisku. Lažem zaradi tega ker se bojim reakcije, predvsem od mami.

154.d. Enostavno povedano, ne razume (posvojiteljica). Ne razume mene in mojih potreb.

155.d. Doma smo baje imeli papir z odlokom o posvojitvi in ko sem ga želela videti mi ga nista dala. Rekla sta naj grem na upravno enoto ali na CSD.

156.d. Prikrivala sta resnico, lagala sta mi in nista se želela z mano pogovarjati o tem.

157.d. Kar me je bolj motilo je to, da sta vedela in poznala zgodbo a je nista želela deliti z mano.

159.d. Naš odnos (s posvojitelji) je takrat že kar nekaj časa šepal in mi je bilo in tudi zdaj mi je vseeno za njuno mnenje.

160.d. To je moja stvar, moja zgodba in onadva po vsem kar sta naredila in rekla nimata pravice vplivati name, dodati pripombe oziroma kar je najhuje, igrati žrtev.

178.e. Pogovarjale (s posvojiteljico) sva se odprto. Nekako pa nisem imela veliko in pogosto vprašanj o tej temi.

179.e. Posvojiteljica mi je povedala, da mamica ni mogla skrbeti zame, da je bila revna in da če bi prišla na obisk bi ji dale jesti in piti.

182.e. Ko sem našla biološko mamo, tudi krušne mame na žalost nisem imela več.

195.f. Predstavljena mi je bila (posvojitev) kot nekaj najlepšega na svetu, da sta mi starša s posvojitvijo rešila življenja in mi omočila življenja, ki bi ga drugače lahko le sanjala.

196.f. Dokler sem bila še v vrtcu in nižjih razredih osnovne šole, smo se še pogovarjali oz. oče ni pri teh pogovorih ni rad sodeloval, zato sva se z mamo večkrat pogovarjali.

198.f. pri 19. letih, sem potem izvedela pravo verzijo postopka posvojitve, zame pomembne stvari, ki mi jih starša nikoli prej nista omenila izvedela sem, da sem bila rojena v Prištini in to me je čisto dotolklo. Več kot dve leti sem potrebovala, da sem se pobrala.

199.f. O tem (spoznavanju bioloških staršev) se (posvojitelja) sploh nočeta pogovarjati, čeprav sem jima že pred časom povedala, da sem našla svojo biološko družino in da bi jih rada šla obiskat, vendar sta odločno proti. Celo grozita, da če to naredim, se mi bosta odpovedala.

200.f. Zdi se, kot da se (posvojiteljica) počuti ogroženo in mi želi mojo biološko družino predstaviti v slabi luči, oz. spremeniti moje mnenje o sorodnikih.

216.g. Samo pogovarjanje o posvojitvi je bila pri nas nezaželena tema, še danes čutim nelagodje, ko se z starši ali s teto pogovarjam o posvojitvi.

217.g. Bili so prisotni tudi občutki krivde, v smislu ali vem kaj vse dobrega so zame storili.

219.g. Na začetku je bila to moja zelo velika stiska. Nelagodno se mi je bilo pogovarjati o tem, če pomislim na svoje notranje občutke: srce mi je razbijalo, potila sem se, nervozna sem bila.

220.g. Po drugi strani sem imela veliko potrebo govoriti o tem (posvojitvi). Želela sem ta del razumeti, ga nekam umestiti.

221.g. Odnos kakršnega so imeli starši do mene (nezaupanje, dobro poznavanje mej drugih in ne lastnih…) se odraža danes tudi na partnerskem odnosu.

234.h. Vedno so mi govorili (in zavedala sem se tudi sama), da bi mi bilo lahko v biološki družini težje.

235.h. Doma smo se pogosto in sproščeno pogovarjali o posvojitvi.

236.h. Včasih smo (s posvojitelji) skupaj ugibali, kakšna bi moja biološka mama lahko bila.

239.h. Moja starša mi pri mojih vprašanjih in raziskovanju stojita ob strani.

253.i. O biološki mami nista (posvojitelja) vedela nič, ker je to urejal CSD in jima niso dali podatkov o mami.

254.i. Posvojitelja sta mi dala jasno vedeti, da se pač ne strinjata da bi biološko mamo poiskal sam, ko bom starejši bom odločil sam. Potem se o tem ni več govorilo.

255.i. Počutil pa sem se izdanega.

INFORMACIJE O RODITELJIH

6.a. Ko sva bila z bratom v osnovni šoli je brat začel spraševati o najinih otroških slikah. Takrat so nama povedali, da sva posvojena iz Srbije.

14.a. Uspela sem pridobiti samo podatke o biološki mami, o očetu nimam podatkov.

15.a. O mami sem izvedela, da je bila tudi ona iz ločene družine, mama jo je zapustila, oče je bil pijanec, ni imela lepega življenja.

18.a. Najprej je zavrnila stik z mano (biološka mama), sem prosila samo za anamnezo, potem pa sem leta 2016 dobila klic iz CSD Kragujevac, da se je javila moja biološka mama in, da bi želela stik z mano.

19.a. Šele po enem letu sva začeli govoriti o preteklosti, prej pa samo osnovne stvari, kot bi bili prijateljici.

20.a. Nikdar si nisem predstavljala bioloških staršev in tudi nisem imela veliko pričakovanj.

21.a. Potem sem bila pozitivno presenečena, saj je zelo urejena gospa.

22.a. Sedaj se redno slišiva po Skypu. Je oseba, na katero se vedno lahko zanesem in mi je dobra prijateljica. Dvakrat na leto pride tudi k meni.

35.b. Hitro sem vedela, da prihajam iz druge države, kajti vedela sem kraj rojstva.

42.b. Obrnila sem se na gospo dr. Viktorijo Bevc (pri raziskovanju podatkov o bioloških starših)

43.b. Poslali sva dopis na CSD v Sarajevo, vendar do danes odgovora še ni bilo.

44.b. Če bi imela možnost do dostopa informacij, bi seveda želela izvedeti vse, o rojstvu, o obeh starših, starih starših, njunem življenju...

46.b. Še vedno bi rada spoznala svojih roditeljev.

47.b. Zanima me, kaj se je takrat dogajalo, da so me dali v posvojitev.

66.c. Podatke sem pridobila iz odločbe o posvojitvi. Tam je pisalo ime priimek in naslov moje biološke mame.

67.c. Stik z biološkimi starši sem vzpostavila.

68.c. Biološki mami sem poslala pismo na naslov, ki je bil napisan v odločbi o posvojitvi in kmalu sem dobila odgovor. Kmalu po tem sva se tudi prvič srečali in od takrat imava občasne stike. Očeta pa sem obiskala v službi.

69.c. Želela bi si spoznati še očetovo stran družine, predvsem babico.

70.c. Želela sem si vedeti vse o njihovem življenju in osebnosti ter zakaj so me dali v posvojitev.

71.c. Moja želja je bila, da bi me lepo sprejeli in bi me bili veseli.

72.c. Z očetom stikov nimava, saj njegova družina ne ve, da obstajam.

73.c. Danes se z biološko mamo vidiva, ko nama čas to omogoča. Povabimo se na rojstne dneve in obletnice. Sva v nekem prijateljskem odnosu.

101.č. Pri 36 letih sem našla kontakt društva Deteljica, kjer sem stopila v kontakt z gospo Viko.

102.č. Takrat sem prvič dobila občutek, da sem prišla nekam, kjer sem se počutila doma. Dobila sem občutek, da nisem sama na tem svetu in tudi dobila sem pogum, da sem doma lahko rekla, da potrebujem odločbo o posvojitvi.

107.č. Napisala sem ji (biološki mami) pismo kdo sem, da bi jo želela samo spoznati in, da se nimam namena vtikati v njeno družino, če jo ima.

108.č. Ni mi ničesar odgovorila (biološka mama). Kasneje sem jo tudi klicala ampak mi je vrgla dol telefon.

109.č. Mislila sem si, da morda ni še čas ali pa morda tudi nikoli ne bo. Dajem ji čas, da me nekoč ona kontaktira.

110.č. Želim si spoznati celotno družino.

111.č. Nikoli se nisem ubadala z vprašanjem zakaj, ker sem ji enostavno samo hvaležna, da mi je dala življenje.

112.č. Želim si jo spoznati, jo videti, ne glede na to ali je »pošast« ali pa zelo v redu ženska.

113.č. Lažje bi mi bilo, če bi enostavno vedela.

161.d. Pri pridobivanju podatkov (o bioloških starših) nisem imela težav. Zdi se mi, da sem imela srečo.

167.d. Spoznala sem biološka starša, brata in sestro. Še enega brata še nisem uspela spoznati, toda morda v prihodnosti.

168.d. Imela sem dve vprašanji, kdo sta in zakaj sta me dala v posvojitev. To je bilo vse kar sem želela vedeti.

169.d. Definitivno pa je bil to (srečanje z biološkimi starši) trenutek, ki bo večno ostal v mojem spominu in je zaznamoval moje življenje.

170.d. Svoje biološke starše danes vidim kot moči osebi, ki sta bili skozi veliko groznih stvari, a sta premagala in še vedno premagujeta veliko ovir. Cenim ju.

171.d. Na vsake toliko časa si z biološkimi starši izmenjamo sporočila, pokličemo preko Skypa. Če sem v Ljubljani, se skušam oglasit in jih pozdravit, čeprav mi je velikokrat težko.

172.d. Zame to predstavlja velik stres, čeprav sta (biološka starša) prijetna človeka.

180.e. Ko sem kmalu izvedela, da imam tudi polbrata, ki je ravno tako posvojen, sem si predvsem želela spoznati njega.

183.e. Precej osnovnih in zadosti podatkov sem imela na odločbi o posvojitvi. Preko tega sem prišla do biološke mame.

184.e. Spoznala sem svojo biološko mami in še svoje polbrate in polsestro, ki so tedaj živeli z njo.

185.e. Predvsem me je zanimalo zakaj me je dala v posvojitev, in če me je kdaj iskala.

186.e. Predvsem sem si želela obdržati nek stik (z biološko družino).

187.e. Ob srečanju me je (biološka mama) srečna sprejela, in me bila vesela.

188.e. Imamo prijetne sorodstvene odnose, se srečujemo, obiskujemo. Se imamo radi. Nikoli pa ne morem čutiti ljubezni, kot do mame ki me je posvojila in vzgajala.

201.f. Raziskovanje je trajalo skoraj dve leti.

202.f. Virtualno sem spoznala njene otroke in njeno širšo družino, najraje pa bi spoznala njo (biološko mamo) in svoje bratrance in sestrične, ki so me lepo sprejeli.

203.f. Ali je bila vesela, ko je izvedela, da si želim stika? Je videla moje fotografije? Kaj si misli o meni? Se želi srečati? Ve, da ima vnukinjo, je videla njene slike? Najbolj me je zanimalo, še vedno me, zakaj me je dala v posvojitev in kdo je moj biološki oče. Ali jo lahko najdem?

204.f. Želela sem si, da se srečamo, vzpostavimo stik in nek zdrav odnos, mogoče ritual, da se srečamo enkrat na leto in si pripovedujemo o svojem življenju.

205.f. Biološka mama se mi res zelo smili.

206.f. Do pred kratkim ni vedela, kako sem, kje sem, ali sem še sploh živa, ko pa je izvedela, da jo iščem, bi me pa zelo rada videla in spoznala, vendar jo njen mož niti pred računalnik ne spusti, da bi se videli po kameri.

207.f. Odkar vem, kdo in kje je moja mama, sem tudi začutila velikansko potrebo, da izvem, kdo je moj biološki oče in če sploh ve zame.

222.g. Iskala sem jih (biološke starše), stika pa nisem uspela vzpostaviti.

223.g. Na biološke starše gledam kot na en delček s katerimi bi lahko imela izpopolnjen starševski odnos, kot si ga znotraj sebe želim vzpostaviti z svojimi socialnimi starši.

224.g. Želim si spoznati mamo in očeta.

225.g. Predvsem me je začelo zanimati, kako je potekala nosečnost, kako se je biološka mama med nosečnostjo počutila, kako je zanosila in kako je potekal porod. Zanima me predvsem moj začetek. Zakaj in kako je prišlo do odločitve za posvojitev.

242.h. Poleg tega, kako sta videti, me zanima tudi, kakšno življenje imata moja roditelja, ali imata kakšno službo, in če, kaj ta je. Zanima pa me tudi, ali imata sedaj družino (skupaj, morda vsak sam), če imata še kakšnega otroka ali pa vsaj partnerja ali ne.

243.h. Ne, s svojimi biološkimi starši še nisem vzpostavila stika.

244.h. Zelo sem jima hvaležna, da sta mi dala življenje, ter da sta me dala v posvojitev, da živim z ljubečimi ljudmi.

245.h. Sicer pa mi ne pomenita kaj veliko, saj ju sploh ni bilo ob meni, ko sem odraščala.

257.i. Najprej sem obrnil na CSD dobil svoj posvojitveni spis, ki sem ga moral iti iskat v zgodovinski Arhiv v Kranj, tam so mi celotni spis prefotokopirali.

258.i. Potem sem pač začel v okolici Lesc spraševati starejše ljudi, ki bi se spomnili. Našel sem človeka ki se je spomnil, povedal mi je njen novi priimek, nato sem v telefonskem imeniku našel naslov.

259.i. No, odšel sem tja (na dom biološke mame) in pozvonil.

260.i. Zdaj sva s sestro v stikih vendar, ni občutka, da je to sestra.

261.i. Z bratom pa sva v stikih samo preko Facebooka, ker se je z rejniško družino preselil v Kanado.

262.i. Ne vem, tistega pravega občutka da so to moja mami, sestra, brat ni.

263.i. Pričakoval sem malo več stikov. Oziroma več pogovorov.

264.i. Če se srečamo, kakšno rečemo, popijemo kavo in to je to.

265.i. Čeprav sem glede občutkov in malo stikov rahlo razočaran.

266.i. No, to sem tudi nekako predvideval, pa mi ni žal da sem jih našel.

267.i. To bi storil se enkrat, mogoče z drugačnim pristopom in manjšo navdušenostjo.

MOTIV ZA RAZISKOVANJE

7.a. V srednji šoli me je začelo zanimati (o bioloških koreninah), stara sem bila okrog 15 let.

16.a. Predvsem zaradi druge hčerke, ki ima zdravstvene težave, zaradi zdravstvene anamneze (si je želela stopiti v stik z biološkimi starši).

37.b. Pri 16 letih sem našla papirje o posvojitvi.

40.b. Želja po iskanju bioloških korenin je bila največja, ko sem bila stara 30 let

41.b. Vedno sem mislila, da nisem »popolna«, če ne najdem svojega izvora, ampak to ni res, vsak zase je točno tak, kot je. Prepustila sem vse naključju, usodi ali pa tudi če ne izvem nikoli nič. Jaz sem jaz.

45.b. Za raziskovanje pri 30 ih letih sem se odločila, ker sem bila na tem, da sama ustvarim svojo družino in sem dobila nek občutek, da je zdaj pravi čas.

49.b. Pri 39 letih razmišljam, da ima vsak svojo pot in če je moja takšna, da jo ustvarjam brez prednikov, pač bo. Če jih spoznam bo v redu, če ne, pa tudi.

62.c. Bila sem najstnica, tam okrog 12 let, ko me je začel zanimati biološki izvor.

63.c. Da pa sem potem začela aktivno raziskovati pa sem bila stara 18 let.

93.č. Pri 36 letih sem začela več spraševati.

94.č. Ne samo zaradi sebe, ampak tudi za voljo svojega sina. Sin je imel določene predmete v šoli, kjer so se spoznavali z različnimi družinami. Dobila sem občutek dolžnosti.

98.č. Ko sem vstopala v puberteto so se začela vprašanja.

106.č. Moj motiv je bil, da bi našla sebe. Da bi našla pripadnost, ker nikamor nisem pripadala. Rada bi si sestavila delčke duše, ker se mi zdi, da mi določeni manjkajo.

158.d. V postopek iskanja sem šla zaradi lastne želje, potrebe in zanimanja.

162.d. To je bilo zanimivo, drugačno obdobje mojega življenja, a sem vesela da sem to prestala.

163.d. V tem obdobju sem tudi spoznala kdo sem in kakšne posledice ima vse skupaj (posvojitev in njene okoliščine) na moje življenje.

164.d. Ugotovila sem, da bom nekako s tem (posvojitvijo) zaznamovana do konca življenja in da imam velike probleme na področju odnosov z ljudmi.

165.d. Želela jih (biološke starše) spoznati in slišati zgodbo. To je bil delček, ki mi je manjkal, ko sem odraščala.

166.d. Pred srečanjem sem vedno čutila da moje življenje ni bilo popolno, da je nekaj manjkalo. Ko sem jih končno spoznala, je bilo to zame dovolj. To je vse kar sem želela.

181.e. Predvsem me je začelo zanimati v dobi adolescence. Nekje pri 14 letih.

197.f. V puberteti me je izvor začel bolj zanimati.

218.g. Začelo me je zanimati (biološki izvor) med 15 -18 letom.

237.h. Ko me je vse to začelo zanimati sem bila stara 11 let.

238.h. Jaz sem zelo radoveden človek, zato bi izredno rada izvedela, kdo sta moja biološka mama in oče.

256.i. Biološke starše sem začel iskati po smrti posvojiteljev po letu 2001.

ZADRŽKI IN TEŽAVE PRI ISKANJU BIOLOŠKIH STARŠEV

17.a. Najprej sem poskusila preko CSD Kragujevac navezati stik z njo pa najprej niso bili odzivni.

23.a. Bilo me je strah, ker sem vedela, da je imela mama težko preteklost. Nisem vedela kaj pričakovati.

43.b. Poslali sva dopis na CSD v Sarajevo, vendar do danes odgovora še ni bilo.

48.b. Moji zadržki so izhajali predvsem iz strahu, kaj bom izvedela in kako se bom nosila s tem.

103.č. Poskusila sem tudi najti spis v Arhivu RS, kjer bi lahko našla več podatkov, ampak ga niso našli.

104.č. Kasneje sem ugotovila, da so tudi drugim posvojencem izginili spisi in da veliko spisov enostavno ni več.

105.č. Zanima me kdo bo odgovarjal za izginotje vseh teh spisov.

173.d. Spomnim se, da nekaj minut pred srečanjem/obisku sem se skoraj premislila, ker je me je bilo malce strah.

208.f. Strah me je bilo, če jo bom sploh lahko našla, se bo hotela dobiti z mano? Kaj, če me zavrne, kaj bom potem? Se mi bo še enkrat svet sesul ali bom razumela njeno zavrnitev?

226.g. Misel na to (srečanje z biološkimi starši) pri meni spodbuja strah pred neznanim.

240.h. Svoje korenine sem nekoč že malo začela raziskovati, vendar pri tem nisem bila ravno uspešna.

241.h. Izvedela nisem skoraj ničesar, saj sem po mnenju socialne delavke še premlada.

NORMATIVNI OKVIR POSVOJITEV

24.a. Sprašujem se, kako strokovni so zares socialni delavci in koliko zares preverjajo posvojiteljske družine.

25.a. Moje izkušnje s socialnimi delavci kar se tiče posvojitve so kar dobre.

26.a. Moje mnenje je, da bi mogli otroci že od samega začetka vedeti, kdo so njegovi biološki starši.

27.a. Moje mnenje je, da bi posvojenci morali ob posvojitvi dobiti originalni rojstni list, sliko od bioloških staršev in dostop do zdravstvenih podatkov, kadarkoli.

50.b. Menim, da je zelo pomembno, da preden oddamo otroka, ki je že bil enkrat oddan s strani bioloških staršev, biti povsem prepričani, da bo prišel v družino, ki je stabilna in urejena.

51.b. Socialni delavci, predvsem tisti, ki sem jih kontaktirala v drugo državo, so pokazali premalo zanimanja za stvar.

52.b. Želela bi si, da bi obstajala mreža delavcev, ki bi se ukvarjali s to tematiko in pomagali kolikor se da.

53.b. Mislim, da ima otrok pravico vedeti, od kod izvira, da ve svoje korenine.

54.b. Pravico do izbire in odločitve (pri kontaktu z otrokom, ki so ga oddali) pa imajo tudi (biološki) starši.

55.b. Želja o spoznavanju med seboj mora biti obojestranska.

56.b. Ustavila bi se mogoče samo še pri genetskih težavah, boleznih in različnih zelo pomembnih informacijah, ki pa so pomembna za otrokovo zdravje. Tukaj pa ima otrok vso pravico vedeti informacije, ki jih potrebuje.

74.c. Najpomembnejša je po mojem mnenju obvezna poglobljena priprava (parov) na posvojitev.

75.c. Potrebna bi bila zakonsko obvezna srečanja posvojiteljskih družin, ki bi bila na pol leta, kjer bi tako posvojitelji, kot tudi posvojenci imeli stike, bi se družili in bi lahko bili drug drugemu v oporo. S tem bi omogočili, da se družina ne zapre, da se otroku ne skriva, da je posvojen in se o tem odprto govori.

76.c. Poznam nekaj strokovnih delavcev, ki se izobražujejo na tem področju in si želijo delati kvalitetno.

77.c. Na žalost pa je še vedno večina takšnih (strokovnih delavcev), ki ne razumejo potreb posvojenih otrok in se osredotočajo na potrebe parov, ki želijo otroka posvojiti.

78.c. Nujno je, da se socialni delavci izobražujejo in so proaktivni pri svojem delu.

79.c. Pomembno je zavedanje, da posvojitev ni samo združitev nove družine ampak ima svoje posebnosti, ki se pokažejo šele, ko otrok odrašča.

80.c. Jaz osebno sem imela zelo dobre izkušnje z društvom Deteljica, kjer sem dobila še tisti kanček potrebne motivacije, da sem se opogumila in poiskala biološko družino.

81.c. To, da posvojenec ne more priti podatkov o svojih roditeljih se mi zdi grozno.

82.c. Menim, da bi vsaka oseba morala imeti pravico, da izve VSE o svojem izvoru, da bi morala to biti osnovna človekova pravica.

83.c. Seveda spoštujem tudi željo roditeljic, ki ne želijo stika z otrokom, ki so ga oddale ampak verjamem, da bi se tudi takšne situacije lahko uredile z enkratnim srečanjem, kjer bi roditeljica posvojencu dala informacije, ki ga zanimajo, s tem mislim predvsem na zdravniške informacije in pa informacije o sorodnikih.

114.č. Po mojem mnenju bi moral biti sedaj enoletni rok do uradne posvojitve, do zaključka postopka daljši. Minimalno tri leta.

115.č. Dodala bi, da bi se morali posvojitelji izobraževati o potrebah posvojenih otrok.

116.č. Ko pridejo otroci v najstniška leta in v določene stiske, začnejo postavljati vprašanja in s tem posvojitelje postavijo v težek položaj, stisko.

117.č. Potrebna bi bila obvezna izobraževanja in srečanja posvojiteljskih družin.

118.č. Tako posvojenci, kot tudi posvojitelji potrebujemo stike s sebi enakimi.

119.č. Odprte posvojitve bi bile potrebne zato, da če v življenju pride karkoli bolezenskega točno veš, na koga se lahko obrneš in da se vsi zavedajo, da se bodo mogli enkrat s tem soočiti. Ne, da bežimo pred stvarmi.

120.č. Res želim poudariti kako pomembno je, da se spoznamo.

121.č. Pri socialnih delavcih najbolj pogrešam izobraženost.

122.č. Zdi se mi, da bi na tem področju mogli delati posvojenci, ki jih v sociali ni malo. Najbolje razumejo problematiko.

123.č. Tukaj so v igri človeška življenja in marsikdo se obnaša, kot da smo *jabolka na tržnici*.

124.č. Potrebno je, da socialni delavci v teh parih (ki želijo posvojiti otroka) prepoznajo zrelost do te problematike.

126.č. (Socialni delavci) Vidijo par, ki ne more imeti otrok in se jim zasmili, ne vidijo pa otroka in njihovih potreb.

127.č. Menim, da dajejo prednost koristi odraslih, parov, ki ne morejo imeti otrok.

128.č. Niso dovolj izobraženi, da bi videli korist otroka.

129.č. Ne zavedajo se dovolj kaj se zgodi, ko posvojenec pride v obdobje najstništva.

130.č. Premalo pokažejo zanimanja do problematike odraslih posvojencev, želela bi si, da bi nas slišali.

131.č. Ne bi bilo slabo, da bi odrasli posvojenci pomagali socialnim delavcem in z njimi delili svoje izkušnje.

132.č. Osiromašeno je tudi znanje o tem, kako postopati, ko odrasel posvojenec pride na CSD po informacije o svojih bioloških starših.

133.č. Ne vidijo potrebe po tem, da bi se izobrazili glede tega. Pa bi se morali.

174.d. Center za socialno delo bi moral bolj pripraviti posvojitelje. Posvojitelji MORAJO biti pripravljeni na to, da se bo otrok želel pogovoriti glede določenih stvari.

175.d. Zdi se mi neumno in trapasto da posvojena oseba ne bi prišla do podatkov o svojih bioloških starših.

189.e. Mislim, da je vsaj sedaj vse preveč birokracije in predolgo. Postopek posvojitve bi mislim da moral biti krajši.

190.e. Predvsem se mi zdi, da so nekateri otroci vse predolgo v rejništvih.

191.e. Mislim da bi vsaka polnoletna oseba na nek način mogla priti do teh podatkov.

209.f. Nisem ravno navdušena nad posvojitvami, ker so to hude travme za posvojence in njihove biološke starše in te travme bi bilo potrebno nujno predelati s strokovnjakom in takšna pomoč bi morala biti omogočena vsem.

210.f. Socialni delavci bi morali sestaviti en dober program priprav za posvojitelje, morali bi se s posvojitelji več pogovarjati, ne samo premetavati papirje in tudi posvojencem, ki si želijo raziskovati, pri tem pomagati.

211.f. To (dostop do podatkov) bi morala biti z zakonom zagotovljena pravica vsakega posvojenca!

212.f. Tako posvojenec, kot njegovi biološki starši, bi morali imeti pravico do podatkov, v primeru, da bi začutili potrebo po srečanju.

227.g. Menim, da socialni delavci nimajo realnega stika z posvojitvijo.

228.g. Potrebna bi bila večja usposobljenost ljudi, ki delajo na tem področju.

229.g. Mislim,da v Sloveniji sicer imamo dobro začrtane programe in sisteme, samo izvajati in podpreti jih je potrebno.

230.g. Mislim, da je to osnovna človekova pravica, da pride posvojenec do podatka kdo ga je rodil.

231.g. Kar je dejstvo je dejstvo! In dejstvo je da je otrok posvojen in da nekje na svetu ima roditelje. Zaprta posvojitev je tako kot bi verjel, da otroka prinese štorklja.

246.h. Otroku se posvečajo (socialni delavci) dosti, vendar vseeno menim, da veliko več pozornosti namenijo varovanju roditeljev ter delovanju v njihovo korist.

247.h. Pazijo, da so njihove odločitve ter ukrepi do neke mere dobri tudi za otroka in da naredijo, kar je za nas najbolje.

248.h. Vsak bi moral imeti pravico do tega, da ve kdo sta njegova starša. Če ne drugega, vsaj to, kdo je njegova mama.

268.i. Postopek posvojitve, se mi zdi kar v redu.

269.i. Mogoče bi morali malo bolj preveriti bodoče posvojitelje za alkohol, razne droge.

270.i. Socialni delavci pač ne bi smeli določenim pogledati skozi prste.

271.i. Na CSD samo govorijo kaj kdo sme in kaj ne, naredijo pa skoraj nič.

272.i. Kar se podatkov tiče, mislim, da bi morala sociala morala imeti in hraniti podatke o bioloških starših in bi jih morali posredovati brez komplikacij. Seveda če se obe stranki s tem strinjata.

8.4 Odprto kodiranje znotraj tem

INFORMACIJE O ZGODOVINI	
1.a. Ko sem bila posvojena sem bila stara 2 leti in 3 mesece.	Posvojitev pri dveh letih
2.a. Odraščala sem s tem, da sem posvojena.	Odraščanje z resnico
3.a. Vedno sem občutila to, da sem posvojena.	Drugačnost
28.b. Ko sem bila posvojena sem bila stara 9 mesecev.	Posvojitev pri devetih mesecih
29.b. Za posvojitev sem izvedela kar hitro, mislim, da že nekje pri treh, štirih letih.	Resnica pri štirih letih
30.b. Čutila sem predvsem to, da sem na nek način drugačna.	Drugačnost
31.b. Mama mi je posvojitev predstavila kot zgodbo, kako me je neki zdravnik našel v vozičku in me odpeljal. Zgodba ni bila resnična, njej se je v tistem trenutku zdela najboljša verzija, ki bi jo lahko razumela glede na svojo starost.	Resnica skozi zgodbo
33.b. Niti se o tem nisem želela pogovarjati, zavračala sem že kakršenkoli namig na to temo.	Zavračanje pogovora
34.b. Prepovedala sem mami, da mi omenja to temo.	Zavračanje pogovora
36.b. Velikokrat me je bilo strah in sem si v grozi predstavljala, da bo (biološka) mama nekoč prišla po mene.	Strah
57.c. Posvojena sem bila tako po rojstvu.	Posvojitev iz porodnišnice
58.c. Z dejstvom, da sem posvojena sem odraščala.	Odraščanje z resnico
59.c. Posvojitev mi nikoli ni dajala slabih občutkov.	Dobri občutki
84.č. Posvojena sem bila, kot dojenček.	Posvojitev iz porodnišnice
85.č. Izvedela sem, ko sem bila stara 5 let.	Resnica pri petih letih
86.č. Povedali so mi posvojitelji, ko sem si ob opazovanju sosedovih otrok zaželela bratca ali sestrico.	Resnica, posvojitelji
87.č. Ko sem staršema to pri kosilu omenila se je mama odstranila od mize, oče pa mi je povedal, da sem posvojena.	Umik posvojiteljice
134.d. Posvojena sem bila kot dojenček.	Posvojitev iz porodnišnice
135.d. Mislim, da sta bila moja starša kar iskrena glede tega. Povedala sta mi takoj ko sem bila sposobna dojeti.	Iskrenost posvojiteljev
136.d. Kot majhen otrok se s tem nisem preveč obremenjevala, saj sem se mi to ni zdelo nič posebnega.	Neobremenjenost s posvojitvijo
137.d. Se pa spomnim dogodka v OŠ ko so nekateri prijatelji to izvedeli in so me spraševali nešteto vprašanj in takrat sem se mogoče delno začela zavedati, da to ni tako normalna in običajna stvar.	Posvojitev neobičajna
176.e. Ko sem bila posvojena sem bila stara dve leti in pol.	Posvojitev pri dveh letih
177.e. Da sem posvojena sem izvedela sem takoj. Nekako pa sem izvedela skozi neke vrste pravljico, zgodbico.	Odraščanje z resnico
192.f. Ko sem bila posvojena sem bila stara 3 dni.	Posvojitev iz porodnišnice
193.f. Izvedela sem od prijateljice, ko sem bila še v vrtcu.	Resnica od prijateljice, vrtec
194.f. Bila sem šokirana in razočarana, takrat še bolj zaradi tega, ker je prijateljica prej izvedela to informacijo, kot pa jaz.	Šok ob resnici
213.g. Ko sem šla v posvojitev sem bila stara 6 dni.	Posvojitev iz porodnišnice
214.g. Spomnim se, da sem s tem dejstvom - da sem posvojena, odraščala.	Odraščanje z resnico
215.g. Spomnim se da sem v osnovni šoli imela potrebo, da vsi vedo, da sem posvojena.	Potreba po pogovoru
232.h. Ati in mami sta me prvič pripeljala domov, ko sem bila stara le dober teden.	Posvojitev iz porodnišnice
233.h. Da sem posvojena sta mi oba starša govorila že od malega. To nam ni nikoli bila nikakršna skrivnost.	Odraščanje z resnico
249.i. Moja biološka mama me je, ko sem bil star dva meseca, bolnega pripeljala v bolnišnico in odšla v neznano.	Bolezen, zapustitev
250.i. Naslednje tri mesece sem preživel v bolnici, potem pa me je CSD Radovljica oddal v rejniško družino v Lukovico pri Brezovici, pri Ljubljani. Tam sem ostal osem mesecev.	Rejništvo
251.i. Potem (pri dobrem letu) me je uradno posvojila družina v Lescah.	Posvojitev pri enem letu
252.i. Ko sem bil star 10 let, sem v šoli od sošolcev slišal o posvojitvi.	Resnica v šoli

8.5 Začetna tematska analiza

INFORMACIJE O ZGODOVINI

Starost ob posvojitvi:

Posvojitev iz porodnišnice

57.c. Posvojena sem bila tako po rojstvu.

84.č. Posvojena sem bila, kot dojenček.

134.d. Posvojena sem bila kot dojenček.

192.f. Ko sem bila posvojena sem bila stara 3 dni.

213.g. Ko sem šla v posvojitev sem bila stara 6 dni.

232.h. Ati in mami sta me prvič pripeljala domov, ko sem bila stara le dober teden.

Posvojitev pri devetih mesecih:

28.b. Ko sem bila posvojena sem bila stara 9 mesecev.

Posvojitev po rejništvu:

249.i. Moja biološka mama me je, ko sem bil star dva meseca, bolnega pripeljala v bolnišnico in odšla v neznano.

250.i. Naslednje tri mesece sem preživel v bolnici, potem pa me je CSD Radovljica oddal v rejniško družino v Lukovico pri Brezovici, pri Ljubljani. Tam sem ostal osem mesecev.

251.i. Potem (pri dobrem letu) me je uradno posvojila družina v Lescah.

Posvojitev pri dveh letih:

1.a. Ko sem bila posvojena sem bila stara 2 leti in 3 mesece.

176.e. Ko sem bila posvojena sem bila stara dve leti in pol.

Posvojitev iz tujine:

6.a. Ko sva bila z bratom v osnovni šoli je brat začel spraševati o najinih otroških slikah. Takrat so nama povedali, da sva posvojena iz Srbije.

35.b. Hitro sem vedela, da prihajam iz druge države, kajti vedela sem kraj rojstva.

Starost, ko so izvedeli, da so posvojeni:

Odraščanje z resnico:

2.a. Odraščala sem s tem, da sem posvojena.

58.c. Z dejstvom, da sem posvojena sem odraščala.

135.d. Mislim, da sta bila moja starša kar iskrena glede tega. Povedala sta mi takoj ko sem bila sposobna dojeti.

177.e. Da sem posvojena sem izvedela sem takoj. Nekako pa sem izvedela skozi neke vrste pravljico, zgodbico.

214.g. Spomnim se, da sem s tem dejstvom - da sem posvojena, odraščala.

233.h. Da sem posvojena sta mi oba starša govorila že od malega. To nam ni nikoli bila nikakršna skrivnost.

Izvedel v zgodnjem otroštvu:

29.b. Za posvojitev sem izvedela kar hitro, mislim, da že nekje pri treh, štirih letih.

85.č. Izvedela sem, ko sem bila stara 5 let.

Izvedel pri desetih letih:

252.i. Ko sem bil star 10 let, sem v šoli od sošolcev slišal o posvojitvi.

Kako so izvedeli, da so posvojeni:

Resnica skozi zgodbo:

31.b. Mama mi je posvojitev predstavila kot zgodbo, kako me je neki zdravnik našel v vozičku in me odpeljal. Zgodba ni bila resnična, njej se je v tistem trenutku zdela najboljša verzija, ki bi jo lahko razumela glede na svojo starost.

Resnica s strani posvojiteljev:

86.č. Povedali so mi posvojitelji, ko sem si ob opazovanju sosedovih otrok zaželela bratca ali sestrico.

87.č. Ko sem staršema to pri kosilu omenila se je mama odstranila od mize, oče pa mi je povedal, da sem posvojena.

Resnica s strani vrstnikov:

193.f. Izvedela sem od prijateljice, ko sem bila še v vrtcu.

252.i. Ko sem bil star 10 let, sem v šoli od sošolcev slišal o posvojitvi.

Šok ob resnici:

194.f. Bila sem šokirana in razočarana, takrat še bolj zaradi tega, ker je prijateljica prej izvedela to informacijo, kot pa jaz.

Občutki o posvojitvi:

Drugačnost:

3.a. Vedno sem občutila to, da sem posvojena.

30.b. Čutila sem predvsem to, da sem na nek način drugačna.

Strah:

36.b. Velikokrat me je bilo strah in sem si v grozi predstavljala, da bo (biološka) mama nekoč prišla po mene.

Zavračanje pogovora:

33.b. Niti se o tem nisem želela pogovarjati, zavračala sem že kakršenkoli namig na to temo.

34.b. Prepovedala sem mami, da mi omenja to temo.

Potreba po pogovoru:

215.g. Spomnim se da sem v osnovni šoli imela potrebo, da vsi vedo, da sem posvojena.

Neobremenjenost:

59.c. Posvojitev mi nikoli ni dajala slabih občutkov.

136.d. Kot majhen otrok se s tem nisem preveč obremenjevala, saj sem se mi to ni zdelo nič posebnega.

Posvojitev, kot nekaj neobičajnega:

137.d. Se pa spomnim dogodka v OŠ ko so nekateri prijatelji to izvedeli in so me spraševali nešteto vprašanj in takrat sem se mogoče delno začela zavedati, da to ni tako normalna in običajna stvar.

ODNOSI S POSVOJITELJSKIMI STARŠI IN NJIHOVA ODPRTOST

Odnos posvojiteljev:

Ni odprtosti posvojiteljev:

5.a. Nikoli se o posvojitvi nismo odprto pogovarjali.

88.č. Moja starša se nikoli nista želela pogovarjati o moji posvojitvi.

90.č. Prav čutila sem, da ne smem ničesar vprašati, kar je bilo meni najhuje.

95.č. Takrat je bilo doma veliko razburjenje, zakaj zdaj to sprašujem.

100.č. Mislim, da bi bilo bistveno lažje, če bi bila posvojitelja odprta. Ne bi bilo potrebno takšne drame in travme.

200.f. Zdi se, kot da se (posvojiteljica) počuti ogroženo in mi želi mojo biološko družino predstaviti v slabi luči, oz. spremeniti moje mnenje o sorodnikih.

216.g. Samo pogovarjanje o posvojitvi je bila pri nas nezaželena tema, še danes čutim nelagodje, ko se z starši ali s teto pogovarjam o posvojitvi.

Odprtost posvojiteljev:

38.b. Nikoli nisem imela občutka, da bi mi kdaj prepovedala iskati svoje korenine

39.b. Ko je oče izvedel, da sem spraševala mamo o zgodbi, mi je kljub temu, kakšne težave smo imeli z njim, predvsem kadar je pil rekel, da mi bo pomagal pri čemerkoli bom potrebovala, če si to želim, da imam vso njegovo podporo.

60.c. Z mami sva se o posvojitvi vedno lahko odprto pogovarjali.

61.c. Spraševala sem jo ogromno vprašanj, kdo je moja biološka mama, koliko je bila stara, ko me je oddala, zakaj me je oddala, skupaj sva se spraševali, komu sem podobna ipd.

64.c. Mami je bila vesela, saj je tudi njo zanimalo kakšna je moja biološka družina in najprej sva jo skupaj poiskali na internetu.

65.c. Moj odnos z mamo (na potrebo po raziskovanju bioloških korenin) vpliva zelo pozitivno. Mami mi je ob iskanju stala ob strani in me spodbujala.

178.e. Pogovarjale (s posvojiteljico) sva se odprto. Nekako pa nisem imela veliko in pogosto vprašanj o tej temi.

179.e. Posvojiteljica mi je povedala, da mamica ni mogla skrbeti zame, da je bila revna in da če bi prišla na obisk bi ji dale jesti in piti.

196.f. Dokler sem bila še v vrtcu in nižjih razredih osnovne šole, smo se še pogovarjali oz. oče ni pri teh pogovorih ni rad sodeloval, zato sva se z mamo večkrat pogovarjali.

235.h. Doma smo se pogosto in sproščeno pogovarjali o posvojitvi.

236.h. Včasih smo (s posvojitelji) skupaj ugibali, kakšna bi moja biološka mama lahko bila.

239.h. Moja starša mi pri mojih vprašanjih in raziskovanju stojita ob strani.

Prikrivanje resnice s strani posvojiteljev:

4.a. Ko sem bila majhna so mi rekli, da so moji biološki starši umrli.

12.a. Ko je posvojiteljica umrla in sem pospravljala hišo sem našla ogromno papirjev o moji posvojitvi, ki jih je prej pred mano skrivala.

155.d. Doma smo baje imeli papir z odlokom o posvojitvi in ko sem ga želela videti mi ga nista dala. Rekla sta naj grem na upravno enoto ali na CSD.

156.d. Prikrivala sta resnico, lagala sta mi in nista se želela z mano pogovarjati o tem.

157.d. Kar me je bolj motilo je to, da sta vedela in poznala zgodbo a je nista želela deliti z mano.

198.f. pri 19. letih, sem potem izvedela pravo verzijo postopka posvojitve, zame pomembne stvari, ki mi jih starša nikoli prej nista omenila izvedela sem, da sem bila rojena v Prištini in to me je čisto dotolklo. Več kot dve leti sem potrebovala, da sem se pobrala.

Prepoved raziskovanja s strani posvojiteljev:

8.a. S posvojiteljico sva imeli samo enkrat o tem prepir, rekla mi je, da če bom raziskovala ne rabim več priti domov, zato sem s tem takrat nehala.

199.f. O tem (spoznavanju bioloških staršev) se (posvojitelja) sploh nočeta pogovarjati, čeprav sem jima že pred časom povedala, da sem našla svojo biološko družino in da bi jih rada šla obiskat, vendar sta odločno proti. Celo grozita, da če to naredim, se mi bosta odpovedala.

254.i. Posvojitelja sta mi dala jasno vedeti, da se pač ne strinjata da bi biološko mamo poiskal sam, ko bom starejši bom odločil sam. Potem se o tem ni več govorilo.

Nasilje:

9.a. Moja posvojiteljica je bila zelo dominantna in tudi nasilna.

32.b. Doma se o tem nismo veliko pogovarjali, ker je bilo preveč drugih težav v družini. Oče je bil alkoholik in vsakodnevno psihično agresiven, kdaj tudi fizično.

Negativen odnos posvojiteljev:

89.č. Zdi se mi, da je to njuna »rak rana življenja«.

92.č. Starša sta mi povedala, da je mama nekje iz juga, na koncu sem ugotovila, da je mama iz Hrvaške. Glede na to, da je južnjaški prizvok pri nas doma vedno imel negativen prizvok in so govorili, da so delomrzneži, sem za moje starše tudi jaz spadala tja.

96.č. Moja starša sta okolici razlagala, kakšna vprašanja sem začela spraševati in kako sem zato nehvaležna. Obrnila sta tako, kot da jaz mislim, da onadva nista dovolj dobra zame, da bi rada nekoga drugega, boljšega. Pošiljala sta me, naj poiščem svojo mamo, če bo pri njej boljše kot pri njiju. Ne znata se o tem pogovarjati.

99.č. Vedno je bilo jasno, »bodi srečna, da si tukaj, saj ti nič ne manjka«.

144.d. Kar me je najbolj motilo pa je to, da sta (posvojitelja) mi nekako (predvsem mami) podtaknila občutek krivde in hvaležnosti.

Rešitev:

195.f. Predstavljena mi je bila (posvojitev) kot nekaj najlepšega na svetu, da sta mi starša s posvojitvijo rešila življenja in mi omočila življenje, ki bi ga drugače lahko le sanjala.

217.g. Bili so prisotni tudi občutki krivde, v smislu ali vem kaj vse dobrega so zame storili.

234.h. Vedno so mi govorili in zavedala sem se tudi sama, da bi mi bilo lahko v biološki družini težje.

Doživljanje oseb, ki so posvojene:

Strah spraševati:

10.a. O bioloških starših nisem veliko upala spraševati, dokler ni posvojiteljica umrla.

Kompenziranje s substancami:

91.č. Potem sem vstopila v puberteto, ko sem te stvari začele kompenzirati z alkoholom, cigareti, žurkami, ker sem mislila, da bom s tem lahko bolečino zapolnila in dobila občutek pripadnosti v prijateljih, okolici.

Potreba po sprejetosti:

97.č. Celo življenje sem igrala in se prilagajala, da sem svojima staršema čim bolj ustrezala.

125.č. Meni sta (posvojitelja) dala vse, le kar se tiče materialnih stvari. Sprejetosti, posluha, razumevanja pa nisem nikoli dobila.

142.d. Kljub vsemu naštetemu pa sem si velikokrat zgolj želela le razumevanja in sprejemanja kot osebe kakršna sem. In to je stvar, ki mi je manjkala in mi še zdaj manjka.

Potreba po pogovoru in razumevanju:

138.d. V najstniških letih od 15. leta, predvsem pa v 17,18 letu starosti mi je bilo hudo. Imela sem vprašanja, a nihče se ni želel z mano o tem pogovarjat.

139.d. Najhuje mi je bilo, ko sem se skregala z mami, saj so bili najini spori čustveno naporni in težki in takrat sem imela občutek kot da me nima rada in da je bila posvojitev ena velika napaka. Da vsi trpimo.

150.d. Kot najstnica, imela sem 12-14let, sem se želela z mami pogovoriti o tem,mislim da celo večkrat, a je ona vedno trdila, da so to teme, ki jo zelo bolijo in se ne želi pogovarjat o tem.

151.d. Vse kar sem potrebovala je to, da me nekdo posluša in je iskren z mano. A tega nisem dobila.

154.d. Enostavno povedano, ne razume (posvojiteljica). Ne razume mene in mojih potreb.

152.d. Tudi zdaj ko vem kakšna je moja zgodba in kdo so moji biološki starši nisem iskrena s svojima posvojiteljema.

220.g. Po drugi strani sem imela veliko potrebo govoriti o tem (posvojitvi). Želela sem ta del razumeti, ga nekam umestiti.

255.i. Počutil pa sem se izdanega.

Neiskrenost posvojencev:

153.d. Ko sem živela v Sloveniji sem se jima velikokrat zlagala da sem pri prijateljih ali pa da delam, v resnici pa sem bila pri bioloških starših na obisku. Lažem zaradi tega ker se bojim reakcije, predvsem od mami.

Razmišljanje o samomoru:

140.d. Razmišljala sem tudi o samomoru.

Hvaležnost:

141.d. Starša sta zame vedno poskrbela, omogočila sta mi 1001 stvar, od hrane, strehe nad glavo, oblek, počitnic in zdaj tudi študija v tujini. V otroštvu in tudi zdaj mi materialnih dobrin ni manjkalo, za kar sem jima iz dna srca hvaležna.

Zapiranje vase:

143.d. Začela sem se umikati in zapirati sama vase.

145.d. Ko sem bila stara 15,16 let sem si veliko stvari jemala k srcu in imela velike težave s samopodobo.

146.d. Zelo težko mi je govoriti o tem.

147.d. Zdi se mi, da ima posvojitev v mojem primeru več negativnih posledic, o katerih nerada razmišljam in se izognem tej temi, če se le da.

148.d. Ne maram razmišljat o življenju do 18,19 leta ker nimam lepih spominov.

149.d. Ne maram razmišljat o moji zgodbi in težko mi je pojasnjevati moje občutke.

Odnosi v posvojiteljski družini:

11.a. Če bi s posvojiteljico imela dobre odnose bi predvsem prihranila veliko časa in energije pa tudi financ, moja želja po tem, da bi spoznala biološke starše pa ne bi bila nič manjša.

159.d. Naš odnos (s posvojitelji) je takrat že kar nekaj časa šepal in mi je bilo in tudi zdaj mi je vseeno za njuno mnenje.

INFORMACIJE O RODITELJIH

Pridobivanje podatkov:

Društvo Deteljica:

42.b. Obrnila sem se na gospo dr. Viktorijo Bevc (pri raziskovanju podatkov o bioloških starših)

101.č. Pri 36 letih sem našla kontakt društva Deteljica, kjer sem stopila v kontakt z gospo Viko.

Center za socialno delo:

13.a. Pri 18. letih sem na CSD Lendava dobila vpogled in prosila za fotokopije, dobila sem originalni rojstni list in odločbo o posvojitvi.

43.b. Poslali sva dopis na CSD v Sarajevo, vendar do danes odgovora še ni bilo.

257.i. Najprej sem obrnil na CSD dobil svoj posvojitveni spis, ki sem ga moral iti iskat v zgodovinski Arhiv v Kranj, tam so mi celotni spis prefotokopirali.

Odločba o posvojitvi:

66.c. Podatke sem pridobila iz odločbe o posvojitvi. Tam je pisalo ime priimek in naslov moje biološke mame.

183.e. Precej osnovnih in zadosti podatkov sem imela na odločbi o posvojitvi. Preko tega sem prišla do biološke mame.

Okolica:

258.i. Potem sem pač začel v okolici Lesc spraševati starejše ljudi, ki bi se spomnili. Našel sem človeka ki se je spomnil, povedal mi je njen novi priimek, nato sem v telefonskem imeniku našel naslov.

Vprašanja za roditelje:

44.b. Če bi imela možnost do dostopa informacij, bi seveda želela izvedeti vse, o rojstvu, o obeh starših, starih starših, njunem življenju...

47.b. Zanima me, kaj se je takrat dogajalo, da so me dali v posvojitev.

70.c. Želela sem si vedeti vse o njihovem življenju in osebnosti ter zakaj so me dali v posvojitev.

168.d. Imela sem dve vprašanji, kdo sta in zakaj sta me dala v posvojitev. To je bilo vse kar sem želela vedeti.

185.e. Predvsem me je zanimalo zakaj me je dala v posvojitev, in če me je kdaj iskala.

203.f. Ali je bila vesela, ko je izvedela, da si želim stika? Je videla moje fotografije? Kaj si misli o meni? Se želi srečati? Ve, da ima vnukinjo, je videla njene slike? Najbolj me je zanimalo, še vedno me, zakaj me je dala v posvojitev in kdo je moj biološki oče. Ali jo lahko najdem?

225.g. Predvsem me je začelo zanimati, kako je potekala nosečnost, kako se je biološka mama med nosečnostjo počutila, kako je zanosila in kako je potekal porod. Zanima me predvsem moj začetek. Zakaj in kako je prišlo do odločitve za posvojitev.

242.h. Poleg tega, kako sta videti, me zanima tudi, kakšno življenje imata moja roditelja, ali imata kakšno službo, in če, kaj ta je. Zanima pa me tudi, ali imata sedaj družino (skupaj, morda vsak sam), če imata še kakšnega otroka ali pa vsaj partnerja ali ne.

Prvi stiki z roditelji:

Prek CSD:

18.a. Najprej je zavrnila stik z mano (biološka mama), sem prosila samo za anamnezo, potem pa sem leta 2016 dobila klic iz CSD Kragujevac, da se je javila moja biološka mama in, da bi želela stik z mano.

Pismo roditeljici:

68.c. Biološki mami sem poslala pismo na naslov, ki je bil napisan v odločbi o posvojitvi in kmalu sem dobila odgovor. Kmalu po tem sva se tudi prvič srečali in od takrat imava občasne stike.

107.č. Napisala sem ji (biološki mami) pismo kdo sem, da bi jo želela samo spoznati in, da se nimam namena vtikati v njeno družino, če jo ima.

Osebni stik:

259.i. No, odšel sem tja (na dom biološke mame) in pozvonil.

Veselje ob prvem stiku:

187.e. Ob srečanju me je (biološka mama) srečna sprejela, in me bila vesela.

Pričakovanja in želje do roditeljev:

Želja spoznati:

46.b. Še vedno bi rada spoznala svoje roditelje.

69.c. Želela bi si spoznati še očetovo stran družine, predvsem babico.

110.č. Želim si spoznati celotno družino.

Želim si jo spoznati, jo videti, ne glede na to ali je »pošast« ali pa zelo v redu ženska.

113.č. Lažje bi mi bilo, če bi enostavno vedela.

180.e. Ko sem kmalu izvedela, da imam tudi polbrata, ki je ravno tako posvojen, sem si predvsem želela spoznati njega.

202.f. Virtualno sem spoznala njene otroke in njeno širšo družino, najraje pa bi spoznala njo (biološko mamo) in svoje bratrance in sestrične, ki so me lepo sprejeli.

207.f. Odkar vem, kdo in kje je moja mama, sem tudi začutila velikansko potrebo, da izvem, kdo je moj biološki oče in če sploh ve zame.

224.g. Želim si spoznati mamo in očeta.

Želja biti sprejet:

71.c. Moja želja je bila, da bi me lepo sprejeli in bi me bili veseli.

Želja obdržati stike:

186.e. Predvsem sem si želela obdržati nek stik (z biološko družino).

204.f. Želela sem si, da se srečamo, vzpostavimo stik in nek zdrav odnos, mogoče ritual, da se srečamo enkrat na leto in si pripovedujemo o svojem življenju.

Hvaležnost roditeljici:

111.č. Nikoli se nisem ubadala z vprašanjem zakaj, ker sem ji enostavno samo hvaležna, da mi je dala življenje.

244.h. Zelo sem jima hvaležna, da sta mi dala življenje, ter da sta me dala v posvojitev, da živim z ljubečimi ljudmi.

Trenutni odnosi z biološkimi starši:

Prijateljski odnos:

19.a. Šele po enem letu sva začeli govoriti o preteklosti, prej pa samo osnovne stvari, kot bi bili prijateljici.

22.a. Sedaj se redno slišiva po Skypu. Je oseba, na katero se vedno lahko zanesem in mi je dobra prijateljica. Dvakrat na leto pride tudi k meni.

73.c. Danes se z biološko mamo vidiva, ko nama čas to omogoča. Povabimo se na rojstne dneve in obletnice. Sva v nekem prijateljskem odnosu

169.d. Definitivno pa je bil to (srečanje z biološkimi starši) trenutek, ki bo večno ostal v mojem spominu in je zaznamoval moje življenje.

170.d. Svoje biološke starše danes vidim kot moči osebi, ki sta bili skozi veliko groznih stvari, a sta premagala in še vedno premagujeta veliko ovir. Cenim ju.

188.e. Imamo prijetne sorodstvene odnose, se srečujemo, obiskujemo. Se imamo radi. Nikoli pa ne morem čutiti ljubezni, kot do mame ki me je posvojila in vzgajala.

Občasni stiki:

171.d. Na vsake toliko časa si z biološkimi starši izmenjamo sporočila, pokličemo preko Skypa. Če sem v Ljubljani, se skušam oglasit in jih pozdravit, čeprav mi je velikokrat težko.

264.i. Če se srečamo, kakšno rečemo, popijemo kavo in to je to.

Stres ob stikih:

172.d. Zame to predstavlja velik stres, čeprav sta (biološka starša) prijetna človeka.

Sočustvovanje z roditeljico:

15.a. O mami sem izvedela, da je bila tudi ona iz ločene družine, mama jo je zapustila, oče je bil pijanec, ni imela lepega življenja.

205.f. Biološka mama se mi res zelo smili.

206.f. Do pred kratkim ni vedela, kako sem, kje sem, ali sem še sploh živa, ko pa je izvedela, da jo iščem, bi me pa zelo rada videla in spoznala, vendar jo njen mož niti pred računalnik ne spusti, da bi se videli po kameri.

Razočaranje:

263.i. Pričakoval sem malo več stikov. Oziroma več pogovorov.

265.i. Čeprav sem glede občutkov in malo stikov rahlo razočaran.

Ni obžalovanj:

267.i. To bi storil se enkrat, mogoče z drugačnim pristopom in manjšo navdušenostjo.

Do stikov še ni prišlo:

Do stikov še ni prišlo:

109.č. Mislila sem si, da morda ni še čas ali pa morda tudi nikoli ne bo. Dajem ji čas, da me nekoč ona kontaktira.

222.g. Iskala sem jih (biološke starše), stika pa nisem uspela vzpostaviti.

243.h. Ne, s svojimi biološkimi starši še nisem vzpostavila stika.

Zavrnitev:

108.č. Ni mi ničesar odgovorila (biološka mama). Kasneje sem jo tudi klicala ampak mi je vrgla dol telefon.

72.c. Z očetom stikov nimava, saj njegova družina ne ve, da obstajam.

MOTIV ZA RAZISKOVANJE

Zanimanje za roditelje:

Najstništvo:

7.a. V srednji šoli me je začelo zanimati (o bioloških koreninah), stara sem bila okrog 15 let.

37.b. Pri 16 letih sem našla papirje o posvojitvi.

62.c. Bila sem najstnica, tam okrog 12 let, ko me je začel zanimati biološki izvor.

98.č. Ko sem vstopala v puberteto so se začela vprašanja.

181.e. Predvsem me je začelo zanimati v dobi adolescence. Nekje pri 14 letih.

197.f. V puberteti me je izvor začel bolj zanimati.

218.g. Začelo me je zanimati (biološki izvor) med 15 -18 letom.

237.h. Ko me je vse to začelo zanimati sem bila stara 11 let.

Čas za raziskovanje:

40.b. Želja po iskanju bioloških korenin je bila največja, ko sem bila stara 30 let

63.c. Da pa sem potem začela aktivno raziskovati pa sem bila stara 18 let

93.č. Pri 36 letih sem začela več spraševati.

Po smrti posvojiteljev:

256.i. Biološke starše sem začel iskati po smrti posvojiteljev po letu 2001.

Motiv:

Zdravstvena anamneza:

16.a. Predvsem zaradi druge hčerke, ki ima zdravstvene težave, zaradi zdravstvene anamneze (si je želela stopiti v stik z biološkimi starši).

Lastni otroci:

45.b. Za raziskovanje pri 30 ih letih sem se odločila, ker sem bila na tem, da sama ustvarim svojo družino in sem dobila nek občutek, da je zdaj pravi čas.

94.č. Ne samo zaradi sebe, ampak tudi za voljo svojega sina. Sin je imel določene predmete v šoli, kjer so se spoznavali z različnimi družinami. Dobila sem občutek dolžnosti.

Iskanje sebe:

41.b. Vedno sem mislila, da nisem »popolna«, če ne najdem svojega izvora…

106.č. Moj motiv je bil, da bi našla sebe. Da bi našla pripadnost, ker nikamor nisem pripadala. Rada bi si sestavila delčke duše, ker se mi zdi, da mi določeni manjkajo.

158.d. V postopek iskanja sem šla zaradi lastne želje, potrebe in zanimanja.

165.d. Želela jih (biološke starše) spoznati in slišati zgodbo. To je bil delček, ki mi je manjkal, ko sem odraščala.

166.d. Pred srečanjem sem vedno čutila da moje življenje ni bilo popolno, da je nekaj manjkalo. Ko sem jih končno spoznala, je bilo to zame dovolj. To je vse kar sem želela.

Radovednost:

238.h. Jaz sem zelo radoveden človek, zato bi izredno rada izvedela, kdo sta moja biološka mama in oče.

Kako jih je iskanje zaznamovalo:

Sprejemanje situacije:

49.b. Pri 39 letih razmišljam, da ima vsak svojo pot in če je moja takšna, da jo ustvarjam brez prednikov, pač bo. Če jih spoznam bo v redu, če ne, pa tudi

Pomembno obdobje:

162.d. To je bilo zanimivo, drugačno obdobje mojega življenja, a sem vesela da sem to prestala.

163.d. V tem obdobju sem tudi spoznala kdo sem in kakšne posledice ima vse skupaj (posvojitev in njene okoliščine) na moje življenje.

164.d. Ugotovila sem, da bom nekako s tem (posvojitvijo) zaznamovana do konca življenja in da imam velike probleme na področju odnosov z ljudmi.

ZADRŽKI IN TEŽAVE PRI ISKANJU BIOLOŠKIH STARŠEV

Ni odziva s strani CSD:

17.a. Najprej sem poskusila preko CSD Kragujevac navezati stik z njo pa najprej niso bili odzivni.

43.b. Poslali sva dopis na CSD v Sarajevo, vendar do danes odgovora še ni bilo.

Spisi izginili:

103.č. Poskusila sem tudi najti spis v Arhivu RS, kjer bi lahko našla več podatkov, ampak ga niso našli.

104.č. Kasneje sem ugotovila, da so tudi drugim posvojencem izginili spisi in da veliko spisov enostavno ni več.

105.č. Zanima me kdo bo odgovarjal za izginotje vseh teh spisov.

Strah:

23.a. Bilo me je strah, ker sem vedela, da je imela mama težko preteklost. Nisem vedela kaj pričakovati.

48.b. Moji zadržki so izhajali predvsem iz strahu, kaj bom izvedela in kako se bom nosila s tem.

173.d. Spomnim se, da nekaj minut pred srečanjem/obisku sem se skoraj premislila, ker je me je bilo malce strah.

208.f. Strah me je bilo, če jo bom sploh lahko našla, se bo hotela dobiti z mano? Kaj, če me zavrne, kaj bom potem? Se mi bo še enkrat svet sesul ali bom razumela njeno zavrnitev?

226.g. Misel na to (srečanje z biološkimi starši) pri meni spodbuja strah pred neznanim.

Mladost:

241.h. Izvedela nisem skoraj ničesar, saj sem po mnenju socialne delavke še premlada.

NORMATIVNI OKVIR POSVOJITEV

Socialni delavci na področju posvojitev:

Dobre izkušnje:

25.a. Moje izkušnje s socialnimi delavci kar se tiče posvojitve so kar dobre.

80.c. Jaz osebno sem imela zelo dobre izkušnje z društvom Deteljica, kjer sem dobila še tisti kanček potrebne motivacije, da sem se opogumila in poiskala biološko družino.

247.h. Pazijo, da so njihove odločitve ter ukrepi do neke mere dobri tudi za otroka in da naredijo, kar je za nas najbolje.

Pomembno je izobraževanje:

76.c. Poznam nekaj strokovnih delavcev, ki se izobražujejo na tem področju in si želijo delati kvalitetno.

78.c. Nujno je, da se socialni delavci izobražujejo in so proaktivni pri svojem delu.

115.č. Dodala bi, da bi se morali posvojitelji izobraževati o potrebah posvojenih otrok.

117.č. Potrebna bi bila obvezna izobraževanja in srečanja posvojiteljskih družin.

121.č. Pri socialnih delavcih najbolj pogrešam izobraženost.

124.č. Potrebno je, da socialni delavci v teh parih (ki želijo posvojiti otroka) prepoznajo zrelost do te problematike.

128.č. Niso dovolj izobraženi, da bi videli korist otroka.

129.č. Ne zavedajo se dovolj kaj se zgodi, ko posvojenec pride v obdobje najstništva.

130.č. Premalo pokažejo zanimanja do problematike odraslih posvojencev, želela bi si, da bi nas slišali.

132.č. Osiromašeno je tudi znanje o tem, kako postopati, ko odrasel posvojenec pride na CSD po informacije o svojih bioloških starših.

133.č. Ne vidijo potrebe po tem, da bi se izobrazili glede tega. Pa bi se morali.

227.g. Menim, da socialni delavci nimajo realnega stika z posvojitvijo.

228.g. Potrebna bi bila večja usposobljenost ljudi, ki delajo na tem področju.

Potrebno preverjanje posvojiteljev:

24.a. Sprašujem se, kako strokovni so zares socialni delavci in koliko zares preverjajo posvojiteljske družine.

50.b. Menim, da je zelo pomembno, da preden oddamo otroka, ki je že bil enkrat oddan s strani bioloških staršev, biti povsem prepričani, da bo prišel v družino, ki je stabilna in urejena.

269.i. Mogoče bi morali malo bolj preveriti bodoče posvojitelje za alkohol, razne droge.

270.i. Socialni delavci pač ne bi smeli določenim pogledati skozi prste.

Prednost potrebam posvojiteljev:

77.c. Na žalost pa je še vedno večina takšnih (strokovnih delavcev), ki ne razumejo potreb posvojenih otrok in se osredotočajo na potrebe parov, ki želijo otroka posvojiti.

126.č. (Socialni delavci) Vidijo par, ki ne more imeti otrok in se jim zasmili, ne vidijo pa otroka in njihovih potreb.

127.č. Menim, da dajejo prednost koristi odraslih, parov, ki ne morejo imeti otrok.

246.h. Otroku se posvečajo (socialni delavci) dosti, vendar vseeno menim, da veliko več pozornosti namenijo varovanju roditeljev ter delovanju v njihovo korist.

Premalo zanimanja za problematiko:

51.b. Socialni delavci, predvsem tisti, ki sem jih kontaktirala v drugo državo, so pokazali premalo zanimanja za stvar.

Sodelovanje socialnih delavcev z osebami, ki so posvojene:

131.č. Ne bi bilo slabo, da bi odrasli posvojenci pomagali socialnim delavcem in z njimi delili svoje izkušnje.

Programi pomoči:

Mreža socialnih delavcev:

52.b. Želela bi si, da bi obstajala mreža delavcev, ki bi se ukvarjali s to tematiko in pomagali kolikor se da.

229.g. Mislim,da v Sloveniji sicer imamo dobro začrtane programe in sisteme, samo izvajati in podpreti jih je potrebno.

Program priprave na posvojitev:

74.c. Najpomembnejša je po mojem mnenju obvezna poglobljena priprava (parov) na posvojitev.

174.d. Center za socialno delo bi moral bolj pripraviti posvojitelje. Posvojitelji MORAJO biti pripravljeni na to, da se bo otrok želel pogovoriti glede določenih stvari.

210.f. Socialni delavci bi morali sestaviti en dober program priprav za posvojitelje, morali bi se s posvojitelji več pogovarjati, ne samo premetavati papirje in tudi posvojencem, ki si želijo raziskovati, pri tem pomagati.

Organizirana srečanja:

75.c. Potrebna bi bila zakonsko obvezna srečanja posvojiteljskih družin, ki bi bila na pol leta, kjer bi tako posvojitelji, kot tudi posvojenci imeli stike, bi se družili in bi lahko bili drug drugemu v oporo. S tem bi omogočili, da se družina ne zapre, da se otroku ne skriva, da je posvojen in se o tem odprto govori.

Postopek posvojitve:

114.č. Po mojem mnenju bi moral biti sedaj enoletni rok do uradne posvojitve, do zaključka postopka daljši. Minimalno tri leta.

189.e. Mislim, da je vsaj sedaj vse preveč birokracije in predolgo. Postopek posvojitve bi mislim da moral biti krajši.

Pravica vedeti:

Pravica do informacij o roditeljih:

26.a. Moje mnenje je, da bi mogli otroci že od samega začetka vedeti, kdo so njegovi biološki starši.

27.a. Moje mnenje je, da bi posvojenci morali ob posvojitvi dobiti originalni rojstni list, sliko od bioloških staršev in dostop do zdravstvenih podatkov, kadarkoli.

53.b. Mislim, da ima otrok pravico vedeti, od kod izvira, da ve svoje korenine.

81.c. To, da posvojenec ne more priti podatkov o svojih roditeljih se mi zdi grozno.

82.c. Menim, da bi vsaka oseba morala imeti pravico, da izve VSE o svojem izvoru, da bi morala to biti osnovna človekova pravica.

120.č. Res želim poudariti kako pomembno je, da se spoznamo.

175.d. Zdi se mi neumno in trapasto da posvojena oseba ne bi prišla do podatkov o svojih bioloških starših.

191.e. Mislim da bi vsaka polnoletna oseba na nek način mogla priti do teh podatkov.

211.f. To (dostop do podatkov) bi morala biti z zakonom zagotovljena pravica vsakega posvojenca!

230.g. Mislim, da je to osnovna človekova pravica, da pride posvojenec do podatka kdo ga je rodil.

231.g. Kar je dejstvo je dejstvo! In dejstvo je da je otrok posvojen in da nekje na svetu ima roditelje. Zaprta posvojitev je tako kot bi verjel, da otroka prinese štorklja.

248.h. Vsak bi moral imeti pravico do tega, da ve kdo sta njegova starša. Če ne drugega, vsaj to, kdo je njegova mama.

Pravica do zdravstvenih podatkov:

56.b. Ustavila bi se mogoče samo še pri genetskih težavah, boleznih in različnih zelo pomembnih informacijah, ki pa so pomembna za otrokovo zdravje. Tukaj pa ima otrok vso pravico vedeti informacije, ki jih potrebuje.

119.č. Odprte posvojitve bi bile potrebne zato, da če v življenju pride karkoli bolezenskega točno veš, na koga se lahko obrneš in da se vsi zavedajo, da se bodo mogli enkrat s tem soočiti. Ne, da bežimo pred stvarmi.

Obojestranska želja:

54.b. Pravico do izbire in odločitve (pri kontaktu z otrokom, ki so ga oddali) pa imajo tudi (biološki) starši.

55.b. Želja o spoznavanju med seboj mora biti obojestranska.

83.c. Seveda spoštujem tudi željo roditeljic, ki ne želijo stika z otrokom, ki so ga oddale ampak verjamem, da bi se tudi takšne situacije lahko uredile z enkratnim srečanjem, kjer bi roditeljica posvojencu dala informacije, ki ga zanimajo, s tem mislim predvsem na zdravniške informacije in pa informacije o sorodnikih.

212.f. Tako posvojenec, kot njegovi biološki starši, bi morali imeti pravico do podatkov, v primeru, da bi začutili potrebo po srečanju.

272.i. Kar se podatkov tiče, mislim, da bi morala sociala morala imeti in hraniti podatke o bioloških starših in bi jih morali posredovati brez komplikacij. Seveda če se obe stranki s tem strinjata.

Predolga rejništva:

190.e. Predvsem se mi zdi, da so nekateri otroci vse predolgo v rejništvih.

8.6 Osno kodiranje

INFORMACIJE O ZGODOVINI	
1.a. Ko sem bila posvojena sem bila stara 2 leti in 3 mesece.	Pozna posvojitev
2.a. Odraščala sem s tem, da sem posvojena.	Odraščanje z resnico
3.a. Vedno sem občutila to, da sem posvojena.	Drugačnost
28.b. Ko sem bila posvojena sem bila stara 9 mesecev.	Pozna posvojitev
29.b. Za posvojitev sem izvedela kar hitro, mislim, da že nekje pri treh, štirih letih.	Pozna resnica
30.b. Čutila sem predvsem to, da sem na nek način drugačna.	Drugačnost
31.b. Mama mi je posvojitev predstavila kot zgodbo, kako me je neki zdravnik našel v vozičku in me odpeljal. Zgodba ni bila resnična, njej se je v tistem trenutku zdela najboljša verzija, ki bi jo lahko razumela glede na svojo starost.	Odraščanje z resnico
33.b. Niti se o tem nisem želela pogovarjati, zavračala sem že kakršenkoli namig na to temo.	Zavračanje pogovora
34.b. Prepovedala sem mami, da mi omenja to temo.	Zavračanje pogovora
36.b. Velikokrat me je bilo strah in sem si v grozi predstavljala, da bo (biološka) mama nekoč prišla po mene.	Strah pred roditeljico
57.c. Posvojena sem bila tako po rojstvu.	Posvojitev iz porodnišnice
58.c. Z dejstvom, da sem posvojena sem odraščala.	Odraščanje z resnico
59.c. Posvojitev mi nikoli ni dajala slabih občutkov.	Dobri občutki
84.č. Posvojena sem bila, kot dojenček.	Posvojitev iz porodnišnice
85.č. Izvedela sem, ko sem bila stara 5 let.	Pozna resnica
86.č. Povedali so mi posvojitelji, ko sem si ob opazovanju sosedovih otrok zaželela bratca ali sestrico.	Pozna resnica
87.č. Ko sem staršema to pri kosilu omenila se je mama odstranila od mize, oče pa mi je	Ni odprtosti posvojiteljev

povedal, da sem posvojena.	
134.d. Posvojena sem bila kot dojenček.	Posvojitev iz porodnišnice
135.d. Mislim, da sta bila moja starša kar iskrena glede tega. Povedala sta mi takoj ko sem bila sposobna dojeti.	Odprtost posvojiteljev
136.d. Kot majhen otrok se s tem nisem preveč obremenjevala, saj sem se mi to ni zdelo nič posebnega.	Neobremenjenost s posvojitvijo
137.d. Se pa spomnim dogodka v OŠ ko so nekateri prijatelji to izvedeli in so me spraševali nešteto vprašanj in takrat sem se mogoče delno začela zavedati, da to ni tako normalna in običajna stvar.	Obremenjenost s posvojitvijo
176.e. Ko sem bila posvojena sem bila stara dve leti in pol.	Pozna posvojitev
177.e. Da sem posvojena sem izvedela sem takoj. Nekako pa sem izvedela skozi neke vrste pravljico, zgodbico.	Odraščanje z resnico
192.f. Ko sem bila posvojena sem bila stara 3 dni.	Posvojitev iz porodnišnice
193.f. Izvedela sem od prijateljice, ko sem bila še v vrtcu.	Resnica s strani vrstnikov
194.f. Bila sem šokirana in razočarana, takrat še bolj zaradi tega, ker je prijateljica prej izvedela to informacijo, kot pa jaz.	Resnica s strani vrstnikov
213.g. Ko sem šla v posvojitev sem bila stara 6 dni.	Posvojitev iz porodnišnice
214.g. Spomnim se, da sem s tem dejstvom - da sem posvojena, odraščala.	Odraščanje z resnico
215.g. Spomnim se da sem v osnovni šoli imela potrebo, da vsi vedo, da sem posvojena.	Potreba po pogovoru
232.h. Ati in mami sta me prvič pripeljala domov, ko sem bila stara le dober teden.	Posvojitev iz porodnišnice
233.h. Da sem posvojena sta mi oba starša govorila že od malega. To nam ni nikoli bila nikakršna skrivnost.	Odraščanje z resnico
249.i. Moja biološka mama me je, ko sem bil star dva meseca, bolnega pripeljala v bolnišnico in odšla v neznano.	Zapuščenost
250.i. Naslednje tri mesece sem preživel v bolnici, potem pa me je CSD Radovljica oddal v rejniško družino v Lukovico pri Brezovici, pri Ljubljani. Tam sem ostal osem mesecev.	Rejništvo pred posvojitvijo
251.i. Potem (pri dobrem letu) me je uradno posvojila družina v Lescah.	Pozna posvojitev
252.i. Ko sem bil star 10 let, sem v šoli od sošolcev slišal o posvojitvi.	Resnica s strani vrstnikov

8.7 Urejanje izjav po kodah

1. Pozna posvojitev:

1.a. Ko sem bila posvojena sem bila stara 2 leti in 3 mesece.

28.b. Ko sem bila posvojena sem bila stara 9 mesecev.

176.e. Ko sem bila posvojena sem bila stara dve leti in pol.

251.i. Potem (pri dobrem letu) me je uradno posvojila družina v Lescah.

2. Posvojitev iz porodnišnice:

57.c. Posvojena sem bila tako po rojstvu.

84.č. Posvojena sem bila, kot dojenček.

134.d. Posvojena sem bila kot dojenček.

192.f. Ko sem bila posvojena sem bila stara 3 dni.

213.g. Ko sem šla v posvojitev sem bila stara 6 dni.

232.h. Ati in mami sta me prvič pripeljala domov, ko sem bila stara le dober teden.

3. Posvojitev iz tujine:

6.a. Ko sva bila z bratom v osnovni šoli je brat začel spraševati o najinih otroških slikah. Takrat so nama povedali, da sva posvojena iz Srbije.

35.b. Hitro sem vedela, da prihajam iz druge države, kajti vedela sem kraj rojstva.

4. Rejništvo pred posvojitvijo:

250.i. Naslednje tri mesece sem preživel v bolnici, potem pa me je CSD Radovljica oddal v rejniško družino v Lukovico pri Brezovici, pri Ljubljani. Tam sem ostal osem mesecev.

5. Zapuščenost:

249.i. Moja biološka mama me je, ko sem bil star dva meseca, bolnega pripeljala v bolnišnico in odšla v neznano.

6. Odraščanje z resnico:

2.a. Odraščala sem s tem, da sem posvojena.

31.b. Mama mi je posvojitev predstavila kot zgodbo, kako me je neki zdravnik našel v vozičku in me odpeljal. Zgodba ni bila resnična, njej se je v tistem trenutku zdela najboljša verzija, ki bi jo lahko razumela glede na svojo starost.

58.c. Z dejstvom, da sem posvojena sem odraščala.

177.e. Da sem posvojena sem izvedela sem takoj. Nekako pa sem izvedela skozi neke vrste pravljico, zgodbico.

214.g. Spomnim se, da sem s tem dejstvom - da sem posvojena, odraščala.

233.h. Da sem posvojena sta mi oba starša govorila že od malega. To nam ni nikoli bila nikakršna skrivnost.

7. Resnica s strani vrstnikov:

193.f. Izvedela sem od prijateljice, ko sem bila še v vrtcu.

194.f. Bila sem šokirana in razočarana, takrat še bolj zaradi tega, ker je prijateljica prej izvedela to informacijo, kot pa jaz.

252.i. Ko sem bil star 10 let, sem v šoli od sošolcev slišal o posvojitvi.

8. Pozna resnica:

29.b. Za posvojitev sem izvedela kar hitro, mislim, da že nekje pri treh, štirih letih.

85.č. Izvedela sem, ko sem bila stara 5 let.

86.č. Povedali so mi posvojitelji, ko sem si ob opazovanju sosedovih otrok zaželela bratca ali sestrico.

9. Drugačnost:

3.a. Vedno sem občutila to, da sem posvojena.

30.b. Čutila sem predvsem to, da sem na nek način drugačna.

10. Zavračanje pogovora:

33.b. Niti se o tem nisem želela pogovarjati, zavračala sem že kakršenkoli namig na to temo.

34.b. Prepovedala sem mami, da mi omenja to temo.

11. Strah pred roditeljico:

36.b. Velikokrat me je bilo strah in sem si v grozi predstavljala, da bo (biološka) mama nekoč prišla po mene.

12. Ni odprtosti posvojiteljev:

4.a. Ko sem bila majhna so mi rekli, da so moji biološki starši umrli.

10.a. O bioloških starših nisem veliko upala spraševati, dokler ni posvojiteljica umrla.

12.a. Ko je posvojiteljica umrla in sem pospravljala hišo sem našla ogromno papirjev o moji posvojitvi, ki jih je prej pred mano skrivala.

87.č. Ko sem staršema to pri kosilu omenila se je mama odstranila od mize, oče pa mi je povedal, da sem posvojena.

5.a. Nikoli se o posvojitvi nismo odprto pogovarjali.

8.a. S posvojiteljico sva imeli samo enkrat o tem prepir, rekla mi je, da če bom raziskovala ne rabim več priti domov, zato sem s tem takrat nehala.

88.č. Moja starša se nikoli nista želela pogovarjati o moji posvojitvi.

90.č. Prav čutila sem, da ne smem ničesar vprašati, kar je bilo meni najhuje.

95.č. Takrat je bilo doma veliko razburjenje, zakaj zdaj to sprašujem.

155.d. Doma smo baje imeli papir z odlokom o posvojitvi in ko sem ga želela videti mi ga nista dala. Rekla sta naj grem na upravno enoto ali na CSD.

156.d. Prikrivala sta resnico, lagala sta mi in nista se želela z mano pogovarjati o tem.

157.d. Kar me je bolj motilo je to, da sta vedela in poznala zgodbo a je nista želela deliti z mano.

198.f. pri 19. letih, sem potem izvedela pravo verzijo postopka posvojitve, zame pomembne stvari, ki mi jih starša nikoli prej nista omenila izvedela sem, da sem bila rojena v Prištini in to me je čisto dotolklo. Več kot dve leti sem potrebovala, da sem se pobrala.

199.f. O tem (spoznavanju bioloških staršev) se (posvojitelja) sploh nočeta pogovarjati, čeprav sem jima že pred časom povedala, da sem našla svojo biološko družino in da bi jih rada šla obiskat, vendar sta odločno proti. Celo grozita, da če to naredim, se mi bosta odpovedala.

216.g. Samo pogovarjanje o posvojitvi je bila pri nas nezaželena tema, še danes čutim nelagodje, ko se z starši ali s teto pogovarjam o posvojitvi.

254.i. Posvojitelja sta mi dala jasno vedeti, da se pač ne strinjata da bi biološko mamo poiskal sam, ko bom starejši bom odločil sam. Potem se o tem ni več govorilo.

13. Odprtost posvojiteljev:

135.d. Mislim, da sta bila moja starša kar iskrena glede tega. Povedala sta mi takoj ko sem bila sposobna dojeti.

39.b. Ko je oče izvedel, da sem spraševala mamo o zgodbi, mi je kljub temu, kakšne težave smo imeli z njim, predvsem kadar je pil rekel, da mi bo pomagal pri čemerkoli bom potrebovala, če si to želim, da imam vso njegovo podporo.

60.c. Z mami sva se o posvojitvi vedno lahko odprto pogovarjali.

61.c. Spraševala sem jo ogromno vprašanj, kdo je moja biološka mama, koliko je bila stara, ko me je oddala, zakaj me je oddala, skupaj sva se spraševali, komu sem podobna ipd.

64.c. Mami je bila vesela, saj je tudi njo zanimalo kakšna je moja biološka družina in najprej sva jo skupaj poiskali na internetu.

65.c. Moj odnos z mamo (na potrebo po raziskovanju bioloških korenin) vpliva zelo pozitivno. Mami mi je ob iskanju stala ob strani in me spodbujala.

178.e. Pogovarjale (s posvojiteljico) sva se odprto. Nekako pa nisem imela veliko in pogosto vprašanj o tej temi.

179.e. Posvojiteljica mi je povedala, da mamica ni mogla skrbeti zame, da je bila revna in da če bi prišla na obisk bi ji dale jesti in piti.

196.f. Dokler sem bila še v vrtcu in nižjih razredih osnovne šole, smo se še pogovarjali oz. oče ni pri teh pogovorih ni rad sodeloval, zato sva se z mamo večkrat pogovarjali.

235.h. Doma smo se pogosto in sproščeno pogovarjali o posvojitvi.

236.h. Včasih smo (s posvojitelji) skupaj ugibali, kakšna bi moja biološka mama lahko bila.

239.h. Moja starša mi pri mojih vprašanjih in raziskovanju stojita ob strani.

14. Nasilje posvojiteljev:

9.a. Moja posvojiteljica je bila zelo dominantna in tudi nasilna.

32.b. Doma se o tem nismo veliko pogovarjali, ker je bilo preveč drugih težav v družini. Oče je bil alkoholik in vsakodnevno psihično agresiven, kdaj tudi fizično.

15. Neobremenjenost s posvojitvijo:

136.d. Kot majhen otrok se s tem nisem preveč obremenjevala, saj sem se mi to ni zdelo nič posebnega.

16. Obremenjenost s posvojitvijo:

137.d. Se pa spomnim dogodka v OŠ ko so nekateri prijatelji to izvedeli in so me spraševali nešteto vprašanj in takrat sem se mogoče delno začela zavedati, da to ni tako normalna in običajna stvar.

17. Potreba po pogovoru:

138.d. V najstniških letih od 15. leta, predvsem pa v 17,18 letu starosti mi je bilo hudo. Imela sem vprašanja, a nihče se ni želel z mano o tem pogovarjat.

150.d. Kot najstnica, imela sem 12-14let, sem se želela z mami pogovoriti o tem,mislim da celo večkrat, a je ona vedno trdila, da so to teme, ki jo zelo bolijo in se ne želi pogovarjat o tem.

151.d. Vse kar sem potrebovala je to, da me nekdo posluša in je iskren z mano. A tega nisem dobila.

215.g. Spomnim se da sem v osnovni šoli imela potrebo, da vsi vedo, da sem posvojena.

220.g. Po drugi strani sem imela veliko potrebo govoriti o tem (posvojitvi). Želela sem ta del razumeti, ga nekam umestiti.

18. Prilagajanje posvojiteljem:

97.č. Celo življenje sem igrala in se prilagajala, da sem svojima staršema čim bolj ustrezala.

19. Potreba po odprtosti posvojiteljev:

100.č. Mislim, da bi bilo bistveno lažje, če bi bila posvojitelja odprta. Ne bi bilo potrebno takšne drame in travme.

20. Potreba po sprejetosti:

125.č. Meni sta (posvojitelja) dala vse, le kar se tiče materialnih stvari. Sprejetosti, posluha, razumevanja pa nisem nikoli dobila.

142.d. Kljub vsemu naštetemu pa sem si velikokrat zgolj želela le razumevanja in sprejemanja kot osebe kakršna sem. In to je stvar, ki mi je manjkala in mi še zdaj manjka.

21. Zapiranje vase:

143.d. Začela sem se umikati in zapirati sama vase.

146.d. Zelo težko mi je govoriti o tem.

147.d. Zdi se mi, da ima posvojitev v mojem primeru več negativnih posledic, o katerih nerada razmišljam in se izognem tej temi, če se le da.

148.d. Ne maram razmišljati o življenju do 18,19 leta ker nimam lepih spominov.

149.d. Ne maram razmišljat o moji zgodbi in težko mi je pojasnjevati moje občutke.

152.d. Tudi zdaj ko vem kakšna je moja zgodba in kdo so moji biološki starši nisem iskrena s svojima posvojiteljema.

153.d. Ko sem živela v Sloveniji sem se jima velikokrat zlagala da sem pri prijateljih ali pa da delam, v resnici pa sem bila pri bioloških starših na obisku. Lažem zaradi tega ker se bojim reakcije, predvsem od mami.

22. Stiska:

91.č. Potem sem vstopila v puberteto, ko sem te stvari začele kompenzirati z alkoholom, cigareti, žurkami, ker sem mislila, da bom s tem lahko bolečino zapolnila in dobila občutek pripadnosti v prijateljih, okolici

140.d. Razmišljala sem tudi o samomoru.

145.d. Ko sem bila stara 15,16 let sem si veliko stvari jemala k srcu in imela velike težave s samopodobo.

219.g. Na začetku je bila to moja zelo velika stiska. Nelagodno se mi je bilo pogovarjati o tem, če pomislim na svoje notranje občutke: srce mi je razbijalo, potila sem se, nervozna sem bila.

255.i. Počutil pa sem se izdanega.

23. Odnos v posvojiteljski družini:

89.č. Zdi se mi, da je to njuna »rak rana življenja«.

92.č. Starša sta mi povedala, da je mama nekje iz juga, na koncu sem ugotovila, da je mama iz Hrvaške. Glede na to, da je južnjaški prizvok pri nas doma vedno imel negativen prizvok in so govorili, da so delomrzneži, sem za moje starše tudi jaz spadala tja.

96.č. Moja starša sta okolici razlagala, kakšna vprašanja sem začela spraševati in kako sem zato nehvaležna. Obrnila sta tako, kot da jaz mislim, da onadva nista dovolj dobra zame, da bi rada nekoga drugega, boljšega. Pošiljala sta me, naj poiščem svojo mamo, če bo pri njej boljše kot pri njiju. Ne znata se o tem pogovarjati.

99.č. Vedno je bilo jasno, »bodi srečna, da si tukaj, saj ti nič ne manjka«.

139.d. Najhuje mi je bilo, ko sem se skregala z mami, saj so bili najini spori čustveno naporni in težki in takrat sem imela občutek kot da me nima rada in da je bila posvojitev ena velika napaka. Da vsi trpimo.

144.d. Kar me je najbolj motilo pa je to, da sta (posvojitelja) mi nekako (predvsem mami) podtaknila občutek krivde in hvaležnosti.

154.d. Enostavno povedano, ne razume (posvojiteljica). Ne razume mene in mojih potreb.

159.d. Naš odnos (s posvojitelji) je takrat že kar nekaj časa šepal in mi je bilo in tudi zdaj mi je vseeno za njuno mnenje.

160.d. To je moja stvar, moja zgodba in onadva po vsem kar sta naredila in rekla nimata pravice vplivati name, dodati pripombe oziroma kar je najhuje, igrati žrtev.

200.f. Zdi se, kot da se (posvojiteljica) počuti ogroženo in mi želi mojo biološko družino predstaviti v slabi luči, oz. spremeniti moje mnenje o sorodnikih.

217.g. Bili so prisotni tudi občutki krivde, v smislu ali vem kaj vse dobrega so zame storili.

221.g. Odnos kakršnega so imeli starši do mene (nezaupanje, dobro poznavanje mej drugih in ne lastnih…) se odraža danes tudi na partnerskem odnosu.

24. Rešitev:

195.f. Predstavljena mi je bila (posvojitev) kot nekaj najlepšega na svetu, da sta mi starša s posvojitvijo rešila življenja in mi omočila življenje, ki bi ga drugače lahko le sanjala.

234.h. Vedno so mi govorili in zavedala sem se tudi sama, da bi mi bilo lahko v biološki družini težje.

25. Hvaležnost posvojiteljem:

141.d. Starša sta zame vedno poskrbela, omogočila sta mi 1001 stvar, od hrane, strehe nad glavo, oblek, počitnic in zdaj tudi študija v tujini. V otroštvu in tudi zdaj mi materialnih dobrin ni manjkalo, za kar sem jima iz dna srca hvaležna.

26. Podatki o roditeljih:

14.a. Uspela sem pridobiti samo podatke o biološki mami, o očetu nimam podatkov.

15.a. O mami sem izvedela, da je bila tudi ona iz ločene družine, mama jo je zapustila, oče je bil pijanec, ni imela lepega življenja.

66.c. Podatke sem pridobila iz odločbe o posvojitvi. Tam je pisalo ime priimek in naslov moje biološke mame.

183.e. Precej osnovnih in zadosti podatkov sem imela na odločbi o posvojitvi. Preko tega sem prišla do biološke mame.

27. Potreba po spoznavanju:

11.a. Če bi s posvojiteljico imela dobre odnose bi predvsem prihranila veliko časa in energije pa tudi financ, moja želja po tem, da bi spoznala biološke starše pa ne bi bila nič manjša.

46.b. Še vedno bi rada spoznala svojih roditeljev.

69.c. Želela bi si spoznati še očetovo stran družine, predvsem babico.

110.č. Želim si spoznati celotno družino.

112.č. Želim si jo spoznati, jo videti, ne glede na to ali je »pošast« ali pa zelo v redu ženska.

180.e. Ko sem kmalu izvedela, da imam tudi polbrata, ki je ravno tako posvojen, sem si predvsem želela spoznati njega.

202.f. Virtualno sem spoznala njene otroke in njeno širšo družino, najraje pa bi spoznala njo (biološko mamo) in svoje bratrance in sestrične, ki so me lepo sprejeli.

207.f. Odkar vem, kdo in kje je moja mama, sem tudi začutila velikansko potrebo, da izvem, kdo je moj biološki oče in če sploh ve zame.

224.g. Želim si spoznati mamo in očeta.

165.d. Želela jih (biološke starše) spoznati in slišati zgodbo. To je bil delček, ki mi je manjkal, ko sem odraščala.

166.d. Pred srečanjem sem vedno čutila da moje življenje ni bilo popolno, da je nekaj manjkalo. Ko sem jih končno spoznala, je bilo to zame dovolj. To je vse kar sem želela.

28. Vprašanja za roditelje:

44.b. Če bi imela možnost do dostopa informacij, bi seveda želela izvedeti vse, o rojstvu, o obeh starših, starih starših, njunem življenju...

47.b. Zanima me, kaj se je takrat dogajalo, da so me dali v posvojitev.

70.c. Želela sem si vedeti vse o njihovem življenju in osebnosti ter zakaj so me dali v posvojitev.

168.d. Imela sem dve vprašanji, kdo sta in zakaj sta me dala v posvojitev. To je bilo vse kar sem želela vedeti.

185.e. Predvsem me je zanimalo zakaj me je dala v posvojitev, in če me je kdaj iskala.

203.f. Ali je bila vesela, ko je izvedela, da si želim stika? Je videla moje fotografije? Kaj si misli o meni? Se želi srečati? Ve, da ima vnukinjo, je videla njene slike? Najbolj me je zanimalo, še vedno me, zakaj me je dala v posvojitev in kdo je moj biološki oče. Ali jo lahko najdem?

225.g. Predvsem me je začelo zanimati, kako je potekala nosečnost, kako se je biološka mama med nosečnostjo počutila, kako je zanosila in kako je potekal porod. Zanima me predvsem moj začetek. Zakaj in kako je prišlo do odločitve za posvojitev.

242.h. Poleg tega, kako sta videti, me zanima tudi, kakšno življenje imata moja roditelja, ali imata kakšno službo, in če, kaj ta je. Zanima pa me tudi, ali imata sedaj družino (skupaj, morda vsak sam), če imata še kakšnega otroka ali pa vsaj partnerja ali ne.

29. Pridobivanje informacij:

42.b. Obrnila sem se na gospo dr. Viktorijo Bevc (pri raziskovanju podatkov o bioloških starših)

43.b. Poslali sva dopis na CSD v Sarajevo, vendar do danes odgovora še ni bilo.

101.č. Pri 36 letih sem našla kontakt društva Deteljica, kjer sem stopila v kontakt z gospo Viko.

257.i. Najprej sem obrnil na CSD dobil svoj posvojitveni spis, ki sem ga moral iti iskat v zgodovinski Arhiv v Kranj, tam so mi celotni spis prefotokopirali.

258.i. Potem sem pač začel v okolici Lesc spraševati starejše ljudi, ki bi se spomnili. Našel sem človeka ki se je spomnil, povedal mi je njen novi priimek, nato sem v telefonskem imeniku našel naslov.

30. Neuspešna vzpostavitev stikov:

72.c. Z očetom stikov nimava, saj njegova družina ne ve, da obstajam.

108.č. Ni mi ničesar odgovorila (biološka mama). Kasneje sem jo tudi klicala ampak mi je vrgla dol telefon.

109.č. Mislila sem si, da morda ni še čas ali pa morda tudi nikoli ne bo. Dajem ji čas, da me nekoč ona kontaktira.

206.f. Do pred kratkim ni vedela, kako sem, kje sem, ali sem še sploh živa, ko pa je izvedela, da jo iščem, bi me pa zelo rada videla in spoznala, vendar jo njen mož niti pred računalnik ne spusti, da bi se videli po kameri.

222.g. Iskala sem jih (biološke starše), stika pa nisem uspela vzpostaviti.

243.h. Ne, s svojimi biološkimi starši še nisem vzpostavila stika.

31. Prvi stiki:

18.a. Najprej je zavrnila stik z mano (biološka mama), sem prosila samo za anamnezo, potem pa sem leta 2016 dobila klic iz CSD Kragujevac, da se je javila moja biološka mama in, da bi želela stik z mano.

21.a. Potem sem bila pozitivno presenečena, saj je zelo urejena gospa.

67.c. Stik z biološkimi starši sem vzpostavila.

68.c. Biološki mami sem poslala pismo na naslov, ki je bil napisan v odločbi o posvojitvi in kmalu sem dobila odgovor. Kmalu po tem sva se tudi prvič srečali in od takrat imava občasne stike. Očeta pa sem obiskala v službi.

107.č. Napisala sem ji (biološki mami) pismo kdo sem, da bi jo želela samo spoznati in, da se nimam namena vtikati v njeno družino, če jo ima.

167.d. Spoznala sem biološka starša, brata in sestro. Še enega brata še nisem uspela spoznati, toda morda v prihodnosti.

184.e. Spoznala sem svojo biološko mami in še svoje polbrate in polsestro, ki so tedaj živeli z njo.

187.e. Ob srečanju me je (biološka mama) srečna sprejela, in me bila vesela.

259.i. No, odšel sem tja (na dom biološke mame) in pozvonil.

32. Odnosi z roditelji:

19.a. Šele po enem letu sva začeli govoriti o preteklosti, prej pa samo osnovne stvari, kot bi bili prijateljici.

22.a. Sedaj se redno slišiva po Skypu. Je oseba, na katero se vedno lahko zanesem in mi je dobra prijateljica. Dvakrat na leto pride tudi k meni.

170.d. Svoje biološke starše danes vidim kot moči osebi, ki sta bili skozi veliko groznih stvari, a sta premagala in še vedno premagujeta veliko ovir. Cenim ju.

171.d. Na vsake toliko časa si z biološkimi starši izmenjamo sporočila, pokličemo preko Skypa. Če sem v Ljubljani, se skušam oglasit in jih pozdravit, čeprav mi je velikokrat težko.

172.d. Zame to predstavlja velik stres, čeprav sta (biološka starša) prijetna človeka.

188.e. Imamo prijetne sorodstvene odnose, se srečujemo, obiskujemo. Se imamo radi. Nikoli pa ne morem čutiti ljubezni, kot do mame ki me je posvojila in vzgajala.

260.i. Zdaj sva s sestro v stikih vendar, ni občutka, da je to sestra.

261.i. Z bratom pa sva v stikih samo preko Facebooka, ker se je z rejniško družino preselil v Kanado.

262.i. Ne vem, tistega pravega občutka da so to moja mami, sestra, brat ni.

263.i. Pričakoval sem malo več stikov. Oziroma več pogovorov.

264.i. Če se srečamo, kakšno rečemo, popijemo kavo in to je to.

33. Hvaležnost roditeljem:

111.č. Nikoli se nisem ubadala z vprašanjem zakaj, ker sem ji enostavno samo hvaležna, da mi je dala življenje.

244.h. Zelo sem jima hvaležna, da sta mi dala življenje, ter da sta me dala v posvojitev, da živim z ljubečimi ljudmi

34. Želje/pričakovanja do roditeljev:

71.c. Moja želja je bila, da bi me lepo sprejeli in bi me bili veseli.

186.e. Predvsem sem si želela obdržati nek stik (z biološko družino).

204.f. Želela sem si, da se srečamo, vzpostavimo stik in nek zdrav odnos, mogoče ritual, da se srečamo enkrat na leto in si pripovedujemo o svojem življenju.

35. Pogled na roditelje:

205.f. Biološka mama se mi res zelo smili.

245.h. Sicer pa mi ne pomenita kaj veliko, saj ju sploh ni bilo ob meni, ko sem odraščala.

265.i. Čeprav sem glede občutkov in malo stikov rahlo razočaran.

36. Brez obžalovanj:

266.i. No, to sem tudi nekako predvideval, pa mi ni žal da sem jih našel.

267.i. To bi storil se enkrat, mogoče z drugačnim pristopom in manjšo navdušenostjo.

37. Zanimanje za roditelje:

7.a. V srednji šoli me je začelo zanimati (o bioloških koreninah), stara sem bila okrog 15 let.

37.b. Pri 16 letih sem našla papirje o posvojitvi.

62.c. Bila sem najstnica, tam okrog 12 let, ko me je začel zanimati biološki izvor.

93.č. Pri 36 letih sem začela več spraševati.

98.č. Ko sem vstopala v puberteto so se začela vprašanja.

181.e. Predvsem me je začelo zanimati v dobi adolescence. Nekje pri 14 letih.

197.f. V puberteti me je izvor začel bolj zanimati.

218.g. Začelo me je zanimati (biološki izvor) med 15 -18 letom.

237.h. Ko me je vse to začelo zanimati sem bila stara 11 let.

38. Čas za raziskovanje:

13.a. Pri 18. letih sem na CSD Lendava dobila vpogled in prosila za fotokopije, dobila sem originalni rojstni list in odločbo o posvojitvi.

40.b. Želja po iskanju bioloških korenin je bila največja, ko sem bila stara 30 let

45.b. Za raziskovanje pri 30 ih letih sem se odločila, ker sem bila na tem, da sama ustvarim svojo družino in sem dobila nek občutek, da je zdaj pravi čas.

63.c. Da pa sem potem začela aktivno raziskovati pa sem bila stara 18 let.

39. Raziskovanje po smrti posvojiteljev:

182.e. Ko sem našla biološko mamo, tudi krušne mame na žalost nisem imela več.

256.i. Biološke starše sem začel iskati po smrti posvojiteljev po letu 2001.

40. Potreba po raziskovanju:

113.č. Lažje bi mi bilo, če bi enostavno vedela.

158.d. V postopek iskanja sem šla zaradi lastne želje, potrebe in zanimanja.

223.g. Na biološke starše gledam kot na en delček s katerimi bi lahko imela izpopolnjen starševski odnos, kot si ga znotraj sebe želim vzpostaviti z svojimi socialnimi starši.

41. Iskanje sebe:

106.č. Moj motiv je bil, da bi našla sebe. Da bi našla pripadnost, ker nikamor nisem pripadala. Rada bi si sestavila delčke duše, ker se mi zdi, da mi določeni manjkajo.

163.d. V tem obdobju sem tudi spoznala kdo sem in kakšne posledice ima vse skupaj (posvojitev in njene okoliščine) na moje življenje.

42. Radovednost:

238.h. Jaz sem zelo radoveden človek, zato bi izredno rada izvedela, kdo sta moja biološka mama in oče.

43. Raziskovanje zaradi lastnih otrok:

16.a. Predvsem zaradi druge hčerke, ki ima zdravstvene težave, zaradi zdravstvene anamneze (si je želela stopiti v stik z biološkimi starši).

94.č. Ne samo zaradi sebe, ampak tudi za voljo svojega sina. Sin je imel določene predmete v šoli, kjer so se spoznavali z različnimi družinami. Dobila sem občutek dolžnosti.

44. Prepuščenost usodi:

41.b. Vedno sem mislila, da nisem »popolna«, če ne najdem svojega izvora, ampak to ni res, vsak zase je točno tak, kot je. Prepustila sem vse naključju, usodi ali pa tudi če ne izvem nikoli nič. Jaz sem jaz.

49.b. Pri 39 letih razmišljam, da ima vsak svojo pot in če je moja takšna, da jo ustvarjam brez prednikov, pač bo. Če jih spoznam bo v redu, če ne, pa tudi.

45. Strah:

23.a. Bilo me je strah, ker sem vedela, da je imela mama težko preteklost. Nisem vedela kaj pričakovati.

48.b. Moji zadržki so izhajali predvsem iz strahu, kaj bom izvedela in kako se bom nosila s tem.

173.d. Spomnim se, da nekaj minut pred srečanjem/obisku sem se skoraj premislila, ker je me je bilo malce strah.

208.f. Strah me je bilo, če jo bom sploh lahko našla, se bo hotela dobiti z mano? Kaj, če me zavrne, kaj bom potem? Se mi bo še enkrat svet sesul ali bom razumela njeno zavrnitev?

226.g. Misel na to (srečanje z biološkimi starši) pri meni spodbuja strah pred neznanim.

46. Ni odziva CSD:

43.b. Poslali sva dopis na CSD v Sarajevo, vendar do danes odgovora še ni bilo.

17.a. Najprej sem poskusila preko CSD Kragujevac navezati stik z njo pa najprej niso bili odzivni.

47. Ni podatkov:

103.č. Poskusila sem tudi najti spis v Arhivu RS, kjer bi lahko našla več podatkov, ampak ga niso našli.

104.č. Kasneje sem ugotovila, da so tudi drugim posvojencem izginili spisi in da veliko spisov enostavno ni več.

105.č. Zanima me kdo bo odgovarjal za izginotje vseh teh spisov.

48. Mladost:

240.h. Svoje korenine sem nekoč že malo začela raziskovati, vendar pri tem nisem bila ravno uspešna.

241.h. Izvedela nisem skoraj ničesar, saj sem po mnenju socialne delavke še premlada.

49. Preverjanje posvojiteljev:

24.a. Sprašujem se, kako strokovni so zares socialni delavci in koliko zares preverjajo posvojiteljske družine.

50.b. Menim, da je zelo pomembno, da preden oddamo otroka, ki je že bil enkrat oddan s strani bioloških staršev, biti povsem prepričani, da bo prišel v družino, ki je stabilna in urejena.

269.i. Mogoče bi morali malo bolj preveriti bodoče posvojitelje za alkohol, razne droge.

270.i. Socialni delavci pač ne bi smeli določenim pogledati skozi prste.

50. Pravica do resnice:

26.a. Moje mnenje je, da bi mogli otroci že od samega začetka vedeti, kdo so njegovi biološki starši.

27.a. Moje mnenje je, da bi posvojenci morali ob posvojitvi dobiti originalni rojstni list, sliko od bioloških staršev in dostop do zdravstvenih podatkov, kadarkoli.

53.b. Mislim, da ima otrok pravico vedeti, od kod izvira, da ve svoje korenine.

82.c. Menim, da bi vsaka oseba morala imeti pravico, da izve VSE o svojem izvoru, da bi morala to biti osnovna človekova pravica.

81.c. To, da posvojenec ne more priti podatkov o svojih roditeljih se mi zdi grozno.

119.č. Odprte posvojitve bi bile potrebne zato, da če v življenju pride karkoli bolezenskega točno veš, na koga se lahko obrneš in da se vsi zavedajo, da se bodo mogli enkrat s tem soočiti. Ne, da bežimo pred stvarmi.

120.č. Res želim poudariti kako pomembno je, da se spoznamo.

175.d. Zdi se mi neumno in trapasto da posvojena oseba ne bi prišla do podatkov o svojih bioloških starših.

191.e. Mislim da bi vsaka polnoletna oseba na nek način mogla priti do teh podatkov.

211.f. To (dostop do podatkov) bi morala biti z zakonom zagotovljena pravica vsakega posvojenca!

212.f. Tako posvojenec, kot njegovi biološki starši, bi morali imeti pravico do podatkov, v primeru, da bi začutili potrebo po srečanju.

230.g. Mislim, da je to osnovna človekova pravica, da pride posvojenec do podatka kdo ga je rodil.

231.g. Kar je dejstvo je dejstvo! In dejstvo je da je otrok posvojen in da nekje na svetu ima roditelje. Zaprta posvojitev je tako kot bi verjel, da otroka prinese štorklja.

248.h. Vsak bi moral imeti pravico do tega, da ve kdo sta njegova starša. Če ne drugega, vsaj to, kdo je njegova mama.

272.i. Kar se podatkov tiče, mislim, da bi morala sociala morala imeti in hraniti podatke o bioloških starših in bi jih morali posredovati brez komplikacij. Seveda če se obe stranki s tem strinjata.

51. Pravica do informacij o zdravju:

56.b. Ustavila bi se mogoče samo še pri genetskih težavah, boleznih in različnih zelo pomembnih informacijah, ki pa so pomembna za otrokovo zdravje. Tukaj pa ima otrok vso pravico vedeti informacije, ki jih potrebuje.

52. Obojestranska želja:

26.a. Moje mnenje je, da bi mogli otroci že od samega začetka vedeti, kdo so njegovi biološki starši.

27.a. Moje mnenje je, da bi posvojenci morali ob posvojitvi dobiti originalni rojstni list, sliko od bioloških staršev in dostop do zdravstvenih podatkov, kadarkoli.

53.b. Mislim, da ima otrok pravico vedeti, od kod izvira, da ve svoje korenine.

53. Izobraževanje socialnih delavcev:

76.c. Poznam nekaj strokovnih delavcev, ki se izobražujejo na tem področju in si želijo delati kvalitetno.

78.c. Nujno je, da se socialni delavci izobražujejo in so proaktivni pri svojem delu.

115.č. Dodala bi, da bi se morali posvojitelji izobraževati o potrebah posvojenih otrok.

117.č. Potrebna bi bila obvezna izobraževanja in srečanja posvojiteljskih družin.

121.č. Pri socialnih delavcih najbolj pogrešam izobraženost.

128.č. Niso dovolj izobraženi, da bi videli korist otroka.

132.č. Osiromašeno je tudi znanje o tem, kako postopati, ko odrasel posvojenec pride na CSD po informacije o svojih bioloških starših.

133.č. Ne vidijo potrebe po tem, da bi se izobrazili glede tega. Pa bi se morali.

227.g. Menim, da socialni delavci nimajo realnega stika z posvojitvijo.

228.g. Potrebna bi bila večja usposobljenost ljudi, ki delajo na tem področju.

54. Potreben dober program pomoči:

52.b. Želela bi si, da bi obstajala mreža delavcev, ki bi se ukvarjali s to tematiko in pomagali kolikor se da.

74.c. Najpomembnejša je po mojem mnenju obvezna poglobljena priprava (parov) na posvojitev.

75.c. Potrebna bi bila zakonsko obvezna srečanja posvojiteljskih družin, ki bi bila na pol leta, kjer bi tako posvojitelji, kot tudi posvojenci imeli stike, bi se družili in bi lahko bili drug drugemu v oporo. S tem bi omogočili, da se družina ne zapre, da se otroku ne skriva, da je posvojen in se o tem odprto govori.

80.c. Jaz osebno sem imela zelo dobre izkušnje z društvom Deteljica, kjer sem dobila še tisti kanček potrebne motivacije, da sem se opogumila in poiskala biološko družino.

118.č. Tako posvojenci, kot tudi posvojitelji potrebujemo stike s sebi enakimi.

174.d. Center za socialno delo bi moral bolj pripraviti posvojitelje. Posvojitelji MORAJO biti pripravljeni na to, da se bo otrok želel pogovoriti glede določenih stvari.

209.f. Nisem ravno navdušena nad posvojitvami, ker so to hude travme za posvojence in njihove biološke starše in te travme bi bilo potrebno nujno predelati s strokovnjakom in takšna pomoč bi morala biti omogočena vsem.

210.f. Socialni delavci bi morali sestaviti en dober program priprav za posvojitelje, morali bi se s posvojitelji več pogovarjati, ne samo premetavati papirje in tudi posvojencem, ki si želijo raziskovati, pri tem pomagati.

229.g. Mislim,da v Sloveniji sicer imamo dobro začrtane programe in sisteme, samo izvajati in podpreti jih je potrebno.

55. Prednost potrebam parov:

77.c. Na žalost pa je še vedno večina takšnih (strokovnih delavcev), ki ne razumejo potreb posvojenih otrok in se osredotočajo na potrebe parov, ki želijo otroka posvojiti.

126.č. (Socialni delavci) Vidijo par, ki ne more imeti otrok in se jim zasmili, ne vidijo pa otroka in njihovih potreb.

127.č. Menim, da dajejo prednost koristi odraslih, parov, ki ne morejo imeti otrok.

246.h. Otroku se posvečajo (socialni delavci) dosti, vendar vseeno menim, da veliko več pozornosti namenijo varovanju roditeljev ter delovanju v njihovo korist.

56. Pomembna zrelost do problematike:

79.c. Pomembno je zavedanje, da posvojitev ni samo združitev nove družine ampak ima svoje posebnosti, ki se pokažejo šele, ko otrok odrašča.

123.č. Tukaj so v igri človeška življenja in marsikdo se obnaša, kot da smo *jabolka na tržnici*.

124.č. Potrebno je, da socialni delavci v teh parih (ki želijo posvojiti otroka) prepoznajo zrelost do te problematike.

129.č. Ne zavedajo se dovolj kaj se zgodi, ko posvojenec pride v obdobje najstništva.

130.č. Premalo pokažejo zanimanja do problematike odraslih posvojencev, želela bi si, da bi nas slišali.

271.i. Na CSD samo govorijo kaj kdo sme in kaj ne, naredijo pa skoraj nič.

57. Dobre izkušnje s sistemom:

25.a. Moje izkušnje s socialnimi delavci kar se tiče posvojitve so kar dobre.

247.h. Pazijo, da so njihove odločitve ter ukrepi do neke mere dobri tudi za otroka in da naredijo, kar je za nas najbolje.

268.i. Postopek posvojitve, se mi zdi kar v redu.

58. Daljši rok za posvojitev:

114.č. Po mojem mnenju bi moral biti sedaj enoletni rok do uradne posvojitve, do zaključka postopka daljši. Minimalno tri leta.

59. Sodelovanje z osebami, ki so posvojene:

122.č. Zdi se mi, da bi na tem področju mogli delati posvojenci, ki jih v sociali ni malo. Najbolje razumejo problematiko.

131.č. Ne bi bilo slabo, da bi odrasli posvojenci pomagali socialnim delavcem in z njimi delili svoje izkušnje.

60. Predolga rejništva:

190.e. Predvsem se mi zdi, da so nekateri otroci vse predolgo v rejništvih.

8.8 Kategoriziranje

1. ČAS POSVOJITVE:
   - Posvojitev iz porodnišnice
   - Pozna posvojitev
2. INFORMACIJE O ZGODOVINI:
   - Posvojitev iz tujine
   - Rejništvo pred posvojitvijo
   - Odraščanje z resnico
   - Resnica s strani vrstnikov
   - Pozna resnica
   - Obremenjenost s posvojitvijo
   - Neobremenjenost s posvojitvijo
3. ODNOSI S POSVOJITELJSKIMI STARŠI IN NJIHOVA ODPRTOST:
   - Odprtost posvojiteljev
   - Ni odprtosti posvojiteljev
   - Nasilje posvojiteljev
   - Potrebe posvojenega otroka
     - Potreba po pogovoru

    - Potreba po sprejetosti
    - Potreba po odprtosti posvojiteljev
  - Stiska posvojenega otroka
    - Zapiranje vase
4. INFORMACIJE O RODITELJIH
  - Potreba po spoznavanju
  - Vprašanja za roditelje
5. PRIDOBIVANJE INFORMACIJ
6. STIKI Z RODITELJI
  - Vzpostavitev stika
  - Odnosi z roditelji
7. MOTIV ZA RAZISKOVANJE
  - Zanimanje za roditelje
  - Čas za raziskovanje
  - Dejavniki uspešnosti raziskovanja
8. POTREBA PO RAZISKOVANJU
9. ZADRŽKI IN TEŽAVE PRI ISKANJU BIOLOŠKIH STARŠEV
10. PRAVICA DO INFORMACIJ
11. NORMATIVNI OKVIR POSVOJITEV
  - Delo socialnih delavcev
  - Programi pomoči
  - Predlogi